НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ: СТАТИСТИЧНИЙ І НАУКОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

100
років НАН України

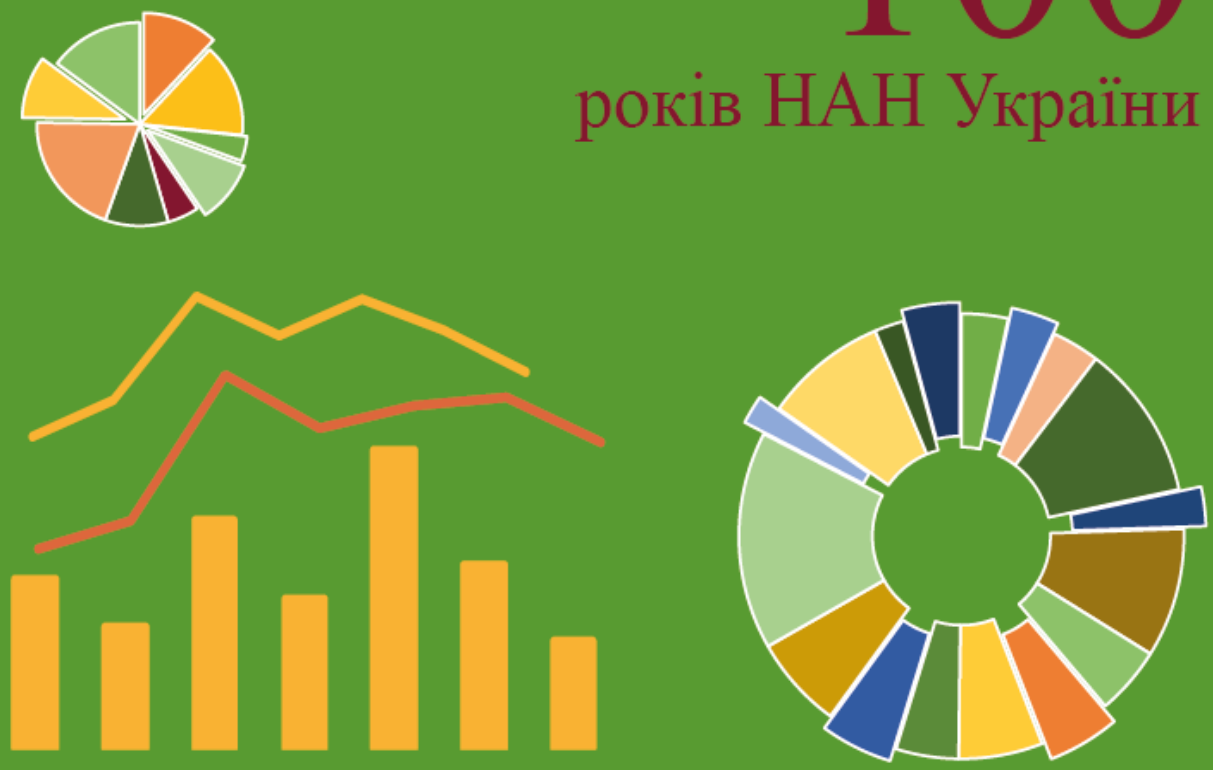

Київ 2018

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва»

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ: СТАТИСТИЧНИЙ І НАУКОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Київ 2018

УДК 001.895+330.341.1(083.41)(477)
ББК 72(4Укр)+65.013(4Укр)

Головний редактор
Академік НАН України В.Л. Богданов

Авторський колектив:
Б.А. Маліцький, О.О. Грачев, О.Н. Кубальський, В.А. Корнілов, В.П. Рибачук, В.І. Хорєвін, Л.Р. Головащенко, Л.П. Овчарова

за участі
В.П. Бодеко, А.П. Вікторової, Л.Й. Костенка, Т.О. Кухтенко, В.Л. Майстренка, О.М. Міщука, В.М. Палія, Н.С. Петренко, О.С. Поповича, С.І. Примаченко, Т.М. Смирнової, Л.О. Хоменко, Ю.В. Хоменка, Ю.А. Хомича

Рекомендовано до друку
Вченою радою ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»

Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу: / Б.А. Маліцький, О.О. Грачев, О.Н. Кубальський, В.А. Корнілов, В.П. Рибачук, В.І. Хорєвін, Л.Р. Головащенко, Л.П. Овчарова; гол. ред. акад. НАН України В.Л. Богданов; НАН України, ДУ «Інститут дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва». – К. :Фенікс, 2018. – 344 с. – укр. ; іл.

ISBN

3-й вип. Довідник містить основні статистичні дані про науково-технічний потенціал та результати діяльності Національної академії наук України. Матеріали довідника дають уявлення про місце та роль НАН України в системі наукових організацій держави, у тому числі в секторальному розрізі, а також у світовому контексті. Статистичні дані охоплюють в основному період з 2012 по 2017 роки. При підготовці довідника використані матеріали Державної служби статистики України, щорічні звіти Національної академії наук України, а також міжнародні звіти, наукометричні бази даних та наукові публікації.

Видання розраховане на працівників органів державної влади, науковців, студентів вищих навчальних закладів, журналістів, широку громадськість.

УДК 001.895+330.341.1(083.41)(477)
ББК 72(4Укр)+65.013(4Укр)

ISBN

© Колектив авторів, 2018
© ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України», 2018

ЗМІСТ

Передмова..... 8

Вступне слово головного редактора..... 14

І. Національна академія наук України..... 16

І.1. Президенти Національної академії наук України..... 16
І.2. Розвиток інституціональної структури Національної академії наук України (1918-2018)..... 30
І.3. Довідкова інформація..... 41
І.4. Правовий статус Національної академії наук України і національних галузевих академій наук України (витяг із Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»)..... 49

ІІ. Національна академія наук України в системі наукових організацій світу..... 61

ІІ.1. Академії наук країн світу..... 61
ІІ.2. Міжнародні академічні організації..... 70
ІІ.3. Академічні організації молодих учених..... 92

ІІІ. Національна академія наук України в структурі наукового потенціалу України..... 98

ІІІ.1. Академічний сектор науки України: національні академії наук..... 98
ІІІ.2. Організації, що виконували наукові дослідження і розробки, за секторами діяльності..... 99
ІІІ.3. Розподіл кількості організацій, що виконували наукові дослідження і розробки, за національними академіями наук і міністерствами..... 101
ІІІ.4. Кількість працівників наукових організацій за секторами діяльності... 104
ІІІ.5. Кількість працівників наукових організацій національних академій наук і міністерств за категоріями персоналу..... 106
ІІІ.6. Кількість працівників наукових організацій національних академій наук за галузями наук..... 110
ІІІ.7. Кількість фахівців, які виконували наукові дослідження і розробки, за науковими ступенями..... 113
ІІІ.8. Кількість дослідників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук і міністерств, за науковими ступенями..... 115
ІІІ.9. Розподіл дослідників за науковими ступенями та віком..... 121
ІІІ.10. Кількість жінок серед дослідників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук і міністерств, за науковими ступенями..... 123
ІІІ.11. Кількість працівників-сумісників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук і міністерств..... 130

III.12. Кількість докторів наук і докторів філософії (кандидатів наук), зайнятих в економіці України, за типами організацій..... 134
III.13. Показники фінансування наукових досліджень і розробок наукових організацій України за секторами діяльності..... 138
III.14. Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок в організаціях національних академій наук і міністерств..... 149
III.15. Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок у наукових організаціях національних академій наук і міністерств за джерелами фінансування..... 151
III.16. Обсяг наукових досліджень і розробок, виконаних власними силами організацій національних академій наук і міністерств..... 157

IV. Члени Національної академії наук України..... 162

IV.1. Розподіл дійсних членів Національної академії наук України за галузями наук..... 172
IV.2. Розподіл членів-кореспондентів Національної академії наук України за галузями наук..... 174
IV.3. Розподіл дійсних членів Національної академії наук України за віковими групами..... 176
IV.4. Розподіл членів-кореспондентів Національної академії наук України за віковими групами..... 176
IV.5. Іноземні члени Національної академії наук України..... 178
IV.6. Розподіл дійсних членів та членів-кореспондентів Національної академії наук України, зайнятих в економіці України, за типами організацій: 2018..... 180
IV.7. Кількість жінок – дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України..... 180
IV.8. Розподіл дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України за посадами: 2017..... 181
IV.9. Кількість дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України, відзначених державними та іноземними преміями і нагородами..... 182

V. Результативність наукової та науково-технічної діяльності наукових організацій України..... 183

V.1. Кількість виконаних наукових та науково-технічних робіт за видами досліджень та джерелами фінансування: 2016..... 183
V.2. Показники результативності наукової та науково-технічної роботи наукових організацій України за секторами діяльності..... 184
V.3. Кількість наукових та науково-технічних робіт, виконаних організаціями національних академій наук і міністерств..... 188
V.4. Кількість друкованих робіт в організаціях національних академій наук та міністерств..... 196

V.5. Кількість заявок на видачу охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України в організаціях національних академій наук і міністерств..... 201
V.6. Кількість отриманих охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України в організаціях національних академій наук і міністерств..... 203
V.7. Кількість заявок на видачу охоронних документів у патентних відомствах іноземних держав в організаціях національних академій наук і міністерств..... 205
V.8. Кількість отриманих охоронних документів у патентних відомствах іноземних держав в організаціях національних академій наук і міністерств..... 207
V.9. Результативні показники бюджетних програм..... 209

VI. Міжнародне співробітництво Національної академії наук України..... 211

VI.1. Показники міжнародного співробітництва наукових організацій України за секторами діяльності..... 211
VI.2. Зарубіжні відрядження наукових працівників..... 215
VI.3. Розподіл кількості наукових працівників організацій національних академій наук і міністерств, які виїжджали за межі України, за терміном перебування..... 222
VI.4. Кількість грантів, отриманих на наукову роботу від міжнародних фондів, у наукових організаціях національних академій наук і міністерств..... 227

VII. Національна академія наук України у вітчизняному та світовому інформаційному просторі..... 230

VII.1. Кількість публікацій науковців України в міжнародній базі даних «Scopus»..... 230
VII.2. Представленість наукових журналів, що видані в Україні, у міжнародних базах даних за національними академіями наук і міністерствами..... 237
VII.3. Представленість наукових центрів світу у веб-рейтингу «Ranking Web of World Research Centers»..... 242
VII.4. Представленість наукових організацій і вищих навчальних закладів України у міжнародній базі даних «Google Scholar»..... 245
VII.5. Представленість Національної академії наук України у web-пошуковій системі Google..... 249
VII.6. Моніторинг публікацій про діяльність Національної академії наук України в засобах масової інформації..... 258

VIII. Міжнародні зіставлення наукової та науково-технічної діяльності... 265

VIII.1. Кількість працівників, зайнятих у сфері досліджень і розробок..... 265
VIII.2. Фінансові показники розвитку наукової сфери у світі..... 276
VIII.3. Результативність наукових досліджень..... 287

IX. Додаткові показники внутрішньої статистики Національної академії наук України..... 298

IX.1. Інституційна структура Національної академії наук України..... 298
IX.2. Кількість працівників Національної академії наук України..... 301
IX.3. Розподіл чисельності наукових працівників за науковим ступенем..... 303
IX.4. Розподіл наукових працівників Національної академії наук України за відділеннями наук..... 304
IX.5. Вікова структура наукових працівників..... 305
IX.6. Підготовка наукових кадрів через аспірантуру і докторантуру Національної академії наук України: 2010-2017..... 306
IX.7. Виїзд наукових працівників Національної академії наук України за кордон..... 312
IX.8. Фактичний обсяг фінансування Національної академії наук України за рахунок державного бюджету..... 314
IX.9. Кількість господарських договорів і контрактів та обсяги їх фінансування..... 318
IX.10. Зовнішньоекономічна діяльність Національної академії наук України. 320
IX.11. Створення і використання об’єктів інтелектуальної власності та впровадження наукових розробок..... 320
IX.12. Впровадження інноваційних проектів..... 322
IX.13. Випуск друкованої продукції Національної академії наук України..... 323
IX.14. Кількість науково-експертних висновків і пропозицій, поданих до органів державної влади..... 329
IX.15. Співпраця з вищими навчальними закладами: 2017..... 330
IX.16. Кількість учених Національної академії наук України, нагороджених Державними преміями України: 2005-2017..... 332
IX.17. Кількість учених Національної академії наук України, нагороджених державними нагородами України: 2005-2017..... 332
IX.18. Перелік установ Національної академії наук України – власників наукових об’єктів, що становлять національне надбання..... 333

Методологічні пояснення..... 338

Скорочення

НАН України	– Національна академія наук України
МОН України	– Міністерство освіти і науки України
МААН	– Міжнародна асоціація академій наук
СНД	– Співдружність незалежних держав
ЄС	– Європейський Союз (EU – European Union)
ЮНЕСКО	– Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
ОЕСР	– Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development)
Євростат	– Статистична організація Європейської Комісії (Eurostat – (European Statistical Office)
ВВП	– Валовий внутрішній продукт (GDP – Gross Domestic Product)

Умовні позначення в таблицях

Тире (–)	– явищ не було
Крапки (…)	– відомості відсутні
Нуль (0; 0,0)	– явища відбувалися, але у вимірах, менших за ті, що можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами
Символ (×)	– заповнення рубрики за характером побудови таблиці не має сенсу
«у тому числі», «з них»	– означає, що наведено не всі складові загальної суми.

ПЕРЕДМОВА

Науково-довідкове видання «Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу» є реалізацією традиції регулярної (один раз на два роки) публікації довідника. Третє видання, як і попередні, видані у 2014 і 2016 рр., містить найважливіші статистичні дані про розвиток науково-технічного потенціалу і результати діяльності Національної академії наук України, отримані в результаті здійснення моніторингу діяльності Академії. У виданні, що презентується, представлено матеріал, розширений як у часовому вимірі, так і у змістовному викладенні. Порівняно з попереднім виданням довідник доповнено не лише даними за останні роки, а й додатковою інформацією, що відображає 100-річний шлях, який пройшла наша Академія наук.

При визначенні концептуального підходу до розробки змісту і структури довідника автори виходили з тієї мети, що розміщений у довіднику матеріал має об'єктивно віддзеркалювати місце і роль НАН України у науковій сфері країни, передусім, в академічній секторальній системі, і у світовому науковому просторі з урахуванням 100-річного ювілею, який НАН України відмічатиме у листопаді цього року.

Основна частина довідника складається з *дев'яти* розділів, що містять насамперед статистичні дані, а також вступні статті, коментарі та інший аналітичний матеріал. Основній частині передує вступне слово головного редактора видання – Головного ученого секретаря НАН України, академіка НАН України В.Л. Богданова.

У *першому* розділі наведено коротку інформацію про видатних учених, які очолювали Академію наук, починаючи з першого Спільного зібрання Української

академії наук 27 листопада 1918 року, а також про діючого Президента НАН України академіка НАН України Б.Є. Патона, який очолює Академію 56-й рік і також, як і Академія, відзначатиме 100-ліття 27 листопада 2018 року.

У розділі вперше наведено інформацію про розвиток внутрішньої інституціональної структури НАН України за 100 років: дані про зміни у переліку відділень НАН України (до 1971 року – відділи АН УРСР) в складі Академії наук та відповідно їх керівників – академіків-секретарів (до 1963 року – голови відділів АН УРСР). Подано також узагальнену інформацію про сучасний стан Академії – її статус, органи управління, структуру, науковий потенціал та основні напрями і результати діяльності (співробітництво з освітніми установами, координація наукових досліджень, інноваційна діяльність і впровадження наукових розробок, науково-експертна та видавнича діяльність, а також міжнародне наукове співробітництво). Крім того, наведено витяг із чинного Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо регламентації правового статусу Національної академії наук України і національних галузевих академій наук.

У *другому* розділі наведено оглядову інформацію і дані про типи, поширеність та значення академічної форми організації науки в результаті вивчення діяльності близько 160 національних академій наук та прирівняних до них наукових організацій, що існують в 117 країнах світу. Охарактеризовано динаміку утворення академій наук, перші з яких з’явились у XVII столітті, гендерну складову серед членів національних академій наук, а також динаміку утворення 45 молодіжних («молодих») академій наук та їх аналогів. Міжнародне співпраця охарактеризована переліком і діяльністю міжнародних

об’єднань академій наук, як всесвітніх, так і регіональних, а також міжнародних об’єднань учених – членів академій наук. Особлива увага надана Міжнародній асоціації академій наук, що була створена у 1993 році за ініціативою президента НАН України Б.Є. Патона.

Третій розділ містить статистичні дані, які відображають місце НАН України в структурі наукового потенціалу нашої країни: наведені порівняльні дані її наукового потенціалу з науковим потенціалом інших галузевих національних академій наук України та основних науковомістких міністерств країни. Варто зазначити тут, що державні статистичні спостереження Держстату України щодо наукової й науково-технічної діяльності організацій і підприємств галузевих міністерств та відомств обмежені 2011 роком.

До *четвертого* розділу включено історичний коментар та статистичні дані щодо персонального складу і наукових досягнень членів НАН України. Наведені відомості про розподіл членів Академії за галузями наук, віковими групами, зокрема з урахуванням гендерного аспекту.

У *п’ятому* розділі вміщено статистичні дані, що характеризують результативність наукової та науково-технічної діяльності наукових організацій країни – динаміку обсягів виконаних наукових і науково-технічних робіт, публікаційну та винахідницьку активність тощо.

Шостий розділ присвячений статистичним показникам міжнародного співробітництва наукових установ НАН України, галузевих національних академій наук і деяких міністерств України щодо зарубіжних відряджень наукових працівників, їх участі у

міжнародних конференціях, виконання досліджень за міжнародними та зарубіжними грантами тощо.

З цим розділом пов'язаний наступний *сьомий* розділ – «НАН України у вітчизняному та світовому інформаційному просторі», де надані наукометричні оцінки представленості академічних організацій, вищих навчальних закладів та періодичних видань національних академій наук і міністерств України в міжнародних базах даних по індексованих в них публікаціях, а також у світових рейтингах наукових центрів. У розділі представлено перелік журналів НАН України, які перевидаються іноземними мовами за кордоном або видаються в Україні англійською мовою.

Восьмий розділ містить міжнародні зіставлення наукової та науково-технічної діяльності в Україні, країнах ЄС та інших країнах світу в аспекті порівняння статистичних даних щодо їх науково-технічного потенціалу. Ці дані значною мірою відображають місце і роль наукової сфери, що їй відводять органи центральної державної влади країни у вирішенні нагальних проблем та задоволенні духовних і соціально-економічних потреб громадян, досягненні цілей сталого розвитку суспільства.

У *дев'ятому* розділі йдеться про статистичні дані щодо динаміки науково-технічного потенціалу та результативність діяльності відділень, наукових установ та підприємств дослідно-виробничої бази НАН України в аспекті відомчої статистики.

Наприкінці викладено основні методологічні пояснення, що застосовуються в статистичних збірниках Державної служби статистики України «Наукова та інноваційна діяльність в Україні». Окремі методологічні пояснення до розділів II, IV, V і VIII наведені в примітках та виносках до відповідних таблиць і рисунків. Додаткові

показники у розділі IX подані відповідно до методології відомчої статистики НАН України. Зазначені також конкретні зміни у методології державних статистичних спостережень, що були введені Держстатом України з 2006 року і спричинилися до обмеження часових рядів та можливостей співставлення певних статистичних показників, здійснення сталого статистичного моніторингу.

При підготовці цього науково-довідкового видання були використані дані збірників державної та відомчої статистики, а також матеріали окремих наукових публікацій і спеціальних аналітичних довідок, доступні вітчизняні й міжнародні веб-ресурси.

Довідник містить 170 таблиць і 112 рисунків, які об'єднані за видами показників у 72 блоки (наведені у Змісті довідника).

Це науково-довідкове видання є третім виданням такого роду, що підготовлено Державною установою «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України». Автори вдячні всім колегам, які брали участь у підготовці цього видання, а також всім читачам, які надали свої відгуки, зауваження чи побажання до попередніх видань*, і висловлюють сподівання щодо подальшої конструктивної співпраці у підготовці наступних випусків довідника. В окремих таблицях довідника наведені уточнені чи виправлені дані, у тому числі такі, що були помічені читачами попереднього видання.

Видання розраховане на працівників органів державної влади, науковців, студентів вищих навчальних закладів, журналістів, широку громадськість. Автори вважатимуть мету досягнутою, якщо це сприятиме пошуку неупередженої аргументації при обговоренні проблем і опрацюванні пропозицій і рішень щодо

розвитку всієї вітчизняної науки і Національної академії наук України, до 100-річчя якої присвячене це видання.

---

* Бібліографія попередніх випусків видання:

1. Національна академія наук України: структура, динаміка та ефективність наукового потенціалу: стат. та наукометр. аналіз / Маліцький Б.А., Грачев О.О., Корнілов В.А., Рибачук В.П., Етоков В.І., Хорєвін В.І., Віденіна Н.Г., Головащенко Л.Р.; гол. ред. чл.-кор. НАН України Богданов В.Л.; НАН України, Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва. – К.: Фенікс, 2014. – 142 с. URL: http://www.nas.gov.ua/publications/books/SiteBook/Pages/default.aspx?ffn1=ISBN&fft1=Eq&ffv1=978-966-136-137-8

2. Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу: наукове видання. / Б.А. Маліцький, О.О. Грачев, О.Н. Кубальський, В.А. Корнілов, В.П. Рибачук, В.І. Хорєвін, Н.Г. Віденіна, Л.Р. Головащенко, Л.П. Овчарова; гол. ред. акад. НАН України В.Л. Богданов / НАН України, ДУ «Інститут дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва». – К. : Фенікс, 2016. – 228 с. – URL: http://files.nas.gov.ua/ text/infNASU/nasudovidnyk2016.pdf

3. National Academy of Sciences of Ukraine: scientometric and statistical analysis of effectiveness of scientific potential: / B.A. Malitsky, O.O. Grachev, O.N. Kubalsky, V.A. Kornilov, V.P. Rybachuk V.I. Horevin, N.G. Videnina, L.R. Golovashchenko, L.P. Ovcharova; Editor in Chief. Acad. of the NAS of Ukraine V.L. Bogdanov; NAS of Ukraine, State Institution «G.M. Dobrov Institute for Scientific.-Tech. Potential and Science History Studies of NAS of Ukraine» – K: Phoenix, 2016. – 228 p. - English.; ill.

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Даний випуск традиційного статистичного збірника Національної академії наук України виходить у рік її столітнього ювілею. Цим зумовлена його специфіка у порівнянні з попередніми випусками. Крім статистичних даних, які ілюструють динаміку основних показників, що характеризують життя Академії на протязі останніх років, редакційна колегія визнала доцільним доповнити їх деякими матеріалами, які давали б уявлення про її столітню історію. Зокрема, в першому розділі наводяться короткі відомості про всіх президентів НАН України і дається стисла характеристика їх внеску в становлення Академії. У другому розділі зацікавлений читач має можливість отримати інформацію про історію розвитку інституційної структури вищої наукової організації України, якою згідно з законом є нині Національна академія наук України.

Істотно доповнені і оновлені в довіднику матеріали, що характеризують місце НАН України в академічній науці і взагалі в науковій системі держави. Збагачено новими даними розділи про міжнародне співробітництво науковців України й міжнародні зіставлення показників наукової й науково-технічної діяльності країн світу.

Довідник збагатився новою наукознавчою та наукометричною інформацією. Зокрема, вперше наведено вебометричні показники для 75 національних академій наук світу, які свідчать про високий рейтинг і представленість НАН України у вітчизняному та світовому інформаційному просторі. Також не може не викликати зацікавленості дослідників та широкої громадськості України аналітична інформація, що підготовлена за даними інформаційно-аналітичної системи «Бібліометрика

української науки» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України.

Значна увага традиційно приділена показникам, що характеризують результативність наукової та науково-технічної діяльності наукових організацій країни. Вони доповнені, зокрема, даними про результативні показники всіх бюджетних програм держави.

Сподіваюсь, що наш довідник стане в пригоді всім, кого хвилює доля науки України в наші нелегкі часи. Адже навіть, не надто уважно проглянувши його неупередженим оком, можна переконатися, що попри всі труднощі і втрати (а про них, на жаль, також свідчить динаміка представлених у збірнику статистичних показників), наука України і, зокрема, її передовий загін Національна академія наук України живе і плідно працює на благо свого народу.

Головний редактор
академік НАН України
В.Л. Богданов

І. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

І.1 Президенти Національної академії наук України

Національна академія наук України заснована 27 листопада 1918 року у м. Києві, коли у приміщенні Українського наукового товариства за адресою вул. Велика Підвальна, 36 (нині Ярославів Вал, 36) відбулося перше Спільне зібрання Української академії наук (УАН). Її першим президентом був обраний видатний учений із світовим ім'ям академік **Володимир Іванович Вернадський**.

В.І. Вернадський народився 28 лютого (12 березня) 1863 року в Санкт-Петербурзі в сім'ї економіста. Походив з давнього козачого роду, дитинство минуло в Харкові та Полтаві. У 1885 р. закінчив фізико-математичний факультет Петербурзького університету. У 1890-1911 роках працював у Московському університеті, з 1898 р. професором мінералогії, у 1908 р. обраний академіком Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук. У 1914-1917 роках був директором Геологічного і мінералогічного музею Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук. З червня 1917 р. жив в Україні. Влітку 1918 р. очолював комісію зі створення УАН. На думку В.І. Вернадського, УАН повинна існувати не тільки як товариство видатних учених, але бути об'єднанням державних установ, включаючи «інститути для дослідних і гуманітарних наук, національні музеї, бібліотеки, архіви» тощо. Така модель організації УАН народжувалась у ході дискусій з М.С. Грушевським та його однодумцями, які вважали, що УАН повинна бути подібною до західноєвропейських академій і за структурою походити на Наукове товариство ім. Т.Г. Шевченка у Львові та Українське наукове

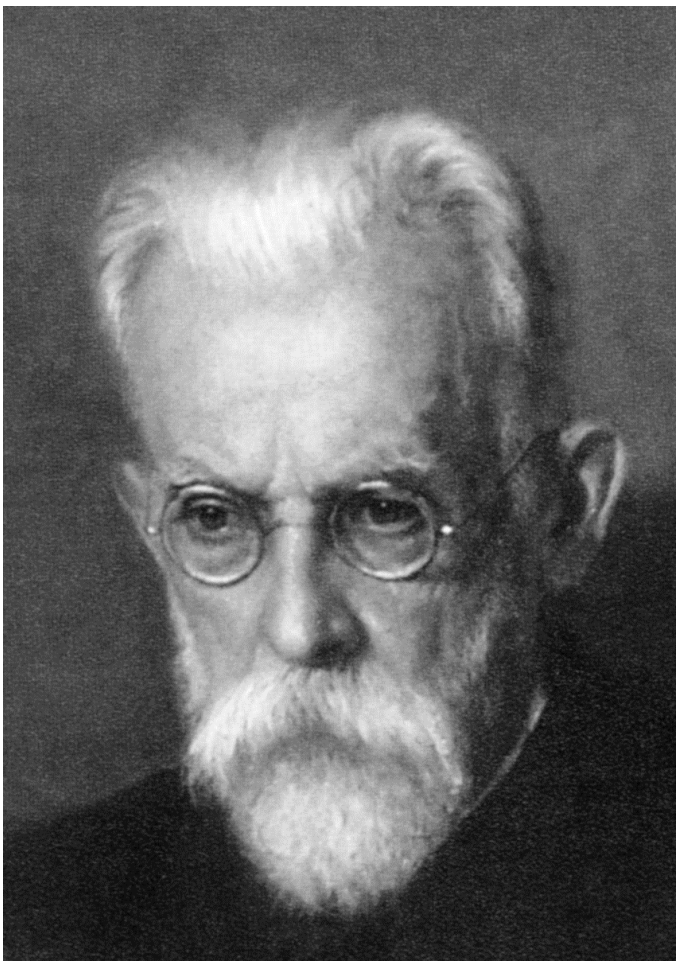

Володимир Іванович Вернадський
Президент Української академії наук
(1918-1921)

товариство у Києві. Новостворена організація, за міркуваннями М.С. Грушевського, була б орієнтована переважно на історико-філологічні науки, мала статус самоврядної громадської організації, у заснування і функціонування якої держава не могла втручатись. Наукова спільнота та органи влади віддали перевагу моделі В.І. Вернадського, який був обраний головою – президентом УАН. У березні він також став головою комісії з вивчення продуктивних сил України. З 1922 р. працював у Петрограді, де брав участь у створенні Радієвого інституту, а потім Біогеохімічної лабораторії, з часом перетвореної в Інститут геохімії і аналітичної хімії ім. В.І. Вернадського РАН. Помер 06.01.1945. Наукові праці в галузі мінералогії, кристалографії, історії і філософії природознавства, а також геохімії, біогеохімії і радіогеохімії, засновником яких він є. Розробив вчення про біосферу, зокрема про ноосферу як єдність природи та культури.

Президентами Академії в наступні періоди були знані науковці та організатори науки. **Микола Прокопович Василенко** у 1921-1922 роках був президентом УАН, яка з червня 1921 р. отримала назву Всеукраїнської академії

Микола Прокопович Василенко
Президент Української академії наук
з 1921 р. Всеукраїнської академії наук
(1921-1922)

наук (ВУАН). Він народився 2 (14) лютого 1866 року в с. Єсмань (нині Глухівського району Сумської області) в родині дрібного службовця, закінчив Дерптський університет в 1890 році. Працював викладачем в гімназіях Києва, брав участь у політичному русі, працював в органах юстиції, викладав на історико-філологічному факультеті Київського університету. Член НТШ з 1911 року. У 1917 р. був попечителем Київської учбової округи, працював викладачем історії в Київському університеті, водночас – професором Українського народного університету та юридичного інституту. У квітні-жовтні 1918 р. – Міністр народної освіти і мистецтв України. У 1920 р. обраний дійсним членом УАН за фахом правознавство, голова Комісії для виучування західно-руського та українського права при соціально-економічному відділі УАН. В 1925-1929 роках – голова соціально-економічного відділу ВУАН. Помер 03.10.1935. Наукові праці присвячені історії держави і права, історії і історіографії України, біографістиці.

Орест Іванович Левицький народився 13 (25) грудня 1848 р. в селі Маячка (нині Ново-Санжарського району Полтавської області) в родині священика. Закінчив Київський університет у 1874 р., учень В. Антоновича.

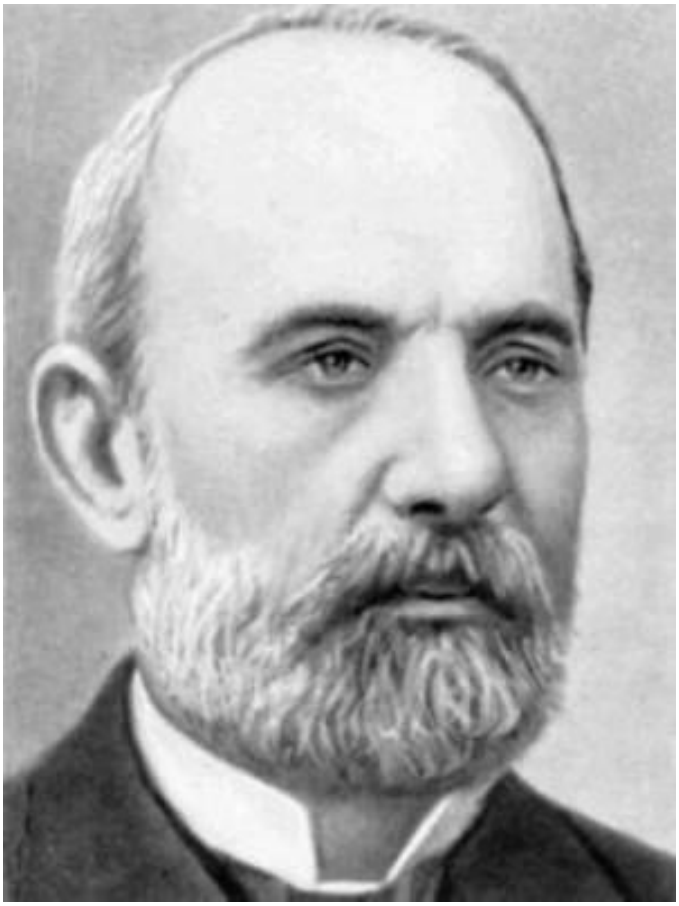

Орест Іванович Левицький
Президент Всеукраїнської академії наук
(1922)

Член комісії з розбору давніх актів. Один з організаторів УАН, був серед 12 учених, які стали першими академіками УАН. З грудня 1919 р. до липня 1921 р. за відсутності В.І. Вернадського, як старший за віком, виконував обов'язки президента Академії. У березні 1922 р. обраний президентом ВУАН. Помер 09.05.1922. Наукові праці з історії України, історії права, етнографії, історіографії.

Володимир Іполитович Липський був президентом ВУАН в 1922-1928 роках, народився 27 лютого (11 березня) 1863 р. в с. Самостріли (нині Корецького району Рівненської області). Закінчив Колегію П. Ґалаґана (1881 р.), Київський університет (1886 р.), де й працював на кафедрі ботаніки та в університетському ботанічному саду. У 1894-1917 роках працював у Ботанічному саду в Петербурзі молодшим та ст. консерватором, головним ботаніком, зав. відділу живих рослин. Після повернення на Україну працював директором Ботанічного саду у Києві, в 1919 році обраний дійсним членом УАН, у 1921-1922 роках – її віце-президентом, у 1924 р. – членом-кореспондентом АН СРСР.

Володимир Іполитович Липський
Президент Всеукраїнської академії наук
(1922-1928)

21 червня 1928 року Липський подав у відставку з посади президента ВУАН і виїхав до Одеси, де очолив Ботанічний сад. В 1928-1937 роках – директор, зав. сектору Одеського ботанічного саду. Помер 24.02.1937. Наукові праці присвячені флористиці, систематиці рослин, географії вищих рослин, організації ботанічних садів, історії вітчизняної ботаніки. Брав участь в експедиціях у Середню Азію, на Кавказ, у Молдову. Описав понад 200 нових видів рослин, з яких 45 названо його ім'ям.

Данило Кирилович Заболотний був президентом ВУАН в 1928-1929 рр., народився 16 (28) грудня 1868 р. в с. Чеботарка (нині с. Заболотне Крижопільського району Вінницької області) в родині селян. Закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Новоросійського університету в 1891 р. та медичний факультет Київського університету в 1894 році. Вже під час навчання та на початку роботи лікарем в Подільській губернії у нього виявилось покликання як епідеміолога і бактеріолога, усвідомлення у необхідності розвитку цих напрямів медичної науки.

Данило Кирилович Заболотний
Президент Всеукраїнської академії наук
(1928-1929)

Д.К. Заболотний – видатний учений у галузі епідеміології та бактеріології. Неодноразово брав участь в експедиціях з вивчення чуми та холери в Індії, Аравії, Середній Азії, Поволжі та Шотландії. У 1898 р. на запрошення І.І. Мечникова працював у Пастерівському інституті в Парижі, нагороджений французьким орденом Почесного легіону. Д.К. Заболотний слідом за Л. Пастером багато зробив у вивченні та трактуванні ролі мікробіологічного чинника, біологічних властивостей збудників різних захворювань у виникненні, розвитку та згасанні епідемій, що і принесло йому світове визнання. У 1898 р. заснував кафедру бактеріології Петербурзького жіночого медичного інституту, в якому працював до 1928 року, у 1920 р. – кафедру епідеміології в Одеському медичному інституті. Д.К. Заболотний був обраний дійсним членом ВУАН у лютому 1922 р. і дійсним членом АН СРСР у січні 1929 року. З 1921 року брав активну участь у громадському житті як член ВУЦВК та ЦВК СРСР. Навесні 1928 року обраний президентом ВУАН. Д.К. Заболотному вдалося згуртувати колектив відомих учених і фахівців, які поповнили лави Академії, серед них О.О. Богомолець, М.І. Вавилов, О.М. Динник, Янка Купала, Є.О. Патон, П.Г. Тичина, М.М. Федоров,

Д.І. Яворницький. В 1928 р. ним був заснований Інститут мікробіології і епідеміології, який з 1963 р. став Інститутом мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного АН УРСР. Унаслідок захворювання на грип помер раптово 15.12.1929. Похований в селі, де народився.

Олександр Олександрович Богомолець був президентом Академії впродовж 1930-1946 років. Народився 12 (24) травня 1881 р. у Лук'янівській тюрмі, де під слідством перебувала його мати С.Н. Богомолець (Присецька) в справі радикальної народницької організації лівого спрямування «Південно-російський робітничий союз». Батько – О.М. Богомолець, земський лікар, учасник революційного руху. О.О. Богомолець навчався у Київському університеті (з 1900 р.), а потім у Новоросійському університеті, який закінчив у 1907 р. Перша наукова робота була опублікувана ним в 1902 р. Після закінчення залишився працювати в університеті, де підготував докторську дисертацію. Опонентом на захисті дисертації був І.П. Павлов, Нобелівський лауреат 1904 р. в галузі фізіології, медицини, який високо оцінив роботу. О.О. Богомолець став наймолодшим у тогочасній Росії доктором медицини, він отримав цей ступінь у 28 років. У 1911-1925 роках він працював професором Саратовського університету, у 1925-1931 роках професором медичного факультету 2-го Московського медичного інституту та директором Інституту переливання крові (1928-1931 рр.). У 1929 р. обраний дійсним членом ВУАН, а в 1932 р. – дійсним членом АН СРСР.

За роки президентства О.О. Богомольця ВУАН, а з 1936 р. АН УРСР, стала потужною науковою організацією, повністю підпорядкованою інтересам розвитку науки і техніки в країні. Була проведена реорганізація Академії і основною структурною одиницею став науково-дослідний інститут замість численних кафедр, комісій і комітетів. У 1934 р.

Олександр Олександрович Богомолець
Президент Всеукраїнської академії наук
з 1936 р. Академії наук УРСР
(1930-1946)

вже працювало 36 таких інститутів. Покращились матеріально-технічні фонди Академії, розгорнулося капітальне будівництво наукових закладів. До лав Академії були залучені молоді перспективні вчені, які забезпечили її розвиток. Невдовзі після обрання президентом ВУАН О.О. Богомолець заснував Інститут експериментальної біології і патології Наркомздоров'я УСРР та Інститут клінічної фізіології ВУАН, на базі яких у 1953 р. був створений Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця АН УРСР, який нині є провідною науковою біологічною установою світу. О.О. Богомолець – видатний учений і організатор науки, відомий громадський діяч. В роки, коли він був на чолі Академії, були здійснені важливі наукові відкриття (уперше в СРСР розщеплено атомне ядро штучно прискореними частинками, розроблені технології зварювання оборонного значення), виконані піонерські роботи в галузі хімії та дослідження стресу, оживлення організму, визначення впливу оточуючого середовища на живий організм.

О.О. Богомолець – член ВУЦВК та ЦВК СРСР з 1931 р., депутат Верховної Ради СРСР 1-го та 2-го скликань, депутат Верховної Ради УРСР першого скликання, віце-президент АН СРСР з 06.05.1942 по 23.05.1945, Герой

Соціалістичної Праці (1944 р.). Він – засновник всесвітньо визнаної школи патофізіологів, визначив роль нервової системи та сполучної тканини у перебігу хвороб, його праці сприяли розвитку нових напрямів сучасної ендокринології, імунології, онкології, геронтології тощо. Помер 16.07.1946 і похований на території заснованого ним Інституту.

Олександр Володимир Палладін був президентом Академії в 1946-1962 роках. Він народився 29 серпня (10 вересня) 1885 року в Москві в родині ученого. Батько – В.І. Палладін, викладач, а згодом професор Московського і Харківського університетів, академік (з 1914 р.) Імператорської Санкт-Петербурзької Академії наук, фахівець у галузі ботаніки, біохімії і фізіології рослин. О.В. Палладін закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Петербурзького університету (1908 р.). Уже в студентські роки виконав наукові роботи під керівництвом видатних учених, членів Санкт-Петербурзької академії наук, І.П. Павлова та М.Є. Введенського. Потім працював викладачем у вищих учбових закладах Петербурга та Харкова, у 1921-1931 рр. завідував кафедрою фізіологічної хімії Харківського медичного інституту. З 1925 р. по 1970 р. очолював Український біохімічний інститут (з 1931 р. – Інститут біохімії ВУАН у Києві, з 1972 р. – Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна АН України). В 1926 р. був обраний членом-кореспондентом ВУАН, а в 1929 р. – дійсним членом ВУАН, в 1942 р. – дійсним членом АН СРСР. У 1935-1938 роках – неодмінний секретар Президії АН УРСР, в 1939-1946 роках – її віце-президент.

У роки президентства О.В. Палладіна продовжувалося кількісне зростання АН УРСР, забезпечення установ сучасним обладнанням та необхідним устаткуванням. Почалося спорудження обчислювального центру, будинку для інститутів гуманітарного профілю, приміщень для нових

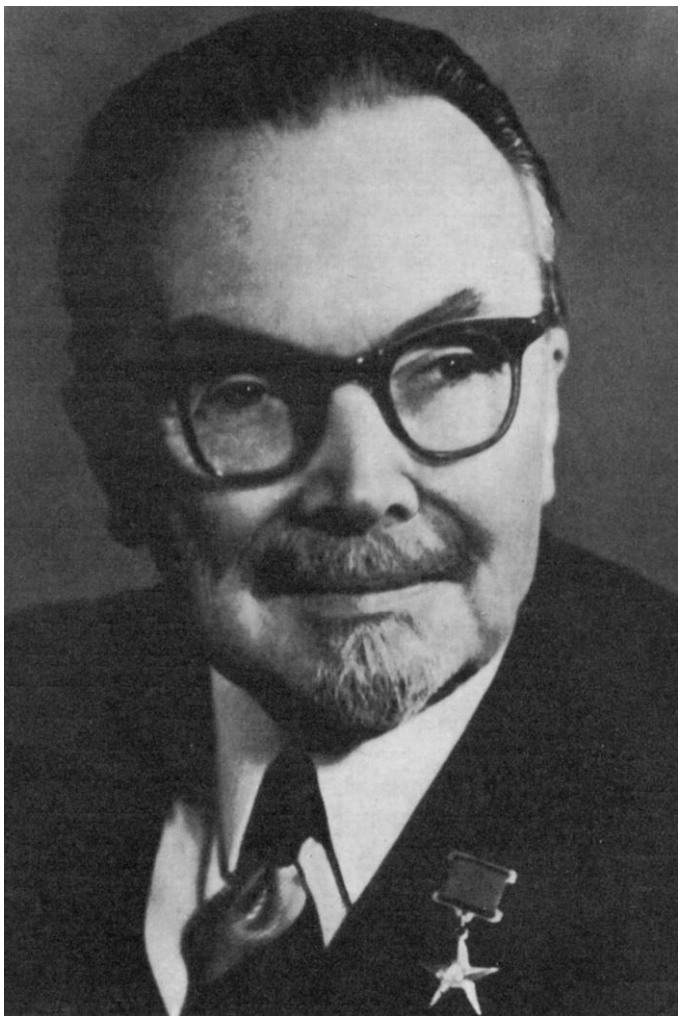

Олександр Володимир Палладін
Президент Академії наук УРСР
(1946-1962)

установ або розширення існуючих, особливо в регіонах. О.В. Палладін – видатний учений в галузі біохімії м'язової діяльності та нервової системи, з вивчення впливу харчового раціону на обмін речовин, біохімії вітамінів та авітамінозів. Герой Соціалістичної Праці (1955 р.). Його роботи зі створення вікасолу, медичного препарату для припинення кровотечі, відзначені у воєнні роки орденом Червоної Зірки. О.В. Палладін подав у відставку в 1962 році. Помер 06.12.1972.

З 1962 року Національну академію наук України очолює **Борис Євгенович Патон**. Він народився 27 листопада 1918 р. у Києві в родині вченого – Є.О. Патона, професора Київського політехнічного інституту. У 1941 р. Б.Є. Патон закінчив Київський політехнічний інститут. Його наукова і виробнича діяльність розпочалася на Уралвагонзаводі у Нижньому Тагілі в лютому 1942 року в евакуйованих лабораторіях Інституту електрозварювання АН УРСР. Упродовж наступних 11 років працював в Інституті електрозварювання АН УРСР, який очолював на той час академік Є.О. Патон, а в 1953 р. був призначений директором цього інституту.

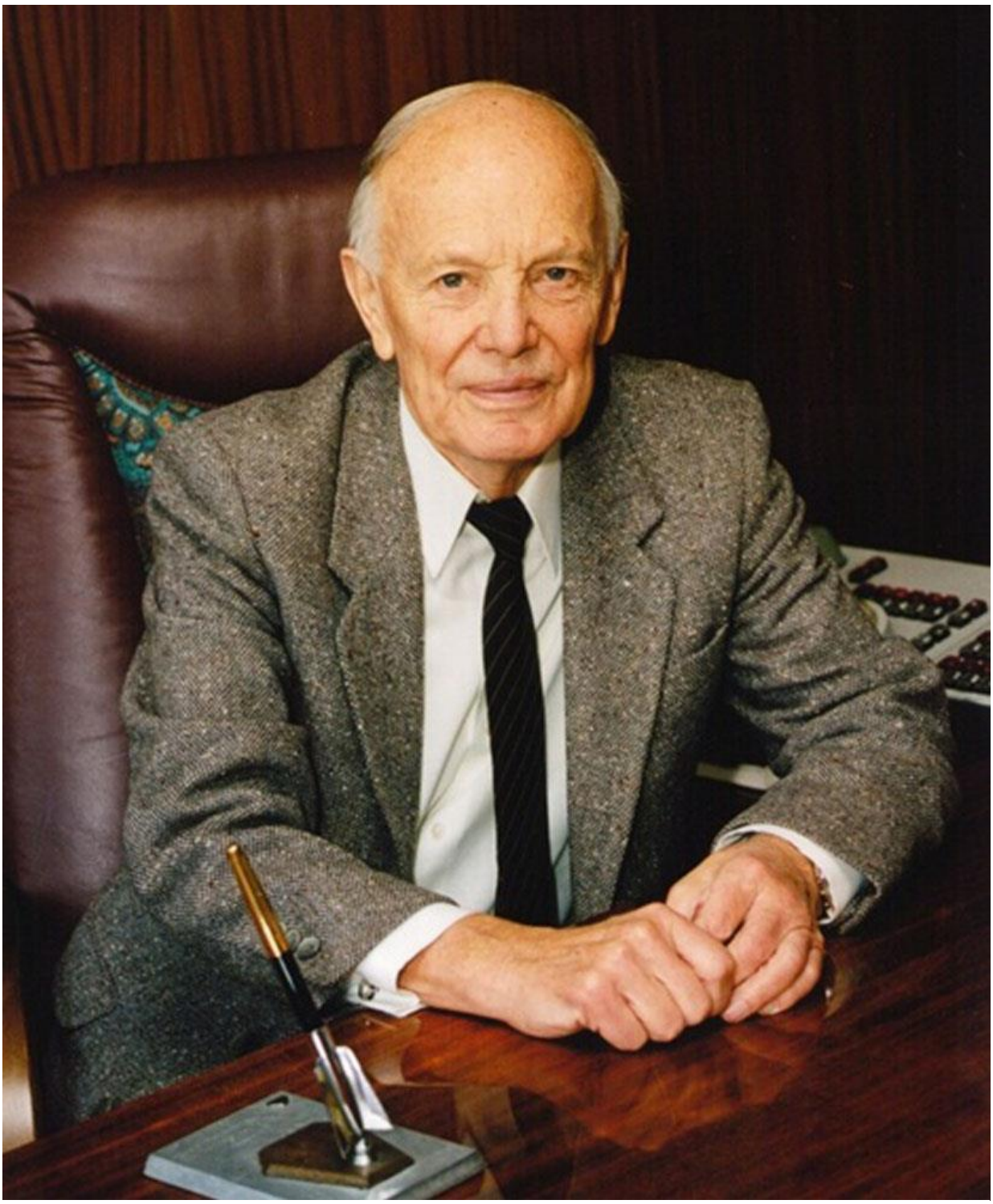

Борис Євгенович Патон
Президент Національної академії наук України

з 1962 р. Президент Академії наук УРСР
з 1991 р. Академії наук України
з 1994 р. Національної академії наук України
(1962-донині)

Б.Є. Патон – всесвітньо відомий учений у галузі металургії, зварювання і технології металів, організатор науки, державний і громадський діяч. Академік НАН України (з 1958 р.), з 1962 р. – академік Академії наук СРСР, з 1992 р. – Російської академії наук, низки інших зарубіжних академій наук, Президент Міжнародної асоціації академій наук (з 1993 по 2016 рр.). Двічі Герой Соціалістичної Праці (1969, 1978 рр.), перший Герой України (1998 р.). Лауреат Ленінської (1957 р.) і Сталінської (Державної) премій (1950 р.), двох Державних премій України (1970 і 2004 рр.). Удостоєний вищої нагороди Академії наук СРСР – Великої золотої медалі ім. М.В. Ломоносова (1980 р.) та вищої нагороди Національної академії наук України – Золотої медалі ім. В.І. Вернадського (2003 р.), лауреат міжнародної премії «Глобальна енергія» (2010 р.).

Основні напрями наукової діяльності – автоматизація зварювальних процесів та керування ними, розробка космічних технологій зварювання та пристроїв для їх реалізації, розв’язання проблем створення газотранспортних систем, методи і технології спеціальної електрометалургії, зварювання живих тканин, розробка наукових засад управління академічною наукою та науково-технічним прогресом. Він є автором понад 1000 наукових праць, у тому числі 20 монографій та понад 400 винаходів.

Протягом 56 років під керівництвом Б.Є. Патона відбувався стрімкий розвиток Академії наук УРСР, а згодом відповідно до Концепції розвитку відбувається удосконалення діяльності Національної академії наук України, відповідно до світових тенденцій сучасної науки та поточних завдань державного будівництва і розвитку суспільства. Вона стала головним осередком проведення новітніх фундаментальних і прикладних наукових досліджень та розробок в Україні, визнаним світовим центром у галузі матеріалознавства, багатьох напрямів

природничих наук та національним лідером у галузі соціальних і гуманітарних наук.

Б.Є. Патон на початку діяльності як президент Академії висунув і забезпечив всебічну підтримку видатних особистостей у всіх галузях наукового пошуку, передусім у галузі фундаментальних досліджень. Протягом 60-х років і на початку 70-х років на чільні позиції в наукових інститутах і до президії АН УРСР висунуті відомі вчені: математики – академік АН УРСР та АН СРСР В.М. Глушков, академік АН УРСР та АН СРСР О.В. Погорєлов; фізик – академік АН УРСР О.С. Давидов; фізик-матеріалознавець – академік АН УРСР С.І. Пекар; матеріалознавець – академік АН УРСР І.К. Походня; хіміки – академіки АН УРСР О.В. Богатський, Ю.С. Ліпатов, К.Б. Яцимирський; фізіолог – академік АН УРСР та АН СРСР П.Г. Костюк; мовознавець – академік АН УРСР та АН СРСР І.К. Білодід; філософ – академік АН УРСР П.В. Копнін та інші. Значна увага з боку Б.Є. Патона приділялась представникам старшого покоління академічних учених (академіки АН УРСР та АН СРСР математики і механіки М.М. Боголюбов, Ю.О. Митропольський, М.К. Янгель, академіки АН УРСР В.С. Будник, Г.С. Писаренко, фахівці в галузі управління Г.В. Пухов, у галузі медицини та кібернетики М.М. Амосов, біологи В.О. Беліцер, С.М. Гершензон; фізики А.Ф. Прихотько, О.Я. Усиков; геологи М.П. Семененко, В.Г. Бондарчук, О.С. Вялов; хіміки О.В. Кірсанов, О.І. Бродський та інші), що забезпечило спадкоємність у наукових дослідженнях і створення нових наукових шкіл.

Завдяки ретельному підбору керівних наукових кадрів з талановитих учених наукові установи АН УРСР у 70-80-х роках XX століття стали широко відомими в СРСР та за його межами як передові центри у своїх галузях, забезпечивши пріоритет вітчизняної науки в багатьох напрямах природничих, технічних і суспільних наук. Запрошення Б.Є. Патоном відомих письменників та літературознавців

М.П. Стельмаха та О.Т. Гончара до лав Академії, а згодом і поета та літературознавця Б.І. Олійника викликало позитивний розголос у суспільстві, сприяло розвитку гуманітарних наук і всебічному обговоренню питань науково-технічного розвитку.

Стрімкий розвиток економіки і завдання забезпечення обороноздатності країни в 60-80 роках минулого століття потребували створення проривних технологій і принципово нових матеріалів, що обумовило швидке зростання масштабів і темпів наукової та науково-технічної діяльності. Впровадження в роботу академічних установ АН УРСР фізико-технічного спрямування за пропозицією Б.Є. Патона названих ним «цілеспрямованих фундаментальних досліджень», тобто таких досліджень, в результаті яких можуть бути отримані нові знання, невідомі раніше нікому, з конкретним практичним результатом, призвів до значного розвитку прикладних досліджень. В Академії була створена потужна дослідно-виробнича база, яка включала мережу конструкторських бюро, дослідних заводів та виробництв. Це дозволяло установам АН УРСР забезпечити повний цикл робіт, починаючи від фундаментальних досліджень через прикладні дослідно-конструкторські роботи створити дослідні зразки чи працюючі моделі або промислові технології, які відповідали певним потребам. Кількість працюючих в установах та підприємствах дослідно-виробничої бази АН УРСР наприкінці 90-х років була майже такою ж, як у наукових установах. Б.Є. Патон ініціював створення великих комплексних науково-технічних програм за участю установ Академії, які ставали складовою в міжгалузевих науково-технічних комплексах, для забезпечення потреб інтересів військово-промислового комплексу та окремих галузей економіки.

Починаючи з 90-х років минулого століття в умовах довготривалої економічної кризи завдяки авторитету та вмілому керівництву Б.Є. Патона, вдалося зберегти як саму

Академію, так і її основні наукові школи. НАН України отримала правовий статус вищої національної наукової самоврядної організації, що заснована на державній власності з правом самостійного визначення тематики та організації досліджень і вирішення науково-організаційних, господарських, кадрових питань діяльності. Здійснена перебудова структури досліджень у галузі природничих, технічних, соціальних і гуманітарних наук відповідно до невідкладних сучасних проблем у сфері науки, економіки і суспільства.

І.2. Розвиток інституціональної структури Національної академії наук України (1918-2018):

1918 14 листопада затверджено Закон про заснування Української академії наук (УАН). Гетьман України П. Скоропадський затвердив наказ про призначення перших 12 дійсних членів (академіків) УАН. Після перших Загальних зборів, які відбулися 27 листопада, відповідно до Закону в Академії організовані відділи: історико-філологічний (голова – академік УАН Д.І. Багалій), фізико-математичний (голова – академік УАН М.Ф. Кащенко) та соціально-економічний (голова – академік УАН М.І. Туган-Барановський). У кожному відділі було по чотири академіки. У складі УАН було створено три науково-дослідних інститути та інші наукові підрозділи.

1919 Перше обрання учених до складу УАН відбулося в січні. Упродовж року лави Академії поповнились 14 новими дійсними членами.

1921 14 червня ухвалено положення Раднаркому УСРР «Про Всеукраїнську Академію наук», за яким відбулося перейменування УАН на Всеукраїнську Академію наук

(ВУАН), щоб підкреслити об'єднання у лавах Академії всіх науковців України, включаючи з західних земель України, які опинились під владою інших держав. До складу ВУАН увійшло Українське наукове товариство.

1929 Вищим органом ВУАН визначено академічну раду в складі дійсних членів Академії та керівних представників Народного комісаріату освіти УСРР.

1930 У ВУАН замість трьох відділів створено два відділи: природничо-технічний (голова – академік ВУАН О.В. Фомін) і соціально-економічний (голова – академік ВУАН О.Г. Шліхтер).

1934 У січні ліквідовано шестиланкову систему організації ВУАН (кабінет – комісія – кафедра – цикл – відділ – президія). Основною структурною одиницею було вирішено вважати науково-дослідні інститути, загальна кількість яких дорівнювала 22 одиницям.

1935 ВУАН з 1 квітня за постановою ВУЦВК (Всеукраїнського центрального виконавчого комітету) підпорядковувалась безпосередньо Раднаркому УСРР.

1936 21 лютого ВУАН отримала назву Академії наук УСРР (Академія наук УРСР – з грудня 1936 р.) і нову структуру. Вищим органом Академії замість академічної ради стали загальні зборів членів, а в структурі Академії утворено три наукових відділи, їх стали очолювати голови: відділ суспільних наук– академік АН УСРР О.Г. Шліхтер, відділ математичних та природничих наук – академік АН УСРР О.Г. Гольдман і відділ технічних наук – академік АН УСРР Є.О. Патон.

1939 У структурі АН УРСР затверджено 4 наукових відділи: суспільних наук (голова – академік АН УРСР М.Я. Калинович); фізико-хімічних і математичних наук (голова – академік АН УРСР І.К. Мацуревич); біологічних

наук (голова – академік АН УРСР В.П. Поспєлов) та технічних наук (голова – академік АН УРСР С.В. Серенсен). У кінці 1939 р. в Академії було 27 науково-дослідних установ.

1941-1944 25 червня 1941 р. Загальні збори АН УРСР прийняли рішення, що вся наукова і організаційна діяльність Академії у найкоротший термін повністю перебудовується в інтересах оборони країни. У зв'язку з просуванням фашистських загарбників у глиб території СРСР, рішенням Радянського Уряду у липні-серпні 1941 р. основна частина інститутів і співробітників Академії була евакуйована в столицю Башкирської АРСР – Уфу. Деякі інститути були невдовзі переведені в інші міста східних регіонів СРСР. Інститут електрозварювання – у Нижній Тагіл, Фізико-технічний – в Алма-Ату, Інститут чорної металургії – в Свердловськ. Установи АН УРСР також працювали в Ташкенті, Фрунзе, Красноярську, Бухарі та інших містах. Евакуйовані працівники Академії були об'єднані в 15 інститутів відповідно до їх професій та завдань Уряду СРСР. Евакуація пройшла організовано, були врятовані основні кадри учених, вивезено цінне наукове обладнання і значна частина бібліотечних фондів. Проявляючи високий патріотизм, учені працювали з максимальним навантаженням і самовіддачею. На перших засіданнях Академії наук в Уфі 21-30 липня 1941 року були чітко визначені напрями і форми науково-дослідної роботи кожного інституту в умовах війни. Завдяки допомозі місцевих партійних органів, Академія в короткий термін, долаючи всі труднощі, організувала роботу своїх установ. Вже 4 вересня 1941 року в повідомленні Радінформбюро будо зазначено «Інститути Академії наук УРСР зробили низку цінних пропозицій, спрямованих на зміцнення військової могутності країни». У серпні-вересні 1943 року значна частина інститутів АН УРСР переїхала до Москви.

У березні 1944 року почався переїзд академічних інститутів до України і 23 червня, на першому після повернення до Києва, засіданні Президії президент Академії наук УРСР О.О. Богомолець повідомив про закінчення реевакуації. Відтворено структуру Академії у вигляді 4 наукових відділів: фізико-хімічних і математичних наук, біологічних наук, технічних наук та суспільних наук.

1945 Створено відділ сільськогосподарської науки АН УРСР (голова – академік АН УРСР М.М. Гришко, з 1948-1956 рр. – академік АН УРСР П.А. Власюк), до якого увійшли 4 інститути, створені на базі підрозділів інших відомств, а також дві академічні установи. Цей відділ було ліквідовано в 1956 році, а 4 його установи передані до складу Української сільськогосподарської академії, за винятком Інституту ботаніки і ботанічного саду.

1946 Головами відділів АН УРСР призначені: відділ фізико-хімічних і математичних наук – академік АН УРСР В.Є. Лашкарьов; з 1948 р. – академік АН УРСР А.І. Кіпріанов; відділ біологічних наук – академік АН УРСР Д.К. Третьяков, з 1948 р. – академік АН УРСР П.О. Свириденко, академік АН УРСР Р.Є. Кавецький – 1952-1960 рр. та 1963-1966 рр., академік АН УРСР О.Ф. Макарченко – 1961-1962 рр.; відділ сільськогосподарської науки – академік АН УРСР П.А. Власюк; відділ технічних наук – академік АН УРСР Г.Ф. Проскура, з 1948 р. – академік АН УРСР М.М. Доброхотов, 1952-1954 рр. – академік АН УРСР М.В. Корноухов, 1954-1964 рр. – академік АН УРСР та член-кореспондент АН СРСР К.К. Хрєнов; відділ суспільних наук – академік АН УРСР та член-кореспондент АН СРСР М.В. Птуха – 1946-1950 рр., д.філологічних наук (з 1957 р. – академік АН УРСР) І.К. Білодід – 1952-1957 рр., д.економічних наук (з 1961 р. – член-кореспондент АН УРСР)

О.С. Короїд – 1957-1963 рр. У складі АН УРСР у 1949 р. було 46 науково-дослідних установ, серед них 33 інститути.

1956 В Академії було 5 відділів, 3 з яких функціонували раніше: відділ біологічних наук (голова відділу – академік АН УРСР Р.Є. Кавецький – 1952-1960 рр.), відділ технічних наук (голова відділу – академік АН УРСР, член-кореспондент АН СРСР К.К. Хрєнов – 1954-1964 рр.) та відділ суспільних наук (в.о.голови – д.філологічних наук І.К. Білодід). На базі відділу фізико-хімічних і математичних наук було створено два відділи: фізико-математичних наук (голова відділу – академік АН УРСР Б.В. Гнєденко – 1956-1957 рр., член-кореспондент АН УРСР В.Н. Гріднєв – 1957-1961 рр., академік АН УРСР Ю.О. Митропольський – 1961-1963 рр.) та хімічних і геологічних наук (голова академік – АН УРСР А.І. Кіпріанов – 1956-1957 рр., академік АН УРСР Ю.К. Делімарський – 1957-1959 рр., член-кореспондент АН УРСР С.П. Родіонов – 1959-1961 рр.). Відділ сільськогосподарської науки АН УРСР був ліквідований.

1963 У АН УРСР встановлено нову організаційну структуру: три секції, що об’єднували 9 відділів (з 1971 р. – відділень). До секції фізико-технічних і математичних наук (голова – академік АН УРСР (з 1964 р. – академік АН СРСР) В.М. Глушков – 1962-1982 рр., академік АН УРСР (з 1987 р. – академік АН СРСР) В.І. Трефілов – 1982-1993 рр., академік НАН України В.Г. Бар’яхтар – 1993-1998 рр.) входили чотири відділи: математики, механіки і кібернетики (академік-секретар – академік АН УРСР Ю.О. Митропольський – 1963-1983 рр.); фізики (академік-секретар – академік АН УРСР А.А. Смирнов – 1963-1966 рр., академік АН УРСР О.С. Парасюк – 1966-1970 рр., академік АН УРСР В.Н. Гріднєв – 1970-1982 рр.); наук про Землю і Космос (академік-секретар – академік АН УРСР С.І. Субботін – 1963-1976 рр.); фізико-технічних проблем матеріалознавства (академік-секретар – академік АН УРСР

І.М. Федорченко – 1963-1988 рр., академік АН УРСР І.К. Походня – 1988-2015 рр., академік НАН України – Л.М. Лобанов – з 2015 р.).

Секція хіміко-технологічних і біологічних наук (голова – академік АН УРСР В.С. Гутиря – 1963-1974 рр., академік АН УРСР К.М. Ситник – 1974-1978 рр., академік АН УРСР Ф.С. Бабичев – 1978-1988 рр., академік АН УРСР та АН СРСР В.І. Скок – 1988-1993 рр., академік НАН України та АН СРСР П.Г. Костюк – 1993-1998 рр., академік НАН України В.Д. Походенко – 1998-2015 рр., академік НАН України В.Г. Кошечко – з 2015 р.) складалася з трьох відділів: хімії і хімічної технології (академік-секретар – академік АН УРСР К.Б. Яцимирський – 1966-1978 рр., академік АН УРСР В.П. Кухар – 1978-1988 рр.); біохімії, біофізики і фізіології (академік-секретар – академік АН УРСР Р.Є. Кавецький – 1963-1966 рр., академік АН УРСР Р.В. Чаговець – 1966-1972 рр., член-кореспондент АН УРСР В.І. Скок – 1972-1978 рр., академік АН УРСР П.Г. Богач – 1978-1981 рр., академік АН УРСР (з 1987 р. – академік АН СРСР) В.І. Скок – 1981-1988 рр., академік АН УРСР Г.Х. Мацука – 1988-2004 рр.); загальної біології (академік-секретар – член-кореспондент АН УРСР О.В. Топачевський – 1962-1966 рр., академік АН УРСР І.Г. Підоплічко – 1966-1970 рр., академік АН УРСР О.П. Маркевич – 1970-1972 рр., академік АН УРСР К.М. Ситник – 1972-1974 рр., академік АН УРСР А.М. Гродзинський – 1974-1988 рр., академік АН УРСР Ю.Ю. Глєба – 1990-1998 рр., академік НАН України Д.М. Гродзинський – 1998-2009 рр., академік НАН України В.В. Моргун – з 2009 р.).

Секція суспільних наук (голова – академік АН УРСР (з 1972 р. – академік АН СРСР) І.К. Білодід – 1963-1978 рр., академік АН УРСР П.Т. Тронько – 1978-1979 рр., академік АН УРСР (з 1984 р. – академік АН СРСР) І.І. Лукінов – 1979-1993 рр.; академік НАН України П.П. Толочко –

1993-1998 рр.) включала два відділи: економіки, історії, філософії і права (академік-секретар – член-кореспондент АН УРСР І.О. Гуржій – 1963-1968 рр., академік АН УРСР Б.М. Бабій – 1970-1978 рр.); літератури, мови і мистецтвознавства (академік-секретар – академік АН УРСР І.К. Білодід – 1963-1965 рр., академік АН УРСР М.З. Шамота – 1966-1971 рр., академік АН УРСР О.С. Мельничук – 1971-1978 рр., академік АН УРСР В.М. Русанівський 1978-1993 рр., академік НАН України Л.М. Новиченко – 1993-1996 рр., академік НАН України І.М. Дзюба – 1998-2004 рр., академік НАН України В.Г. Скляренко – 2004-2009 рр., академік НАН України М.Г. Жулинський – з 2009 р.).

1969 Засновано відділ (з 1971 р. – відділення) фізико-технічних проблем енергетики (академік-секретар – академік АН УРСР І.Т. Швець – 1970-1978 рр., академік АН УРСР Г.Є. Пухов – 1978-1988 рр., академік АН УРСР – А.К. Шидловський – 1988-1998 рр., академік НАН України Б.С. Стогній – 1998-2015 рр., академік НАН України О.В. Кириленко – з 2015 р.).

1971 Відділи Академії були перейменовані на відділення. Відділ біохімії, біофізики і фізіології був реорганізований у відділення біохімії, фізіології і теоретичної медицини (академік-секретар – академік АН УРСР Р.В. Чаговець – 1972-1976 рр.). В Академії були 81 науково-дослідна установа і 33 госпрозрахункових дослідно-виробничих і експериментальних організації.[1]

1972 Відділення наук про Землю і Космос перетворено на відділення наук про Землю (академік-секретар – академік АН УРСР С.І. Субботін – 1966-1976 рр., академік АН УРСР М.П. Щербак – 1976-1980 рр.).

[1] Динаміка змін кількості установ НАН України наведена в п. IX.1.

1976 На базі відділення економіки, історії, філософії і права було організовано два відділення: економіки (академік-секретар – академік АН УРСР І.І. Лукінов – 1976-1980 рр., член-кореспондент АН УРСР (з 1982 р. – академік АН УРСР) М.Г. Чумаченко – 1981-1982 рр., академік АН УРСР А.М. Шлепаков – 1983-1988 рр., академік АН УРСР Ю.М. Пахомов – 1988-1993 рр., академік НАН України та академік АН СРСР І.І. Лукінов – 1993-1998 рр., академік НАН України В.М. Геєць – 1998-2009 рр., академік НАН України Е.М. Лібанова – з 2009 р.) та історії, філософії і права (академік-секретар – академік АН УРСР Б.М. Бабій – 1978-1988 рр., академік АН УРСР І.Ф. Курас – 1988-1993 рр., академік НАН України Я.Д. Ісаєвич – 1993-1998 рр., академік НАН України О.С. Онищенко – 1998-2015 рр., академік НАН України В.А. Смолій – з 2015 р.).

1979 Відділення фізики змінило назву на відділення фізики і астрономії (академік-секретар – академік АН УРСР В.Н. Гріднєв – 1979-1982 рр., академік АН УРСР В.Г. Бар'яхтар – 1983-1993 рр., академік НАН України М.С. Бродін – 1993-1998 рр., академік НАН України А.Г. Наумовець – 1998-2004 рр., академік НАН України В.М. Локтєв – з 2004 р.).

1980 12 березня було утворено відділення океанології, гідрофізики та географії (академік-секретар – академік АН УРСР Б.О. Нелєпо – 1981-1983 рр.), яке розформоване в 1983 році. Відбулось перейменування відділення наук про Землю на відділення геології, геофізики і геохімії (академік-секретар – академік АН УРСР М.П. Щербак – 1976-1983 рр.).

1983 На базі відділення математики, механіки і кібернетики було організовано два відділення: математики і кібернетики (академік-секретар – академік АН УРСР (з 1984 р. – академік АН СРСР)

Ю.О. Митропольський – 1983-1988 рр.) та механіки (академік-секретар – академік АН УРСР О.М. Гузь – 1983-1988 рр., академік АН УРСР В.Т. Трощенко – 1988-1993 рр., академік НАН України В.В. Пилипенко – 1993-2004 рр., академік НАН України А.Ф. Булат – з 2004 р.). Відділенню геології, геофізики і геохімії повернули попередню назву – відділення наук про Землю (академік-секретар – академік АН УРСР А.В. Чекунов – 1983-1988 рр., академік АН УРСР В.І. Старостенко – 1988-2004 рр., академік НАН України В.М. Шестапалов – 2004-2015 рр., академік НАН України О.М. Пономаренко – з 2015 р.).

1988 Відділення математики і кібернетики АН УРСР було поділено на два відділення: математики (академік-секретар – академік АН УРСР та АН СРСР Ю.О. Митропольський – 1988-1993 рр., академік НАН України І.В. Скрипник – 1993-2006 рр., академік НАН України А.М. Самойленко – з 2006 р.) і інформатики, обчислювальної техніки та автоматизації (академік-секретар – академік АН УРСР та академік АН СРСР В.С. Михалєвич – 1988-1994 рр., академік НАН України І.М. Коваленко – 1995-1997 рр.).

1990 Створено відділення проблем медицини (академік-секретар – академік АН УРСР Ю.І. Кундієв), а відділення біохімії, фізіології і теоретичної медицини перетворено на відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології (академік-секретар – академік АН УРСР Г.Х. Мацука – 1988-2004 рр., академік НАН України С.В. Комісаренко – з 2004 р.).

1991 Відділення хімії і хімічної технології було перетворено у відділення хімії (академік-секретар – академік АН УРСР В.Д. Походенко – 1988-1998 рр., академік НАН України В.В. Гончарук – 1998-2015 рр., академік НАН України М.Т. Картель – з 2015 р.).

1995 Відділення проблем медицини було ліквідовано, а його установи передані до новоствореної Національної академії медичних наук України. Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології перетворено на відділення молекулярної біології, біохімії і клінічної фізіології, яке у 2007 р. повернуло собі попередню назву – відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології (академік-секретар – академік НАН України С.В. Комісаренко).

1997 Відділення інформатики, кібернетики та автоматизації перетворене у відділення інформатики (академік-секретар – академік НАН України І.В. Сергієнко – 1998-2009 рр., академік НАН України В.С. Дейнека – 2010-2014 рр., академік НАН України П.І. Андон – з 2015 р.).

1998 Внесені уточнення до напрямів досліджень та затверджено три секції НАН України: секція фізико-технічних і математичних наук (голова – академік НАН України А.К. Шидловський – 1998-2004 рр., з 2004 р. – академік НАН України А.Г. Наумовець); секція хімічних і біологічних наук (голова – академік НАН України В.Д. Походенко, з 2015 р. – академік НАН України В.Г. Кошечко); секція суспільних і гуманітарних наук (голова – академік НАН України І.Ф. Курас – 1998-2005 рр., академік НАН України В.М. Литвин – 2006-2009 рр., академік НАН України В.М. Геєць – 2009-2015 рр., з 2015 р. – академік НАН України С.І. Пирожков).

2004 Створено відділення ядерної фізики та енергетики (академік-секретар – академік НАН України І.М. Неклюдов 2004-2015 рр., академік НАН України М.Ф. Шульга – з 2015 р.).

2018 **У** трьох секціях НАН України нині функціонують 14 відділень. У секції фізико-технічних і математичних

наук (голова – академік НАН України А.Г. Наумовець) – 8 відділень: відділення математики (академік-секретар – академік НАН України А.М. Самойленко), відділення інформатики (академік-секретар – академік НАН України П.І. Андон), відділення механіки (академік-секретар – академік НАН України А.Ф. Булат), відділення фізики і астрономії (академік-секретар – академік НАН України В.М. Локтев), відділення наук про Землю (академік-секретар – академік НАН України О.М. Пономаренко), відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства (академік-секретар – академік НАН України Л.М. Лобанов), відділення фізико-технічних проблем енергетики (академік-секретар – академік НАН України О.В. Кириленко), відділення ядерної фізики та енергетики (академік-секретар – академік НАН України М.Ф. Шульга). До складу секції хімічних і біологічних наук (голова – академік НАН УРСР В.Г. Кошечко) входять три відділення: відділення хімії (академік-секретар – академік НАН України М.Т. Картель), відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної і клінічної фізіології (академік-секретар – академік НАН України С.В. Комісаренко), відділення загальної біології (академік-секретар – академік НАН України В.В. Моргун). Секція суспільних і гуманітарних наук (голова – академік НАН України С.І. Пирожков) об’єднує три відділення: відділення економіки (академік-секретар – академік НАН України Е.М. Лібанова), відділення історії, філософії та права (академік-секретар – академік НАН України В.А. Смолій), відділення літератури, мови та мистецтвознавства (академік-секретар – академік НАН України М.Г. Жулинський).

І.3. Довідкова інформація[2]

Статус. Національна академія наук України (НАН України, Академія) згідно з чинним законодавством є вищою науковою самоврядною організацією України, що заснована на державній власності. Самоврядність Академії полягає у самостійному визначенні тематики досліджень та форм їх організації й проведення, формуванні своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків, виборності та колегіальності органів управління. Академія об'єднує дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів, усіх науковців її установ, організовує і здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук.

Органи управління. Найвищим органом самоврядування НАН України є Загальні збори, що складаються з дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів. У сесіях Загальних зборів (крім питань, пов'язаних з виборами дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів НАН України) беруть участь з правом ухвального голосу наукові працівники, делеговані трудовими колективами наукових установ Академії, з правом дорадчого голосу – іноземні члени, керівники наукових установ Академії та представники наукової громадськості.

У період між сесіями Загальних зборів керівництво роботою Академії здійснює Президія НАН України, яка обирається Загальними зборами строком на 5 років. До складу Президії НАН України, вибори якої відбулися у

---

[2] Станом на 1 січня 2018 року.

Джерело: Матеріали Довідки про Національну академію наук України. – URL: http://www.nas.gov.ua/UA/About/Documents/2017_dovidka.pdf.

квітні 2015 року, входять 32 особи, у тому числі президент, п'ять віце-президентів, головний учений секретар, 14 академіків-секретарів відділень, 11 членів. У засіданнях Президії також беруть участь з правом дорадчого голосу 5 виконуючих обов'язки членів Президії та 14 радників Президії НАН України.

Структура. У НАН України функціонують 3 секції (фізико-технічних і математичних наук; хімічних і біологічних наук; суспільних і гуманітарних наук), що об'єднують 14 відділень наук: математики; інформатики; механіки; фізики та астрономії; наук про Землю; фізико-технічних проблем матеріалознавства; фізико-технічних проблем енергетики; ядерної фізики та енергетики; хімії; біохімії, фізіології і молекулярної біології; загальної біології; економіки; історії, філософії та права; літератури, мови та мистецтвознавства.

В Академії діють 5 регіональних наукових центрів подвійного з Міністерством освіти і науки України підпорядкування: Донецький (м. Краматорськ, Донецька обл.), Західний (м. Львів), Південний (м. Одеса), Північно-Східний (м. Харків), Придніпровський (м. Дніпропетровськ).

Основною ланкою структури НАН України є науково-дослідні інститути та прирівняні до них наукові установи. У структурі НАН України діють національні заклади – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія», Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка, Національний дендрологічний парк «Софіївка», Національний науково-природничий музей, Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, Національний центр «Мала академія наук України» МОН України та НАН України.

До структури НАН України входять також організації дослідно-виробничої бази (дослідні підприємства, конструкторсько-технологічні організації, обчислювальні центри). Нині у НАН України діють 160 наукових установ та 36 організацій дослідно-виробничої бази.

Співробітництво з освітніми установами. У 2017 р. укладено приблизно 260 договорів з вищими навчальними закладами про співробітництво, проходження виробничої та переддипломної практики студентів тощо. Розроблялося майже 220 спільних наукових проектів. Мережа спільних з освітянами науково-навчальних структур (приблизно 260 комплексів, центрів, лабораторій, філій кафедр тощо) дозволяє широко використовувати потенціал НАН України для підготовки фахівців високої кваліфікації для потреб вищої школи та НАН України. Понад 1300 науковців Академії (з них кожний десятий академік або член-кореспондент НАН України) читали навчальні курси, цикли лекцій з актуальних напрямів науки. У 2017 р. 280 науковців-освітян захистили у спеціалізованих вчених радах наукових установ НАН України дисертаційні роботи на здобуття вченого ступеня доктора наук та кандидата наук. Понад 1200 студентів виконували дипломні роботи під керівництвом провідних вчених НАН України. Побачили світ 90 монографій, підготовлених у творчій співпраці з освітянами.

Координація наукових досліджень. Значний внесок у реалізацію цього важливого напряму діяльності Академії здійснюють Рада президентів академій наук України та Експертна рада з питань оцінювання тем фундаментальних науково-дослідних робіт при НАН України. Робота цих органів сприяє розробленню та реалізації узгодженої наукової політики, підготовці та внесенню у владні структури пропозицій з удосконалення нормативно-правової бази функціонування наукової сфери,

матеріально-технічної і фінансової підтримки досліджень, поліпшення кадрового забезпечення.

Науково-координаційну роботу з окремих актуальних наукових напрямів і проблем проводять громадські наукові об'єднання НАН України. Нині у НАН України працює 78 наукових рад, 18 комітетів, 16 комісій, 24 наукових товариства. Їх зусилля зосереджено на питаннях координації перспективних наукових досліджень, підготовці пропозицій та аналітичних матеріалів для державних органів влади, організації та проведенні наукових читань, конференцій, семінарів, симпозіумів.

Впровадження наукових розробок, інноваційна діяльність. Науковими установами НАН України в 2017 році впроваджено в різні галузі економіки України понад 1000 новітніх розробок, серед яких передові технології, у тому числі інформаційні, машини, устаткування, матеріали, автоматизовані комплекси і системи, програмні продукти, бази даних і бази знань, сорти рослин, методичні рекомендації та методики, стандарти.

Установами Академії укладено 21 ліцензійний договір в Україні і за кордоном, отримано 583 патенти на винаходи і корисні моделі. Успішно виконано 32 науково-технічних інноваційних проекти, які були відібрані за конкурсом на початку року.

Виконувались завдання державної цільової науково-технічної програми: «Державна цільова науково-технічна програма розроблення і створення сенсорних наукоємних продуктів на 2008-2017 роки», державним замовником якої визначено НАН України.

У рамках зовнішньоекономічної діяльності установи Академії у 2017 році реалізували 167 контрактів з корпораціями, компаніями, підприємствами, центрами більше 30 високорозвинених країн світу. Були здійснені поставки науково-технічної продукції, трансфер

технологій, науково-технологічні послуги на загальну суму понад 115,6 млн грн.

Наукові розробки НАН України були представлені на 9 крупних виставкових заходах, зокрема на міжнародній виставці охорони здоров'я MEDICAEXPO та міжнародній фармацевтичній виставці PHARMAEXPO, виставці-презентації наукових досягнень НАН України (в рамках XI Всеукраїнського фестивалю науки), щорічній виставці-презентації промислової продукції «Зроблено в Києві», міжнародних спеціалізованих виставках «LabComplEX. Аналітика. Лабораторія. Біотехнології», «HI-TECH EXPO. Високі технології», «PHARMATechExpo», XXII Міжнародній виставці «Безпека 2017», Міжнародному форумі «INNOVATION MARKET».

Науково-експертна діяльність. Одними з основних завдань Академії, як вищої наукової організації країни, є підготовка наукових оцінок і прогнозів суспільно-політичного, соціально-економічного і культурного розвитку держави, її економічного стану, розроблення відповідних пропозицій і рекомендацій з цих питань, участь у формуванні державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

У звітному році установами НАН України на замовлення різних органів державної влади було надано понад 2200 експертних висновків (пропозицій, зауважень, погоджень, коментарів тощо) до нормативно-правових актів і програмних документів, інформаційно-аналітичних матеріалів (наукових оцінок, прогнозів, пропозицій і рекомендацій) з різних питань суспільного розвитку.

На регулярній основі здійснювалося експертне оцінювання тематики фундаментальних досліджень наукових установ країни, що виконуються за кошти державного бюджету України.

Протягом 2017 року було розглянуто 393 науково-дослідні роботи шести головних розпорядників бюджетних коштів, по кожній з яких надано відповідний експертний висновок щодо доцільності її фінансування з державного бюджету.

Видавнича діяльність. У структурі Академії працюють два видавництва: ДП «НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України» і Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, на які припадало 10% книжкової продукції Академії в 2017 році. Звітного року Видавництво «Наукова думка» випустило у світ 39 наукових монографій, підготовлених працівниками НАН України, загальним обсягом понад 850 обліково-видавничих аркушів.

У ВД «Академперіодика» видано 268 випусків академічних журналів загальним тиражом понад 44,2 тис. примірників та обсягом понад 3,19 тисяч обл.-вид. арк. Зокрема, 211 випусків 37 видань за Програмою підтримки журналів НАН України, серед яких єдиний академічний науково-популярний журнал «Світогляд». Також ВД «Академперіодика» випустив 5 наукових монографій обсягом понад 119,0 обл.-вид. арк.

Протягом 2017 р. установами НАН України видано 421 наукову монографію, 159 збірників наукових праць, 96 навчальних і 223 довідкових та науково-популярних видань.

Загальна кількість статей у періодичних виданнях становила 18,84 тисяч, з них майже 15,0 тисяч (понад 79%) – у фахових вітчизняних і зарубіжних виданнях. За кордоном опубліковано 62 (15%) наукові книги та понад 5,3 тисяч статей.

Поточні праці науковців у 2017 році було опубліковано у 84 наукових журналах НАН України, а також у збірниках наукових праць, інших періодичних і серійних книжкових

виданнях. 20 наукових журналів НАН України перекладали і видавали англійською зарубіжні видавці, ще 11 журналів англійською мовою в Україні видають академічні наукові установи власними силами.

Міжнародне наукове співробітництво здійснюється в рамках 128 чинних угод, укладених НАН України з академіями, державними установами, науковими організаціями, освітніми закладами, фірмами та промисловими компаніями 50 країн світу, серед яких країни Європи, Америки, Азії та Африки. Загалом у реалізації різних форм міжнародної співпраці беруть участь понад 130 установ Академії.

НАН України представляє Україну у майже 40 міжнародних організаціях, зокрема Міжнародній асоціації академій наук (МААН), Міжнародному комітеті з космічних досліджень (COSPAR), Міжнародному союзі академій гуманітарних та соціальних наук (IUA), Всеєвропейській федерації академій наук (ALLEA) та бере активну участь у діяльності міжнародних наукових об’єднань та центрів: Міжнародному інституті прикладного системного аналізу (IIASA), Європейській науковій асоціації геофізичних досліджень (EISCAT), Європейській організації ядерних досліджень (CERN), Об’єднаному інституті ядерних досліджень (ОІЯД), програмних органах ЮНЕСКО, зокрема Міжурядовій океанографічній комісії, Стратегічній групі ЮНЕСКО-МАБ з розробки Стратегії цієї програми на найближче десятиліття тощо. По кожному зі згаданих напрямів працюють окремі наукові колективи.

Вчені НАН України є активними учасниками міжнародних програм, що здійснюються за підтримки таких іноземних та міжнародних фондів та організацій, як Європейська комісія, УНТЦ, NATO, UNESCO, DFG, CRDF тощо. За грантами цих організацій, здобутих на конкурсній

основі, реалізуються щорічно близько 300 дослідницьких, координаційних та підтримуючих науковий обмін проектів.

Відповідно до Угоди про асоціацію до ЄС розширюються зв'язки з науковими центрами країн ЄС та організаціями Європейської комісії, зокрема щодо участі в програмах ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020», ЄВРАТОМ, взаємодії на постійній основі з Об'єднаним дослідницьким центром Єврокомісії (JRC).

В рамках програм обміну науковцями НАН України щорічно виконуються понад 100 двосторонніх проектів за узгодженими переліками з Австрійською академією наук, Болгарською академією наук, Польською академією наук, Академією наук Чеської Республіки, Словацькою академією наук, Сербською академією наук і мистецтв, Угорською академією наук, Румунською академією, Чорногорською академією наук і мистецтв та Радою з науково-технічних досліджень Туреччини з передбаченим обміном ученими за квотами, обумовленими відповідними угодами.

Активно розвивається науково-технічне співробітництво з установами та організаціями Китайської Народної Республіки, причому особливо успішно в частині комерціалізації науково-технічних розробок та технологій, створених ученими Академії. Започатковуються та активно працюють спільні українсько-китайські інноваційні центри та підприємства, переважно, в галузі матеріалознавства та інформаційних технологій.

Кадрове забезпечення. Загальна кількість працюючих у НАН України за станом на 01.01.2018 року складала 29870 осіб, у тому числі 15529 наукових працівників. Серед них 2362 доктори наук та 6807 кандидатів наук. Середній вік наукових працівників становив 52,8 року, докторів наук – 64,9 року, кандидатів наук – 50,1 року.

Персональний склад. За станом на 01.04.2018 року до складу НАН України входять 193 дійсних членіи (академіки), 395 членів-кореспондентів та 96 іноземних членів.

І.4. Правовий статус Національної академії наук України і національних галузевих академій наук України

(Витяг із Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»[3])

Стаття 17. Національна академія наук України

1. Національна академія наук України є вищою науковою самоврядною організацією України. Національна академія наук України заснована на державній власності і є державною організацією, створеною як неприбуткова державна бюджетна установа.

Кадровий склад Національної академії наук України включає дійсних членів (академіків), кількість яких не може перевищувати 200 осіб, членів-кореспондентів, кількість яких не може перевищувати 400 осіб, іноземних членів та працівників наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у її віданні.

2. Національна академія наук України організує і здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук.

При Національній академії наук України діють:

1) Міжвідомча рада з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні, що утворюється

[3] *Джерело*: Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3. – Ст. 25. – (Редакція від 26.11.2015 р.).

Національною академією наук України спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, та національними галузевими академіями наук для сприяння розвитку фундаментальних досліджень та ефективному використанню їх результатів у прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки. Положення про Міжвідомчу раду з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні та її склад затверджуються Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій Національної академії наук України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, погоджених Національною радою з питань науки і технологій;

2) Рада президентів академій наук України, яка є постійно діючим колегіальним органом, що об'єднує президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України з метою координації наукової діяльності зазначених академій.

Національна академія наук України як вища наукова самоврядна організація України здійснює незалежну наукову оцінку проектів стратегічних, прогнозних та програмних документів (доктрин, концепцій, стратегій тощо), а також за дорученням Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та/або з власної ініціативи розробляє пропозиції щодо засад державної наукової і науково-технічної політики, прогнози, інформаційно-аналітичні матеріали, пропозиції, рекомендації щодо суспільно-політичного, соціально-економічного, науково-технічного, інноваційного та гуманітарного розвитку держави, здійснює наукову експертизу проектів законів, державних рішень і програм.

3. Національна академія наук України має у своїй структурі Президію, апарат Президії, секції, відділення, які координують діяльність науково-дослідних інститутів та інших наукових установ, організацій, підприємств (обсерваторій, ботанічних садів, дендропарків, заповідників, бібліотек, музеїв тощо), об'єктів соціальної сфери, що забезпечують діяльність і перебувають у віданні Національної академії наук України.

4. Національна академія наук України наділена правом управління своєю діяльністю, володіє, користується і розпоряджається майном, що перебуває у державній власності та належить їй на правах господарського відання, відповідно до законодавства і Статуту Національної академії наук України.

Державне майно передається Національній академії наук України у безстрокове безоплатне користування без права зміни його форми власності та використовується відповідно до законодавства і Статуту Національної академії наук України.

Земельні ділянки надаються Національній академії наук України у постійне користування відповідно до земельного законодавства.

5. Утворення, злиття, приєднання, поділ, перетворення та ліквідація державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні Національної академії наук України, здійснюються з урахуванням норм Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу».

Наукові установи Національної академії наук України підлягають обов'язковій державній атестації в порядку, встановленому цим Законом.

Національна академія наук України і центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, інші центральні органи виконавчої влади можуть утворювати наукові установи подвійного підпорядкування, а наукові установи Національної академії наук України разом з вищими навчальними закладами – спільні наукові підрозділи.

Національна академія наук України (та окремі наукові установи, що входять до її складу) має право засновувати вищі навчальні заклади для підготовки фахівців за різними кваліфікаційними рівнями, у тому числі магістра та доктора філософії.

6. Кошти на забезпечення діяльності Національної академії наук України щороку визначаються у Державному бюджеті України окремим рядком. Фінансування Національної академії наук України може здійснюватися за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством України.

Національна академія наук України є головним розпорядником бюджетних коштів.

Національна академія наук України провадить свою діяльність відповідно до законодавства України та Статуту Національної академії наук України, який ухвалюється загальними зборами Національної академії наук України і реєструється Міністерством юстиції України, за наявності позитивного висновку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

7. Державне управління науковою та науково-технічною діяльністю Національної академії наук України здійснюється згідно із законодавством, не порушуючи її самоврядності та свободи наукової творчості.

Самоврядність Національної академії наук України полягає у:

1) самостійному визначенні тематики фундаментальних і прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, форм організації та проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, формуванні своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків у частині, що не суперечить цьому Закону;

2) виборності та колегіальності органів управління, здійсненні загальними зборами Національної академії наук України функцій найвищого органу управління.

Національна академія наук України за рішенням Кабінету Міністрів України може представляти Україну у міжнародних наукових організаціях (академічних об'єднаннях, фахових союзах, товариствах) як національний член і виконувати відповідні членські обов'язки, у тому числі фінансові – у межах видатків Державного бюджету України на забезпечення діяльності Національної академії наук України.

Механізм реалізації принципу самоврядності Національної академії наук України визначається Статутом Національної академії наук України у межах, що не суперечать цьому Закону та законодавству.

Національна академія наук України подає Кабінетові Міністрів України разом з висновком Національної ради України з питань розвитку науки і технологій щорічний звіт про результати своєї наукової і науково-технічної діяльності, ефективність управління державним майном, що належить їй на основі права господарського відання, та використання бюджетних коштів.

8. Найвищим органом самоврядування Національної академії наук України є загальні збори, що складаються з дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України. У сесіях загальних зборів (крім питань, пов'язаних з виборами дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів Національної академії наук України) беруть участь з правом ухвального голосу наукові працівники, делеговані трудовими колективами наукових установ Національної академії наук України у кількості, що становить не менше половини кількості дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України, які беруть участь у сесії. У сесіях загальних зборів з правом дорадчого голосу можуть брати участь іноземні члени Національної академії наук України, керівники наукових установ Національної академії наук України та представники наукової громадськості.

До виключної компетенції загальних зборів Національної академії наук України належать:

1) ухвалення Статуту Національної академії наук України;

2) обрання президента Національної академії наук України, першого віце-президента, віце-президентів та головного ученого секретаря Національної академії наук України, інших членів Президії Національної академії наук України;

3) обрання дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів та іноземних членів Національної академії наук України;

4) затвердження академіків – секретарів відділень Національної академії наук України;

5) позбавлення статусу дійсного члена (академіка), члена-кореспондента та іноземного члена Національної академії наук України з підстав, у випадках та порядку, визначених Статутом Національної академії наук України.

9. Президент Національної академії наук України організовує її роботу, очолює Президію Національної академії наук України, здійснює управління майновим комплексом, представляє Національну академію наук України в органах державної влади, державних установах, органах місцевого самоврядування, громадських та інших організаціях.

10. Загальне науково-організаційне керівництво поточною діяльністю Національної академії наук України здійснює Президія Національної академії наук України у складі президента, першого віце-президента, віце-президентів, головного ученого секретаря, академіків-секретарів відділень, членів Президії, які обираються на п'ять років та не можуть обіймати своїх посад більш як два строки.

Президія Національної академії наук України має постійно діючий апарат, що забезпечує підготовку та виконання рішень загальних зборів, Президії і президента Національної академії наук України, здійснює науково-організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Президії Національної академії наук України.

Апарат Президії Національної академії наук України очолює головний учений секретар Національної академії наук України.

11. Президент, перший віце-президент, віце-президенти, головний учений секретар, члени Президії Національної академії наук України обираються загальними зборами Національної академії наук України шляхом таємного голосування більшістю голосів від загального числа учасників загальних зборів і виконують свої обов'язки до обрання нового складу Президії Національної академії наук України.

У разі якщо жоден із кандидатів на посаду президента Національної академії наук України не отримав під час голосування більшості голосів, проводиться другий тур за участю двох кандидатів, які отримали у першому турі найбільшу кількість голосів. У другому турі обраним вважається той кандидат, який отримав більшу порівняно з іншим кандидатом кількість голосів.

Право висунення кандидата на посаду президента Національної академії наук України належить Президії, науковим установам, дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України. На посаду президента може претендувати особа, яка є дійсним членом (академіком) Національної академії наук України.

Порядок обрання загальними зборами президента, першого віце-президента, віце-президентів, головного ученого секретаря, членів Президії Національної академії наук України визначається Статутом Національної академії наук України.

12. Академіки-секретарі відділень обираються загальними зборами відповідного відділення Національної академії наук України, у сесії яких беруть участь всі дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти Національної академії наук України, які входять до складу відділення, а також делеговані представники (кандидати наук, доктори філософії, доктори наук) наукових колективів установ відділення у кількості, що дорівнює половині облікового складу дійсних членів і членів-кореспондентів, які беруть участь у роботі сесії загальних зборів відділення.

Право висування кандидатур академіків-секретарів відділень належить науковим установам, дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України, які належать до відповідного відділення.

На посаду першого віце-президента, віце-президента, головного ученого секретаря, академіка-секретаря відділення може претендувати особа, яка є дійсним членом (академіком) або членом-кореспондентом Національної академії наук України.

На посаду члена Президії може претендувати особа, яка є дійсним членом (академіком) або членом-кореспондентом Національної академії наук України чи має науковий ступінь доктора наук та працює за основним місцем роботи в науковій установі Національної академії наук України.

13. Обрання членів-кореспондентів Національної академії наук України (замість вибулих протягом відповідного періоду) здійснюється кожні три роки таємним голосуванням всіх дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України. Обрання дійсних членів (академіків) Національної академії наук України (замість вибулих протягом відповідного періоду) здійснюється кожні три роки відкритим голосуванням всіх дійсних членів (академіків) Національної академії наук України.

Перелік вакансій для обрання членів-кореспондентів та дійсних членів (академіків) Національної академії наук України встановлюється Президією Національної академії наук України з урахуванням пропозицій наукових відділень за результатами аналізу тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, наявного кадрового потенціалу для заміщення цих вакансій, необхідності представлення в Національній академії наук України всіх секторів вітчизняної науки.

Процедура виборів дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів Національної академії наук України визначається Статутом Національної академії наук України.

Кандидатури для обрання членами-кореспондентами Національної академії наук України висуваються дійсними членами та членами-кореспондентами, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог цього Закону, та вищих навчальних закладів (університетів та академій) з числа докторів наук, які мають визнаний вітчизняною та світовою науковою спільнотою науковий доробок, розв'язали наукову проблему, що має вагоме теоретичне чи практичне значення, провадять активну науково-громадську діяльність.

Кандидатури для обрання дійсними членами (академіками) Національної академії наук України висуваються дійсними членами, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог цього Закону, та вищих навчальних закладів (університетів та академій) з числа членів-кореспондентів Національної академії наук України, які створили визнані вітчизняною та світовою науковою спільнотою наукові школи, запропонували підхід до розв'язання наукових проблем, що мають велике теоретичне чи практичне значення, провадять активну науково-громадську діяльність.

14. Порядок роботи та інші повноваження загальних зборів Національної академії наук України, Президії Національної академії наук України визначаються Статутом Національної академії наук України.

Стаття 18. Національні галузеві академії наук

1. Національні галузеві академії наук – Національна академія аграрних наук України, Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія правових наук України, Національна академія мистецтв України – це самоврядні наукові організації, засновані на державній власності, що є

державними організаціями, створеними як неприбуткові державні бюджетні установи.

2. Організаційна побудова національних галузевих академій наук, їх матеріально-фінансове забезпечення та гарантії діяльності здійснюються згідно з положеннями, встановленими цим Законом для Національної академії наук України, з урахуванням специфіки діяльності та норм Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їхнього майна», а також статутів відповідних національних галузевих академій наук.

3. Національні галузеві академії наук як самоврядні наукові організації України координують, організують і проводять дослідження у відповідних галузях науки і техніки, взаємодіють з відповідними органами державної влади з метою виконання завдань, визначених державними пріоритетами у цих галузях.

4. Діяльність національних галузевих академій наук у частині, що не порушує їх самоврядності, координується Кабінетом Міністрів України.

Національні галузеві академії наук є головними розпорядниками бюджетних коштів.

Національні галузеві академії наук України провадять свою діяльність відповідно до законодавства України та їх статутів, які затверджуються загальними зборами національних галузевих академій наук і реєструються Міністерством юстиції України, за наявності висновків центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у науковій та науково-технічній сфері, та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері.

5. Національні галузеві академії наук подають Кабінетові Міністрів України щорічний звіт про результати своєї наукової і науково-технічної діяльності та використання коштів, виділених їм з державного бюджету, разом з висновком Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

6. Використання державного майна, переданого національним галузевим академіям наук, здійснюється з урахуванням норм Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їхнього майна».

Земельні ділянки надаються національним галузевим академіям наук у постійне користування відповідно до земельного законодавства.

7. Створення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук, здійснюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Наукові установи національних галузевих академій наук підлягають обов’язковій державній атестації в порядку, встановленому цим Законом.

Національні галузеві академії наук і центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, інші центральні органи виконавчої влади можуть утворювати наукові установи подвійного підпорядкування, а наукові установи національних галузевих академій наук разом з університетами, академіями, інститутами – спільні наукові підрозділи.

ІІ. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАУКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СВІТУ

ІІ.1. Академії наук країн світу

Академічна наука широко розповсюджена у світі і має різні форми своєї організації. Стрижнем всіх форм академічної науки є співтовариство членів академії, який об'єднує видатних учених і фахівців, що значно випереджають у своїх галузях всіх інших учених і фахівців країни та багатьох іноземних колег. Основними ознаками членів академії є високий рівень освіченості та видатні досягнення в магістральних напрямах сучасної науки. Іншими складовими академічної науки, які забезпечують високу та всебічну освіченість та видатні наукові досягнення, є установи в яких працюють члени академій: університети та неуніверситетські науково-дослідні інститути або установи, не пов'язані з навчанням студентів. В одних країнах члени академій переважно працюють в університетах, які мають статус дослідницьких і значну частку своєї діяльності присвячують проведенню досліджень і розробок на сучасному науковому рівні. В інших країнах більшість членів академій працюють у неуніверситетських науково-дослідних інститутах або установах, які входять до складу академій наук. Вони також беруть участь у навчанні фахівців після закінчення університетів та забезпеченні сучасного наукового рівня освіти на всіх її рівнях від початкової до післядипломної, включаючи аспірантуру і докторантуру.

Академії наук, маючи в своїх лавах видатних науковців, а також дослідницькі установи, найбільш ефективно сприяють встановленню (визначенню) нових знань та їх розповсюдженню, що відповідає академічним традиціям, започаткованим ще Академією Платона.

Національна академія наук України об'єднує дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів та іноземних членів, усіх науковців її установ. Більша частина академіків та членів-кореспондентів (понад 80%) працюють у науково-дослідних інститутах та підрозділах Академії, приблизно 10% членів Академії працюють в університетах, 5% – в академічних організаціях інших відомств країни, промислових організаціях та органах державної влади.

Місце НАН України у світовій системі досліджень, її особливості, розглянуто в загально світовому контексті шляхом порівняння структури і діяльності НАН України з подібними національними академіями наук або їх аналогами з інших країн світу. Перелік національних академій наук країн світу був взятий з сайту Всесвітнього співтовариства (мережі) академій наук (IAP).

IAP засновано в 1993 р. як міжакадемічна група з міжнародних питань (InterAcademy Panel on International Issues – IAP) і воно взяло на себе функції об'єднання національних, регіональних та глобальних академій. Ця організація з часом була перетворена у Всесвітню спільноту (мережу) академій наук (the global network of science academies – IAP). Базовою організацією IAP була Академія наук країн третього світу, яка функціонує в рамках однієї з програм ЮНЕСКО і з 2012 р. отримала сучасну назву – Академія наук для розвитку науки в країнах, що розвиваються (World Academy of Sciences for the advancement of science in developing countries). У березні 2016 року була створена нова організація – Всесвітнє співтовариство академій наук (InterAcademy Partnership – IAP), яке у своєму складі має Всесвітню спільноту (мережу) академій наук, Мережу медичних та інженерних академічних організацій (InterAcademy Medical Panel – IAMP) та Міжакадемічну раду (InterAcademy Council – IAC). У рамках нової організації виникла унікальна можливість працювати разом понад 130 національним і

регіональним академіям наук для того, щоб підтримати особливу роль науки та її зусилля з пошуку шляхів вирішення найбільш складних проблем у світі.

Національні академії наук представлені в IAP за принципом одна країна – одна академія наук. За статутом IAP повинна виступати в ролі незалежного міжнародного форуму, що об'єднує академії наук різних країн з метою стимулювання співробітництва між ними, обговорення наукових аспектів глобальних проблем, надання взаємної підтримки академіями наук тощо.

Національні академії наук або їх аналоги, з урахуванням відомостей, які є на сайтах IAP та її регіональних партнерів, існують в 117 країнах світу, у тому числі: в Східній Європі – 29, Західній Європі – 19, Північній Америці – 2, Центральній і Південній Америці – 17, Азії – 24, Австралії і Океанії – 2, Африці – 24. До цієї кількості включені академії наук, які мають власний веб-сайт, а також ті, про які відомо з різних веб-ресурсів (Королівська Академія Камбоджі та Академія наук Корейської народно-демократичної республіки).

Національні академії наук розділені на три типи. Організації першого типу представлені тільки співтовариством видатних національних та іноземних учених і фахівців. До другого типу віднесені академії, які складаються з співтовариства видатних національних та іноземних учених і мережі науково-дослідних інститутів (НДІ). Третій тип академічних організацій має у своєму складі тільки НДІ або науково-дослідні установи.

Країни світу залежно від наявності у їхньому складі національних академій наук різних типів розділені на чотири групи. До першої групи віднесені 62 країни, які мають академії наук типу I. Серед них 5 країн Східної Європи, 7 країн Західної Європи, 14 країн Нового Світу, 14 країн Азії і Австралії, а також 22 країни Африки.

Академії наук 41 країни, які включають наукове співтовариство і науково-дослідні інститути або установи, віднесені до типу II. До цієї сукупності входять 24 країни Східної Європи, 6 країн Західної Європи, 7 країн Азії та Океанії, а також 2 латиноамериканські країни (Аргентини, Болівія) і 1 країна з Африки (Єгипет).

У двох країнах (В'єтнам, Йорданія) існують академії наук III типу.

У 12 розвинених країнах світу (США, Велика Британія, Індія, Іспанія, Італія, Канада, КНР, Південна Корея, Південно-Африканська республіка, Німеччина, Франція, Швейцарія, Японія) існують академії наук всіх трьох вищезгаданих типів. Ці країни утворили четверту групу країн.

Розподіл країн в залежності від наявності в них національних академій наук різних типів*

Тип академії та назви країн, в яких є академії певного типу	Кількість країн
Академії I типу (Співтовариство учених)	62
5країн Східної Європи	
Грузія, Естонія, Казахстан, Латвія, Литва	
7 країн Західної Європи	
Бельгія, Ватикан, Данія, Ірландія, Ісландія, Туреччина, Фінляндія	
14 країн Північної та Південної Америки	
Бразилія, Венесуела, Гватемала, Гондурас, Домініканська Республіка, Еквадор, Коста-Ріка, Куба, Мексика, Нікарагуа, Панама, Перу, Уругвай, Чилі	
14 країн Азії і Океанії	
Австралія, Афганістан, Бангладеш, Ізраїль, Індонезія, Іран, Ліван, Малайзія, Пакистан, Палестина, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни, Шрі-Ланка	
22 країни Африки	
Алжир, Бенін, Ботсвана, Буркіна Фасо, Гана, Ефіопія, Зімбабве, Замбія, Камерун, Кенія, Кот-д'Івуар, Республіка Конго, Маврикій, Мадагаскар, Марокко, Мозамбік, Нігерія, Сенегал, Судан, Танзанія, Того, Уганда	

продовження таблиці

Тип академії та назви країн, в яких є академії певного типу	Кількість країн
Академії II типу (Співтовариство учених + НДІ)	41
24 країни Східної Європи	
Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Киргизстан, Косово, Македонія, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Таджикистан, Туркменістан, Угорщина, Узбекистан, Україна, Хорватія, Чехія, Чорногорія	
6 країн Західної Європи	
Австрія, Греція, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Швеція	
7 країн Азії і Океанії	
Камбоджа, КНР, КНДР, Монголія, Непал, Нова Зеландія, Тайвань,	
3 країни Південної Америки	
Аргентина, Болівія, Колумбія	
1 країна Африки	
Єгипет	
Академії III типу – об'єднання НДІ	2
Йорданія, СРВ	
Різні типи Академій	12
Велика Британія, Індія, Іспанія, Італія, Канада, Німеччина, Південно-Африканська Республіка, Республіка Корея, США, Франція, Швейцарія, Японія	
Усього	117

* Країни Закавказзя та Середньої Азії, які входили до складу СРСР, та Туреччина віднесені до Європи у зв'язку з існуючою практикою включення цих країн до європейських структур.

Національні академії наук, зазвичай, мають статус вищої наукової, а також науково-експертної інституції в державі. Функціонування академій значною мірою забезпечується за підтримки держави, і в багатьох країнах – під патронатом її президента або прем'єр-міністра. В академічних організаціях світу виконуються фундаментальні дослідження, спрямовані на отримання нових знань у галузі природничих, технічних, гуманітарних і суспільних наук, та прикладні дослідження, які на основі відомих уже знань забезпечують розробку нових конкретних продуктів і технологій.

Наявність академій наук є показником розвитку суспільства в країні, свідченням об'єктивної потреби і, одночасно, готовності суспільства вирішувати проблеми економічного, соціального і духовного розвитку спираючись на наукові знання.

Утворення академій відбувалось при певній зрілості суспільних відносин. У Західній Європі цей процес розвивався в XVI-XVII ст., в Америці – у другій половині XIX ст., у більшості країн Східної Європи – після Першої світової війни, у колишніх колоніях і напівколоніях Африки, Азії та Латинської Америки – у другій половині XX сторіччя.

Динаміка кількості національних академій наук за часом заснування*, *одиниць*

	1750	1800	1850	1900	1950	2000	Пізніше 2000 року
Усього	**7**	**9**	**13**	**23**	**50**	**95**	**117**
у тому числі національні академії країн:							
Європи	7	9	13	18	34	46	48
з них академії:							
Західної Європи	6	8	11	12	16	17	19
Східної Європи	1	1	2	6	18	29	29
Північної Америки	0	0	0	2	2	2	2
Центральної та Південної Америки	0	0	0	2	7	14	17
Азії	0	0	0	0	5	23	24
Австралії та Океанії	0	0	0	1	1	2	2
Африки	0	0	0	0	1	9	24

* Представлено 117 національних академій наук з 117 країн світу.

Джерело: Складено за даними URL: http://www.interacademies.net/Academies.aspx та її регіональних аналогів (партнерів). Подробиці вказані в тексті. Наведені сумарні дані, починаючи з 1600 року

Динаміка заснування національних академій наук країн світу за географічними регіонами, *одиниць*

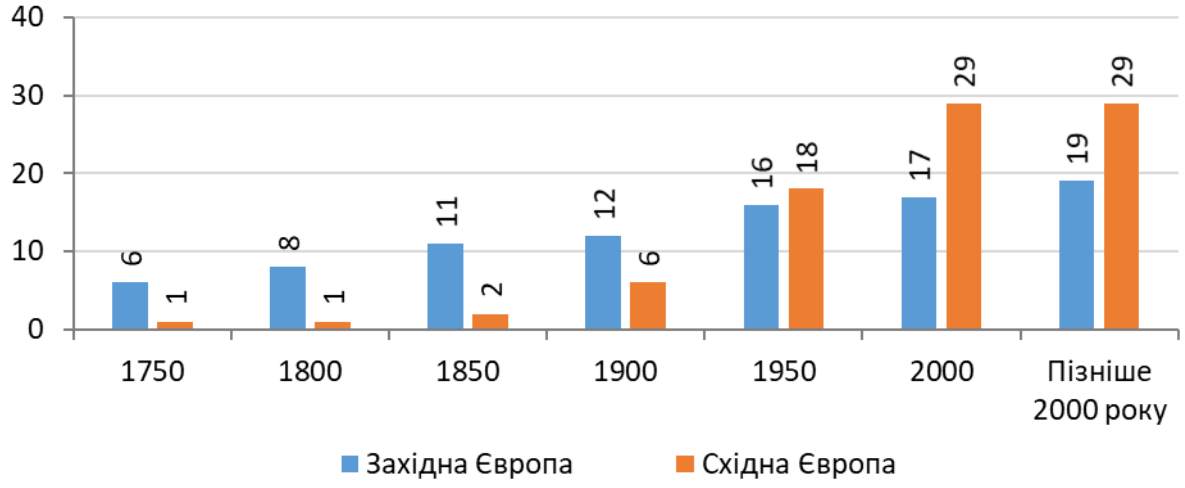

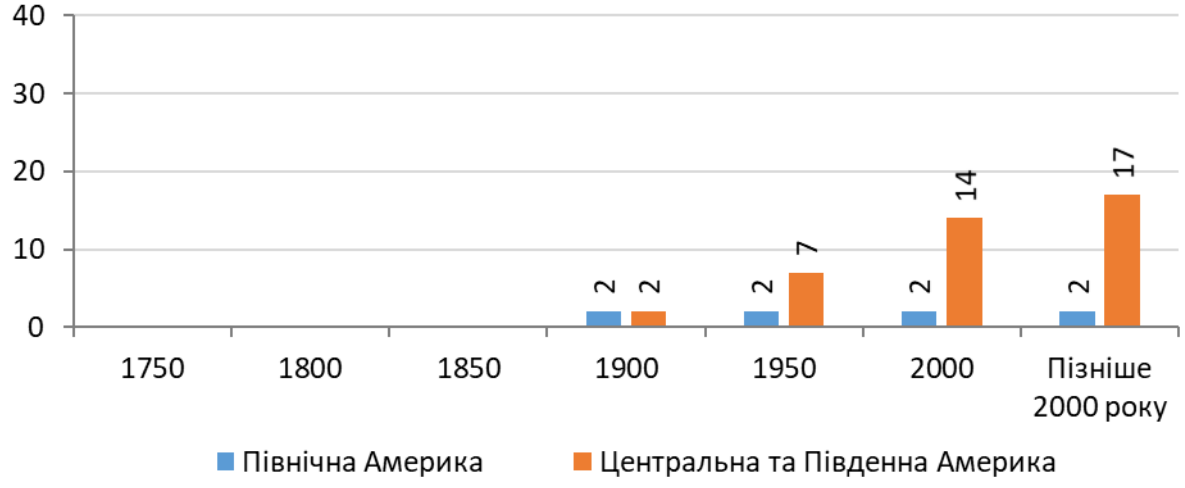

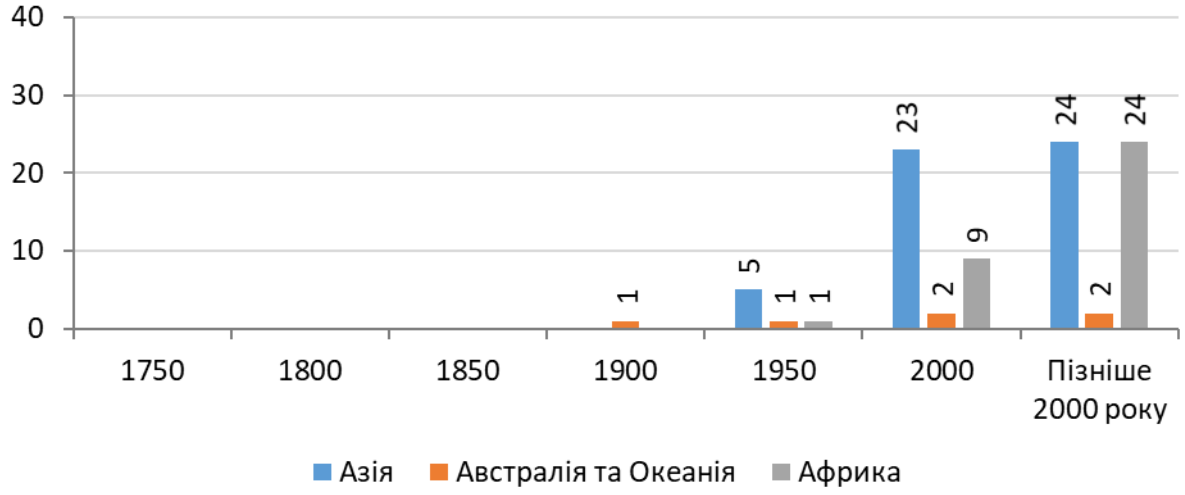

Найстаріша з нині існуючих академій наук, Національна академія деї Лінчеї, була створена в Римі у 1603 р. В останні роки (2007-2017 рр.) академії наук виникли у 11 країнах світу, у тому числі 7 – в Африці, 3 – в Центральній і Південній Америці, 1 – в Азії. Відомо, що Академії наук виникли ще в п'яти країнах Африки, але дата їх заснування поки ще не відома.

Академії наук постійно перебувають у стані пошуку як в напрямку удосконалення своєї організації, так і у взаєминах з суспільством шляхом спрямування своєї діяльності на його потреби та глобальні виклики. Для забезпечення більшого залучення представників наукової спільноти до своїх лав академії наук збільшують представництво молоді і жінок серед своїх членів. Наприклад, в Академії наук Куби встановлено, що частка молодих членів (до 40 років) Академії повинна бути не менше 10% від загальної кількості її членів, а у випадках рівності кандидатів при виборах членів Академії перевагу віддавати жінкам. Академії наук Данії, Мексики та Таїланду беруть участь у програмах компанії Л'Ореаль-ЮНЕСКО (L'Oréal-UNESCO) для жінок у науці, які підтримуються в цих країнах. Завдяки цілеспрямованій політиці академій частка жінок, обраних до багатьох національних академій наук у поточному столітті, стала вдвічі більшою порівняно з попередніми роками. Прикладом таких зусиль щодо персонального складу може бути Національна академія наук Південно-Африканської Республіки, країна, яка ще 25 років назад потерпала від расової й інших форм дискримінації. Частка темношкірих членів і жінок у цій організації, яка була заснована в 1996 році, складала у 2014 році відповідно 27% та 25%.

На підставі інформації, яка була зібрана в ході виконання проекту під егідою Світової мережі наукових академій в 2013-2014 роках, було визначено, що жінки

складали в середньому 12% від кількості членів національних академій наук. Аналіз охопив 63 національні академії наук, в тому числі з 20 країн Європи, 19 – з Північної, Південної Америки і Карибського басейну, 13 – з Азії і Океанії, 11 – Африки.

За нашими даними, які ґрунтуються на аналізі веб-сайтів національних академій наук різних країн світу, частка жінок серед всіх національних членів академій в 2013-2014 рр. дорівнювала в середньому в країнах Західної Європи 10%, Східної Європи – 5%, Північної Америки – 15%, Центральної і Південної Америки – 11,3%, Азії – 5%, Африки – 12,6%. Упродовж 2015-2017 рр. представництво жінок у національних академіях наук збільшилося. Так, частка жінок серед національних членів 24 східноєвропейський країн на початку 2018 р. у середньому складала 8,1%, а серед 17 західноєвропейських країн – 12%. Дані щодо представництва жінок у національних академіях наук країн інших частин світу також свідчать, що нині збільшується кількість жінок серед членів академій у порівнянні з 2013-2014 роками.

II.2. Міжнародні академічні організації

Розвиток сучасної науки характеризується інтернаціоналізацією і міждисциплінарністю, що досягається активною співпрацею учених і фахівців різних країн, які спрямовують свою діяльність у різноманітних науково-технічних галузях. Важливу роль в інтеграційних процесах формування загального наукового простору відіграють міжнародні академічні організації, що об’єднують національні академії наук або видатних учених та фахівців з різних країн світу. У цьому розділі узагальнені відомості щодо діяльності Міжнародних академічних організацій, що підтримуються в межах програм, пов’язаних з ЮНЕСКО,

та/або входять до складу Всесвітнього (глобального) співтовариства академій наук (The Global Network of Science Academies – IAP). Абревіатура IAP залишилась від попередньої назви – International Academic Panel – IAP.

Усі міжнародні академічні організації (об'єднання) розділені на чотири групи. У перші дві групи входять об'єднання **колективних членів** – національних академій наук або їх аналогів: у першу групу включені **всесвітні** об'єднання (5 організацій), у другу **регіональні** (9 організацій). Третя і четверта групи складаються з об'єднань **індивідуальних членів,** тобто відомих учених та фахівців: в третій – **всесвітні** об'єднання (3 організації), в четвертій – **регіональні** (11 організацій).

1. Всесвітні міжнародні організації, що складаються з колективних членів – національних академій наук або їх аналогів.

Першими з нині існуючих міжнародних академічних організацій, що об'єднують колективних членів, були утворені в XX столітті в міжвоєнний період: **Міжнародний союз академій** (International Union of Academies – IUA) – всесвітня організація національних академій у галузі гуманітарних та соціальних наук, яка заснована в 1919 р. в Парижі за пропозицією Академії написів і красного письменства Інституту Франції, та **Міжнародна наукова рада** (International Council for Science – ICSU) була заснована в 1931 р. для сприяння міжнародній науковій діяльності в різних галузях науки та її застосування на благо людства.

Міжнародний союз академій об'єднує нині у своєму складі понад сто академій з 63 країн усіх континентів і спрямований на вивчення культури різних народів і територій, включаючи Європу, Близький Схід, Китай, Індію та Америку. Дотепер виконано 76 проектів. НАН України бере участь в роботі IAU з 2006 року.

Міжнародна наукова рада є результатом розвитку і розширення двох попередніх організацій, відомих як Міжнародна асоціація академій (1899-1914 рр.) і Міжнародна науково-дослідницька рада (1919-1931 рр.). До складу ICSU входять національні наукові члени та міжнародні наукові союзи і нині налічується в її складі 31 міжнародний науковий союз та 122 національних наукових члени, які охоплюють 142 країни. Національна академія наук України є національним науковим членом ICSU з 1992 року. Стратегічні напрямки роботи ICSU зосереджені на трьох ключових галузях: міжнародне наукове співробітництво, наукова політика і універсальність науки.

Основні поточні програми ICSU включають міжнародну геосферно-біосферну програму, всесвітню програму досліджень клімату, міжнародну програму з досліджень у галузі біорізноманіття та міжнародну програму людських вимірів з глобальних змін навколишнього середовища.

Всесвітня (глобальна) спільнота (мережа) академій (Global Network of Science Academies – IAP) працює на базі Інституту теоретичної фізики ім. Абдуса Салама в Трієсті. Організація була створена в 1993 р. за підтримки Уряду Італії.

IAP, відповідно до її статуту, виступає як незалежний міжнародний форум, що об’єднує академії наук усіх країн світу для стимулювання співпраці між академіями, обговорення наукових аспектів світових проблем, підготовки і поширення загальних заяв з глобальних проблем, взаємної підтримки академій наук. Право на участь в IAP мають національні, регіональні або глобальні академії наук на підставі тільки наукових досягнень. Членами IAP можуть бути національні академії наук, що складаються з установ учених і фахівців, обраних на підставі їх наукових здобутків. Передбачається, що представництво в IAP здійснюється національною академією наук за принципом одна країна – одна академія наук.

Нині IAP має у своєму складі 111 наукових академій з усього світу, вони включають у себе як національні академії/установи, так і регіональні/глобальні угруповання учених. 13 наукових організацій беруть участь в роботі IAP як спостерігачі. Нагадуємо, що нині у світі національні академії наук існують у 117 країнах.

Органами управління IAP є генеральна асамблея, виконавчий комітет і секретаріат. Генеральна асамблея є вищим органом IAP, уповноваженим приймати рішення з усіх питань, що стосуються її діяльності, і складається з президентів, або їх представників, всіх академій, які є членами IAP. Сесії генеральної асамблеї зазвичай проводяться кожні три роки і збігаються з генеральною конференцією IAP.

Виконавчий комітет IAP складається з двох співголів та 11 членів комітету, з них шість членів з національних академій наук країн, що розвиваються, і 5 – з розвинених країн. На період 2016-2018 рр. співголовами виконавчого комітету обрані член Індійської національної академії наук і представник Німецької національної академії наук Леопольдина.

IAP здійснює підтримку програм і проектів з освіти, біобезпеки, водопостачання, наукових комунікацій, «жінки в науці» та наукової молоді.

Всесвітнє (глобальне) співтовариство академій наук (InterAcademy Partnership – IAP) було офіційно засновано в 2016 р. шляхом об’єднання Всесвітньої спільноти (мережі) академій наук (InterAcademy Panel – IAP), міжакадемічної медичної мережі (InterAcademy Medical Panel – IAMP) і міжакадемічної ради (InterAcademy Council – IAC). Новоутворена організація об’єднує понад 130 національних і регіональних академій наук, що дасть можливість використати досвід світових наукових, медичних та інженерних лідерів для просування обґрунтованої політики, підвищення рівня наукової освіти, поліпшення охорони здоров’я тощо.

Міжакадемічна рада (InterAcademy Council – IAC) була заснована в 2000 р. і є багатонаціональною організацією наукових академій, створеною для отримання звітів про наукові проблеми, пов'язаних з глобальними викликами нашого часу і надання інформації та порад для національних урядів і міжнародних організацій, як-от ООН і Всесвітній банк. У своїй роботі IAC для підготовки звітів використовує міжнародних експертів, які працюють на добровільній основі. Адміністративні витрати IAC покриваються спеціальними грантами від Нідерландської королівської академії мистецтв і наук.

Міжакадемічна медична мережа (InterAcademy Medical Panel – IAMP) заснована в 2000 р. і об'єднує академічні установи, які працюють в галузі поліпшення охорони здоров'я в усьому світі. У 2016 р. у складі IAMP було 73 академії. Секретаріат IAMP знаходиться в Трієсті, Італія, і управляється під егідою IAP.

2. Регіональні міжнародні організації, що складаються з колективних членів – національних академій наук або їх аналогів, країн певних регіонів світу.

До цієї групи інституцій віднесені організації, які є регіональними партнерами IAP і мають статус спостерігачів при ній. Серед них чотири організації, які забезпечують співробітництво між національними академіями наук у межах певної частини або регіону світу: **Європейська федерація академій природничих і гуманітарних наук**, **Міжамериканська мережа академій наук**, **Асоціація академій і товариств наук в Азії**, **Мережа африканських академій наук** та наукові інституції, які забезпечують наукове співробітництво в межах певної частини одного або сусідніх континентів.

Європейська федерація академій природничих і гуманітарних наук (All European Academies – ALLEA) є

найбільшою з міжнародних регіональних академічних організацій світу. Вона була заснована в 1994 р. і в її роботі беруть участь 59 академічних організацій у галузі природничих і гуманітарних наук з 38 країн, включаючи національні академії наук всіх європейських країн.

Місія ALLEA включає в себе: сприяння обміну інформацією та досвідом між академіями, розвиток передового досвіду і високих етичних стандартів у проведенні досліджень, а також між-, і багатодисциплінарних підходів у всіх наукових починаннях. Керівними органами ALLEA є генеральна асамблея, рада і президент. Сесії генеральної асамблеї зазвичай складаються з двох частин, наукової конференції і засідання, присвячених діяльності організації.

Секретаріат ALLEA знаходиться в Берлін-Бранденбурзькій академії природничих і гуманітарних наук. Наукова робота ALLEA зосереджена в робочих групах, в тому числі в двох постійних групах: права інтелектуальної власності (Intellectual Property Rights) та науки і етики (Science and Ethics) та трьох інших групах, спрямованих на 9-й рамкову програму (Framework Programme 9); наукову освіту (Science Education) і використання інформаційних систем у гуманітарних науках (E-Humanities).

Наукова рада європейських академій з питань політики (Science Advice for Policy by European Academies – SAPEA), створена для підтримки науково-консультативного механізму (Scientific Advice Mechanism – SAM), який надає незалежні наукові рекомендації з питань політики для Європейської комісії. ALLEA разом з іншими європейськими академічними організаціями очолює проект SAPEA, що представляє понад 100 академій з понад 40 країн Європи.

Премія ALLEA імені Мадам де Сталь (All European Academies Madame de Staël Prize for Cultural Values) присуджується щорічно з 2014 р., видатним вченим, робота

яких є значним внеском у культурні та інтелектуальні цінності Європи, а також в ідею європейської інтеграції.

Міжамериканська мережа академій наук (Inter-American Network of Academies of Sciences – IANAS) заснована в 2004 р. і є регіональною мережею академій наук країн обох частин Нового світу, яка об'єднує 18 національних академій наук та Асоціацію Панами з розвитку науки.

Асоціація академій і товариств наук в Азії (Association of Academies and Societies of Sciences in Asia – AASSA) організована в 2012 р. унаслідок злиття Асоціації академій наук в Азії (The Associations of Academies of Sciences in Asia) і Федерації азіатських наукових академій і товариств (The Federation of Asian Scientific Academies and Societies) як некомерційна міжнародна організація. Вона включає 34 національні академії наук і наукових товариств з 30 країн Азії та Австралії і Нової Зеландії.

Мережа африканських академій наук (Network of African Science Academies – NASAC) була створена в 2001 р. і об'єднує Африканську академію наук, яка складається з індивідуальних учених переважно з країн континенту, та 23 національні академії наук.

Міжнародна асоціація академій наук – МААН, була заснована в 1993 р. в м. Києві і стала першою з регіональних об'єднань національних академій наук. Засновниками МААН виступили національні академії наук 15 країн, у тому числі дванадцяти держав СНД. Починаючи з 1996 року, коли був створений інститут асоційованих членів з метою залучення до роботи в МААН визнаних у світі наукових центрів, фондів, провідних ВНЗ та інших юридичних осіб, що займаються інноваціями і тісно пов'язаних з науковою сферою, склад МААН розширився, і тепер в діяльності МААН беруть участь шість асоційованих членів і діють 18 наукових рад.

Серед цілей МААН з часу її створення є розвиток кооперації та удосконалення координації наукових досліджень, відновлення й забезпечення зростання наукового потенціалу, і насамперед, розвитку фундаментальної науки в академіях наук – членах Асоціації, сприяння наданню в науковій сфері ефективної підтримки та допомоги з боку державних органів, інтеграції науки та освіти, підготовці наукових кадрів, створенню належних умов для використання наукового обладнання, наукових досягнень і збільшення внеску науки у соціально-економічний розвиток держав, національні академії наук яких входять до складу МААН.

Вищим органом МААН є Рада, до складу якої входять президенти академій наук – членів МААН. Рішення Ради приймаються, як правило, консенсусом і носять для академій наук – її членів – рекомендаційний характер.

З огляду на цілі створення МААН, Асоціація з самого початку своєї діяльності прагнула встановити конструктивний діалог з державними структурами відповідних країн і інформувала їх про колективну думку вчених академії наук. Важливим досягненням МААН на початковому етапі її діяльності була ініціатива розробки Угоди про створення загального науково-технологічного простору на території СНД. У 1995 році зазначену Угоду було підписано главами урядів держав-учасниць СНД. У цій угоді містяться положення, що визначають функції і місце МААН у питаннях практичного створення такого простору. Асоціація продовжує виконувати функції колективного експерта і консультанта керівників країн СНД з питань розвитку науки, освіти та інноваційної діяльності

За 25-річний період існування МААН академії наук – члени МААН і асоційовані члени зміцнювали співпрацю також на двосторонній, рідше тристоронній основі. Таких договорів було підписано понад 60-ти і половина з них за участю асоційованих членів. Важливим досягненням МААН є надання можливості вченим академій наук – членів МААН

використовувати у своїх дослідженнях унікальні об'єкти і обладнання, що знаходяться за межами їхньої держави.

Міжнародна асоціація академій наук отримала визнання ЮНЕСКО: у 2003 році МААН була серед організацій, з якими ЮНЕСКО підтримує робочі стосунки, а в 2012 році отримала статус консультативного партнерства.

12 грудня 2017 року в Мінську відбулося чергове засідання Ради МААН, на якому були сформульовані пріоритетні завдання МААН на короткострокову і середньострокову перспективу.

Спільнота (мережа) академій наук у країнах Організації Ісламського співробітництва (Network of Academies of Science of the Organization of Islamic Cooperation – NASIC) заснована 2004 р. в Ісламабаді і нині об'єднує 20 національних академій наук.

NASIC надає платформу для академій країн-членів Організації Ісламського співробітництва, до якої входять 57 країн з населенням 1,2 млрд людей, для проведення спільних наукових програм та обміну досвідом і знаннями та надання допомоги у створенні академій наук у тих країнах Організації ісламського співробітництва, де вони ще не існують.

Євросередземноморська академічна мережа (Euro-Mediterranean Academic Network – EMAN) – міжнародна асоціація, заснована в 2007 р., нині (січень 2017 р.) має у своєму складі 30 організацій і орієнтована на два регіони: середземноморський і частини Африки, розташовані на південь від Сахари.

Карибський науковий союз (Caribbean Scientific Union – CSU) заснований в 2000 р. з метою інтеграції академій наук Карибського регіону для зміцнення наукових співтовариств і збільшення їх впливу на місцеві громади.

Консультативна рада європейських академій наук (European Academies Science Advisory Council – EASAC), яка

заснована в 2000 році. Вона разом з національними академіями наук європейських держав-членів ЄС, двома загальноєвропейськими академіями (Academia Europea і ALLEA) надає авторитетні наукові висновки для осіб, що визначають політику Європейського союзу з широкого кола питань (охорона навколишнього середовища, сільське господарство, енергетика, рибальство, охорона здоров'я та безпека харчових продуктів). Керівний орган організації – рада, яка складається з представників всіх членів-академій. Бюро EASAC складається з президента і чотирьох віце-президентів, які працюють у Брюссельському офісі організації, а секретаріат – у приміщенні Німецької національної академії наук Леопольдина.

3. Всесвітні міжнародні академічні організації, які складаються з індивідуальних членів – відомих учених

Всесвітня академія мистецтв і наук (World Academy of Art and Science – WAAS) була заснована в 1960 р. видатними особистостями, що були стурбовані наслідками бурхливого зростання знань. Діяльність WAAS спрямована на вирішення глобальних проблем, пов'язаних з соціальними і політичними наслідками знань. Дух Академії можна висловити словами Альберта Ейнштейна: «Творіння нашого розуму повинні бути благословенням, а не прокляттям для людства», а її девіз – «Лідерство в думках, що веде до дії». Нині в Академію входять 730 членів з усіх куточків світу, що представляють всі галузі природничих, соціальних і гуманітарних наук, мистецтва, а також педагоги, політичні лідери, дипломати і керівники провідних міжнародних організацій. Серед членів WAAS – президенти національних академій наук, колишні президенти країн, члени Римського клубу. Найбільш представлені в WAAS – США (119 членів), Велика Британія (28 членів), Італія (25 членів), Індія (23 члени), Канада (19 членів), Іспанія (15 членів), Франція і Швеція (по 12 членів).

Інші 70 країн представлені 1-10 особами, серед них президент НАН України, академік НАН України Б.Є. Патон.

Головний офіс організації розташований у США, а її представництва діють в Європі і Індії. Управління WAAS здійснюють два органи: виконавчий комітет і рада піклувальників. До складу виконавчого комітету входять президент, головний виконавчий директор, голова ради, скарбник і співголова комітету зі збору коштів, генеральний секретар, колишній президент та ще один член. Рада піклувальників складається з 17 членів, включаючи членів виконавчого комітету. Кандидати до Академії висуваються членами WAAS, розглядаються комітетом з висунення кандидатур, обираються безпосередньо членами і затверджуються радою опікунів WAAS. Президент WAAS – Г. де Соуза (Gurgulino de Souza, Heitor), бразильський учений у галузі фізики, президент всесвітнього університетського консорціуму, віце-президент Римського клубу.

Діяльність WAAS здійснюється в таких програмах:

нова парадигма, яка спрямована на вивчення першопричин численних проблем, з тим щоб сформулювати комплексну перспективу, всеосяжну стратегію і політичні рамки, орієнтовані на реалії, потреби і нові можливості XXI століття;

транс-дисциплінарний діалог з індивідуальності, тобто вивчення сутнісного характеру індивідуальності, її ролі в соціальному розвитку та її численні оригінальні прояви, визначення найкращих засобів виховання індивідуальності завдяки освіті;

скасування ядерної зброї;

нова економічна теорія – у співпраці з Римським клубом розробка нової, орієнтованої на людину, теорії економіки, яка відображає недавні зміни, викликані появою економіки, заснованої на послугах, глобалізацією тощо;

виклик глобальної зайнятості;

межі раціональності – дослідження філософської практики раціональності в різних галузях знань для виявлення загальних відхилень і обмежень та визначення способів компенсації меж раціональності;

нова парадигма для глобального правового закону – визначення взаємозв'язку між соціальними, політичними і правовими аспектами глобального верховенства права в спробі сформулювати кордони ширшого підходу до еволюції глобального управління.

Всесвітній університетський консорціум був створений в 2013 р. для реалізації ініціативи WAAS зі створення глобальної системи вищої освіти, орієнтованої на нові можливості і проблеми.

У своїй діяльності WAAS намагається детально вивчити сутність процесів, які відбуваються в суспільстві, уникаючи спрощень і механічного переносу уявлень про природу світу, які сформовані в результаті останніх наукових досягнень, особливо в галузі наук про життя, та світову спільноту.

Академія наук країн світу (World Academy of Sciences – WAS) була заснована в 1983 р. за участю Абдуса Салама, пакистанця за походженням, лауреата Нобелівської премії 1979 р. у галузі фізики, і 20 інших членів-засновників. У 2016 р. в WAS налічувалося 1176 членів з 90 країн світу, які обрані довічно на підставі їх міжнародно визнаних наукових досягнень. Серед членів Академії 15 Нобелівських лауреатів. 85% членів Академії живуть і працюють у країнах, що розвиваються. До 2004 р. академія називалася Third World Academy of Sciences (Академія Наук Третього Світу).

Сучасна назва організації встановлена в 2013 р. як Всесвітня академія наук для розвитку науки в країнах, що розвиваються (World Academy of Sciences for the advancement of science in developing countries – WAS).

Починаючи з 1991 р. діє угода між WAS та ЮНЕСКО, за якою остання взяла на себе відповідальність за управління

коштами і персоналом WAS, як є однією з програм ЮНЕСКО. За законом, який ухвалено Урядом Італії в 2004 р., передбачено щорічне виділення фінансових коштів для WAS. Представники італійського уряду і ЮНЕСКО є членами керівного комітету WAS, який щорічно проводить зустрічі для обговорення фінансових питань. Штаб-квартира Академії знаходиться на території Міжнародного центру теоретичної фізики імені Абдуса Салама (Abdus Salam International Centre for Theoretical Physics, ICTP) в Трієсті, Італія.

Основна мета WAS полягає у сприянні розвитку наукового потенціалу, поширенні передового досвіду у сфері сталого розвитку у країнах, що розвиваються, і подоланні відставання цих країн від більш розвинених. Фінансову допомогу WAS надають численні організації, в тому числі Міністерство закордонних справ Італії; Шведське агентство з міжнародного розвитку; Постійний комітет з науково-технічного співробітництва (КОМСТЕК) Організації ісламського співробітництва, Корпорація Lenovo, Американська асоціація сприяння розвитку науки (AAAS), Кувейтський фонд розвитку науки, Фонд Elsevier, Міністерство досліджень, науки і техніки Ісламської Республіки Іран, Африканський союз; Національна академія наук США, Китайська Академія (Тайвань) та Академія наук Чилі.

Діяльність WAS реалізується через пов’язані з нею організації і п’ять регіональних центрів: в Ріо-де-Жанейро, Пекіні, Олександрії, Бангалорі (Індія) та Преторії.

Вищим органом WAS є генеральна асамблея всіх її членів, які збираються щороку і уповноважені вирішувати всі питання з роботи організації. У роботі генеральної асамблеї брали участь видатні особистості – керівники Індії, Ірану, Китаю та інших країн, відомі політики. Повсякденну роботу організації здійснює рада, яка обирається на генеральній асамблеї на три роки.

На період 2016-2018 рр. рада WAS складається з президента Бай Чунлі (президент Академії наук КНР), попереднього президента, п'яти віце-президентів, генерального секретаря; скарбника і п'яти членів ради, серед яких представники Африки, арабського регіону, Центральної і Південної Азії, Східної та Південно-Східної Азії, Латинської Америки і Карибського басейну.

Регіональні центри WAS відбирають щорічно до 25 молодих учених у віці до 40 років (Young Affiliates), які мають не менш ніж 10 міжнародних публікацій і потенціал для подальшої кар'єри і під час свого п'ятирічного перебування в лавах Академії беруть участь в її роботі.

WAS створила розгалужену систему програм підтримки учених з країн, що розвиваються. Такі програми включають стипендії для отримання наукового ступеня щорічно для 470 осіб; стажування після отримання наукового ступеня – від 6 місяців до трьох років в Бразилії, Індії, Ірані, Кенії, Малайзії, Мексиці, Пакистані та Таїланді; дослідницькі гранти в галузі фундаментальних досліджень для окремих учених, груп учених і об'єднань учених з 81 країни, які розвиваються; надання приблизно 15 нагород і призів з виплатою грошових коштів; організація наукових форумів і надання стипендій ученим з країн зі слабо розвиненою науковою інфраструктурою для проведення досліджень у більш розвинених країнах.

Організація надає численні нагороди в різних галузях знань для відзначення дослідників, переважно з найменш розвинутих країн. Кожен з п'яти регіональних центрів Академії щорічно присуджує приз (WAS Regional Prizes) у розмірі 3 тис. доларів США. Премії присуджуються по черзі за чотирма напрямами: популяризація науки, розробка наукового навчального матеріалу, створення наукових установ і наукова дипломатія.

Глобальна (світова) молода академія (Global Young Academy – GYA) була офіційно заснована в лютому 2010 року. Успішна діяльність Молодих академій Німеччини, Нідерландів та Австрії, які спирались на допомогу своїх «дорослих» академій наук, і невиразна робота Всесвітньої асоціації молодих учених, яка діяла на волонтерських засадах, визначили структуру Глобальної молодої академії (GYA). GYA – це організація з чітким статутом, вибірністю членів на підставі їх наукових здобутків та соціальної активності, щорічною ротацією керівного складу та значною фінансовою та науковою підтримкою від відповідних державних і міжнародних інституцій.

Офіс GYA нині розташовується в Галле, в адміністративному будинку Німецької національної академії наук Леопольдина. Федеральне міністерство освіти і наукових досліджень Німеччини забезпечує базове фінансування для GYA.

GYA – міжнародна академічна організація, яка об’єднує видатних молодих учених і фахівців та намагається створити національні організації молодих учених у всьому світі. Девізом GYA є намагання бути голосом молодих учених з усього світу (the voice of young scientists around the world).

За статутом GYA членами організації можуть бути активні учені віком у середньому 35 років, які отримали учений ступінь (Ph. D.) або еквівалентний ступінь у галузі природничих наук, інженерії, суспільних наук, мистецтва або гуманітарних наук або еквівалентний досвід у дослідницькому середовищі не пізніше 7 років до вступу в GYA.

Органи управління GYA: генеральна асамблея як вищий її орган, що складається з усіх членів GYA та виконавчий комітет. Глобальні заходи GYA зосереджені на науці і суспільстві, освіті і пропаганді, дослідженнях наукового середовища.

Наукова консультативна рада Генерального секретаря ООН (UN Secretary General's Scientific Advisory Board – UN SAB) є однією з важливих експертних організацій, створених в 2013 року для надання консультацій організаціям системи ООН з питань науки, технології та інновацій щодо сталого розвитку країн світу. Новостворена організація опирається у своїй роботі на ЮНЕСКО та узагальнює колективний потенціал всіх відповідних наукових галузей з належним урахуванням соціальних і етичних аспектів сталого розвитку.

UN SAB складається з 25 видатних учених, які представляють усі регіони світу, а також основні дисципліни та їх підрозділи, пов'язані з численними науковими дослідженнями в інтересах сталого розвитку. Члени ради виконують свої функції протягом двох років з можливим продовженням повноважень ще на два роки. Зміни у складі Наукової консультативної ради проводяться з відома Генерального секретаря ООН.

UN SAB підготувала останнім часом такі документи, що стосуються майбутнього розвитку цивілізації: «Наука і порядок денний для сталого розвитку до 2030 року»; «Оцінка ризиків зміни клімату»; «Короткий виклад політики: продовольча безпека і здоров'я»; «Знання корінних народів і місцеві знання для сталого розвитку».

4. Регіональні міжнародні академічні організації, які складаються з індивідуальних членів різних країн.

Академія наук Африки (African Academy of Sciences – AAS) була заснована однією з перших серед організацій цієї групи в 1986 році. Академія наук Африки (AAS) має три головних завдання: досягнення досконалості шляхом визнання учених континенту, здійснення консультативних і аналітичних функцій для розробки стратегій і політики континенту; виконанні ключових наукових, технологічних та інноваційних програм.

Персональний склад AAS складається з дійсних, асоційованих і почесних членів. Органи управління AAS – генеральна асамблея, керівна рада, виконавчий комітет та секретаріат. Генеральна асамблея складається з дійсних членів, які обирають президента AAS і членів керівної ради, а також затверджують програми Академії. Керівна рада обирається з 13 членів, і контролює виконання академічних програм, здійснює відбір та затвердження нових членів, готує порядок денний загальних зборів і призначає аудиторів. Виконавчий комітет складається з президента, генерального секретаря, скарбника і виконавчого директора. Його завданням є контроль роботи інших комітетів, які створені керівною радою. Організація має п'ять регіональних офісів, кожен з яких очолюється одним з п'яти віце-президентів.

Вибори в AAS відбуваються щорічно шляхом відбору і виконання всіх процедур оцінювання кандидатів. Комітети експертів оцінюють і відбирають кандидатури для обрання в Академію, а також оцінюють тих, хто рекомендував кандидатури для обрання, і після процедури голосування дійсними членами AAS, перелік обраних осіб затверджується керівною радою AAS.

Крім того, щороку AAS вибирає, починаючи з 2015 р., на п'ять років перспективних учених як афілійованих членів, які молодші 40 років, мають вчений ступінь у галузі науки і досвід роботи за науковою спеціальністю в науково-дослідних установах.

У квітні 2017 р. в Академії було 330 дійсних, асоційованих і почесних членів з 38 країн, включаючи 31 країну Африки, США, Велику Британію, Данію, Індію, Канаду, КНР і ФРН, а також 15 афілійованих членів з 8 країн континенту. Найбільше представлені в AAS були Південно-Африканська Республіка (26 осіб), Нігерія (21 член) та Кенія (19 членів). У 2015 р. обрано 38 нових членів, з них 33 дійсних члени і п'ять асоційованих членів з Великої Британії, Індії, Канади та КНР.

У нинішньому стратегічному плані AAS (2013-2018 рр.) визначені шість галузей: зміна клімату; здоров'я і благополуччя; STEM (наука, технологія, інженерія і математика); водопостачання і санітарія; продовольча безпека і здорове харчування; стійка енергетика.

AAS розпочала в 2015 р. програму, спрямовану на прискорене створення сучасного наукового потенціалу в Африці (Alliance for Accelerating Excellence in Science in Africa – AESA). Керівна філософія AESA полягає в тому, щоб підтримати найяскравіших людей в Африці, які працюють у потрібних місцях і середовищах, для реалізації ключових програм, які можуть сприяти науковій майстерності, лідерству та інноваціям, що впливає на здоров'я населення і проблеми розвитку континенту.

Академія Європи (Academia Europaea – AE) є найбільш численною з регіональних міжнародних академічних організацій, які складаються з окремих видатних учених і фахівців. Загальна кількість членів AE становить понад 4000 осіб (2016 р.), серед них було сімдесят два Нобелівських лауреата. Найбільше представництво в організації мають Велика Британія (610 членів), Німеччина (520 осіб), Франція (430 членів), Італія (230 членів), Нідерланди (185 членів), Швейцарія (170 членів), США (150 членів). У складі AE – дійсні члени НАН України, президент НАН України Б.Є. Патон, Ю.Ю. Глеба, О.М. Гузь, О.О. Кришталь, П.П. Толочко, а в 1991-2010 рр. – П.Г. Костюк.

Організація була заснована в 1988 році відповідно до концепції єдиної Європи і працює в галузі природничих, соціальних і гуманітарних наук.

Місія AE полягає в: сприянні більш широкого визнання цінності європейської науки і наукових досліджень; наданні рекомендацій національним урядам і міжнародним установам щодо питань стосовно науки.

Персональний склад АЕ включає чотири категорії членів: звичайні члени, які є резидентами країн Європи; іноземні члени – учені, нерезиденти Європи, які тісно пов'язані з ученим співтовариством континенту; почесні члени – особи, які зробили значний внесок в роботу АЕ, і покровителі – окремі особи або організації, що надають допомогу Академії в різній формі.

Органами управління АЕ є загальні збори членів, рада і бюро ради. До складу ради входять президент, віце-президент, скарбник і три-шість інших членів. Бюро ради складається з президента, віце-президента і скарбника і трьох-п'яти інших членів. Усіх членів ради обирають на загальних зборах членів АЕ. Кожен член АЕ входить до однієї з 20 секцій. Члени секції обирають керівника секції, який входить до складу бюро ради. Повноваження всіх керівних осіб АЕ – три роки з можливістю одного переобрання.

Академія має головний офіс в Лондоні, 4 представництва в Барселоні, Бергені, Вроцлаві, Кардіффі і інформаційний центр в Граці.

Академія Європи разом з чотирма іншими загальноєвропейськими академічними організаціями утворили дорадчий консорціум, який надає науково-обґрунтовані міждисциплінарні поради для Європейської Комісії та радників вищого рівня.

Нагороди Академії: Медаль Еразмуса з 1992 р.; стипендії на честь А. Бюргена, президента-засновника Академії з 2010 р.; Золота медаль Академії з 1997 р. для нагородження не членів Академії і організацій; російські нагороди з 1993 року – 25 призів щорічно для молодих учених Росії з виплатою 1000 доларів США.

Європейська академія наук і мистецтв (European Academy of Sciences and Arts – EASA) заснована в 1990 р. в Зальцбурзі кардіохірургом Ф. Унгером, який здійснив першу в Європі успішну пересадку серця, архієпископом Відня

кардиналом Ф. Кенігом і політологом та філософом Н. Лобковичем. Академія концентрує свої зусилля в трьох галузях: розвиток знань, поширення наукової інформації, а також реалізація міжнародних проектів. 1700 видатних учених і фахівців є членами Академії, в тому числі 29 Нобелівських лауреатів. В Академії представлені всі країни Європи, в тому числі два члени від України, а також фахівці з 27 країн інших континентів. Академія має 34 представництва, включаючи 27 країн Європи, штаб-квартиру ЮНЕСКО, Йорданію, Ізраїль і США (4 офіси).

Європейська академія наук (European Academy of Sciences – EAS) створена в 2003 р. і налічує приблизно 570 членів, з них понад 15 лауреатів Нобелівських премій. Її метою є розвиток науки і техніки задля зміцнення соціально-економічного розвитку Європи. У складі організації – три дійсні члени НАН України – О.М. Гузь і В.В. Панасюк, А.М. Самойленко, а в 2002-2015 рр. – В.В. Пилипенко. В організації дев'ять секцій. Постійний секретар Академії на 2014-2021 рр. – професор Х. Роде (Prof. Helene de Rode), правознавець з Бельгії. В Академії встановлені нагороди: нагорода Леонардо да Вінчі, медаль Б. Паскаля – до 6 нагород щорічно, нагорода для молодих учених.

Академія наук ісламського світу (Islamic World Academy of Sciences – IAS) була створена в 1986 році як міжнародна академія наук, яка обслуговує 57 держав-членів Організації ісламського співробітництва. IAS є науковим консультативним органом Організації ісламського співробітництва і виконує функції товариства учених, яке пропагує цінності сучасної науки, шанує високі досягнення і поширює наукові відкриття через зустрічі і публікації, забезпечує форум, на якому обговорюється наука і наукові проблеми, та представляє академічне сховище історії науки, зокрема в контексті ісламської цивілізації.

У складі IAS два благодійники (принц Йорданського Хашимітського Королівства і президент Ісламської Республіки Пакистан), 12 почесних членів, виконавча рада і генеральна асамблея. Серед почесних членів два Нобелівських лауреати (Richard R. Ernst, премія з хімії 1991 р., Швейцарія та Ferid Murad, премія з медицини, фізіології 1998 р., США), представники потужних міжнаціональних компаній з Кувейту та Саудівської Аравії, президент Республіки Казахстан Н.А. Назарбаєв, колишні прем'єр-міністри Катару (Sheikh Hamad J.J.) та Малайзії (Dr. Mahathir Mohamad), генеральний секретар Організації ісламського співробітництва в 2004-2014 роках (Ekmeleddin Ihsanoglu).

Виконавча рада складається з 12 членів, яких обирають на 4 роки на генеральній асамблеї. Генеральна асамблея складається із засновників і обраних членів, всі вони є дійсними членами IAS. Число дійсних членів IAS станом на 1 грудня 2016 р. становило 110 осіб, в тому числі приблизно 10,0% – жінки. Усі дійсні члени мають ранг професора і представляють понад 40 країн і широке коло наукових дисциплін. Президент Академії з 2013 року – професор Абдельсалам ал-Майалі (Abdelsalam al-Majali), йорданський медик та політик, який двічі був прем'єр-міністром Йорданії.

Організація жінок в науці у світі, що розвивається (Organization for Women in Science for the Developing World – OWSD) є неурядовою організацією, яка була заснована в 1987 р. на базі офісів WAS в Трієсті, Італія. OWSD є першим міжнародним форумом, що об'єднує видатних жінок-учених з розвинених країн і країн, що розвиваються, для посилення їх ролі в процесі розвитку і сприяння збільшенню їх представництва в науково-технічному керівництві. Відділення OWSD, які очолюють авторитетні експерти з провідних жінок-учених, встановлюються на всіх континентах.

Персональний склад OWSD включає три категорії членів: дійсних, асоційованих і афілійованих членів. Загальна кількість членів, які працюють в розвинених країнах не повинна перевищувати 20 відсотків від їх загальної кількості. Особи, які бажають стати членом OWSD повинні подати письмову заяву до виконавчої ради. Рада приймає рішення і визначає категорію членства протягом трьох місяців.

В OWSD було понад 5 300 дійсних членів жінок-учених з 250 країн і державних утворень у всьому світі (квітень 2017 року). Розподіл членів між країнами в різних частинах світу був таким: Африка – 2 515 членів з 47 країн, арабський світ – 782 члени з 19 країн, Азія і басейн Тихого Океану – 1 354 члени з 40 країн; Латинська Америка і Карибський басейн – 624 члени з 30 країн; з інших 114 країн – 210 членів.

Генеральна асамблея членів є вищим органом OWSD і формує виконавчу раду, що складається з президента, чотирьох віце-президентів (по одному з кожного регіону), чотирьох членів (по одному від кожного регіону) і колишнього президента, і міжнародного секретаріату. Професор Д. Томсон (Jennifer Thomson), мікробіолог, член Академії наук Південної Африки, обрана в 2016 р. президентом OWSD.

В OWSD створені програми для допомоги бідним країнам з підготовки кваліфікованого персоналу в більш розвинених країнах, таких як Індія, Китай, Малайзія і 16 провідних наукових установах в Африці. Гранти OWSD надаються жінкам для отримання наукового ступеня Ph. D.: з країн Африки – 250 осіб, арабських країн (Ємен, Судан) – 40 осіб, Азії (Бангладеш, М’янма, Непал) – 50 осіб.

Фонд Elsevier, OWSD і TWAS встановили нагороду (OWSD-Elsevier Foundation Awards) для підтримки успішної кар’єри жінок-учених, які живуть і працюють у країнах, що розвиваються. П’ять жінок-учених з Африки, Близького Сходу, Азії, Латинської Америки і Карибського басейну щороку (з 2012 р.) отримують за їхні наукові досягнення

нагороду з виплатою 5 тисяч доларів США, безкоштовну річну Science Direct підписку і безкоштовну участь у щорічній конференції Американської асоціації сприяння розвитку науки (AAAS), яка відбувається в США в лютому.

OWSD організовує щороку регіональні семінари для всіх аспірантів за місцем навчання, що надає можливість для зустрічей і співпраці з колегами в своїй галузі.

Молода академія Європи (Young Academy of Europe – YAE) була створена в 2012 р. для посилення впливу наукової молоді континенту на європейську наукову політику.

Організація перебуває в стані реформування задля забезпечення участі в ній видатних молодих учених, а не тільки тих, хто раніше отримував гранти Європейської комісії. Кількість членів YAE встановлена в 500 осіб, сто з яких буде щорічно залишати лави організації, не перериваючи зв'язку з нею, а 100 нових членів будуть обрані.

Органи управління YAE: рада, яка представляє YAE в Академії Європи та в інших організаціях, голова, його заступник і три відділи фізичних та інженерних наук, наук про життя, соціальних і гуманітарних наук.

Арабо-Німецька молода академія природничих гуманітарних наук (Arab-German Young Academy of Sciences and Humanities – AGYA) була створена в 2013 році в Берлін-Бранденбурзький академії природничих і гуманітарних наук за участю Університету Перської затоки в Бахрейні як перша двосторонньоя молода академія у всьому світі. Із 600 кандидатів з 22 країн, які виявили бажання працювати в складі AGYA, були відібрані 25 арабських і 25 німецьких учених.

AGYA прагне створити співтовариство видатних дослідників, які знаходяться на початку своєї академічної кар'єри. Потенційними членами AGYA є молоді дослідники з Німеччини і 19 арабських країн.

У Латинській Америці функціонують дві регіональні академії – **Академія наук Латинської Америки** (Academia de

Ciencias de America Latina – ACAL), заснована в 1982 р. та **Карибська академія наук** (Caribbean Academy of Science – CAS) заснована в 1988 р. Загальна кількість членів цих академій визначена в 170 та 200 осіб, відповідно, а завдання цих інституцій полягає в забезпеченні форуму для обміну між вченими з важливих питань, пов'язаних із застосуванням науки і техніки в цілях розвитку Латинської Америки і Карибського басейну. Однак відомості, які є на сайтах цих організацій застарілі, що в цілому відповідає низькій активності академічних організацій країн Латинської Америки.

II.3. Академічні організації молодих учених

Створення в Німеччині «Молодої академії» (Junge Akademie), що відбулось в 2000 р. за участю Національної академії наук Леопольдина та Берлінсько-Бранденбурзької академії наук, започаткувало формування подібних інституцій в інших країнах світу (Нідерланди – 2005 р., Австрія – 2007 р., Судан – 2007 р., Пакистан – 2009 р.).

Завдяки високій міжнародній активності Junge Akademie були створені передумови для об'єднання молодих учених у цілому в світі.

Першою всесвітньої молодіжною організацією в галузі науки була Всесвітня академія молодих учених (World Academy of Young Scientists – WAYS). Ця організація була створена створена в грудні 2004 р в Мараккеше, Марокко спільними зусиллями ЮНЕСКО, Академії наук для світу, що розвивається, Організації ісламського співробітництва в галузі освіти, науки і культури (the Islamic Educational, Scientific and Cultural Organization) і двох організації Марокко – Міністерства освіти і наукових досліджень і Національної комісії ЮНЕСКО.

Мета WAYS – створити ресурс і мережу для молодих учених для реалізації їх енергії і досвіду. Членами цієї

організації могли бути активні молоді учені віком до 40 років. 150 молодих учених з 87 країн стали учасниками першого конгресу WAYS. Волонтерський характер організації привів в 2008 р. до зміни її назви на Всесвітню асоціацію молодих учених, що відображало відсутність виборчого членства як це встановлено в академічних організаціях. За словами президента WAYS, Gaell Mainguy, «WAYS – це соціальна мережа, свого роду науковий Facebook». Приблизно третина всіх осіб, які приєдналися до WAYS, була вихідцями з Африки. Організація створила кілька платформ для підтримки молодих учених. Нині відомості щодо сучасної активності WAYS практично відсутні.

Глобальная молода академія (Global Young Академія – GYA) була створена в лютому 2010 році в Берліні. У створенні GYA взяли участь Німецька національна академія наук Леопольдина, Берлін-Бранденбурзька академія природничих і гуманітарних наук і Junge Akademie за сприяння IAP. Офіс GYA в 2011-2016 рр. знаходився в Берлін-Бранденбурзький академії природничих і гуманітарних наук, а з 2017 р. він розташовується в Галле, в адміністративній будівлі Німецької національної академії наук. Федеральне міністерство з освіти і наукових досліджень надає необхідне базове фінансування GYA. Про неї вже йшлося в п. II.2, наведемо більш повну інформацію.

GYA – унікальна міжнародна академічна організація, яка об'єднує видатних молодих учених і фахівців з різних країн світу і намагається створити національні організації молодих учених у всьому світі. Девізом GYA є спроба бути голосом молодих учених з усього світу (the voice of young scientists around the world). За статутом GYA, членами організації можуть бути активні молоді вчені віком у середньому до 35 років (від 30 до 40 років), які отримали учений ступінь (Ph.D.) не пізніше 7 років до вступу в GYA. Відбір кандидатів відбувається на багатоступінчастій основі групами

міжнародних експертів за показниками дослідницької роботи, неакадемічної активності; прихильністю цілям GYA, включаючи підтримку молодих дослідників на національному рівні; виконання дій, що грають значну роль у національних молодих академіях. Термін перебування в організації – 5 років.

Максимальне число членів GYA встановлено в 200 чоловік. Особи, які раніше перебували в лавах Академії (Alumni), продовжують брати участь в її діяльності. Станом на травень 2018 року в GYA було 207 членів і ще 211 осіб, які перебували раніше в рядах організації, загалом з 83 країн світу. Перевищення встановленої кількості членів (200 осіб), може бути пов’язано з тим, що відповідно до статуту члени можуть призупинити своє перебування в лавах GYA через поважні причини (хвороба, догляд за дитиною тощо).

У 2015 року у складі GYA було 32% жінок, а із загального числа членів GYA – 33% були з Європи, 28,5% – Азії, 14,5% – Північної Америки, 14% – Африки, 6,5% – Південної Америки, 3,5% – Австралії. Органи управління GYA: генеральна асамблея як вищий її орган, що складається з усіх членів GYA, і виконавчий комітет. Виконавчий комітет обирається генеральною асамблеєю і складається з двох співголів, одного – резидента з країн, що розвиваються, а інший - резидента розвинених країн, і дев'яти членів. Вибори співголів і членів виконавчого комітету проводяться щорічно на чергових загальних зборах таємним голосуванням. GYA підтримується консультативною радою, що складається з видатних учених і організаторів науки.

У рамках своєї глобальної компетенції, GYA має намір скоротити розрив у науковій сфері між розвиненими і країнами, що розвиваються шляхом об’єднання молодих учених з різних країн. Протягом перебування в лавах GYA її члени беруть участь у розробці міжнародної наукової політики і вирішенні питань щодо створення та діяльності національних молодих академій. GYA також підтримує

створення і координацію роботи національних молодих академій у всьому світі. Через сайт GYA можливий доступ до останньої інформації про діяльність національних молодих академій. Нині 35 молодих академії та 11 їх аналогів працюють у всьому світі, в тому числі 18 організацій в Європі, 3 – в Північній і Південній Америці, 12 – в Азії, 13 – в Африці.

Кандидати в члени молодих академій повинні бути, зазвичай, у віці 25-45 років, одержати вчений ступінь протягом останніх 3-10 років (у Молодій академії В'єтнаму до 15 років), працювати на наукових посадах у країні, мати науковий авторитет і публікації в рейтингових журналах. Тривалість членства була встановлена в середньому до 5 років (в Молодій академії Австрійської академії наук – 8 років) і передбачає діяльність, спрямовану на вирішення актуальних наукових проблем і здійснення діалогу науки і суспільства. Структура новостворених організацій приблизно однакова. Вони складаються зі спільноти відібраних молодих учених і органів управління, які представлені загальними зборами, і виконавчим органом, який обирається членами організації.

Діяльність молодих академій (і їх аналогів), які пройшли період становлення, спрямована на рішення актуальних питань, які стоять перед науковою молоддю в цих країнах. У тих країнах (Австрія, Німеччина, Нідерланди, Швеція), де національні академії наук досить активні в підтримці молоді та існують численні фонди, молоді академії орієнтовані на вирішення таких проблем, які мають загальнонаукове або важливе суспільне значення.

В інших країнах (країни колишнього СРСР, Близького Сходу та Африки), в яких відбувається реформування наукових систем або їх створення, молоді академії спрямовані зокрема на різні види підтримки дослідницької роботи молоді, рішення її працевлаштування та питань життєдіяльності.

Інформація щодо молодих академій

Назва організації	Рік утворення	Кількість членів, *осіб*	Кількість жінок, *%*
Молода академія (Німеччина)	2000	50	40,0
Молода академія Нідерландської королівської академії наук і мистецтв	2005	49	51,0
Молода академія Австрійської академії наук	2007	56	30,3
Суданська академія молодих учених	2007	…	…
Національна академія молодих учених Пакистану	2009	500	…
Нігерійська молода академія	2010	25	16,0
Академія молодих учених Польської академії наук	2010	35	23,0
Молода академія Данської королівської академії наук і літератури	2011	34	38,0
Молода академія наук Зімбабве	2011	…	…
Академія тайських молодих учених (Таїланд)	2011	15	46,7
Філіппінська академія молодих учених	2011	300	…
Шведська молода академія	2011	34	50,0
Молода академія Шотландії (Королівське товариство Единбургу)	2011	131	53,0
Молода академія наук Південної Африки	2011	50	44,0
Молода академія Японії	2011	…	…
Молода академія (Бельгії)	2011	…	…
Молода академія Ізраїлю	2012	31	41,8
Об’єднання молодих учених – Академія наук Малайзії	2012	52	28,8
Академія молодих учених Шрі Ланки	2012	25 (до 100)	…
Молода академія В’єтнаму	2014	…	…
Молода академія Гани	2014	…	…
Єгипетська молода академія наук	2014	15	…
Національна молода академія Індії	2014	20 (до 100)	…
Індонезійська молода академія	2015	40	…
Кенійська національна молода академія наук	2014	…	…
Коледж молодих спеціалістів, художників і учених Королівського товариства Канади	2014	220	37,6

продовження таблиці

Назва організації	Рік утворення	Кількість членів, *осіб*	Кількість жінок, *%*
Молода академія Норвегії	2015	20	…
Національна академія молодих учених Сенегалу	2015	…	…
Національна молода академія Уганди	2015	…	…
Ефіопська молода академія наук	2015	20	…
Молода академія наук Танзанії	2017	…	…
Молода академія Албанії	2017	…	…
Молода корейська академія наук і технологій	2017	73	6,0
Молода академія Фінляндії	2017	34	44,0

Організації молодих учених – аналогів Молодих академій

Назва організації	Рік утворення	Кількість членів, *осіб*	Кількість жінок, *%*
Рада молодих учених Національної академії наук Білорусі	2003	…	…
Асоціація молодих учених Латвії	2005	300	…
Рада молодих учених при Фонді Першого Президента Республіки Казахстан	2007	…	…
Молодіжне крило Бразильської академії наук	2007	217	21,2
Рада молодих учених Російської академії наук	2009	28	…
Венесуельське об’єднання молодих учених	2010	64	…
Центр молодих учених Чорногорської академії наук і мистецтв	2010	72	26,4
Ліберійська асоціація молоді для розвитку науки	2012	…	…
Рада молодих учених і спеціалістів Національної академії наук Азербайджану	2013	52	…
Рада молодих учених Асоціації жінок-учених Узбекистану	2016	…	…
Рада молодих учених Бурунді	2016	…	…

III. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ В СТРУКТУРІ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ[4]

III.1. Академічний сектор науки України: національні академії наук

Рік заснування та науковий потенціал національних академій наук*

	Рік заснування	Кількість організацій, *одиниць*	Кількість працівників, *осіб***	Кількість докторів наук, *осіб****	Кількість кандидатів наук, *осіб****
Національна академія наук України	**1918**	181	23683	2624	6981
Національна академія аграрних наук України	1931	86	6337	371	1555
Національна академія медичних наук України	1993	35	4156	627	1226
Національна академія мистецтв України	1996	2	104	16	32
Національна академія педагогічних наук України	1992	12	1163	158	409
Національна академія правових наук України	1993	6	386	75	136

* Станом на 01.01.2018 відповідно до держстатистики.

** Працівники основної діяльності.

*** Серед фахівців, які виконують наукові дослідження і розробки.

[4] Тут і далі, у розділах V та VI використано статистичні дані, що укладені Державною службою статистики України, якщо не вказано інше. Вони не завжди співпадають з даними відомчої статистики, поданими у розділах IV, V та IX, через відмінності в методології обліку.

Персональний склад національних академій наук, *осіб*

	Станом на:	Кількість дійсних членів (академіків)	Кількість членів-кореспон-дентів	Кількість іноземних членів	Кількість почесних членів
Національна академія наук України	**27.03.2018**	**193**	**395**	**96**	**–**
Національна академія аграрних наук України	01.01.2017	111	113	41	25
Національна академія медичних наук України	01.01.2018	42	82	19	–
Національна академія мистецтв України	01.01.2018	53	52	25	19
Національна академія педагогічних наук України	01.01.2018	70	87	34	14
Національна академія правових наук України	01.01.2018	52	77	2	–

III.2. Організації, що виконували наукові дослідження і розробки, за секторами діяльності

Кількість організацій, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**1303**	**1255**	**1208**	**1143**	**999**	**978**	**972**
Державний сектор	514	508	496	456	419	433	453
у тому числі національні академії	385	379	351	341	321	323	322
з них **НАН України**	**206**	**203**	**199**	**196**	**178**	**183**	**181**
Підприємницький сектор	610	570	535	507	422	394	366

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сектор вищої освіти	178	176	176	180	158	151	153
Приватний неприбутковий сектор	1	1	1	…	…	…	…
	(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	39,4	40,5	41,1	39,9	42,0	44,3	46,6
у тому числі національні академії	29,6	30,2	29,1	29,8	32,1	33,0	33,1
з них **НАН України**	**15,8**	**16,2**	**16,5**	**17,1**	**17,9**	**18,7**	**18,6**
Підприємницький сектор	46,8	45,4	44,3	44,4	42,2	40,3	37,7
Сектор вищої освіти	13,7	14,0	14,6	15,7	15,8	15,4	15,7
Приватний неприбутковий сектор	0,1	0,1	0,1	…	…	…	…

Динаміка кількості організацій, що виконували наукові дослідження і розробки, за секторами діяльності, *одиниць*

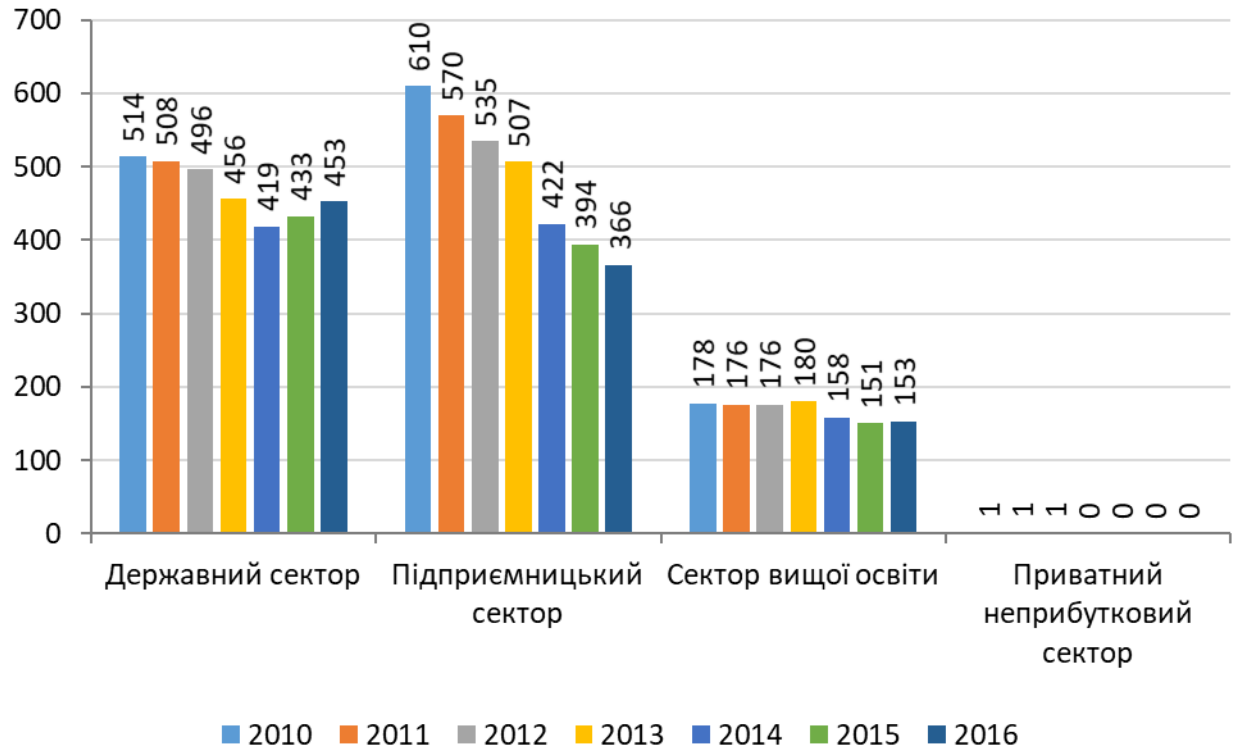

Розподіл кількості організацій, що виконували наукові дослідження і розробки, за секторами діяльності, %

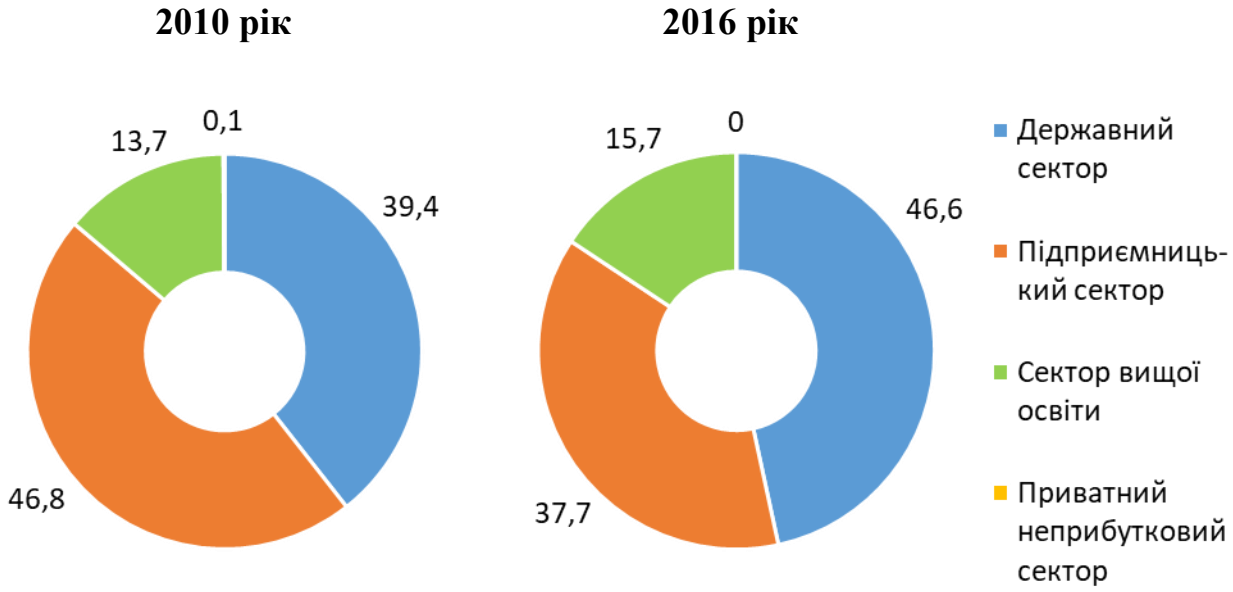

III.3. Розподіл кількості організацій, що виконували наукові дослідження і розробки, за національними академіями наук і міністерствами

(одиниць)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**1303**	**1255**	**1208**	**1143**	**999**	**978**	**972**
Усього по національних академіях* у тому числі:	385	379	351	341	321	323	322
Національна академія наук	**206**	**203**	**199**	**196**	**178**	**183**	**181**
Національна академія аграрних наук (Українська академія аграрних наук – до 2011 р.)	119	114	93	86	86	85	86
Національна академія медичних наук (Академія медичних наук – до 2011 р.)	37	37	35	35	34	34	35
Національна академія мистецтв (Академія мистецтв – до 2011 р.)	…	2	2	2	2	2	2

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Національна академія педагогічних наук (Академія педагогічних наук – до 2011 р.)	17	17	16	16	15	13	12
Національна академія правових наук (Академія правових наук – до 2011 р.)	6	6	6	6	6	6	6
Усього по міністерствах та відомствах*	918	876	…	…	…	…	…
Національна академія педагогічних наук (Академія педагогічних наук – до 2011 р.)	17	17	16	16	15	13	12
Міністерство аграрної політики та продовольства (Міністерство аграрної політики – до 2011 р.)	90	82	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості (Міністерство палива та енергетики – до 2011 р.)	27	35	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки (Міністерство освіти і науки, молоді та спорту – у 2011 р.)	144	134	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	39	37	…	…	…	…	…

* Тут і далі статистичні дані в таблицях наведено відповідно до зазначених змін назв академій наук, міністерств та відомств.

Значення показників у рядку «Усього по національних академіях» до 2011 року розраховані як сума значень показників для кожної академії наук; дані для 2011-2014 рр. подано за статистичним збірником «Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2014 році» Державної служби статистики України.

Значення показників у рядку «Усього по міністерствах та відомствах» розраховані за статистичними даними для усіх міністерств та відомств (включаючи рядок «Інші міністерства та відомства»), що подаються у статистичних збірниках «Наукова та інноваційна діяльність в Україні» за відповідний рік. Дані для міністерств у статистичному збірнику «Наукова та інноваційна діяльність в Україні» у 2012-2014 рр. Державної служби статистики України відсутні.

Динаміка кількості організацій, підприємств і установ національних академій наук, *одиниць*

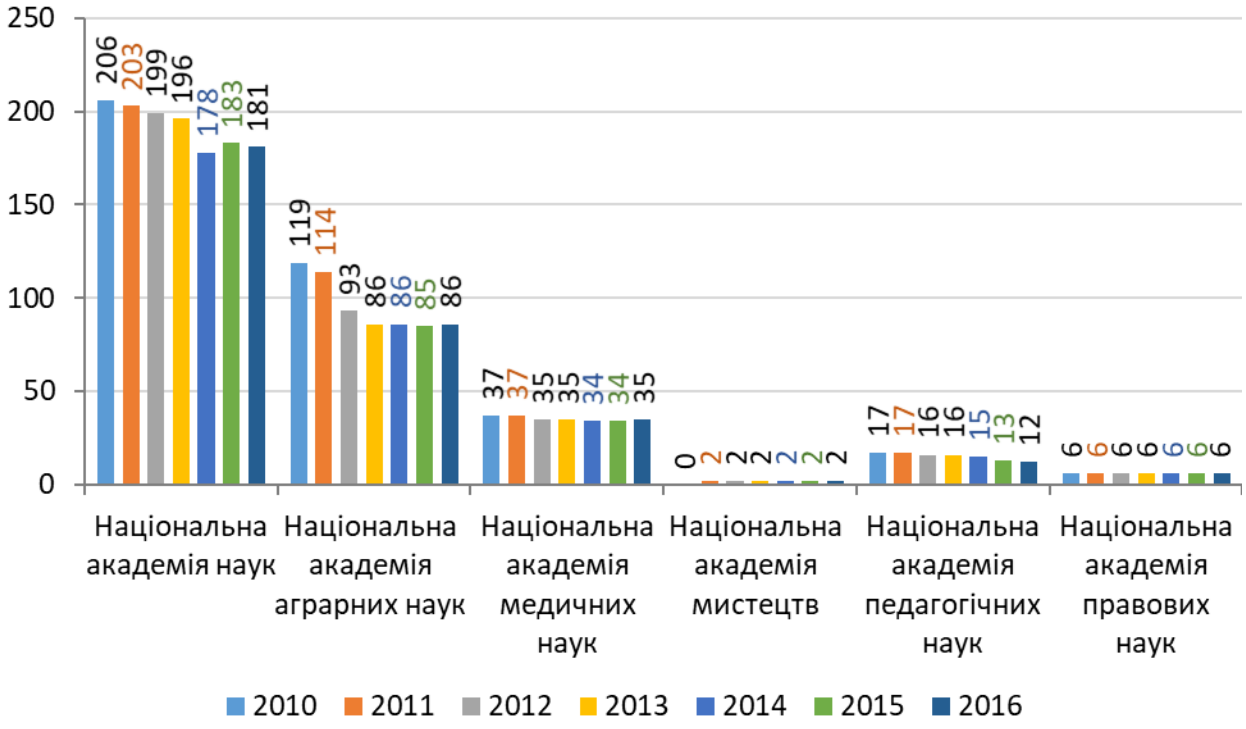

Розподіл кількості організацій за національними академіями наук, *%*

2010 рік **2016 рік**

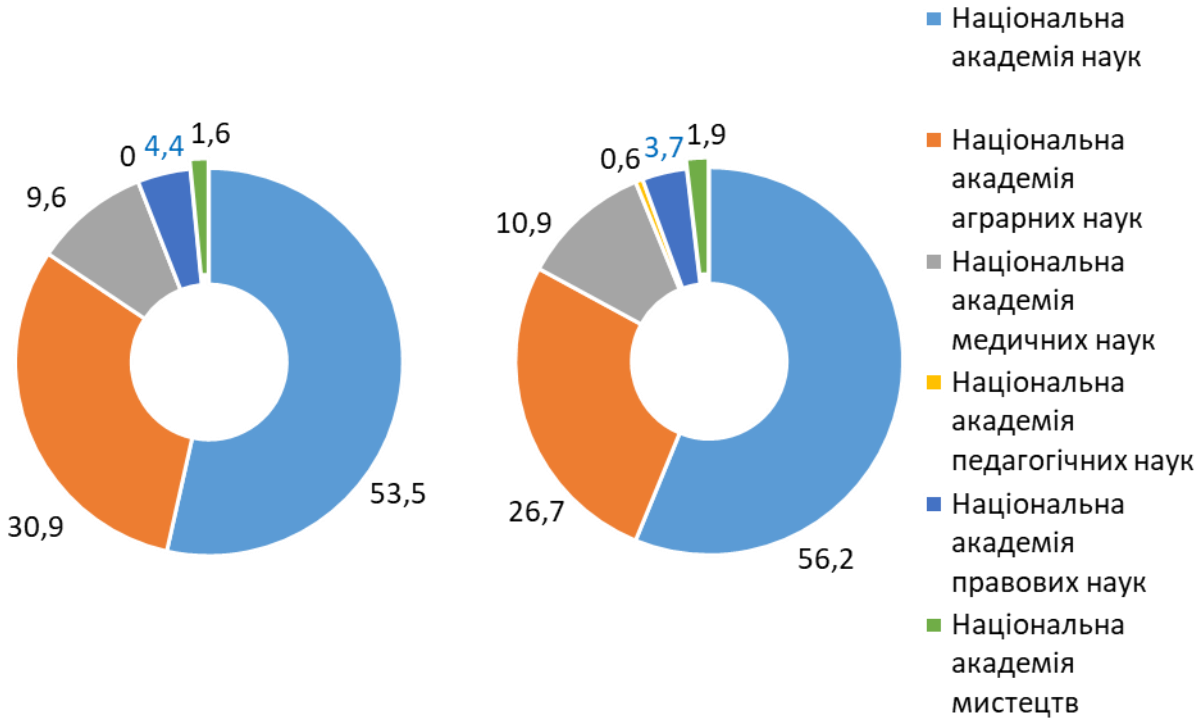

III.4. Кількість працівників наукових організацій за секторами діяльності

Працівники основної діяльності, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**141086**	**134741**	**129945**	**123219**	**109636**	**101598**	**97912**
Державний сектор	63307	60834	62086	59921	54574	51622	41662
у тому числі національні академії	56814	53550	51950	51308	46876	44187	35829
з них **НАН України**	**37480**	**36789**	**36162**	**35725**	**32548**	**30824**	**23683**
Підприємницький сектор	67472	64550	58586	54532	47479	43310	35533
Сектор вищої освіти	10303	9355	9272	8766	7583	6666	20717
Приватний неприбутковий сектор	4	2	1	…	…	…	…
Державний сектор	44,9	45,1	47,8	48,6	49,8	50,8	42,6
у тому числі національні академії	40,3	39,7	40	41,6	42,8	43,5	36,6
з них **НАН України**	**24,5**	**27,3**	**27,8**	**29,0**	**29,7**	**30,3**	**24,2**
Підприємницький сектор	47,8	47,9	45,1	44,3	43,3	42,6	36,3
Сектор вищої освіти*	7,3	6,9	7,1	7,1	6,9	6,6	21,2
Приватний неприбутковий сектор	0	0	0	…	…	…	…

* У статистичних даних за 2010-2015 роки враховано постійних і тимчасових працівників (сумісників та осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру, включаючи науково-педагогічних працівників).

Фахівці (дослідники і техніки), зайняті науковою та науково-технічною роботою, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**89564**	**84969**	**82032**	**77853**	**69404**	**63864**	**73694**
Державний сектор	42949	41275	41931	40752	37244	34923	34097
у тому числі національні академії	38675	36363	35278	34955	32215	30169	29531
з них **НАН України**	**25196**	**24499**	**24058**	**23815**	**21716**	**20393**	**19675**

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Підприємницький сектор	37568	35445	32023	29528	25669	23212	20634
Сектор вищої освіти	9045	8247	8077	7573	6491	5729	18963
Приватний неприбутковий сектор	2	2	1	…	…	…	…
	(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	48,0	48,6	51,1	52,3	53,7	54,7	46,3
у тому числі національні академії	43,2	42,8	43,0	44,9	46,4	47,2	40,1
з них **НАН України**	**28,1**	**28,8**	**29,3**	**30,6**	**31,3**	**31,9**	**26,7**
Підприємницький сектор	41,9	41,7	39,0	37,9	37,0	36,3	28,0
Сектор вищої освіти	10,1	9,7	9,9	9,7	9,4	9,0	25,7
Приватний неприбутковий сектор	0	0	0	0	…	…	…

Допоміжний персонал, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**26032**	**24779**	**23866**	**22649**	**20128**	**19057**	**24218**
Державний сектор	8404	7848	8137	7694	6913	6502	7565
у тому числі національні академії	7763	7181	7045	6860	6178	5789	6298
з них **НАН України**	**4904**	**4826**	**4748**	**4622**	**4177**	**3967**	**4008**
Підприємницький сектор	16742	16200	14946	14151	12575	11979	14899
Сектор вищої освіти	886	731	783	804	640	576	1754
Приватний неприбутковий сектор	…	…	…	…	…	…	…
	(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	32,3	31,7	34,1	34,0	34,3	34,1	31,2
у тому числі національні академії	29,8	29	29,5	30,3	30,7	30,4	26,0
з них **НАН України**	**18,8**	**19,5**	**19,9**	**20,4**	**20,8**	**20,8**	16,5
Підприємницький сектор	64,3	65,4	62,6	62,5	62,5	62,9	61,5
Сектор вищої освіти	3,4	3,0	3,3	3,5	3,2	3,0	7,2
Приватний неприбутковий сектор	…	…	…	…	…	…	…

III.5. Кількість працівників наукових організацій національних академій наук і міністерств за категоріями персоналу

Працівники основної діяльності, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**141086**	**134741**	**129945**	**123219**	**109636**	**101598**	**97912**
Усього по національних академіях	56814	53550	51950	51308	46876	44187	35829
у тому числі:							
Національна академія наук	**37480**	**36789**	**36162**	**35725**	**32548**	**30824**	**23683**
Національна академія аграрних наук	12434	9887	9075	8934	7853	7319	6337
Національна академія медичних наук	5162	5110	4895	4798	4673	4493	4156
Національна академія мистецтв	110	114	113	105	106	102	104
Національна академія педагогічних наук	1380	1393	1444	1469	1415	1187	1163
Національна академія правових наук	248	257	261	277	281	262	386
Усього по міністерствах та відомствах	84272	81191	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	2967	2583	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	2014	2825	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	8591	7939	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	2466	2268	…	…	…	…	…

Фахівці, які виконували наукові дослідження і розробки, (дослідники і техніки), *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**89564**	**84969**	**82032**	**77853**	**69404**	**63864**	**73694**
Усього по національних академіях	38675	36363	35278	34955	32215	30169	29531
у тому числі:							
Національна академія наук	**25196**	**24499**	**24058**	**23815**	**21716**	**20393**	**19675**
Національна академія аграрних наук	8586	6976	6451	6384	5857	5477	5244
Національна академія медичних наук	3589	3565	3372	3324	3246	3125	3204
Національна академія мистецтв	62	64	62	60	62	58	91
Національна академія педагогічних наук	1066	1074	1138	1160	1117	911	981
Національна академія правових наук	176	185	197	212	217	205	336
Усього по міністерствах та відомствах	50889	48606	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	1893	1720	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	1343	1834	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	7092	6516	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	1492	1340	…	…	…	…	…

Допоміжний персонал, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**26032**	**24779**	**23866**	**22649**	**20128**	**19057**	**24218**
Усього по національних академіях	7763	7181	7045	6860	6178	5789	6298
у тому числі:							
Національна академія наук	**4904**	**4826**	**4748**	**4622**	**4177**	**3967**	**4008**
Національна академія аграрних наук	1894	1399	1345	1290	1075	974	1093
Національна академія медичних наук	838	812	824	819	800	758	952
Національна академія мистецтв	25	26	22	17	17	16	13
Національна академія педагогічних наук	77	94	86	91	87	56	182
Національна академія правових наук	25	24	20	21	22	18	50
Усього по міністерствах та відомствах	18269	17598	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	451	347	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	302	392	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	943	813	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	312	290	…	…	…	…	…

Розподіл працівників національних академій наук за категоріями персоналу, *осіб*

2010 рік

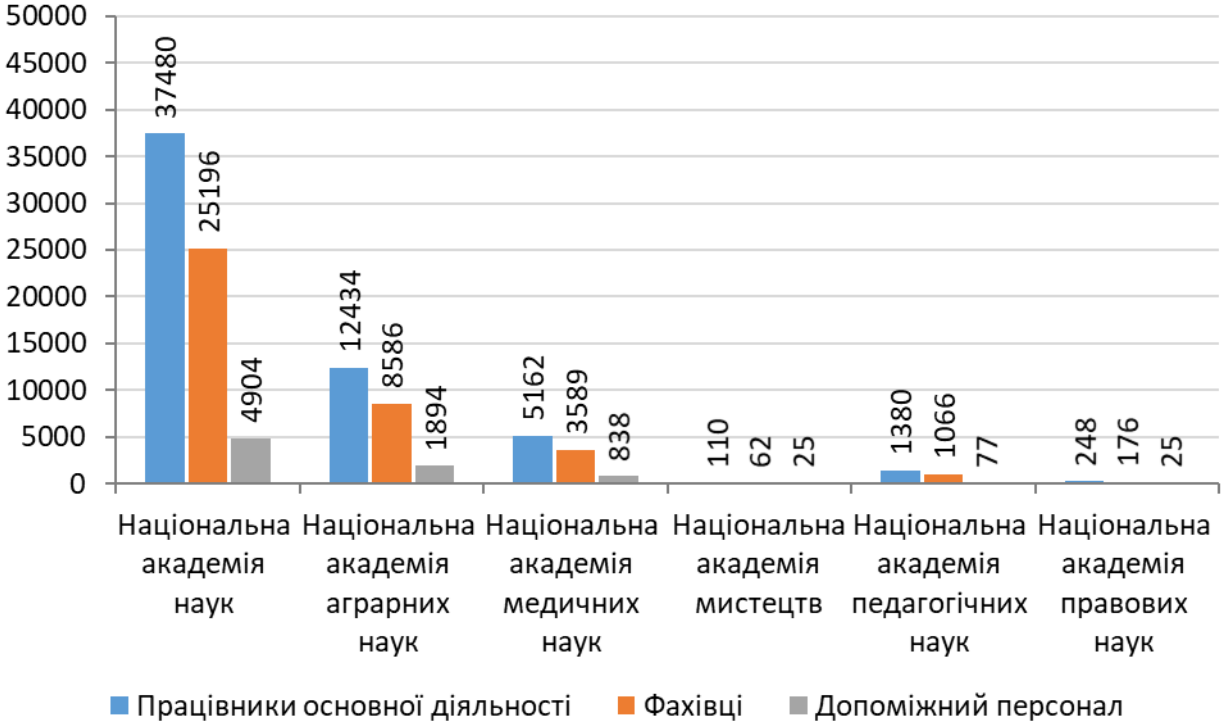

2016 рік

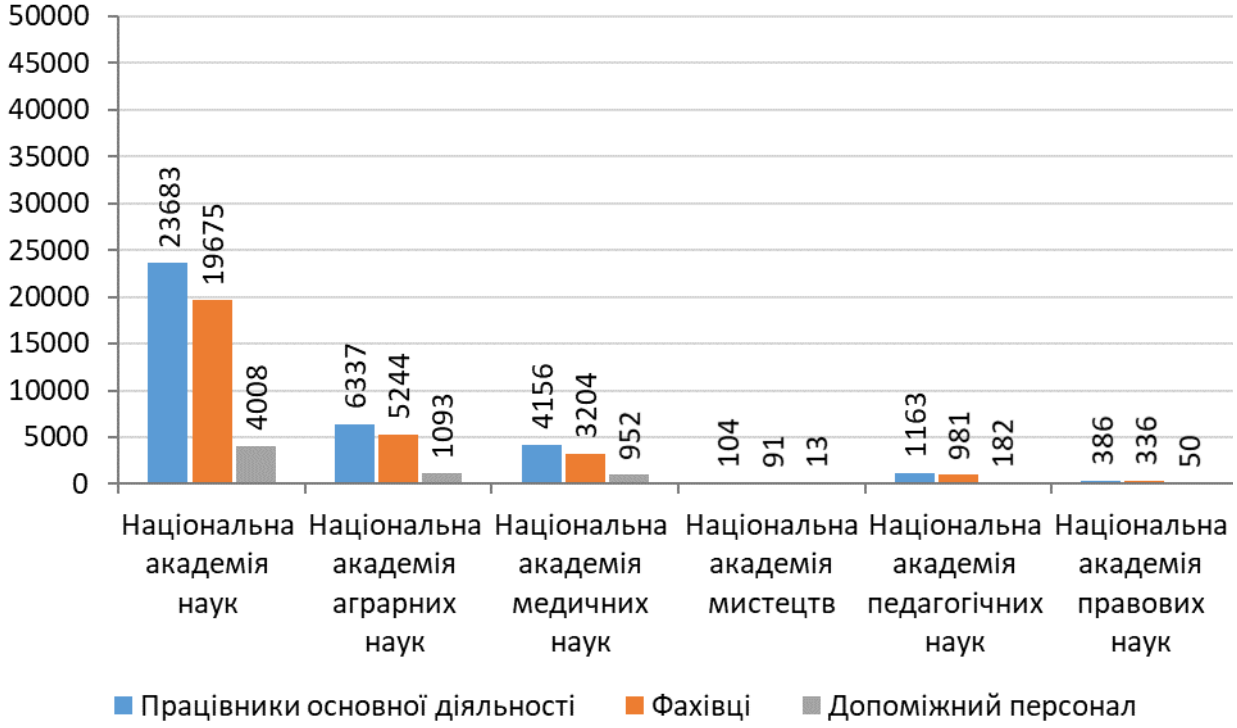

III.6. Кількість працівників наукових організацій національних академій наук за галузями наук

Працівники основної діяльності: 2016, *осіб*

	Усього	У тому числі					
		природничі науки	технічні науки	медичні науки	сільськогосподарські науки	суспільні науки	гуманітарні науки
Усього	**97912**	**24777**	**47816**	**6410**	**7283**	**7731**	**3895**
Усього по національних академіях	35829	15043	6594	3760	5198	2852	2382
у тому числі:							
Національна академія наук	23683	14289	6161	37	2	1087	2107
Національна академія аграрних наук	6337	340	419	7	5196	330	45
Національна академія медичних наук	4156	414	14	3716	–	9	3
Національна академія мистецтв	104	–	–	–	–	–	104
Національна академія педагогічних наук	1163	–	–	–	–	1040	123
Національна академія правових наук	386	–	–	–	–	386	–
		(у % до загальної кількості відповідної галузі науки)					
Усього по національних академіях	36,6	60,7	13,8	58,7	71,4	36,9	61,2
Національна академія наук	24,2	57,7	12,9	0,6	0,0	14,1	54,1

Продовження табл.

	Усього	У тому числі					
		природничі науки	технічні науки	медичні науки	сільськогосподарські науки	суспільні науки	гуманітарні науки
Національна академія аграрних наук	6,5	1,4	0,9	0,1	71,3	4,3	1,2
Національна академія медичних наук	4,2	1,7	0,0	58,0	–	0,1	0,1
Національна академія мистецтв	0,1	–	–	–	–	–	2,7
Національна академія педагогічних наук	1,2	–	–	–	–	13,5	3,2
Національна академія правових наук	0,4	–	–	–	–	5,0	–

Розподіл працівників національних академій наук за галузями наук, *осіб*

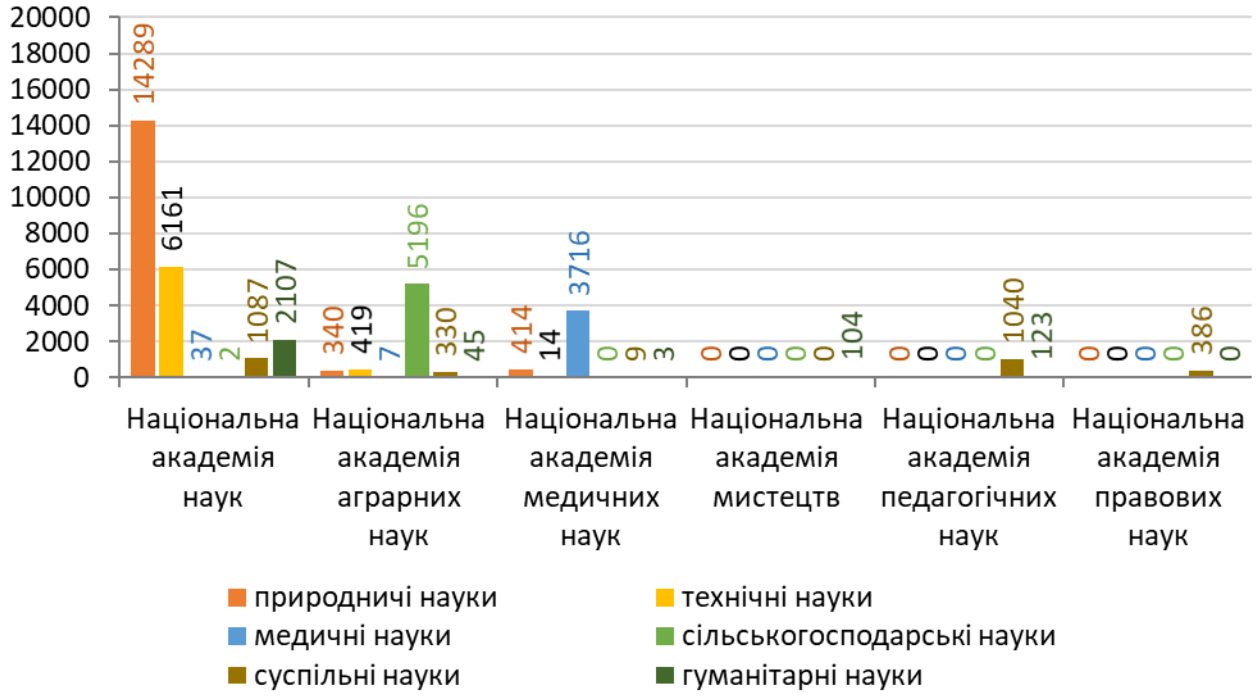

Розподіл працівників національних академій наук за галузями наук, %

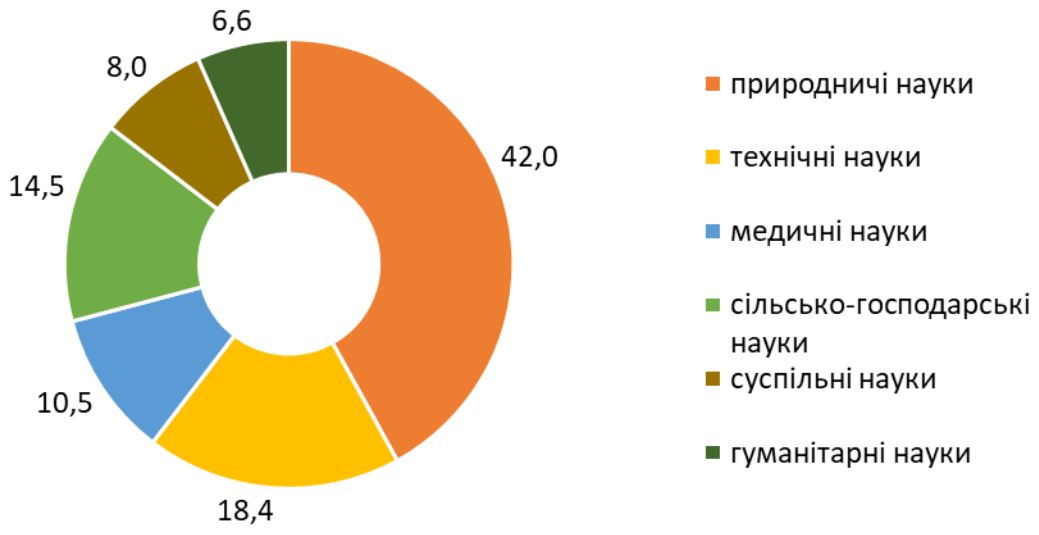

Розподіл працівників Національної академії наук за галузями наук, %

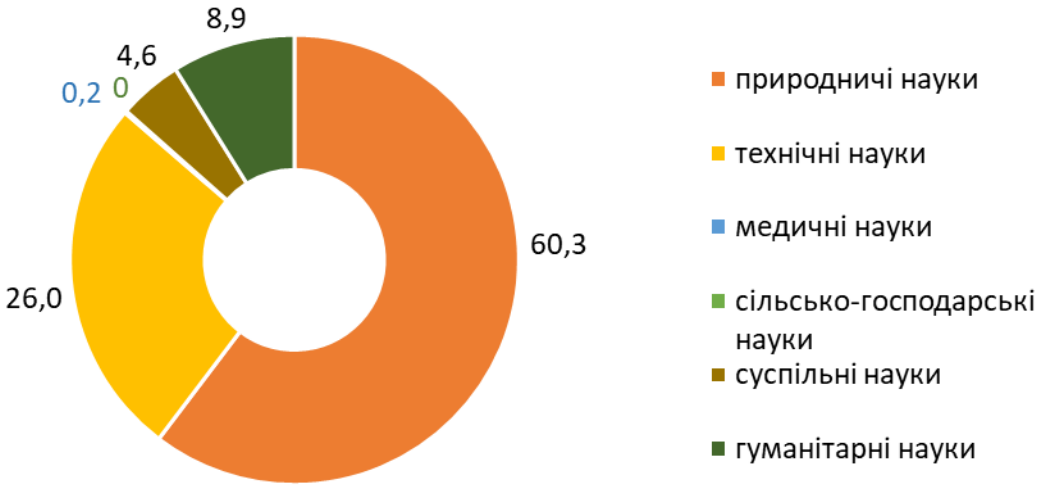

III.7. Кількість фахівців, які виконували наукові дослідження і розробки, за науковими ступенями

Доктори наук, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**4478**	**4416**	**4485**	**4528**	**4256**	**4120**	**7091**
Усього по національних академіях	3599	3514	3534	3610	3461	3356	3871
у тому числі:							
Національна академія наук	**2557**	**2486**	**2491**	**2535**	**2410**	**2342**	**2624**
Національна академія аграрних наук	314	296	310	334	296	299	371
Національна академія медичних наук	593	600	586	588	587	563	627
Національна академія мистецтв	9	12	12	7	9	9	16
Національна академія педагогічних наук	116	108	123	130	134	119	158
Національна академія правових наук	10	12	12	16	25	24	75
Усього по міністерствах та відомствах	879	902	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	28	37	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	13	21	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	284	304	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	879	902	…	…	…	…	…

Доктори філософії (кандидати наук), *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**16944**	**16139**	**15887**	**15850**	**14736**	**13813**	**20208**
Усього по національних академіях	11673	11207	11077	11190	10538	10008	10339
у тому числі:							
Національна академія наук	**7938**	**7745**	**7696**	**7746**	**7205**	**6801**	**6981**
Національна академія аграрних наук	1894	1659	1608	1638	1556	1527	1555
Національна академія медичних наук	1351	1300	1260	1256	1234	1190	1226
Національна академія мистецтв	35	38	26	23	23	26	32
Національна академія педагогічних наук	401	406	415	450	440	388	409
Національна академія правових наук	54	59	72	77	80	76	136
Усього по міністерствах та відомствах	5271	4932	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	143	137	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	109	157	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	1627	1522	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	372	350	…	…	…	…	…

III.8. Кількість дослідників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук і міністерств, за науковими ступенями

Усього дослідників, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**73413**	**70378**	**68599**	**65641**	**58695**	**53835**	**63694**
Усього по національних академіях	32567	31137	30551	30343	27862	26267	26027
у тому числі:							
Національна академія наук	**22377**	**21729**	**21488**	**21297**	**19278**	**18329**	**17820**
Національна академія аграрних наук	5819	5052	4787	4782	4425	4077	4025
Національна академія медичних наук	3180	3145	2991	2945	2876	2777	2860
Національна академія мистецтв	62	64	60	60	62	58	91
Національна академія педагогічних наук	967	974	1041	1061	1017	832	916
Національна академія правових наук	162	173	184	198	204	194	315
Усього по міністерствах та відомствах	40846	39241	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	1496	1440	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	1127	1634	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	6318	5822	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	1226	1130	…	…	…	…	…

Дослідники – доктори наук, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**4477**	**4415**	**4485**	**4528**	**4256**	**4120**	**7071**
Усього по національних академіях	3599	3514	3534	3610	3461	3356	3871
у тому числі:							
Національна академія наук	**2557**	**2486**	**2491**	**2535**	**2410**	**2342**	**2624**
Національна академія аграрних наук	314	296	310	334	296	299	371
Національна академія медичних наук	593	600	586	588	587	563	627
Національна академія мистецтв	9	12	12	7	9	9	16
Національна академія педагогічних наук	116	108	123	130	134	119	158
Національна академія правових наук	10	12	12	16	25	24	75
Усього по міністерствах та відомствах	878	901	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	28	37	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	13	21	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	284	304	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	117	108	…	…	…	…	…

Дослідники – доктори філософії (кандидати наук), *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**16923**	**16117**	**15866**	**15833**	**14718**	**13813**	**20085**
Усього по національних академіях	11666	11195	11066	11190	10538	9967	10339
у тому числі:							
Національна академія наук	**7931**	**7735**	**7687**	**7746**	**7205**	**6778**	**6981**
Національна академія аграрних наук	1894	1659	1608	1638	1556	1513	1555
Національна академія медичних наук	1351	1298	1258	1256	1234	1187	1226
Національна академія мистецтв	35	38	26	23	23	26	32
Національна академія педагогічних наук	401	406	415	450	440	388	409
Національна академія правових наук	54	59	72	77	80	75	136
Усього по міністерствах та відомствах	5257	4922	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	143	137	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	108	156	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	1627	1522	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	372	350	…	…	…	…	…

Розподіл дослідників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук, за науковими ступенями: 2016, *осіб*

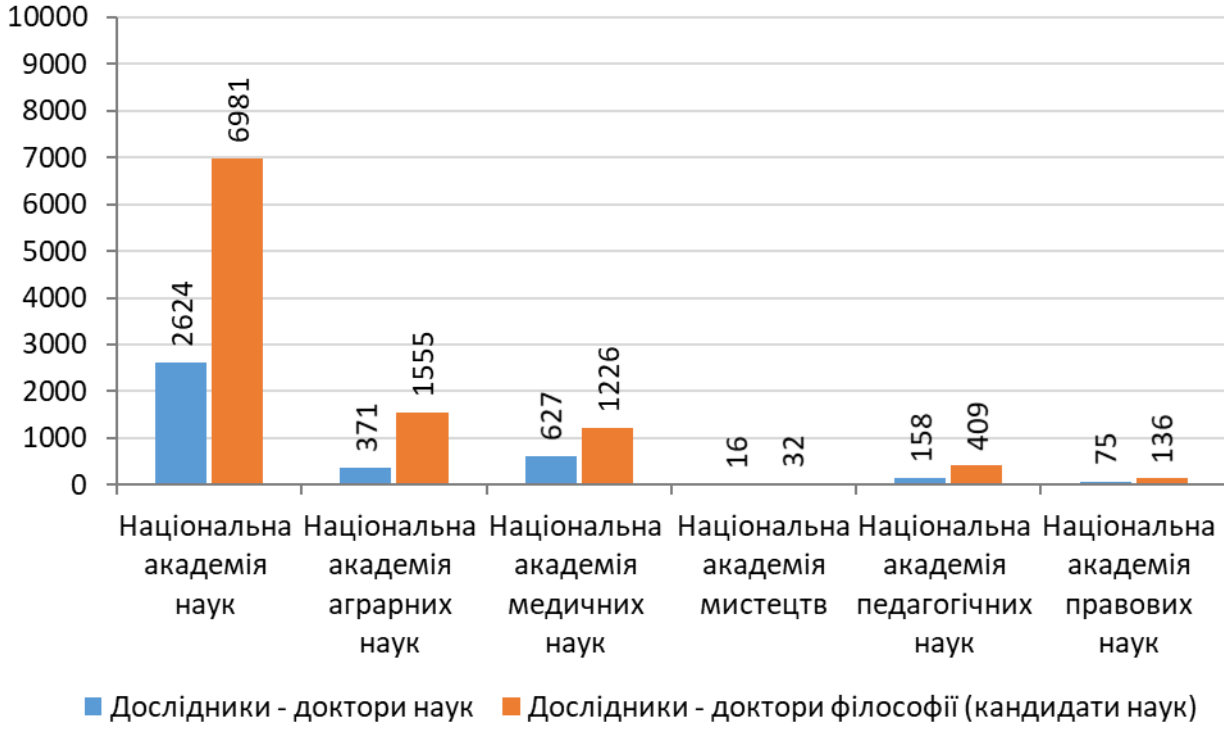

Частка дослідників з науковим ступенем у загальній їх кількості в Україні, *%*

2010 рік **2016 рік**

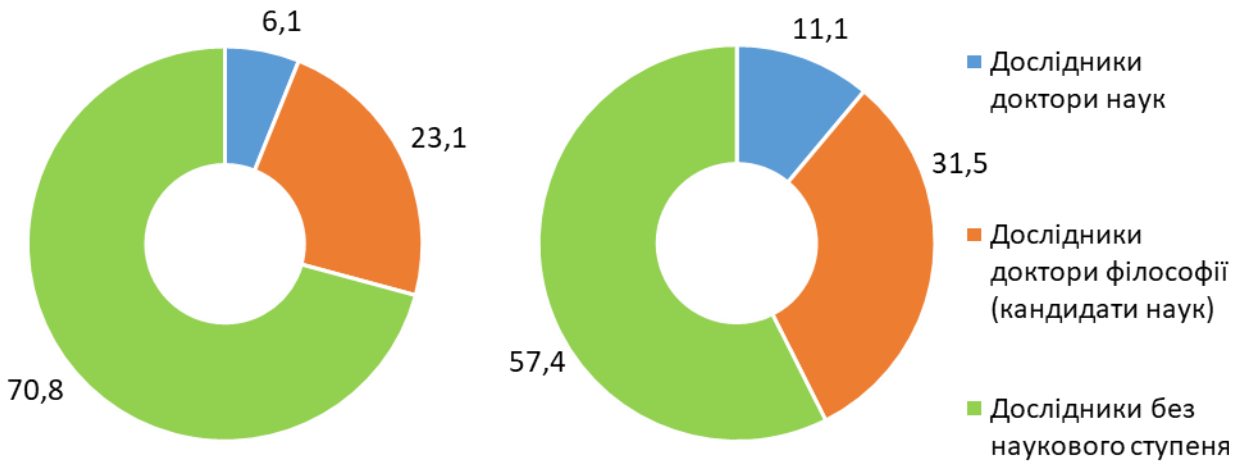

Частка дослідників з науковим ступенем, які виконували наукові дослідження і розробки, в організаціях академій наук відносно загальної кількості по академіях: 2016, %

Дослідники – доктори наук

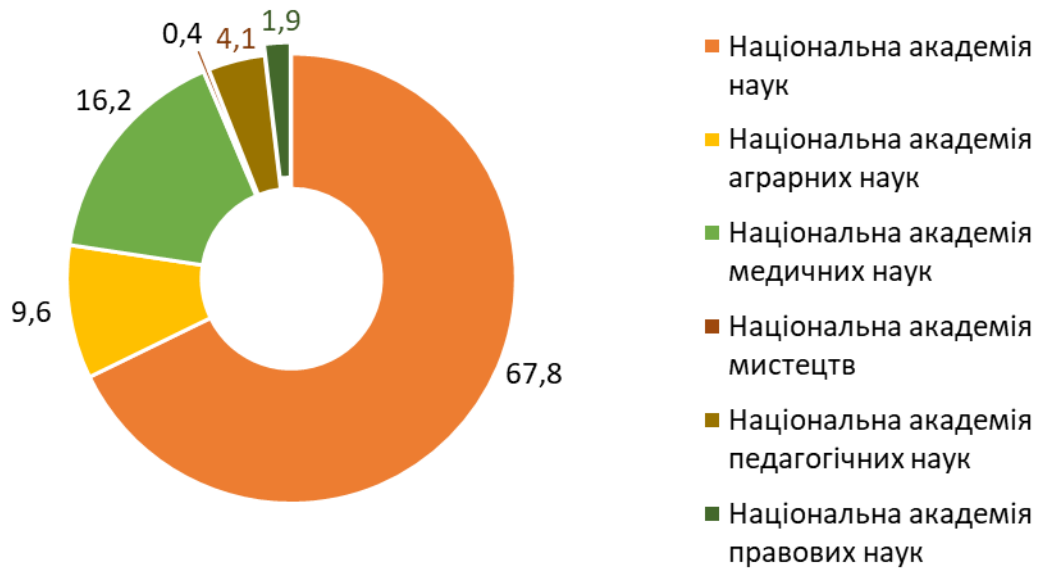

Дослідники – доктори філософії (кандидати наук)

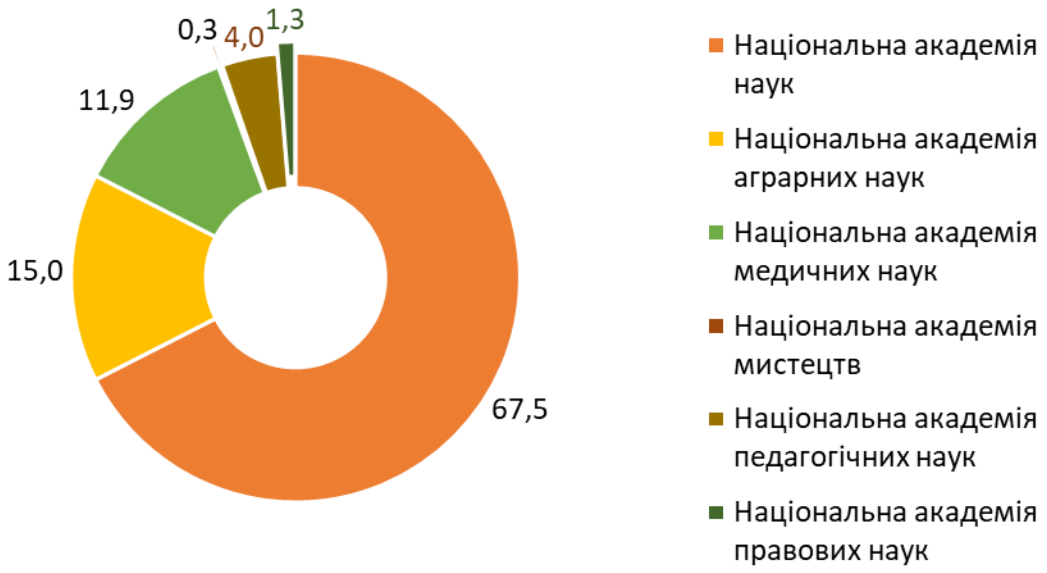

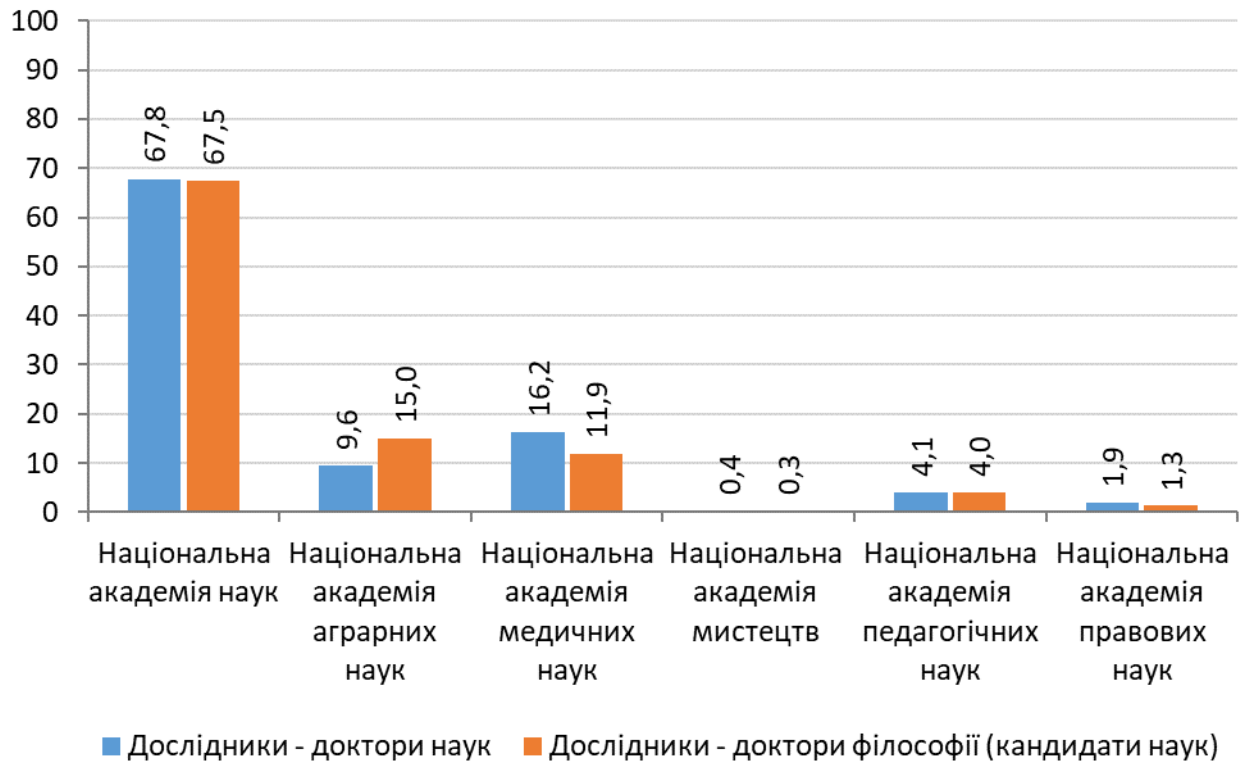

Частка дослідників з науковим ступенем, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук: 2016, %

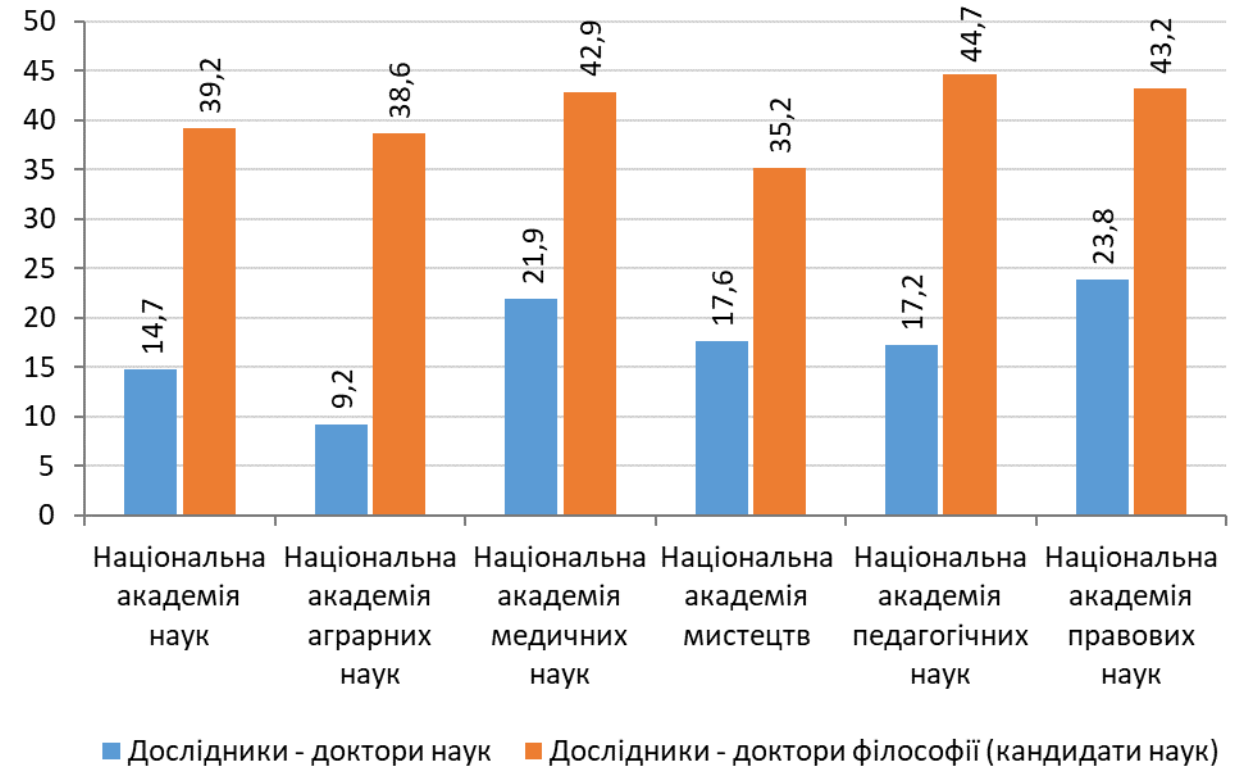

III.9. Розподіл дослідників за науковими ступенями та віком

Розподіл дослідників – докторів наук за віком, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**4477**	**4415**	**4485**	**4528**	**4256**	**4120**	**7071**
з них у віці:							
до 29 років включно	2	3	–	–	–	1	4
30-39 років	81	86	93	111	99	108	300
40-49 років	422	380	396	426	393	413	936
50-59 років	1164	1156	1162	1136	1057	991	1821
60-69 років	1362	1333	1384	1391	1339	1352	4100*
70 років і більше	1446	1457	1450	1464	1368	1255	

* 60-70 років і більше.

(у % до загальної кількості в Україні)

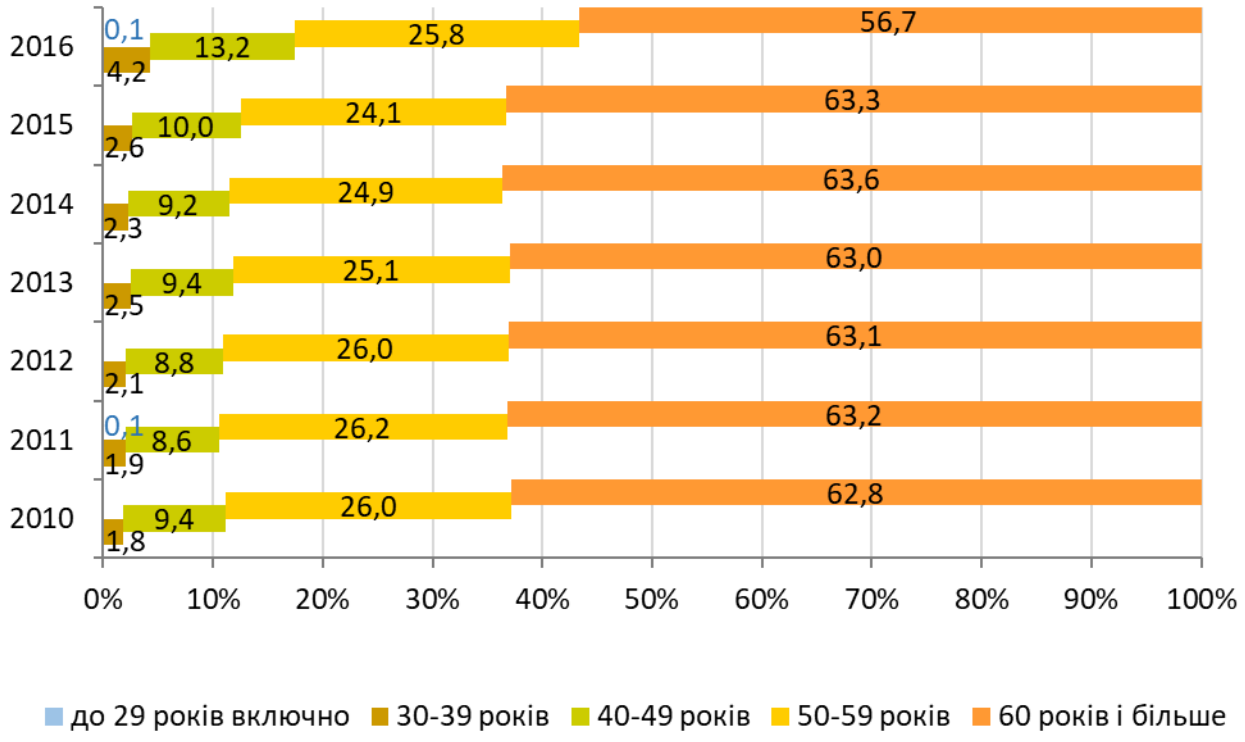

Розподіл дослідників-кандидатів наук за віком, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**16923**	**16117**	**15866**	**15833**	**14718**	**13813**	**20085**
з них у віці:							
до 29 років включно	814	739	739	776	681	648	1131
30-39 років	3644	3590	3684	3880	3826	3763	5884
40-49 років	3035	2932	2931	2895	2821	2899	4630
50-59 років	4083	3916	3698	3515	3052	2892	3855
60-69 років	3279	2994	2957	2967	2708	2376	4585*
70 років і більше	2068	1946	1857	1800	1630	1235	

* 60-70 років і більше.

(у % до загальної кількості в Україні)

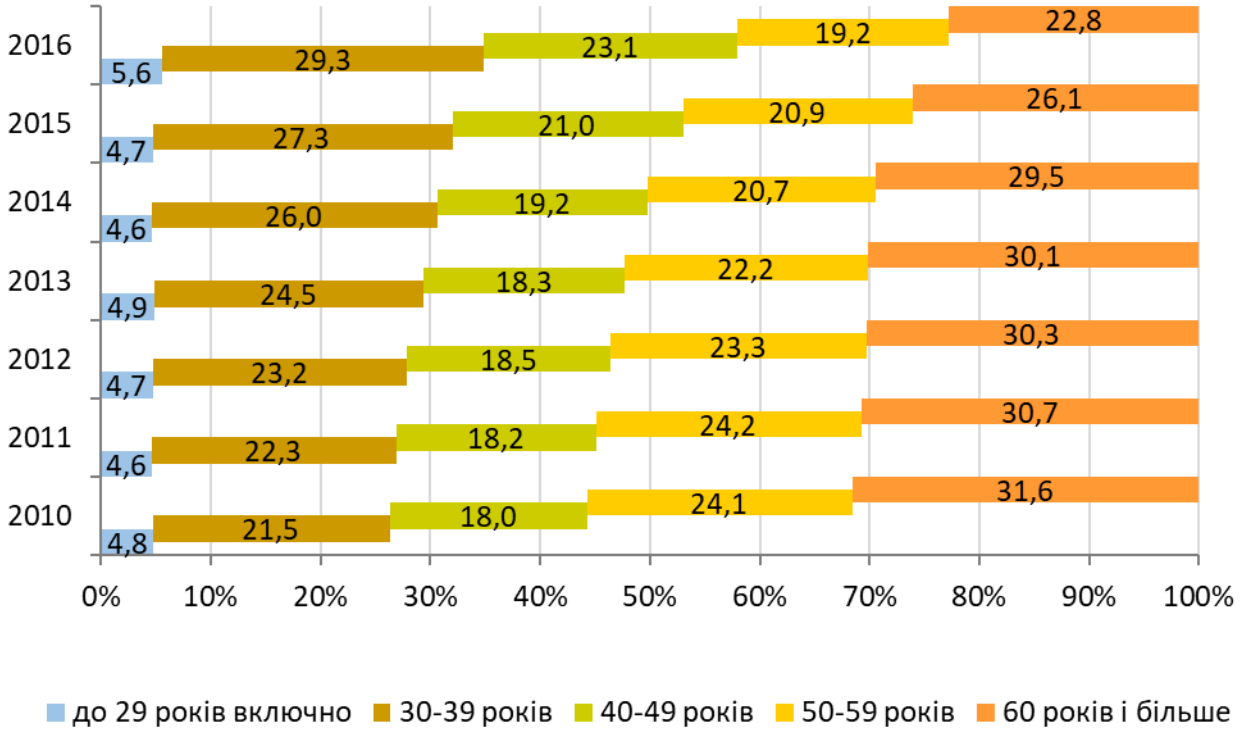

III.10. Кількість жінок серед дослідників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук і міністерств, за науковими ступенями

Усього, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**33159**	**32018**	**31426**	**30079**	**26890**	**24930**	**28660**
Усього по національних академіях	15155	14577	14413	14542	13365	12723	12439
у тому числі:							
Національна академія наук	**9303**	**8979**	**8942**	**9063**	**8137**	**7876**	**7321**
Національна академія аграрних наук	2975	2702	2595	2605	2381	2215	2249
Національна академія медичних наук	2097	2059	1980	1934	1920	1844	1941
Національна академія мистецтв	…	36	35	37	39	37	58
Національна академія педагогічних наук	679	695	751	781	769	640	692
Національна академія правових наук	101	106	110	122	119	111	178
Усього по міністерствах та відомствах	18004	17441	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	836	823	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	500	682	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	2837	2655	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	825	751	…	…	…	…	…

Доктори наук, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**981**	**984**	**1049**	**1087**	**1063**	**1041**	**1902**
Усього по національних академіях	825	819	854	891	887	858	1055
у тому числі:							
Національна академія наук	**468**	**453**	**459**	**487**	**473**	**460**	**529**
Національна академія аграрних наук	51	49	55	59	55	59	85
Національна академія медичних наук	248	254	262	262	268	253	304
Національна академія мистецтв	…	5	5	3	4	4	7
Національна академія педагогічних наук	55	52	68	75	79	74	101
Національна академія правових наук	3	6	5	5	8	8	29
Усього по міністерствах та відомствах	156	165	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	6	9	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	1	1	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	37	43	…	…	…	…	…

Доктори філософії (кандидати наук), *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**6898**	**6621**	**6735**	**6853**	**6513**	**6262**	**9448**
Усього по національних академіях	5126	4940	5063	5194	4955	4763	5007
у тому числі:							
Національна академія наук	**3095**	**2989**	**3077**	**3129**	**2952**	**2811**	**2926**
Національна академія аграрних наук	810	735	761	795	757	769	806
Національна академія медичних наук	919	880	877	880	858	826	869
Національна академія мистецтв	…	27	19	17	17	20	22
Національна академія педагогічних наук	277	284	292	332	328	294	314
Національна академія правових наук	25	25	37	41	43	44	70
Усього по міністерствах та відомствах	1772	1681	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	59	60	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	19	20	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	547	499	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	234	213	…	…	…	…	…

Частка жінок у загальній кількості дослідників в організаціях національних академій наук: 2010-2016, %

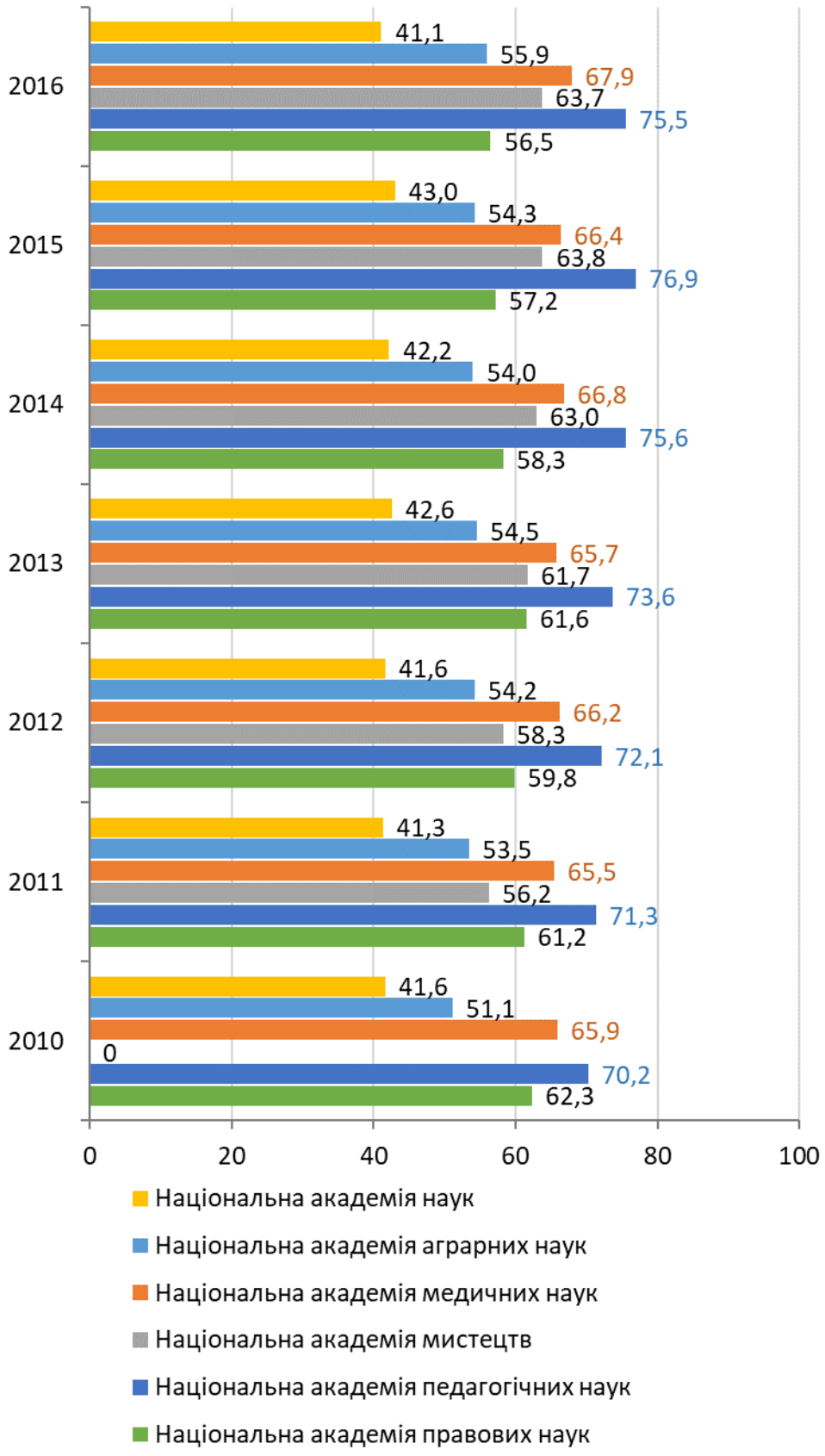

Розподіл жінок у загальній кількості дослідників в організаціях національних академій наук за галузями наук: 2016, *осіб*

	Усього	У тому числі					
		природничі науки	технічні науки	медичні науки	сільськогосподарські науки	суспільні науки	гуманітарні науки
Усього по національних академіях	18747	7154	2347	2681	3162	1921	1482
у тому числі:							
Національна академія наук	10769	6588	2181	23	–	682	1295
Національна академія аграрних наук	3781	231	153	4	3162	198	33
Національна академія медичних наук	3013	335	13	2654	–	8	3
Національна академія мистецтв	65	–	–	–	–	–	65
Національна академія педагогічних наук	886	–	–	–	–	800	86
Національна академія правових наук	233	–	–	–	–	233	–
	(у % до загальної кількості відповідної галузі науки)						
Національна академія наук	57,4	92,1	92,9	0,9	–	35,5	87,4
Національна академія аграрних наук	20,2	3,2	6,5	0,1	100,0	10,3	2,2

Продовження табл.

	Усього	У тому числі					
		природничі науки	технічні науки	медичні науки	сільськогосподарські науки	суспільні науки	гуманітарні науки
Національна академія медичних наук	16,1	4,7	0,6	99,0	–	0,4	0,2
Національна академія мистецтв	0,3	–	–	–	–	–	4,4
Національна академія педагогічних наук	4,7	–	–	–	–	41,6	5,8
Національна академія правових наук	1,2	–	–	–	–	12,1	–

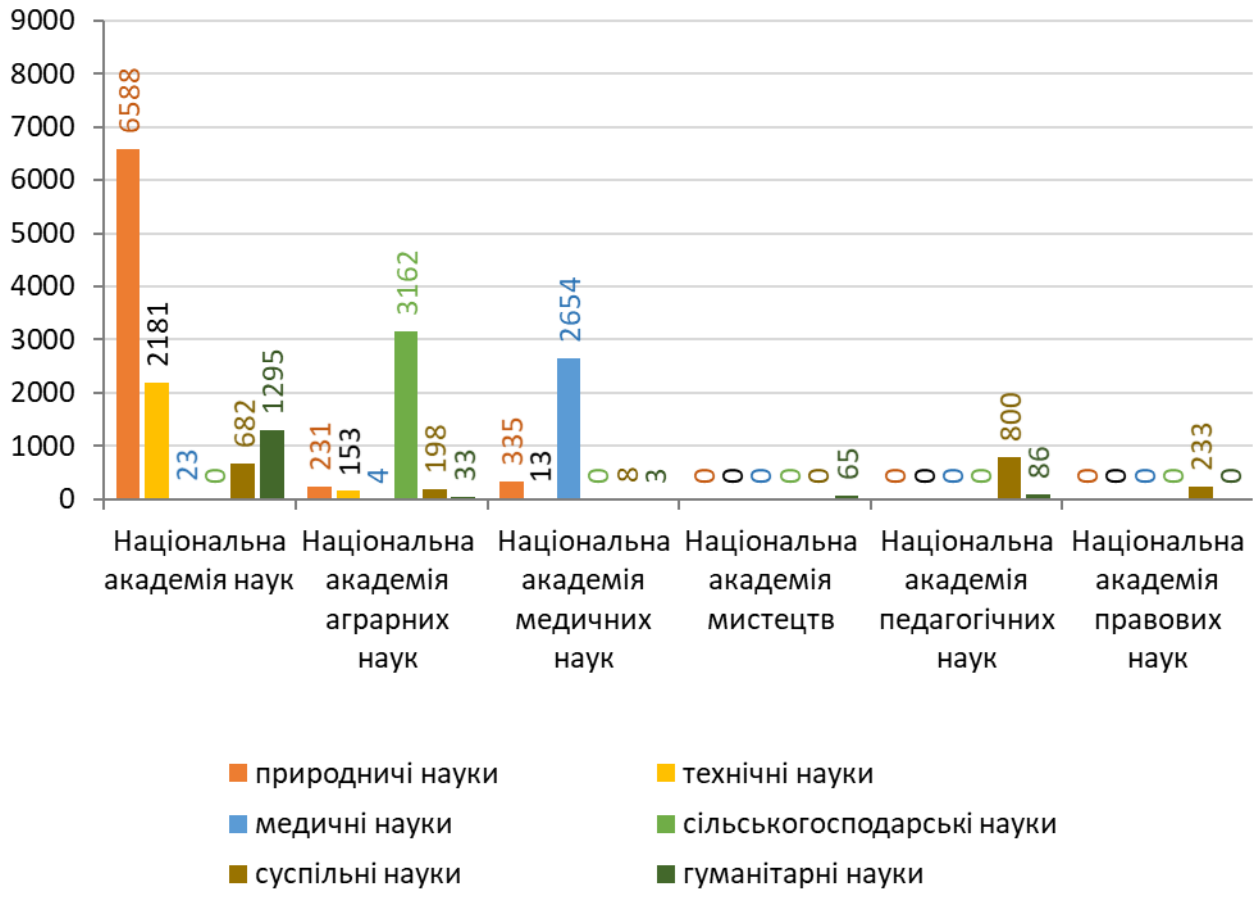

Розподіл жінок у загальній кількості дослідників в організаціях національних академій наук за галузями наук, %

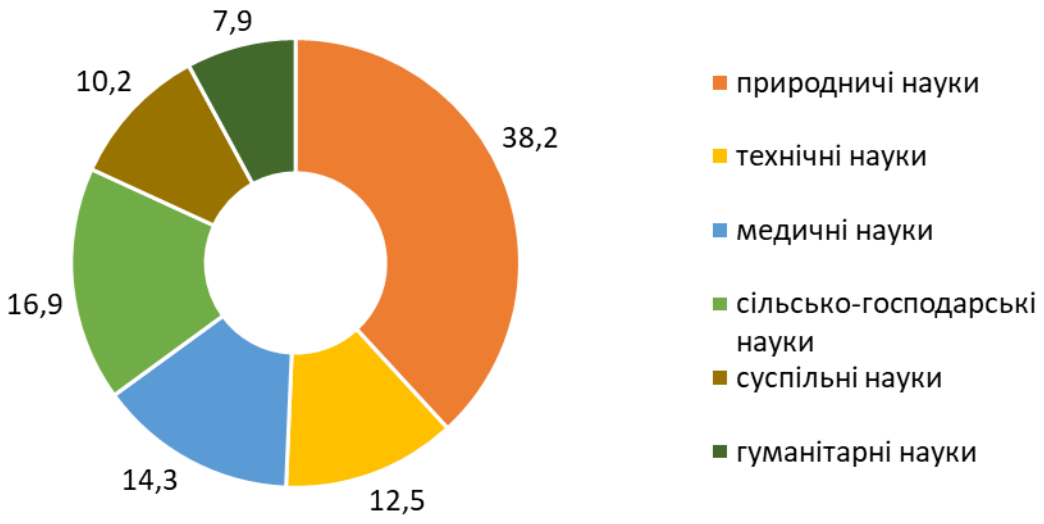

Розподіл жінок у загальній кількості дослідників в організаціях Національної академії наук за галузями наук, %

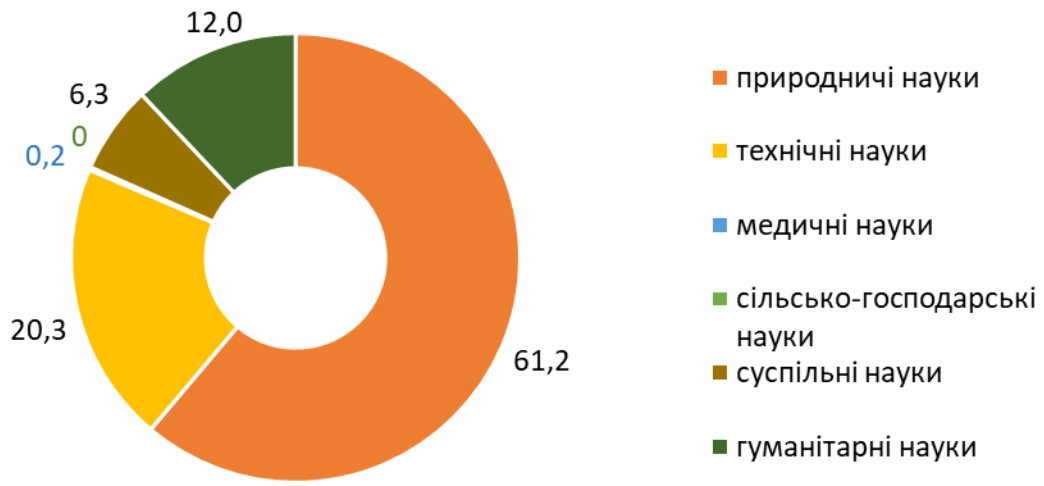

III.11. Кількість працівників-сумісників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук і міністерств*

Усього працівників-сумісників, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**69380**	**68151**	**61077**	**57135**	**48523**	**41739**
Усього по національних академіях	5569	5574	5295	5089	4528	4472
у тому числі:						
Національна академія наук	**4000**	**3789**	**3468**	**3304**	**2998**	**3081**
Національна академія аграрних наук	468	553	559	632	541	531
Національна академія медичних наук	527	539	462	515	370	381
Національна академія мистецтв	6	7	7	22	38	33
Національна академія педагогічних наук	368	478	582	406	387	279
Національна академія правових наук	200	208	217	210	194	167
Усього по міністерствах та відомствах	63811	62577	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	1518	2274	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	114	137	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	50884	46830	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	3897	3713	…	…	…	…

* Починаючи з 2006 року, до числа спеціалістів, які виконують наукові дослідження і розробки за сумісництвом, Державною службою статистики України включаються усі науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів. З 2016 року чисельність працівників-сумісників наводиться без урахування кількості науково-педагогічних працівників.

Доктори наук, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**7493**	**7260**	**6684**	**6623**	**5723**	**5447**
Усього по національних академіях	962	906	882	845	771	737
у тому числі:						
Національна академія наук	**640**	**588**	**572**	**545**	**473**	**488**
Національна академія аграрних наук	88	45	47	52	49	50
Національна академія медичних наук	79	74	78	96	93	66
Національна академія мистецтв	–	–	–	7	12	11
Національна академія педагогічних наук	91	126	105	69	66	60
Національна академія правових наук	64	73	80	76	78	62
Усього по міністерствах та відомствах	6531	6354	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	180	214	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	10	14	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	5107	4682	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	589	607	…	…	…	…

Доктори філософії (кандидати наук), *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**29696**	**30145**	**26121**	**25303**	**22302**	**18945**
Усього по національних академіях	1372	1322	1266	1166	1154	1105
у тому числі:						
Національна академія наук	**961**	**896**	**862**	**791**	**802**	**783**
Національна академія аграрних наук	63	48	51	52	47	56
Національна академія медичних наук	145	157	138	97	94	106
Національна академія мистецтв	–	–	–	3	8	9
Національна академія педагогічних наук	104	127	114	125	113	71
Національна академія правових наук	99	94	101	98	90	80
Усього по міністерствах та відомствах	28324	28823	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	787	1186	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	13	10	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	23721	22502	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	2198	2194	…	…	…	…

Динаміка кількості працівників-сумісників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук, *осіб*

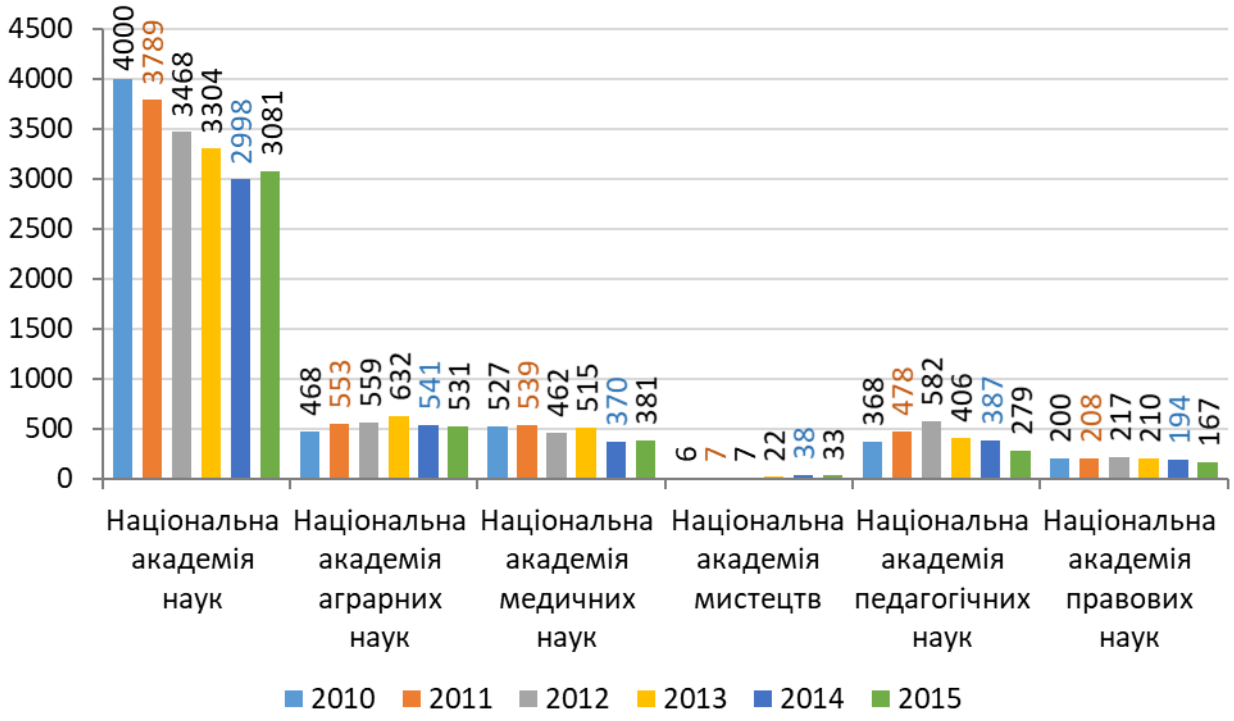

Розподіл працівників-сумісників, які виконували наукові дослідження і розробки в організаціях національних академій наук, *%*

2015 рік

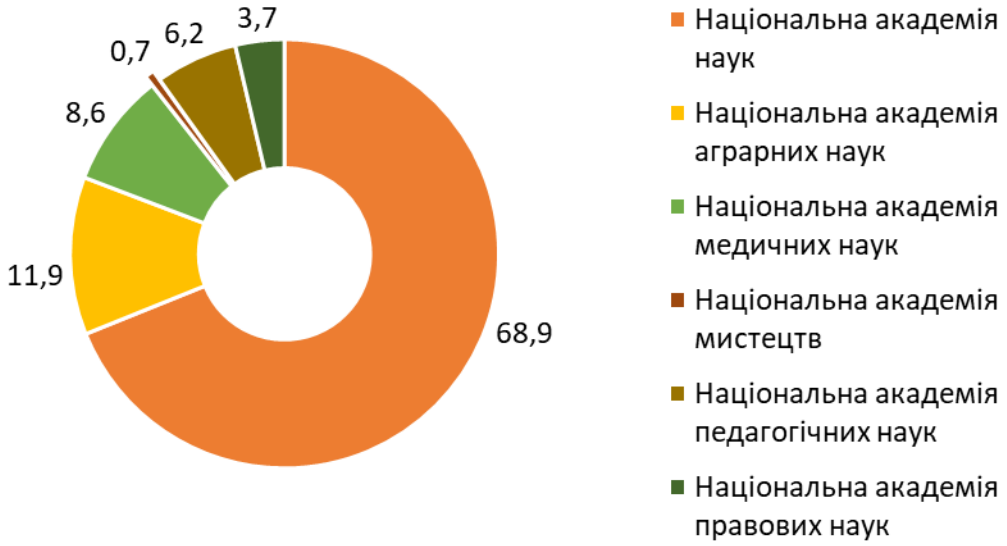

III.12. Кількість докторів наук і докторів філософії (кандидатів наук), зайнятих в економіці України, за типами організацій*

Розподіл докторів наук, зайнятих в економіці України, за типами організацій

(осіб)

	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Усього	**12014**	**14418**	**14895**	**15592**	**16450**	**16090**
Науково-дослідні інститути, наукові та науково-технічні організації	3596	3599	3565	3581	3627	3534
Вищі навчальні заклади	7369	9758	10264	10928	11638	11407
Академії та їхні структурні підрозділи	**344**	**321**	**322**	**318**	**324**	**328**
Апарат управління міністерств, відомств, головних управлінь (з 2009 р. - органи державної влади)	173	177	178	163	167	128
Промислові підприємства, науково-виробничі об'єднання тощо	67	46	41	45	47	45
Інші організації та підприємства	465	517	525	557	647	648

* Починаючи з 2016 року статистичні дані щодо розподілу докторів і докторів філософії (кандидатів наук) в економіці України Державною службою статистики України не публікуються.

Розподіл докторів наук, зайнятих в економіці України, за типами організацій, %

2010 рік

2014 рік

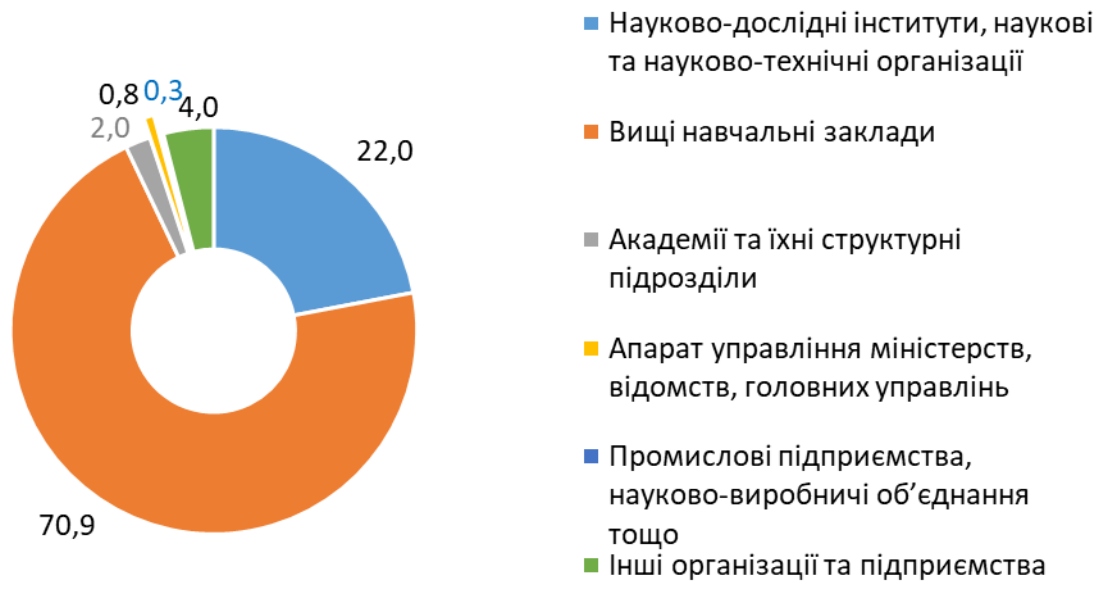

Розподіл докторів філософії (кандидатів наук), зайнятих в економіці України, за типами організацій

(осіб)

	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Усього	**68291**	**84000**	**84979**	**88057**	**90113**	**86230**
Науково-дослідні інститути, наукові та науково-технічні організації	14005	13177	12710	12480	12613	11651
Вищі навчальні заклади	45229	60302	61670	64235	65882	62874
Академії та їхні структурні підрозділи	**1916**	**1158**	**1121**	**1095**	**1104**	**1094**
Апарат управління міністерств, відомств, головних управлінь (з 2009 р. – органи державної влади)	1230	1694	1905	1725	1876	1814
Промислові підприємства, науково-виробничі об’єднання тощо	1104	948	857	885	927	894
Інші організації та підприємства	4807	6721	6716	7637	7711	7903

Розподіл докторів філософії (кандидатів наук), зайнятих в економіці України, за типами організацій, %

2010 рік

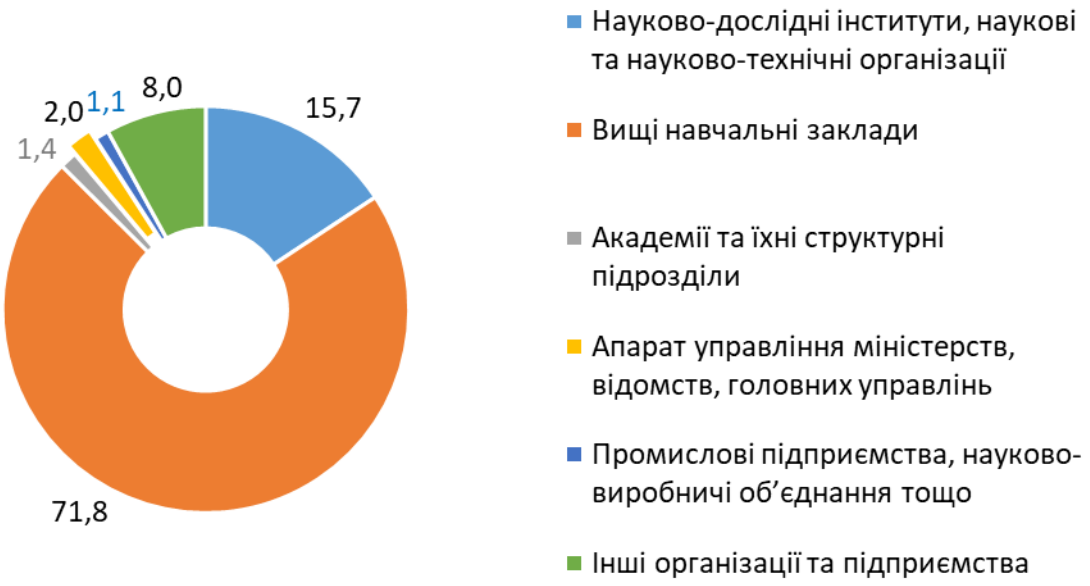

2014 рік

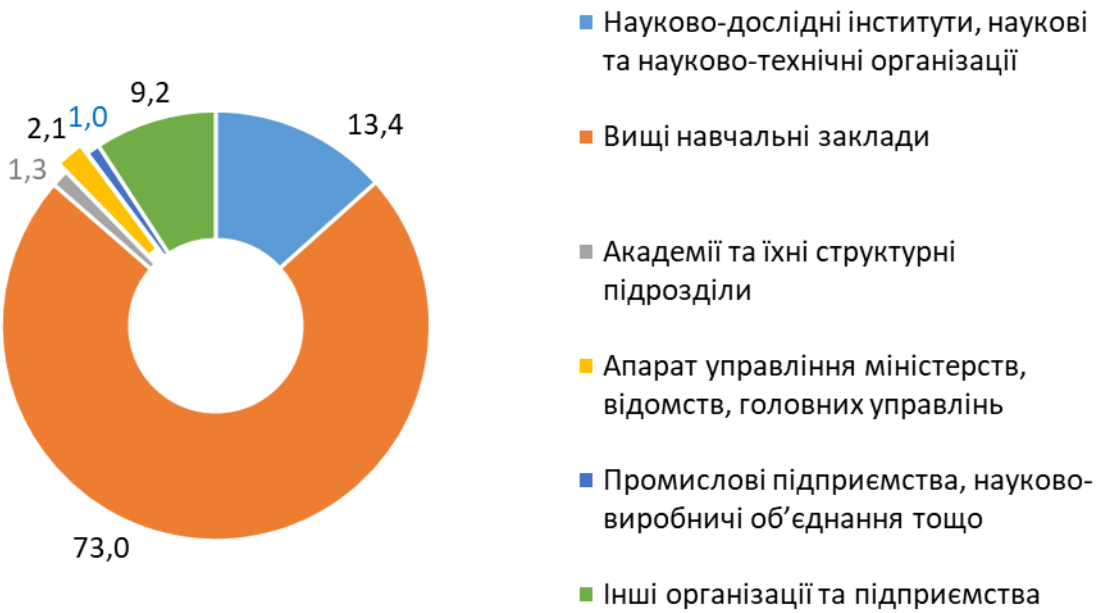

III.13. Показники фінансування наукових досліджень і розробок наукових організацій України за секторами діяльності*

Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**8995,9**	**9591,3**	**10558,5**	**11161,1**	**10320,3**	**12223,2**	**11530,7**
Державний сектор	3274,4	3639,8	4270,3	4305,4	3905,9	3996,0	3672,2
у тому числі національні академії	2916,3	3105,7	3563,1	3667,2	3332,2	3341,9	3154,9
з них **НАН України**	**2070,2**	**2188,9**	**2542,8**	**2683,1**	**2401,3**	**2398,6**	**2259,1**
Підприємницький сектор	5156,2	5343,4	5558,3	6167,6	5820,2	7573,6	7133,0
Сектор вищої освіти	565,1	608,0	729,8	688,0	594,3	653,5	725,5
Приватний неприбутковий сектор	0,2	0,2	–	–	–	–	–
			(у % до загальної кількості кожного року)				
Державний сектор	36,4	37,9	40,4	38,6	37,8	32,7	31,8
у тому числі національні академії	32,5	32,4	33,7	32,9	32,3	27,3	27,4
з них **НАН України**	**23,0**	**22,8**	**24,1**	**24,0**	**23,3**	**19,6**	**19,6**
Підприємницький сектор	57,3	55,7	52,6	55,3	56,4	62,0	61,9
Сектор вищої освіти	6,3	6,3	6,9	6,1	5,8	5,3	6,3
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×	×

* Дані щодо витрат на виконання наукових досліджень і розробок за 2016 рік наведено згідно нової методології організації та проведення державного статистичного спостереження «Здійснення наукових досліджень і розробок», яка запроваджена з 2016 року (без урахування витрат на виконання науково-технічних послуг).

Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок за рахунок державного бюджету,

млн грн

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Усього	**3704,3**	**3859,7**	**4709,1**	**4762,1**	**4021,5**	**4214,2**	**3700,9**
Державний сектор	2792,9	2913,4	3613,3	3688,5	3355,2	3304,7	2749,1
у тому числі національні академії	2561,2	2631,1	3080,9	3201,3	2939,8	2819,0	2345,4
з них **НАН України**	**1838,1**	**1880,4**	**2236,4**	**2398,7**	**2173,0**	**2099,8**	**1779,1**
Підприємницький сектор	523,6	544,0	612,4	635,0	302,1	531,7	480,9
Сектор вищої освіти	387,9	402,3	483,4	438,5	364,2	377,7	470,8
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	75,4	75,5	76,7	77,5	83,4	78,4	74,3
у тому числі національні академії	69,1	68,2	65,4	67,2	73,1	66,9	63,4
з них **НАН України**	49,6	48,7	47,5	50,4	54,0	49,8	48.,1
Підприємницький сектор	14,1	14,1	13,0	13,3	7,5	12,6	13,0
Сектор вищої освіти	10,5	10,4	10,3	9,2	9,1	9,0	12,7
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–	–

* Дані щодо витрат на виконання НДР за 2016 рік наведено без урахування витрат на виконання науково-технічних послуг.

Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок за рахунок коштів замовників*,

млн грн

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**4277,1**	**4764,0**	**4503,4**	**4718,1**	**4195,4**	**4678,1**	**6291,6**
Державний сектор	334,1	542,0	442,4	401,7	391,5	491,3	547,1
у тому числі національні академії	232,1	299,5	315,1	303,5	264,3	327,2	450,4
з них **НАН України**	**173,0**	**227,4**	**233,9**	**217,4**	**178,5**	**227,9**	**341,4**
Підприємницький сектор	3814,2	4071,7	3878,2	4132,2	3639,5	4010,4	5551,5
Сектор вищої освіти	128,6	150,0	182,7	184,2	164,5	176,4	193,0
Приватний неприбутковий сектор	0,2	0,2	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	7,8	11,4	9,8	8,5	9,3	10,5	8,7
у тому числі національні академії	5,4	6,3	7,0	6,4	6,3	7,0	7,2
з них **НАН України**	**4,0**	**4,8**	**5,2**	**4,6**	**4,3**	**4,9**	**5,4**
Підприємницький сектор	89,2	85,5	86,1	87,6	86,7	85,7	88,2
Сектор вищої освіти	3,0	3,1	4,1	3,9	3,9	3,8	3,1
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–	–

* За рахунок коштів вітчизняних підприємств і організацій та замовників іноземних держав разом.

Обсяг наукових досліджень і розробок, виконаних власними силами наукових організацій, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**9867,1**	**10359,9**	**11252,7**	**11781,1**	**10950,7**	**12611,0**
Державний сектор	3302,9	3683,6	4312,5	4339,8	3950,2	4037,7
у тому числі національні академії	2928,4	3119,9	3567,5	3669,2	3348,9	3349,4
з них **НАН України**	**2079,4**	**2196,8**	**2549,5**	**2688,1**	**2417,0**	**2405,2**
Підприємницький сектор	5990,2	6054,6	6210,4	6741,3	6397,7	7911,6
Сектор вищої освіти	573,9	611,7	729,8	699,9	602,7	661,7
Приватний неприбутковий сектор	0,1	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	33,5	35,6	38,3	36,8	36,1	32,0
у тому числі національні академії	29,8	30,1	31,7	31,1	30,6	26,6
з них **НАН України**	**21,1**	**21,2**	**22,7**	**22,8**	**22,1**	**19,1**
Підприємницький сектор	60,7	58,5	55,2	57,3	58,4	62,7
Сектор вищої освіти	5,8	5,9	6,5	5,9	5,5	5,2
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–

Обсяг фундаментальних досліджень, виконаних власними силами наукових організацій, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**2188,4**	**2205,8**	**2621,9**	**2695,4**	**2475,2**	**2465,6**
Державний сектор	1775,8	1810,0	2325,1	2395,7	2237,8	2204,4
у тому числі національні академії	1859,3	1900,7	2260,3	2347,4	2181,2	2122,8
з них **НАН України**	**1466,1**	**1492,1**	**1820,8**	**1925,7**	**1764,6**	**1702,1**
Підприємницький сектор	199,4	179,8	59,0	76,9	45,1	41,7
Сектор вищої освіти	213,2	216,0	237,8	222,8	192,3	219,5
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	81,1	82,0	88,7	88,9	90,4	89,4
у тому числі національні академії	85,0	86,2	86,2	87,1	88,1	86,1
з них **НАН України**	**67,0**	**67,7**	**69,4**	**71,4**	**71,3**	**69,0**
Підприємницький сектор	9,1	8,2	2,3	2,9	1,8	1,7
Сектор вищої освіти	9,8	9,8	9,0	8,3	7,8	8,9
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–

Обсяг прикладних досліджень, виконаних власними силами наукових організацій, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**1617,1**	**1866,7**	**2057,7**	**2087,8**	**1910,2**	**2271,3**
Державний сектор	1037,3	1182,6	1325,6	1311,6	1194,6	1178,6
у тому числі національні академії	779,4	847	909,5	908,6	834,7	803,9
з них **НАН України**	**405,5**	**431,9**	**444,2**	**461,9**	**410,6**	**407,0**
Підприємницький сектор	349,8	436,7	409,9	479,2	453,0	819,8
Сектор вищої освіти	230,0	247,4	322,1	297,0	262,5	272,9
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	64,2	63,3	64,4	62,8	62,5	51,9
у тому числі національні академії	48,2	45,4	44,2	43,5	43,7	35,4
з них **НАН України**	**25,1**	**23,1**	**21,6**	**22,1**	**21,5**	**17,9**
Підприємницький сектор	21,6	23,4	19,9	23,0	23,7	36,1
Сектор вищої освіти	14,2	13,3	15,7	14,2	13,7	12,0
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–

Динаміка внутрішніх витрат на наукові дослідження і розробки, виконані власними силами наукових організацій, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**8825,6**	**9365,0**	**10335,1**	**10890,9**	**10083,6**	**11884,1**	**10954,7**
Державний сектор	3221,4	3551,6	4192,6	4227,1	3877,7	3915,5	3597,7
Підприємницький сектор	5050,6	5216,9	5425,2	5985,4	5617,2	7323,7	6649,7
Сектор вищої освіти	553,3	596,3	717,4	678,4	588,8	644,9	707,3
Приватний неприбутковий сектор	0,2	0,2	–	–	–	–	–
			(у % до загальної кількості кожного року)				
Державний сектор	36,5	37,9	40,6	38,8	38,5	32,9	32,8
Підприємницький сектор	57,2	55,7	52,5	55,0	55,7	61,6	60,7
Сектор вищої освіти	6,3	6,4	6,9	6,2	5,8	5,4	6,5
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–	–

Динаміка внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт*, *млн грн*

	2010	2015	2016
Усього	**8107,1**	**11003,6**	**11530,7**
фундаментальні дослідження	2175,0	2460,2	2225,7
прикладні дослідження	1589,4	1960,6	2561,2
науково-технічні (експериментальні) розробки	4342,7	6582,8	6743,8
	(у % до загальної кількості кожного року)		
фундаментальні дослідження	26,8	22,4	19,3
прикладні дослідження	19,6	17,8	22,2
науково-технічні (експериментальні) розробки	53,6	59,8	58,5

* Дані щодо витрат на виконання наукові дослідження і розробки за 2010-2015 роки перераховано відповідно до нової методології організації та проведення державного статистичного спостереження «Здійснення наукових досліджень і розробок», яка запроваджена з 2016 року (без урахування витрат на виконання науково-технічних послуг).

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за секторами діяльності і видами робіт: 2016, *млн грн*

	Усього	У тому числі		
		фундамен-тальні дослідження	прикладні дослідження	науково-технічні (експери-ментальні) розробки
Усього	**10954,7**	**2201,8**	**2450,9**	**6302,0**
Державний сектор	3597,7	1910,8	1228,0	458,9
Підприємницький сектор	6649,7	50,6	869,2	5729,9
Сектор вищої освіти	707,3	240,4	353,7	113,2
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–
		(у % до загальних обсягів витрат)		
Державний сектор	32,8	86,8	50,1	7,3
Підприємницький сектор	60,7	2,3	35,5	90,9
Сектор вищої освіти	6,5	10,9	14,4	1,8
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок у наукових організаціях національних академій наук за видами робіт: 2016, *млн грн*

	Усього	У тому числі		
		фундамен-тальні дослідження	прикладні дослідження	науково-технічні (експеримен-тальні) розробки
Усього по національних академіях	3154,9	1900,5	841,8	412,6
у тому числі:				
Національна академія наук	**2259,1**	**1514,7**	**444,6**	**299,8**
Національна академія аграрних наук	557,9	253,6	195,6	108,6
Національна академія медичних наук	250,8	62,1	184,5	4,1
Національна академія мистецтв	6,8	6,8	–	–
Національна академія педагогічних наук	65,8	48,8	17,0	–
Національна академія правових наук	14,6	14,6	–	–
		(у % до загальних обсягів витрат)		
Національна академія наук	**71,6**	**79,7**	**52,8**	**72,7**
Національна академія аграрних наук	17,7	13,3	23,2	26,3
Національна академія медичних наук	7,9	3,3	21,9	1,0
Національна академія мистецтв	0,2	0,4	–	–
Національна академія педагогічних наук	2,1	2,6	2,0	–
Національна академія правових наук	0,5	0,8	–	–

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок у наукових організаціях національних академій наук за галузями наук: 2016, *млн грн*

	Усього	У тому числі					
		природничі науки	технічні науки	медичні науки	сільськогосподарські науки	суспільні науки	гуманітарні науки
Усього по національних академіях	3154,9	1279,3	818,6	210,7	486,3	194,9	165,1
у тому числі:							
Національна академія наук	**2259,1**	**1208,3**	**793,9**	**2,6**	**0,8**	**99,7**	**153,8**
Національна академія аграрних наук	557,9	24,7	24,7	0,4	485,4	22,6	0,02
Національна академія медичних наук	250,8	43,1	–	207,7	–	–	–
Національна академія мистецтв	6,8	–	–	–	–	–	6,8
Національна академія педагогічних наук	65,8	3,3	–	–	–	58,0	4,5
Національна академія правових наук	14,6	–	–	–	–	14,6	–

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за галузями наук і видами робіт: 2016, *млн грн*

	Усього	У тому числі		
		фундамен-тальні дослідження	прикладні дослідження	науково-технічні (експеримен-тальні) розробки
Усього	**11530,7**	**2225,7**	**2561,2**	**6743,8**
у тому числі:				
природничі науки	2435,6	1050,6	628,3	756,7
технічні науки	7514,8	550,0	1149,1	5815,7
медичні науки	324,0	69,7	237,3	17,0
сільськогосподарські науки	642,7	221,3	284,5	136,9
суспільні науки	380,4	176,1	190,6	13,7
гуманітарні науки	233,3	158,0	71,3	3,9
		(у % до загальних обсягів витрат)		
природничі науки	21,1	47,2	24,5	11,2
технічні науки	65,2	24,7	44,9	86,2
медичні науки	2,8	3,1	9,3	0,3
сільськогосподарські науки	5,6	10,0	11,1	2,0
суспільні науки	3,3	7,9	7,4	0,2
гуманітарні науки	2,0	7,1	2,8	0,1

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за галузями наук і секторами діяльності: 2016, *млн грн*

	Усього	У тому числі			
		державний сектор	підприєм-ницький сектор	сектор вищої освіти	приватний неприбут-ковий сектор
Усього	**11530,7**	**3672,2**	**7133,0**	**725,5**	–
у тому числі:					
природничі науки	2435,6	1338,7	868,1	228,9	–
технічні науки	7514,8	1006,5	6191,9	316,4	–
медичні науки	324,0	260,6	17,1	46,3	–
сільськогосподарські науки	642,7	552,8	47,9	41,9	–
суспільні науки	380,4	294,1	6,7	79,6	–
гуманітарні науки	233,3	219,5	1,3	12,4	–
			(у % до загальних обсягів витрат)		
природничі науки	21,1	36,5	12,2	31,5	–
технічні науки	65,2	27,4	86,8	43,6	–
медичні науки	2,8	7,1	0,2	6,4	–
сільськогосподарські науки	5,6	15,1	0,7	5,8	–
суспільні науки	3,3	8,0	0,1	11,0	–
гуманітарні науки	2,0	6,0	0,0	1,7	–

III.14. Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок в організаціях національних академій наук і міністерств

Усього, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**8995,9**	**9591,3**	**10558,5**	**11161,1**	**10320,3**	**12223,2**	**11530,7**
Усього по національних академіях	2923,5	3105,7	3563,0	3667,2	3332,3	3341,9	3154,9
у тому числі:							
Національна академія наук	**2070,2**	**2188,9**	**2542,8**	**2683,1**	**2401,3**	**2398,6**	**2259,1**
Національна академія аграрних наук	521,1	541,1	612,6	583,5	527,1	548,5	557,9
Національна академія медичних наук	228,1	261,0	269,2	264,8	275,3	288,3	250,8
Національна академія мистецтв	7,2	6,9	8,2	8,6	7,2	7,6	6,8
Національна академія педагогічних наук	80,6	90,4	111,0	104,6	99,8	80,3	65,8
Національна академія правових наук	16,3	17,4	19,2	22,6	21,4	18,5	14,6
Усього по міністерствах та відомствах	6072,4	6485,6	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	137,7	141,6	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	112,9	164,5	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	426,0	460,6	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	133,1	142,6	…	…	…	…	…

Обсяг фінансування у розрахунку на одного працівника основної діяльності в наукових організаціях національних академій наук і міністерств, *тис. грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**63,8**	**71,2**	**81,3**	**90,6**	**94,2**	**99,8**	**117,8**
Усього по національних академіях	51,5	58,0	68,6	71,5	71,1	75,6	88,1
у тому числі:							
Національна академія наук	**55,2**	**59,5**	**70,3**	**75,1**	**73,8**	**77,8**	**95,4**
Національна академія аграрних наук	41,9	54,7	67,5	65,3	67,1	74,9	88,0
Національна академія медичних наук	44,2	51,1	55	55,2	58,9	64,2	60,3
Національна академія мистецтв	…	60,5	72,9	81,9	67,9	74,7	65,4
Національна академія педагогічних наук	58,4	64,9	76,8	71,2	70,5	67,7	56,6
Національна академія правових наук	65,7	67,7	73,7	81,6	76,2	70,6	37,7
Усього по міністерствах та відомствах	×	×	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	46,4	54,8	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	56,1	58,2	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	172,7	203,0	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	15,5	18, 0	…	…	…	…	…

III.15. Фінансування витрат на виконання наукових досліджень і розробок у наукових організаціях національних академій наук і міністерств за джерелами фінансування

За рахунок державного бюджету, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**3704,3**	**3859,7**	**4709,1**	**4762,1**	**4021,5**	**4214,2**	**3700,9**
Усього по національних академіях	2561,2	2631,0	3080,8	3201,3	2939,8	2819,0	2345,4
у тому числі:							
Національна академія наук	**1838,1**	**1880,4**	**2236,4**	**2398,7**	**2173,0**	**2099,8**	**1779,1**
Національна академія аграрних наук	432,6	424,5	488,2	453,5	411,1	380,0	286,6
Національна академія медичних наук	186,8	212,1	219,2	214,2	228,5	233,9	196,0
Національна академія мистецтв	7,2	6,9	8,2	8,6	7,2	7,6	6,7
Національна академія педагогічних наук	80,4	90,4	110,4	104,6	99,8	80,3	62,5
Національна академія правових наук	16,1	16,7	18,4	21,6	20,4	17,3	14,6
Усього по міністерствах та відомствах	1143,1	1228,7	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	95,7	99,4	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	12,4	33,1	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	303,1	326,9	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	53,5	54,4	…	…	…	…	…

Динаміка фінансування наукових досліджень і розробок в організаціях національних академій наук за рахунок державного бюджету, *млн грн*

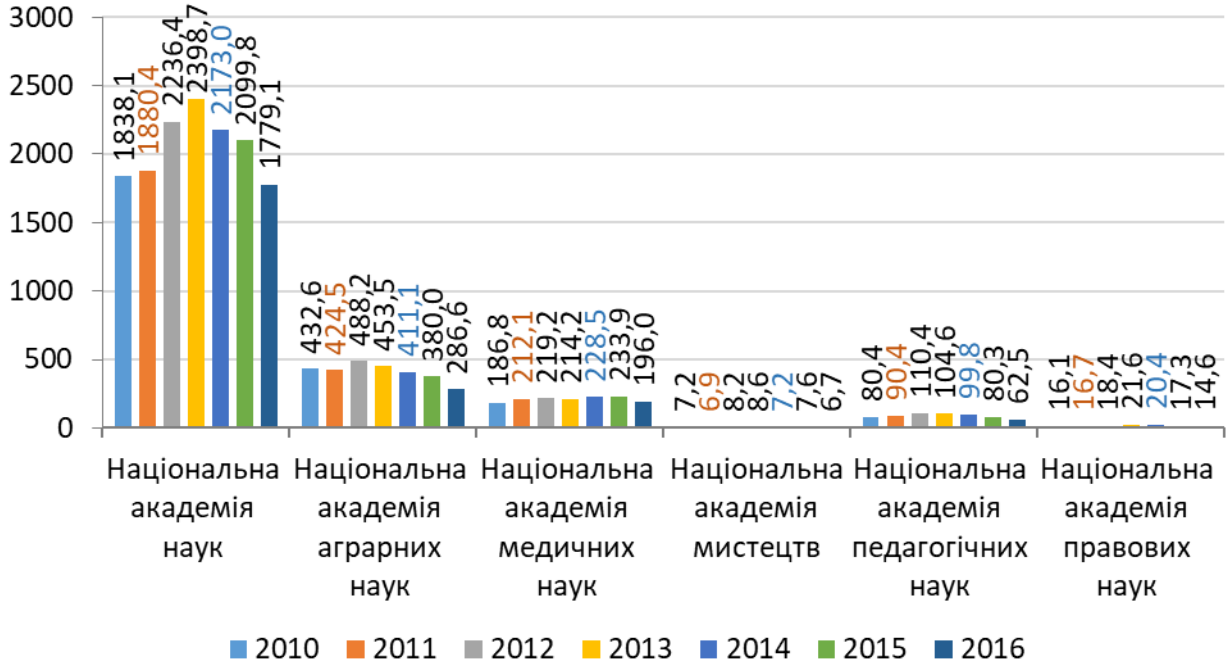

Розподіл фінансування наукових досліджень і розробок в організаціях національних академій наук за рахунок державного бюджету: 2016, *%*

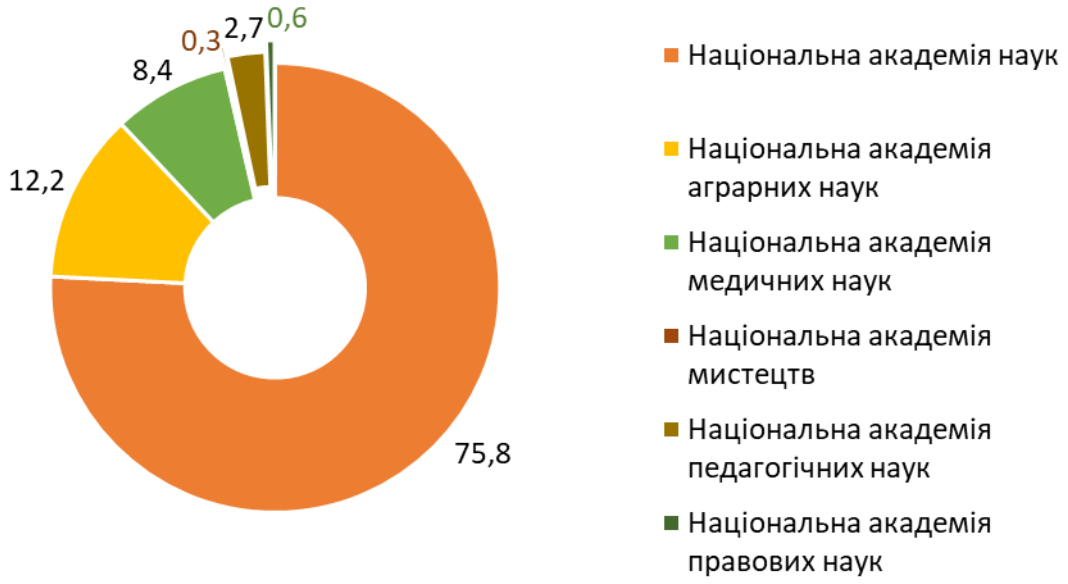

За рахунок фондів спеціального призначення*, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014
Усього	**48,3**	**16,9**	**22,7**	**20,6**	**20,7**
Усього по національних академіях	4,1	3,6	2,2	2,9	3,0
у тому числі:					
Національна академія наук	**1,1**	**2,0**	**1,8**	**2,7**	**2,9**
Національна академія аграрних наук	3,0	1,6	0,4	0,1	0
Національна академія медичних наук	–	–	–	–	–
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	44,2	13,3	…	…	…
з них:					
Міністерство аграрної політики та продовольства	2,4	3,4	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…
Міністерство освіти і науки	8,6	6,0	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	–	0	…	…	…

* До 2010 р. – кошти позабюджетних фондів.

За рахунок власних коштів, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**872,0**	**841,8**	**1121,3**	**1466,6**	**1927,8**	**3003,6**	**1146,0**
Усього по національних академіях	114,0	160,1	148,0	144,4	118,1	185,5	262,1
у тому числі:							
Національна академія наук	**48,4**	**71,1**	**55,0**	**51,1**	**41,5**	**63,4**	**52,9**
Національна академія аграрних наук	65,6	89,0	91,9	92	75,8	118,8	208,8
Національна академія медичних наук	…	…	0	0,6	0,2	3,2	0,3
Національна академія мистецтв	…	…	…	…	…	…	…
Національна академія педагогічних наук	0	0	0,6	0	…	…	…
Національна академія правових наук	…	0	0,5	0,6	0,7	…	…
Усього по міністерствах та відомствах	758,0	681,7	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	7,5	6,8	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	5,5	6,0	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	4,0	3,7	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	8,6	10,8	…	…	…	…	…

За рахунок коштів замовників – підприємств і організацій України, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	**1961,2**	**2285,9**	**2458,4**	**2306,6**	**2152,4**	**2455,9**	**3741,2**
Усього по національних академіях	158,7	196,1	206,0	224,5	187,7	224,1	301,4
у тому числі:							
Національна академія наук	**102,9**	**128,5**	**128,6**	**142,9**	**110,5**	**134,0**	**199,0**
Національна академія аграрних наук	16,7	21,0	30,1	33,4	34,8	47,2	53,3
Національна академія медичних наук	38,9	46,0	47,0	47,9	42,1	42,6	48,2
Національна академія мистецтв	…	…	…	…	…	…	…
Національна академія педагогічних наук	…	…	…	…	…	…	…
Національна академія правових наук	0,2	0,6	0,3	0,3	0,2	…	…
Усього по міністерствах та відомствах	1802,5	2089,8	…	…	…	…	…
з них:							
Міністерство аграрної політики та продовольства	27,9	29,3	…	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	91,8	119,6	…	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	87,9	98,5	…	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	60,7	54,5	…	…	…	…	…

За рахунок коштів замовників іноземних держав, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**2315,9**	**2478,1**	**2045,0**	**2411,5**	**2043,0**	**2222,2**
Усього по національних академіях	73,5	103,5	109,2	79,0	76,6	103,1
у тому числі:						
Національна академія наук	**70,1**	**99**	**105,3**	**74,6**	**67,9**	**93,9**
Національна академія аграрних наук	1,8	2,6	1,4	2,8	5,4	2,2
Національна академія медичних наук	1,6	1,9	2,5	1,6	3,3	7,0
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	2242,4	2374,6	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	3,9	2,2	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	2,3	5,1	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	15,8	18,5	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	8,4	8,4	…	…	…	…

III.16. Обсяг наукових досліджень і розробок, виконаних власними силами організацій національних академій наук і міністерств

Усього, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**9867,1**	**10349,9**	**11252,7**	**11781,1**	**10950,7**	**12611,0**
Усього по національних академіях	2928,4	3119,8	3567,5	3669,2	3348,9	3349,4
у тому числі:						
Національна академія наук	**2079,4**	**2196,8**	**2549,5**	**2688,1**	**2417,0**	**2405,2**
Національна академія аграрних наук	523,7	546,3	609,2	576,5	523,8	543,3
Національна академія медичних наук	228,5	262,0	270,4	266,6	279,6	294,4
Національна академія мистецтв	–	6,9	8,2	8,6	7,2	7,6
Національна академія педагогічних наук	80,5	90,4	111,0	106,7	99,8	80,3
Національна академія правових наук	16,3	17,4	19,2	22,6	21,4	18,5
Усього по міністерствах та відомствах	6938,7	7230,1	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	140,3	141,3	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	119,8	182,0	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	431,5	460,9	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	148,6	163,4	…	…	…	…

Обсяг фундаментальних досліджень, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**2188,4**	**2205,8**	**2621,9**	**2695,4**	**2475,2**	**2465,6**
Усього по національних академіях	1859,6	1900,7	2260,3	2347,4	2181,2	2122,8
у тому числі:						
Національна академія наук	**1466,1**	**1492,1**	**1820,8**	**1925,7**	**1764,6**	**1702,1**
Національна академія аграрних наук	257,4	257,3	244,0	244,0	241,9	269,0
Національна академія медичних наук	67,5	71,3	70,8	69,1	72,5	69,0
Національна академія мистецтв	…	6,9	8,2	8,6	7,2	7,6
Національна академія педагогічних наук	53,0	56,8	98,5	78,6	74,7	57,8
Національна академія правових наук	15,6	16,3	18,0	21,3	20,4	17,3
Усього по міністерствах та відомствах	328,8	305,1	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	15,7	13,7	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	168,4	173,2	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	13,8	14,1	…	…	…	…

Обсяг прикладних досліджень, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**1617,1**	**1866,7**	**2057,7**	**2087,8**	**1910,2**	**2271,3**
Усього по національних академіях	779,4	847,1	909,5	908,6	834,7	803,9
у тому числі:						
Національна академія наук	**405,5**	**431,9**	**444,2**	**461,9**	**410,7**	**407,0**
Національна академія аграрних наук	198,4	204,2	266,7	236,0	207,7	170,0
Національна академія медичних наук	148,2	177,3	186,3	182,3	191,2	204,4
Національна академія мистецтв	–	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	26,8	33,3	11,9	28,1	25,1	22,5
Національна академія правових наук	0,5	0,4	0,4	0,3	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	837,7	1019,6	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	76,6	72,1	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	21,4	32,2	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	147,1	167,5	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	66,0	78,7	…	…	…	…

Обсяг науково-технічних розробок, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**5037,0**	**4985,9**	**5370,0**	**5772,8**	**5341,5**	**6522,9**
Усього по національних академіях	191,4	241,8	236,5	250,4	206,9	250,1
у тому числі:						
Національна академія наук	**172,9**	**219,1**	**207,4**	**222,8**	190,2	**227,4**
Національна академія аграрних наук	16,7	21,9	29,1	27,5	16,6	22,7
Національна академія медичних наук	1,1	0,6	0	0,2	–	–
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	0,7	0,2	–	–	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	4845,7	4744,1	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	34,8	41,1	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	81,8	123,2	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	83,8	81,9	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	8,8	8,6	…	…	…	…

Обсяг науково-технічних послуг, *млн грн*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**1024,5**	**1291,5**	**1203,2**	**1225,1**	**1223,8**	**1351,1**
Усього по національних академіях	97,9	130,3	161,2	162,7	126,1	172,5
у тому числі:						
Національна академія наук	**34,8**	**53,7**	**77,0**	**77,7**	**51,5**	**68,7**
Національна академія аграрних наук	51,2	63,0	69,4	69,0	57,6	81,6
Національна академія медичних наук	11,6	12,9	13,4	15,0	15,9	21,0
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	0,1	0,6	0	0	0
Національна академія правових наук	0,3	0,7	0,8	1,0	1,1	1,2
Усього по міністерствах та відомствах	926,7	1161,1	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	13,3	14,4	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	16,5	25,6	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	32,2	38,3	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	60,0	62,0	…	…	…	…

IV. ЧЛЕНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Згідно з діючим Статутом Національної академії наук України до персонального складу членів НАН України входять дійсні члени, члени-кореспонденти та іноземні члени. Становлення інституту членів Академії, його структури і принципів організації відбувалось відповідно до вимог часу впродовж 1918-2018 років.

Перші члени Академії були призначені Гетьманом України П. Скоропадським (наказом №322) одночасно з затвердженням Закону про заснування Української академії наук (УАН) – 14 листопада 1918 року. До складу дійсних членів-засновників Академії увійшли 12 відомих українських учених – Д.І. Багалій, В.І. Вернадський, М.Ф. Кащенко, В.А. Косинський, А.Ю. Кримський, О.І. Левицький, М.І. Петров, С.О. Смаль-Стоцький, Ф.В. Тарановський, С.П. Тимошенко, М.І. Туган-Барановський, П.А. Тутковський, багато з них зробили вагомий внесок у розвиток світової науки. Члени-засновники УАН були розподілені рівномірно за фаховим принципом між трьома відділами: історико-філологічним, фізико-математичним та соціально-економічним.

Перші вибори до УАН відбулися в 1919 р., коли на різних засіданнях спільного зібрання дійсних членів Академії обрано 14 нових академіків (М.І. Андрусов, М.Г. Біляшівський, К.Г. Воблий, О.О. Ейхенвальд, С.О. Єфремов, Б.О. Кістяковський, В.О. Кістяковський, В.І. Липський, Р.М. Орженський, О.Я. Орлов, О.М. Нікольський, В.М. Перетц, М.В. Сумцов, К.В. Харлампович), 5 з них увійшли до історико-філологічного відділу, 6 – до фізико-математичного, 3 – до соціально-економічного. Головним або першим відділом УАН вважався історико-філологічний, а у 40-х роках XX

сторіччя на чільні позиції в Академії вийшов фізико-математичний відділ або відділення, які були утворені в галузі природничих та технічних наук.

Обрання нових членів Академії відбувалось у перші десять років її існування за кафедрами, а після цього – за вакансіями, які визначались керівництвом Академії для потреб розвитку необхідних наукових напрямів. Перші члени-кореспонденти (Д.І. Яворницький – історія; Я.П. Новицький – етнографія; В.І. Щербина – історія, етнографія) були обрані до Академії у 1924 році. Цього ж року до складу УАН увійшли перші іноземні члени (О. Брок – філологія, Норвегія; А. Мейє – філологія, Франція; І. Полівка, етнографія, Чехословаччина), однак тільки з 1990 р. до складу Академії почали регулярно обирати іноземних членів.

Вибори дійсних членів Академії, починаючи з 1929 р., проходили одночасно за різними спеціальностями на одній сесії загальних зборах. Таку саму процедуру встановили з 1934 р. для обрання членів-кореспондентів, коли 27 травня 1934 р. було обрано 9 дійсних членів та 17 членів-кореспондентів. Це відповідало встановленій у світі практиці з формування персонального складу академій, у тому числі найбільших світових наукових інституцій: Королівського товариства у Лондоні, Національної академії наук США та Французької академії наук. Новообрані члени-кореспонденти перевищували за кількістю приблизно удвічі обраних дійсних членів.

Впродовж 30 років (1929-1958 рр.) кількість дійсних членів залишалась однаковою, приблизно 90 осіб, при збільшенні представництва учених з природничих і технічних наук. У 1929 р. частка фахівців у галузі природничих наук складала 51% від загальної кількості дійсних членів, технічних наук – 7%, гуманітарних наук – 29%, суспільних наук – 13%.

Протягом 1939-1958 рр. кількість академіків з гуманітарних наук зменшилась удвічі, а в галузі суспільних наук – у три рази, тоді як кількість дійсних членів у галузі природничих наук збільшилась на 8%, а у галузі технічних наук – у три рази. Питома вага фахівців у галузі природничих наук в 1958 р. складала 60% від загальної кількості дійсних членів АН УРСР, технічних наук – 22%, гуманітарних наук – 16%, суспільних наук – 4%.

Продовж наступних 40 років частка дійсних членів у галузі природничих наук приблизно дорівнювала 60% від загальної кількості академіків, а технічних наук – 24-29%. У той же час кількість академіків-гуманітаріїв залишалась відносно постійною (10-13 осіб), що при зростанні загальної кількості дійсних членів АН УРСР призвело до зменшення їх відносного представництва. Суспільні науки у 50-60-х роках були представлені поодинокими дійсними членами АН УРСР (3-4 особи). У 70-90-х роках почалося зростання їх кількості до 7-10 осіб.

У 2000-2015 роках частка фахівців з природничих і технічних наук стала меншою в середньому на 2%, тоді як представництво гуманітарних та суспільних наук в загалі академіків зросло приблизно на 2%. У 2018 р. дійсні члени в галузі природничих наук складали 58,6% від загальної кількості цієї категорії членів Академії, у галузі технічних наук – 24,9%, гуманітарних наук – 8,8%, суспільних наук – 7,7%.

Динаміка відносної кількості представників природничих, технічних, гуманітарних і суспільних наук у 1929-2018 роках серед всіх членів-кореспондентів подібна вищеописаним кількісним характеристикам фахового розподілу дійсних членів Академії. У 2018 р. частка фахівців у галузі природничих наук складала 56,6% від сукупності всіх членів-кореспондентів, у галузі технічних наук – 25,0%, гуманітарних наук – 8,3%, суспільних наук – 10,1%.

Впродовж 1960-х років була встановлена існуюча нині практика формування складу дійсних членів Академії, яких обирають тільки з тих членів-кореспондентів, що після отримання цього звання досягли ще більшої наукової досконалості і зробили суттєвий внесок у світову і вітчизняну науку. Винятком з цього положення стало обрання дійсними членами Академії кількох видатних митців: літературознавців (письменників О.Т. Гончара – 1978 р., Б.І. Олійника – 1990 р., М.П. Стельмаха – 1979 р.), мистецтвознавців (композитора Л.М. Ревуцького – 1957 р.). Після 1958 р. кількість членів-кореспондентів стала більше ніж 100 осіб, і почала перевищувати кількість дійсних членів АН УРСР.

Починаючи з середини 1960-років відбувалося поступове зростання персонального складу Академії. У 1989 р. чисельність дійсних членів Академії досягла 160 осіб, а членів-кореспондентів – 192 особи, а на початку XXI століття – приблизно 200 та 375 осіб відповідно. У Законі України «Про наукову і науково-технічну політику» 2016 року визначено, що кількість дійсних членів Академії не може перевищувати 200 осіб, а членів-кореспондентів – 400 осіб.

В останні 30 років вікова структура кадрового складу Академії демонструє його постаріння як дійсних членів, так і членів-кореспондентів, що відповідає загальній тенденції у збільшенні частки старших вікових груп серед усього населення України, у тому числі серед наукових працівників. Частка осіб, вік яких складав 69 років і більше, продовж 1939-1967 рр. була відносно постійною і складала приблизно четверту частину загальної кількості дійсних членів, а у наступних часових зрізах вона почала зростати.

Питома вага осіб, вік яких складав 69 років і більше, у 1967 р. і раніше була менш ніж 20% від загальної кількості членів-кореспондентів НАН України, у 1978-1989 рр. вона

не перевищувала 25%, а у 2000 р. і пізніше її значення стало зростати.

Вікова структура персонального складу членів НАН України в останні п'ятнадцять років не відрізнялася від тенденцій, що характерні для вікових даних щодо докторів наук в Україні. Починаючи з 2000 р. середній вік докторів наук став перевищувати 60 років, а кандидатів наук – 50 років. У 2009 р. середній вік обраних дійсних членів НАН України дорівнював 62,3 року, а членів-кореспондентів НАН України – 61,1 року, що фактично співпадало з середнім віком усіх докторів наук в країні – 62,0 року. Станом на 01.01.2015 середній вік наукових працівників становив 52,0 року, докторів наук – 63,9 року, кандидатів наук – 50,8 року. У 2012 р. більш ніж половина (52,4%) докторів наук, зайнятих в економіці України, і майже дві третини (63,2%) докторів наук серед дослідників мали вік понад 59 років. За період 2009-2012 рр. кількість докторів наук у віці понад 70 років зросла серед дослідників на 6%, а серед зайнятих у всіх галузях економіки – на 35%. Так само кількість дійсних членів і членів-кореспондентів НАН України у цій віковій категорії збільшилася на 16%. У 2018 р. частка осіб у віці 70 років і більше складала серед загальної кількості дійсних членів 74,1%, а серед членів-кореспондентів – 52,5%.

Міжнародні порівняння вікової структури членів національних академій наук вказують, що ця проблема є актуальною для багатьох країн. В Австрійській академії наук частка осіб у віці 70 і більше років складала 53,7% від кількості дійсних членів та членів-кореспондентів (31.12.2017). Німецька національна академія наук Леопольдина, кількість членів якої визначена в 1000 осіб у віці до 75 років, станом на 20.01.2018 у своєму складі мала 36,6% осіб старше 75 років від загальної кількості всіх 1576 членів. У Фінській академії наук і літератури частка осіб у віці 65 років і старше складала 53,2% від всіх 712 дійсних

членів (жовтень 2017 року), а в Шведській академії наук – 63% від 473 всіх дійсних членів (01.01.2018). В Академії наук КНР 65,9% від всіх 798 дійсних членів були у 70 років і старші, а 40% академіків були у віці 80 років і більше (грудень 2017 року). Вік 34,2% всіх іноземних 92 членів цієї Академії наук дорівнював 70 і менш років, а 19% всіх членів досягли 80 років або були старші (квітень 2017 р.).

З метою покращання вікової структури членів академій встановлені квоти для обрання нових членів з кандидатів у віці до 50 років. Подібний захід, наприклад, передбачений з 2001 року у Французькій академії наук. Національні академії наук формують нині свій персональний склад, виходячи з необхідності більшого представництва жінок, молодих членів, представників національних меншин, однак вирішальними залишаються наукові здобутки кандидатів.

Нині вибори членів НАН України проводяться не рідше одного разу на три роки і призначаються Президією НАН України, яка затверджує кількість і перелік вакансій дійсних членів, членів-кореспондентів і іноземних членів НАН України, та призначає час виборів. Востаннє вибори нових членів НАН України відбулися в березні 2018 року. Президент, академік НАН України Б.Є. Патон проінформував присутніх 7 березня на сесії загальних зборів НАН України щодо підготовки до виборів, їх перебігу у відділеннях та результатів виборів кандидатів перед остаточним голосуванням. Згідно з цією інформацією Президія НАН України оголосила 22 вакансії академіків і 69 вакансій членів-кореспондентів з 84-х спеціальностей. Це виконано з урахуванням положення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо граничної чисельності членів Національної академії наук України у 200 академіків і 400 членів-кореспондентів. За словами Б.Є Патона, наукова громадськість проявила великій інтерес до виборів нових членів Академії, про що

свідчить високий конкурс претендентів. На 22 вакансії академіків було висунуто і зареєстровано 60 кандидатів, на 69 вакансій членів-кореспондентів – 229 кандидатів. Із висунутих кандидатів 219 – це працівники установ НАН України, що складає 75,7% від загальної кількості претендентів. 70 осіб (24,3%) представляли вищі навчальні заклади, наукові установи різного відомчого підпорядкування й інші організації. Це свідчить про те, що попри складні умови сьогодення, авторитет НАН України в суспільстві залишається високим і відбиває її значення як найвищої наукової установи держави.

66,7% від загальної кількості всіх кандидатів у члени НАН України (18 кандидатів в академіки і 42 – у члени-кореспонденти) працювали у Києві. Двоє кандидатів в академіки працювали у Харкові і двоє – у Львові. Серед кандидатів у члени-кореспонденти було 9 осіб із Харкова, чотири – з Дніпра, по троє – зі Львова й Одеси і по одному – з Миколаєва, Івано-Франківська, Тернополя та Слов'янська Донецької області. Таким чином, у регіональних наукових центрах працює 33,3% всіх обраних кандидатів у члени Національної академії наук України.

Середній вік академіків НАН України напередодні виборів склав 77,3 року, членів-кореспондентів – 71 рік. Середній вік обраних кандидатів в академіки НАН України складає 65,1 року, тобто є на 12 років менш, ніж досі, а кандидатів у члени-кореспонденти – 63,4 року, що на 7,5 років менш, ніж до цього часу.

Ці дані, наведені президентом НАН України Б.Є. Патоном, практично характеризують сукупність нових дійсних членів та членів-кореспондентів, незважаючи на те, що по одному кандидату з кожної категорії членів не було обрано. Вікова структура дійсних членів та членів-кореспондентів віддзеркалює нинішні реалії. Станом на 01.04.2017 середній вік докторів наук, які працюють в НАН України, становив – 64,3 року. На

початку квітня 2018 р. тільки 3,1% від загальної кількості дійсних членів були молодші 60 років, а серед членів-кореспондентів цей показник дорівнював – 12,9%.

За підсумками таємного голосування 7 березня 2018 р. обрано 21 академіка та 67 членів-кореспондентів НАН України.

Серед новообраних дійсних членів було 14 учених у галузі природничих наук, 3 – у галузі технічних наук, 2 – соціальних наук та один – гуманітарних наук.

Фаховий розподіл 67 учених, які обрані членами-кореспондентами в 2018 р., був таким: 34 фахівця у галузі природничих наук, 17 – у галузі технічних наук, 8 – у галузі суспільних наук, 8 – у галузі гуманітарних наук.

Обрання нових членів НАН України відбувалось після тривалого обговорення широкою громадськістю та ретельного оцінювання у відповідних відділеннях НАН України за науковими здобутками кандидатів. Нові члени Академії обрані як у традиційних, так і у новітніх напрямах досліджень в галузі природничих, технічних, медичних, суспільних і гуманітарних наук.

Представництво жінок серед членів НАН України протягом останніх 30 років було на рівні кількох відсотків, що типово для національних академій наук країн Східної Європи, які значно поступаються академічним організаціям інших частин світу щодо участі жінок в їх роботі. За всю історію НАН України в її персональному складі (понад 2200 національних членів) було 54 жінки, у тому числі 9 дійсних членів та 45 членів-кореспондентів НАН України. Першими жінками, обраними до складу Академії, були: дійсний член – палеозоолог М.В. Павлова (1921 р.), а членами-кореспондентами – літературознавці О.П. Пчілка (1925 р.) та В.П. Адріанова-Перетц (1926 р.). Продовж майже десяти років (1939-1948 рр.) в Академії були три жінки, обрані членами-кореспондентами, і тільки в 1951 р. до лав

дійсних членів АН УРСР увійшла патофізіолог О.І. Смирнова-Замкова (31.05.1880-22.09.1962). Після її смерті дійсним членом Академії була обрана фізик А.Ф. Прихотько, яка була єдиним академіком понад чверть століття. В останні 50 років частка жінок серед членів НАН України поступово збільшувалася (з 3,2% у 1964 р. до 4,5% у 2012 р.), і в 2015 р. вона стала більш ніж 5% загальної кількості членів Академії.

У 2012 р. у складі дійсних членів і членів-кореспондентів Академії було відповідно 4 і 22 жінки, а в 2017 р. було 3 жінки серед дійсних членів і 31 жінка – серед членів-кореспондентів. Варто відзначити, що у 2014 р. частка жінок у загальній кількості дослідників, які мали ступінь доктора наук, в організаціях НАН України становила 19,7%, а в організаціях України, які виконували наукові і науково-технічні роботи – 25,7%. Частка жінок серед 63 новообраних членів НАН України у 2015 р. складала 12,7%, однак всі вони були тільки серед членів-кореспондентів.

Серед обраних до НАН України в 2018 р. було 9 жінок, 2 дійсних члени та 7 членів-кореспондентів. Це більш, ніж було обрано на будь-яких попередніх виборах за весь час існування НАН України. Що стосується нинішнього персонального складу Академії, то наразі жінки складають 2,6% серед академіків і приблизно 9% – серед членів-кореспондентів та – 7,1% від загальної кількості членів Академії.

Посадовий розподіл членів НАН України у 2018 р. свідчить про те, що більшість з них працювали на керівних посадах в наукових установах, обіймаючи посади директорів, заступників директорів та завідувачів наукових відділів (46,6% від загальної кількості дійсних членів та 67,6% – членів-кореспондентів). У порівнянні з 2015 р. ці показники стали меншими (55,8% – для дійсних членів та 68,7% – для членів кореспондентів НАН України), що

пов’язано з переходом частини членів НАН України старших вікових груп на посади радників при дирекції, головних та провідних наукових співробітників і виходом на пенсію.

Наукові здобутки членів НАН України отримали високе визнання як у країні, так і за її межами.

39 членів НАН України продовж 2012-2016 років стали лауреатами Державних премій України у галузі науки і техніки, у тому числі 14 осіб за останні два роки; 64 члени НАН України відзначені державними нагородами, серед них 27 учених за останні 2 роки.

Почесного звання Заслуженого діяча науки і техніки України у 2012-2016 роках удостоєні 5 дійсних членів і 14 членів-кореспондентів НАН України, у тому числі за останні два роки 4 дійсних члени і 7 членів-кореспондентів.

Лауреатами іноземних премій і нагород у 2015-2016 рр. стали 17 членів НАН України.

Про міжнародне визнання наукових досягнень членів Академії свідчить також їх участь у роботі європейських наукових академій: Академії Європи (Academia Europaea) – п’ять дійсних членів НАН України (у 1990-1992 рр. членами Академії Європи обрані президент НАН України Б.Є. Патон, Ю.Ю. Глеба, О.М. Гузь, О.О. Кришталь, П.П. Толочко, у 1991-2010 рр. членом Академії Європи був академік НАН України П.Г. Костюк.), та Європейської академії наук (European Academy of Sciences) – три дійсних члени НАН України (О.М. Гузь, В.В. Панасюк, А.М. Самойленко, а в 2002-2015 рр. – В.В. Пилипенко).

IV.1. Розподіл дійсних членів Національної

	1918	1920	1929	1939	1948	1958
Усього	**12**	**30**	**92**	**78**	**89**	**92**
Природничі науки	3	14	47	41	48	53
у тому числі:						
Математичні	–	2	5	6	5	5
Інформатика	–	–	–	–	1	–
Фізичні	–	4	4	4	8	8
Хімічні	–	2	7	9	6	8
науки про життя	1	3	23	14	22	27
науки про Землю	2	3	8	3	6	5
Технічні науки	1	1	6	15	19	21
у тому числі:						
матеріалознавство	–	–	1	7	9	8
Механіка	1	1	5	7	10	10
Енергетика	–	–	–	1	–	1
Гуманітарні науки	4	8	27	15	13	14
у тому числі:						
Історичні	1	3	11	2	3	4
Філософські	–	–	4	–	1	–
Археологія	–	1	–	–	1	1
літературознавство	1	1	6	9	5	6
Мовознавство	2	3	3	4	3	2
Етнологія	–	–	1	–	–	2
мистецтвознавство	–	–	–	–	–	–
Суспільні науки	4	7	12	7	9	4
у тому числі:						
Економічні	2	4	7	6	7	3
Юридичні	2	3	5	1	2	1
Соціологічні	–	–	–	–	–	–
Політологія	–	–	–	–	–	–
Культурологія	–	–	–	–	–	–

* Таблиці IV.1 – IV.10 складено за даними видання «Національна академія наук України. 01.12.1989 р., 07.07.2000 р.; 04.08.2009 р., 27.07.2012 р., 10.11.2015 р. та станом на

академії наук України за галузями наук*

(осіб)

	1964	1967	1978	1989	2000	2009	2012	2015	2018
	97	**115**	**148**	**159**	**192**	**204**	**203**	**197**	**193**
	65	70	85	97	112	120	116	115	113
	9	10	15	10	15	12	11	14	15
	1	3	6	7	10	12	14	11	11
	18	15	17	29	24	34	34	34	31
	13	12	16	18	11	14	12	12	12
	19	22	21	21	42	37	33	32	31
	5	8	10	12	10	11	12	12	13
	21	33	46	41	51	50	52	49	48
	7	12	18	16	22	23	26	24	23
	11	16	20	17	19	15	14	13	13
	3	5	8	8	10	12	12	12	12
	8	9	10	11	13	15	17	17	15
	1	1	3	4	2	3	2	2	2
	1	2	2	2	2	3	4	4	3
	–	1	–	–	1	1	1	1	1
	4	3	4	3	6	4	5	4	3
	2	1	1	2	1	2	3	4	4
	–	–	–	–	–	2	2	2	2
	–	1	–	–	1	–	–	–	–
	3	3	7	10	16	19	18	16	17
	2	2	5	8	10	12	11	11	12
	1	1	2	2	3	3	3	3	3
	–	–	–	–	–	1	2	1	1
	–	–	–	–	1	1	1	–	–
	–	–	–	–	2	2	1	1	1

Хронологія 1918-2013» в день виборів та довідників НАН України станом на 15.12.1964 р., 21.03.2018 р., відповідно.

IV.2. Розподіл членів-кореспондентів за галузями

	1918	1924	1934	1939	1948	1958
Усього		**3**	**24**	**71**	**91**	**121**
Природничі науки	–	–	16	43	64	78
у тому числі:						
математичні	–	–	3	5	5	8
інформатика	–	–	–	–	–	–
фізичні	–	–	–	4	7	13
хімічні	–	–	4	7	12	11
науки про життя	–	–	9	24	35	36
науки про землю	–	–	–	3	2	10
Технічні науки	–	–	1	18	22	28
у тому числі:						
матеріалознавство	–	–	–	4	6	6
механіка	–	–	1	13	13	16
енергетика	–	–	–	1	2	6
Гуманітарні науки	–	3	5	6	9	12
у тому числі:						
історичні	–	2	2	–	1	2
філософські	–	–	–	–	–	1
археологія	–	–	–	1	1	2
літературознавство	–	–	2	4	4	7
мовознавство	–	–	1	1	2	–
етнологія	–	1	–	–	1	–
фольклористика	–	–	–	–	–	–
мистецтвознавство	–	–	–	–	–	–
Суспільні науки	–	–	2	4	3	3
у тому числі:						
економічні	–	–	–	2	2	3
юридичні	–	–	2	2	1	–
соціологічні	–	–	–	–	–	–
політологія	–	–	–	–	–	–
культурологія	–	–	–	–	–	–

Національної академії наук України
наук

(осіб)

	1964	1967	1978	1989	2000	2009	2012	2015	2018
	125	**151**	**195**	**192**	**306**	**375**	**375**	**380**	**395**
	83	94	119	109	179	218	218	224	224
	9	13	16	11	15	18	19	20	18
	4	6	7	10	22	23	23	16	19
	20	16	29	27	44	60	57	71	72
	7	11	18	17	19	27	28	28	29
	33	37	35	31	59	66	68	64	62
	10	11	14	13	20	24	23	25	24
	24	36	46	57	81	98	97	92	99
	9	10	18	24	24	45	45	41	44
	14	20	20	21	39	22	22	22	22
	1	6	8	12	18	31	30	29	33
	12	13	20	18	27	30	29	29	33
	2	2	7	9	8	9	9	9	11
	1	1	2	3	3	3	2	2	3
	2	2	1	4	2	6	5	5	4
	7	7	8	1	5	7	6	5	4
	–	1	2	1	7	4	5	6	7
	–	–	–	–	2	1	1	1	2
	–	–	–	–	–	–	1	1	1
	–	–	–	–	–	–	–	–	1
	6	8	10	8	19	29	31	35	40
	6	7	8	7	12	19	20	24	27
	–	1	2	1	4	5	4	4	4
	–	–	–	–	2	3	4	3	4
	–	–	–	–	1	2	3	3	4
	–	–	–	–	–	–	–	1	1

IV.3. Розподіл дійсних членів Національної

	1918	1920	1929	1939	1948	1958
Усього	**12**	**27**	**91**	**78**	**89**	**90**
з них у віці:						
до 30 років	–	–	–	–	–	–
30-39 років	–	2	3	6	3	1
40-49 років	4	9	20	9	18	2
50-59 років	3	10	30	30	18	37
60-69 років	3	6	21	14	33	21
понад 69 років	2	–	17	19	17	29

IV.4. Розподіл членів-кореспондентів за віковими

	1918	1924	1934	1939	1948	1958
Усього	–	–	**3**	**24**	**71**	**94**
з них у віці:						
до 30 років	–	–	–	4	1	–
30-39 років	–	–	–	6	26	5
40-49 років	–	–	–	7	18	46
50-59 років	–	–	–	2	21	27
60-69 років	–	–	–	3	4	14
понад 69 років	–	–	3	2	1	2

академії наук України за віковими групами

(осіб)

	1964	1967	1978	1989	2000	2009	2012	2015	2018
	97	**115**	**138**	**159**	**193**	**204**	**203**	**197**	**193**
	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	–	–	1	–	–	–	–	–	–
	8	7	12	5	–	2	2	1	–
	32	27	27	34	23	20	8	7	6
	32	57	46	53	76	49	48	35	42
	25	24	52	67	94	133	145	154	145

Національної академії наук України групами

(осіб)

	1964	1967	1978	1989	2000	2009	2012	2015	2018
	125	**151**	**195**	**192**	**306**	**375**	**375**	**380**	**395**
	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	2	7	4	1	1	–	–	–	1
	13	29	55	9	16	12	7	3	6
	58	46	58	70	75	59	59	53	44
	39	53	42	66	138	154	126	147	137
	13	16	36	46	76	150	183	177	207

IV.5. Іноземні члени Національної академії наук України

Іноземні члени НАН України представлені 96 відомими ученими з 22 країн світу, серед них шість Нобелівськими лауреатів (Алфьоров Жорес Іванович, фізика, 2000 р.; Сакман Берт (Zakmann Bert) та Негер Ервін (Neher Ervin), фізіологія, медицина, 1991 р.; Лен Жан-Марі (Lehn Jean-Marie Pierre), хімія, 1987 р.; Калоджеро Ф. (Francesco Calogero), премія миру, 1995 р.; Чехановер Аарон (Ciechanover Aaron), хімія, 2004 р.). Серед іноземних членів НАН України 62 учених з країн Європи, 21 – з країн Америки, 13 – з країн Азії. Найбільшу частку складають фахівці з США та Російської Федерації (20,8 та 15,6% від загальної кількості іноземних членів Академії). Польщу, Велику Британію та Німеччину представляють по 8 учених, Італію – 6, Китай – 5 учених. З Ізраїлю та Словаччини обрано по 4 учених, з Японії – 3 фахівця. Учені з 10 вказаних країн складають 84,4% загальної кількості іноземних членів НАН України. З 13 інших країн до складу НАН України обрано по 1-2 відомих учених. Більшість іноземних членів працюють в Європі (64,6% від загальної кількості цієї категорії членів НАН України), 21,9% – в Північній Америці, решта (13,5%) – в Азії. 17 іноземних члени НАН України є дійсними членами академій наук – членів МААН.

У порівнянні з попередніми роками представництво учених з різних країн у НАН України та їх фаховий розподіл істотно не змінились. Частка фахівців у галузі природничих наук серед усіх іноземних членів НАН України в 2018 р. складала – 52,1%, технічних наук – 21,9%, гуманітарних наук – 15,5%, суспільних наук – 6,3%, медичних наук – 4,2 відсотка.

Розподіл іноземних членів НАН України за країнами світу: 2018, %

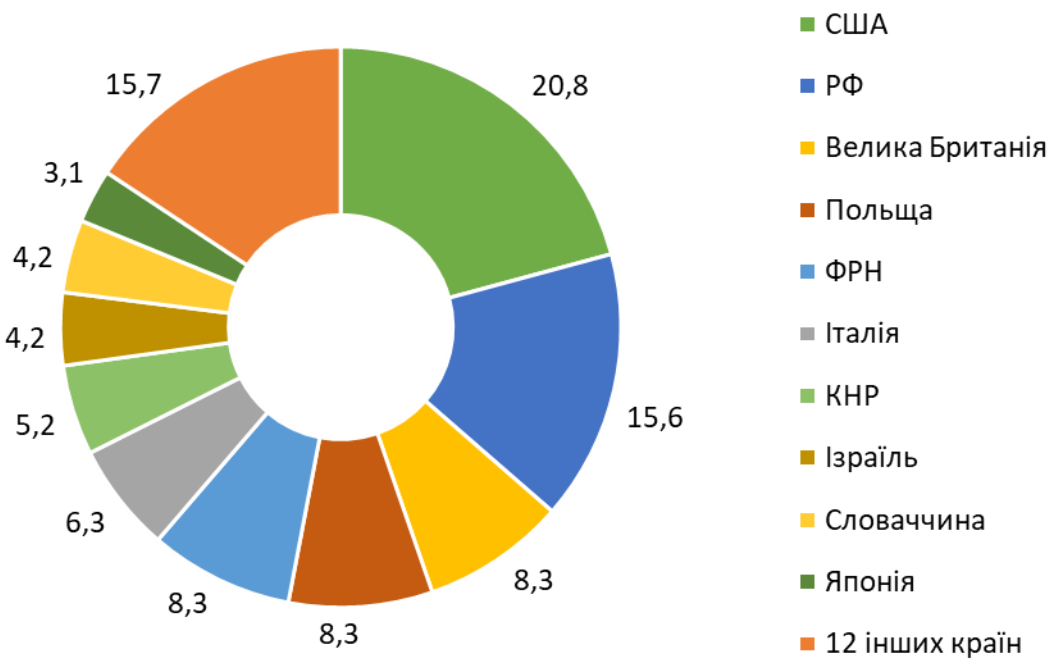

Розподіл іноземних членів НАН України за галузями наук: 2018, %

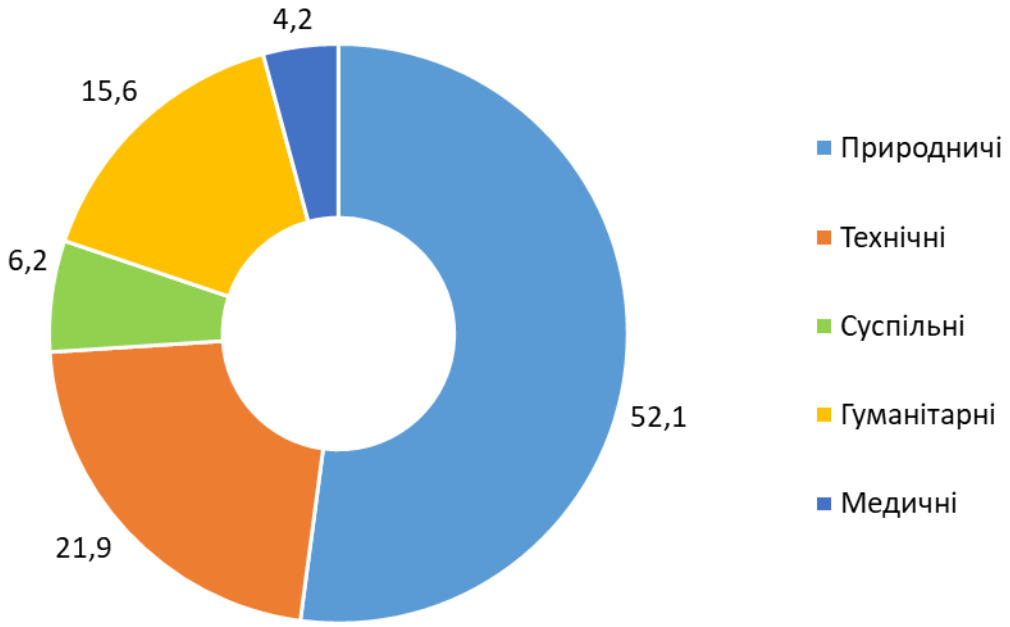

IV.6. Розподіл дійсних членів та членів-кореспондентів Національної академії наук України, зайнятих в економіці України, за типами організацій: 2018

(осіб)

	Дійсні члени	Члени-кореспонденти
Усього	**193**	**395**
у тому числі:		
науково-дослідні інститути, наукові та науково-технічні організації	121	314
вищі навчальні заклади	24	58
академії та їхні структурні підрозділи	32	1
апарат управління міністерств, відомств, головних управлінь (з 2009 р. – органи державної влади)	3	2
промислові підприємства, науково - виробничі об’єднання тощо	2	6
інші організації та підприємства	11	14

IV.7. Кількість жінок – дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України

(*осіб)*

	1964	1989	2009	2012	2015	2018
Усього	**7**	**10**	**30**	**26**	**38**	**42**
з них:						
дійсні члени	1	1	4	4	3	5
члени-кореспонденти	6	9	26	22	35	37

Частка жінок серед дійсних членів і членів-кореспондентів НАН України

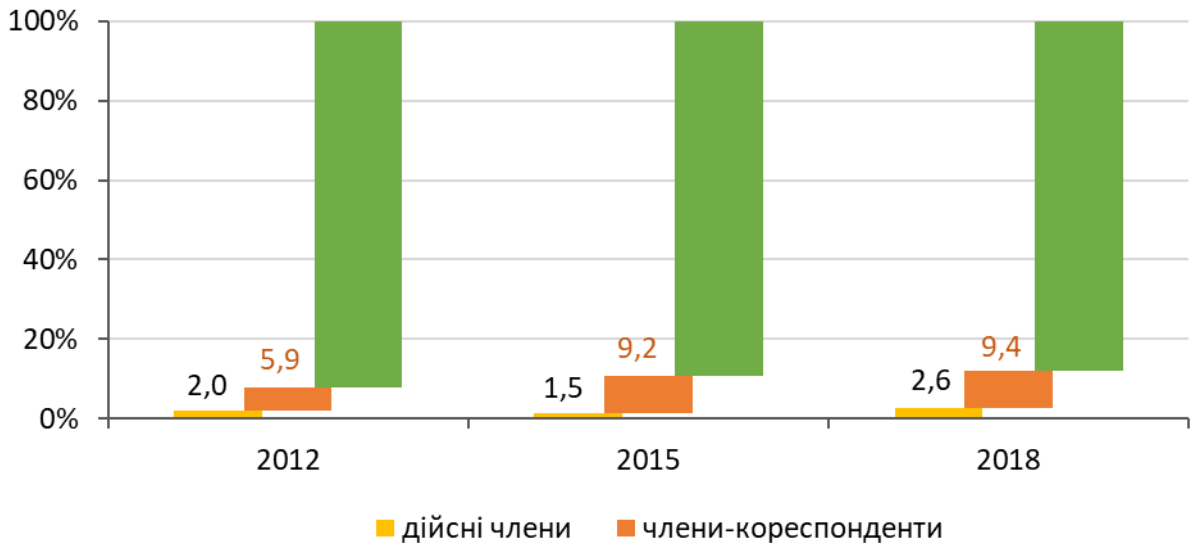

IV.8. Розподіл дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України за посадами: 2018

(осіб)

	Дійсні члени	Члени-кореспонденти
Усього	**193**	**395**
у тому числі:		
директор інституту	49	53
заступник директора	13	56
ректор	3	9
проректор	3	4
декан	1	5
радник при дирекції	15	6
завідувач відділом	28	158
головний науковий співробітник	19	34
завідувач кафедри	11	24
професор кафедри	4	15
провідний науковий співробітник	2	14
член Президії НАН України	32	–
інші	13	17

IV.9. Кількість дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України, відзначених державними та іноземними преміями і нагородами

(осіб)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Дійсні члени							
з них:							
лауреати Державних премій України	–	2	4	3	1	2	–
лауреати іноземних премій і нагород	2	10	6	4	3	–	2
відзначені нагородами:							
званням Герой України	–	1	–	–	–	–	–
орденом Ярослава Мудрого	1	4		3	2	3	5
іншими нагородами	8	7	10	6	–	7	6
заслужений діяч науки і техніки України	–	1	–	1	–	1	3
Члени-кореспонденти							
з них:							
лауреати Державних премій України	1	4	7	6	4	10	2
лауреати іноземних премій і нагород	–	4	2	–	–	–	–
відзначені нагородами:							
званням Герой України	–	–	–	–	–	–	–
орденом Ярослава Мудрого	1	–	1	2	–	–	–
іншими нагородами	2	7	6	4	3	1	5
заслужений діяч науки і техніки України	–	5	4	3	–	3	4

V. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

V.1. Кількість виконаних наукових та науково-технічних робіт за видами досліджень та джерелами фінансування: 2016, *одиниць*

	Загальна кількість робіт	У тому числі за рахунок	
		загального фонду	спеціаль-ного фонду
Усього	**12280**	**7702**	**4578**
з них:			
Фундаментальні наукові дослідження	4520	3800	720
Прикладні дослідження і розробки	7568	3710	3858
Державні цільові наукові та науково-технічні програми	98	98	–
Розробки за державним замовленням	44	44	–
Проекти у рамках міжнародного науково-технічного співробітництва	50	50	–

Джерело: За даними Аналітичної довідки МОН України «Стан розвитку науки і техніки, результати наукової і науково-технічної діяльності за 2016 рік», С.22. – URL: *https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/na-sajt-mon-ad-kmu-11.07.17.pdf*.

V.2. Показники результативності наукової та науково-технічної роботи наукових організацій України за секторами діяльності

Кількість виконаних наукових та науково-технічних робіт,

одиниць

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**52037**	**52354**	**53190**	**47875**	**42953**	**41070**
Державний сектор	14113	14190	14581	15730	13035	12708
у тому числі національні академії	11169	11574	10718	11559	9565	9546
з них **НАН України**	**6828**	**7585**	**6674**	**7274**	**5703**	**5544**
Підприємницький сектор	28680	28361	28440	21486	21952	20785
Сектор вищої освіти	9235	9784	10154	10659	7966	7577
Приватний неприбутковий сектор	9	19	15	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	27,1	27,1	27,4	32,8	30,3	30,9
у тому числі національні академії	21,5	22,1	20,2	24,1	22,3	23,2
з них **НАН України**	**13,1**	**14,5**	**12,6**	**15,2**	**13,3**	**13,5**
Підприємницький сектор	55,1	54,2	53,5	44,9	51,1	50,6
Сектор вищої освіти	17,8	18,7	19,1	22,3	18,6	18,5
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Розподіл кількості виконаних наукових та науково-технічних робіт за секторами діяльності, %

2010 рік **2015 рік**

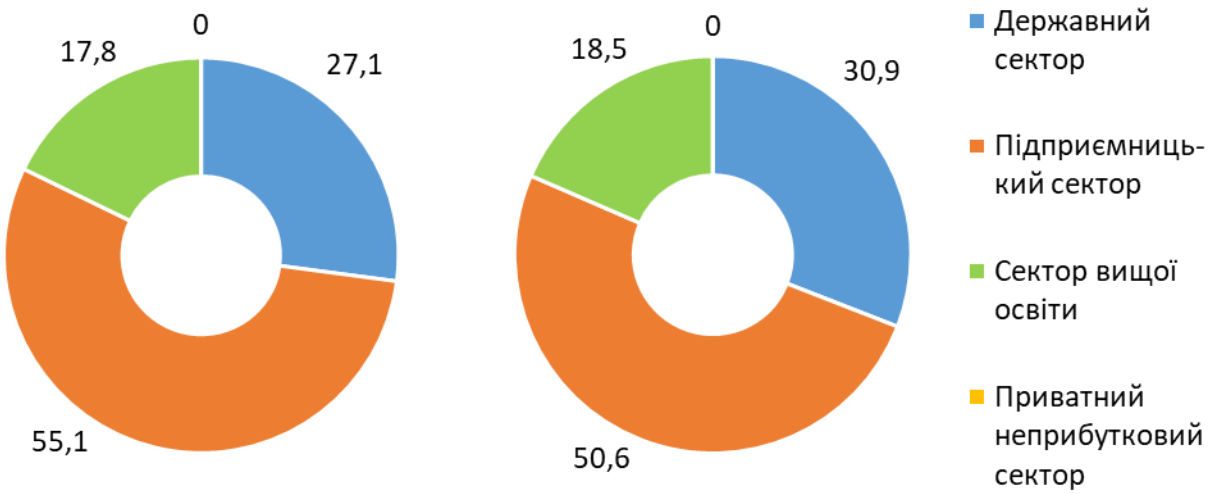

Кількість друкованих робіт (наукових публікацій), *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**345338**	**354703**	**374897**	**391398**	**327919**	**313021**
Державний сектор	66796	66940	67169	66924	62326	59966
у тому числі національні академії	57460	57749	57130	58394	51658	50221
з них **НАН України**	**37642**	**37211**	**36122**	**37871**	**32987**	**32899**
Підприємницький сектор	6882	6501	4521	4308	3312	2657
Сектор вищої освіти	271649	281243	303192	320166	262281	250398
Приватний неприбутковий сектор	11	19	15	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	19,3	18,9	17,9	17,1	19,0	19,2
у тому числі національні академії	16,6	16,3	15,2	15,0	15,8	16,0
з них **НАН України**	**10,9**	**10,5**	**9,6**	**9,7**	**10,1**	**10,5**
Підприємницький сектор	2,0	1,8	1,2	1,1	1,0	0,9
Сектор вищої освіти	78,7	79,3	80,9	81,8	80,0	79,9
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Розподіл кількості друкованих робіт (наукових публікацій) за секторами діяльності, %

2010 рік

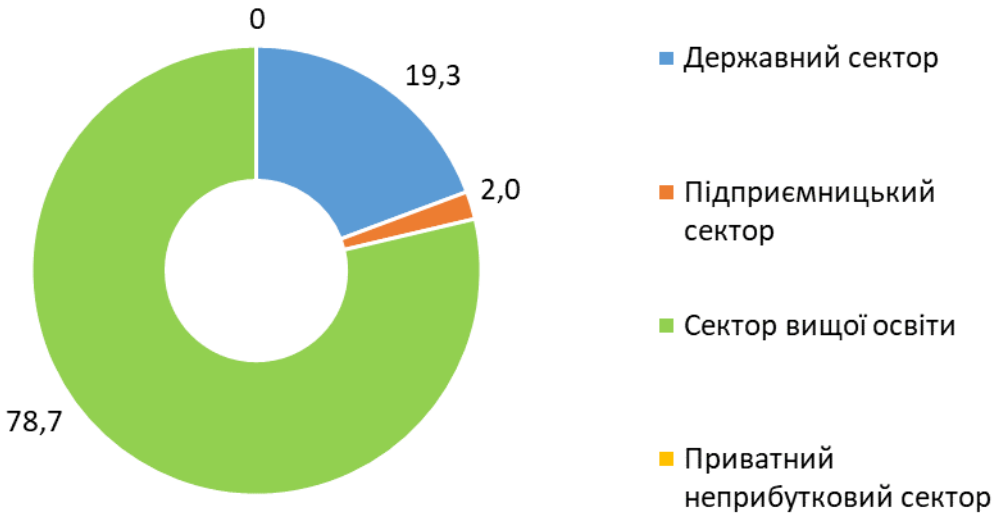

2015 рік

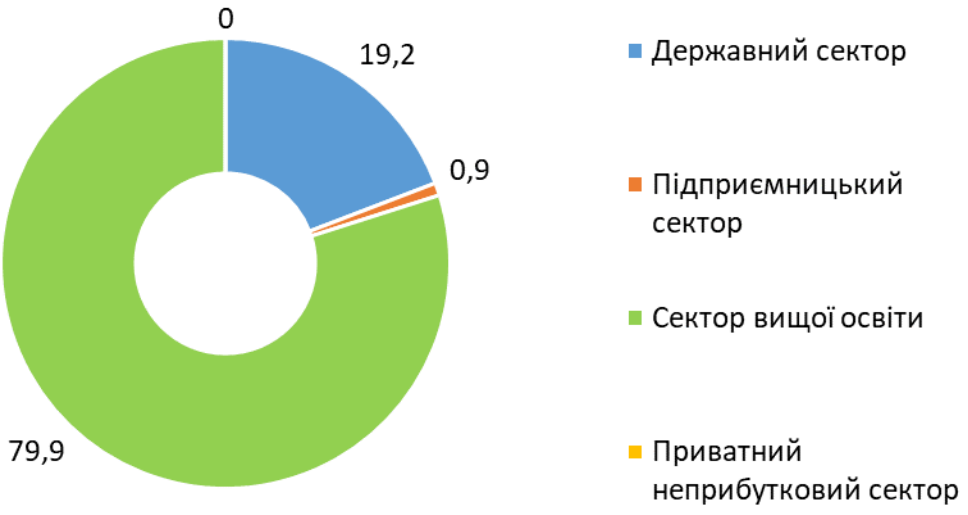

Кількість отриманих охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**7748**	**8757**	**8552**	**8432**	**7864**	**7334**
Державний сектор	1886	2065	1807	1821	1902	1843
у тому числі національні академії	1668	1885	1552	1552	1668	1599
з них **НАН України**	**790**	**897**	**750**	**856**	**808**	**675**
Підприємницький сектор	443	494	360	269	226	528
Сектор вищої освіти	5419	6198	6385	6342	5736	4963
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	24,3	23,6	21,1	21,6	24,2	25,1
у тому числі національні академії	21,5	21,5	18,1	18,4	21,2	21,8
з них **НАН України**	**10,2**	**10,2**	**8,7**	**10,2**	**10,3**	**9,2**
Підприємницький сектор	5,7	5,6	4,2	3,2	2,9	7,2
Сектор вищої освіти	70,0	70,8	74,7	75,2	73,0	67,7
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Кількість отриманих охоронних документів у патентних відомствах іноземних держав, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**84**	**72**	**86**	**72**	**62**	**27**
Державний сектор	33	30	25	21	11	2
у тому числі національні академії	22	21	22	20	7	2
з них **НАН України**	**20**	**12**	**7**	**19**	**7**	**2**
Підприємницький сектор	35	29	47	37	16	20
Сектор вищої освіти	16	13	14	14	35	5
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
(у % до загальної кількості кожного року)						
Державний сектор	35,2	41,7	29,1	29,2	17,7	7,4
у тому числі національні академії	26,2	29,2	18,1	27,8	11,3	7,4
з них **НАН України**	**23,8**	**16,7**	**8,1**	**26,4**	**11,3**	**7,4**
Підприємницький сектор	41,7	40,3	54,7	51,4	26,0	74,1
Сектор вищої освіти	19,1	18,0	16,2	19,4	56,5	18,5
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

V.3. Кількість наукових та науково-технічних робіт, виконаних організаціями національних академій наук і міністерств[5]

Усього робіт, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**52037**	**52354**	**53190**	**47875**	**42953**	**41070**
Усього по національних академіях	11189	11574	10718	11559	9565	9546
у тому числі:						
Національна академія наук	**6828**	**7385**	**6674**	**7274**	**5703**	**5544**
Національна академія аграрних наук	3433	3204	3163	3313	2954	3175
Національна академія медичних наук	759	795	691	784	721	649
Національна академія мистецтв	…	20	20	20	20	20
Національна академія педагогічних наук	139	133	127	130	129	120
Національна академія правових наук	36	37	43	38	38	38
Усього по міністерствах та відомствах	40848	40800	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	2321	2141	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	1087	3005	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	6794	6781	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	1724	1308	…	…	…	…

[5] Тут і далі у підрозділах V.1., V.3.-V.8. статистичні дані для 2016 року наведено за Аналітичною довідкою Міністерства освіти і науки України «Стан розвитку науки і техніки, результати наукової і науково-технічної діяльності за 2016 рік», якщо не вказано інше. – URL: *https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/na-sajt-mon-ad-kmu-11.07.17.pdf.*

Розподіл кількості наукових та науково-технічних робіт, виконаних організаціями національних академій наук, %

2010 рік

2015 рік

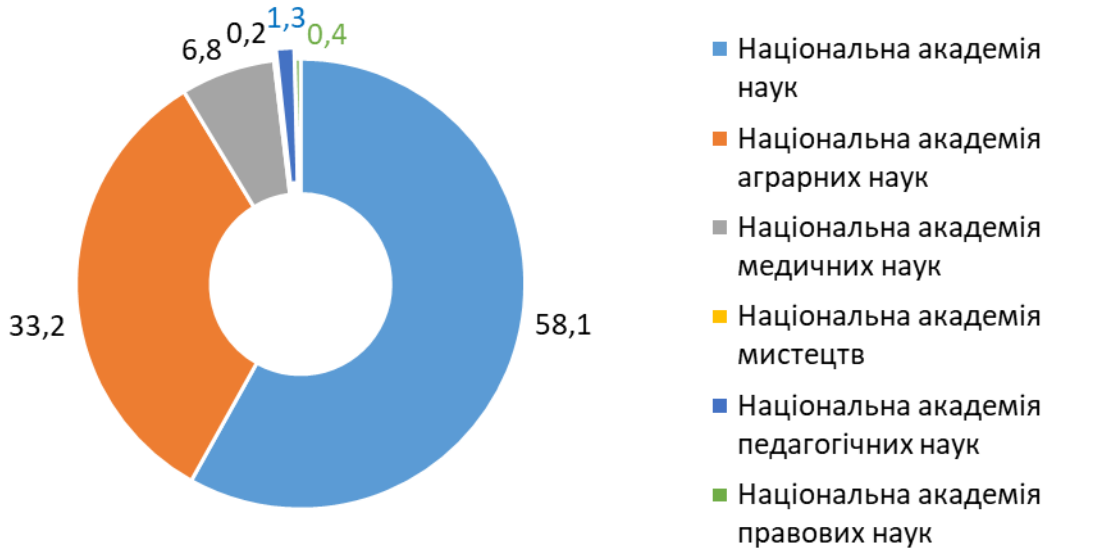

Кількість виконаних робіт зі створення нових методів, теорій,

одиниць

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**7733**	**7692**	**7570**	**7462**	**6779**	**5025**
Усього по національних академіях	2661	2741	2846	2787	2794	1701
у тому числі:						
Національна академія наук	**1767**	**1835**	**1766**	**1987**	**1937**	**1151**
Національна академія аграрних наук	548	548	733	455	567	101
Національна академія медичних наук	277	290	260	246	223	433
Національна академія мистецтв	…	…	20	20	20	–
Національна академія педагогічних наук	57	57	54	66	34	–
Національна академія правових наук	12	11	13	13	13	16
Усього по міністерствах та відомствах	5072	4951	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	471	537	…	…	…	17
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	27	152	…	…	…	–
Міністерство освіти і науки	2104	2012	…	…	…	1699
Міністерство охорони здоров’я	926	593	…	…	…	660

Кількість виконаних робіт зі створення нових видів виробів,

одиниць

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**6240**	**6475**	**5645**	**4652**	**4082**	**910**
Усього по національних академіях	1008	1074	837	988	965	208
у тому числі:						
Національна академія наук	**632**	**699**	**562**	**439**	**469**	**196**
Національна академія аграрних наук	293	283	217	486	432	12
Національна академія медичних наук	83	92	58	61	64	–
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	2	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	5232	5401	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	251	290	…	…	…	8
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	77	165	…	…	…	4
Міністерство освіти і науки	839	754	…	…	…	175
Міністерство охорони здоров’я	58	52	…	…	…	1

Кількість виконаних робіт зі створення нових технологій,

одиниць

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**5738**	**5331**	**5008**	**3220**	**3065**	**1337**
Усього по національних академіях	1873	1546	1548	1345	1173	472
у тому числі:						
Національна академія наук	**901**	**750**	**715**	**638**	**552**	**245**
Національна академія аграрних наук	856	693	671	568	516	106
Національна академія медичних наук	106	96	156	131	94	121
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	7	6	6	8	11	–
Національна академія правових наук	3	1	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	3865	3785	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	512	413	…	…	…	2
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	358	539	…	…	…	1
Міністерство освіти і науки	883	819	…	…	…	390
Міністерство охорони здоров’я	250	232	…	…	…	4

Розподіл кількості виконаних робіт зі створення нових технологій за національними академіями наук, %

2010 рік

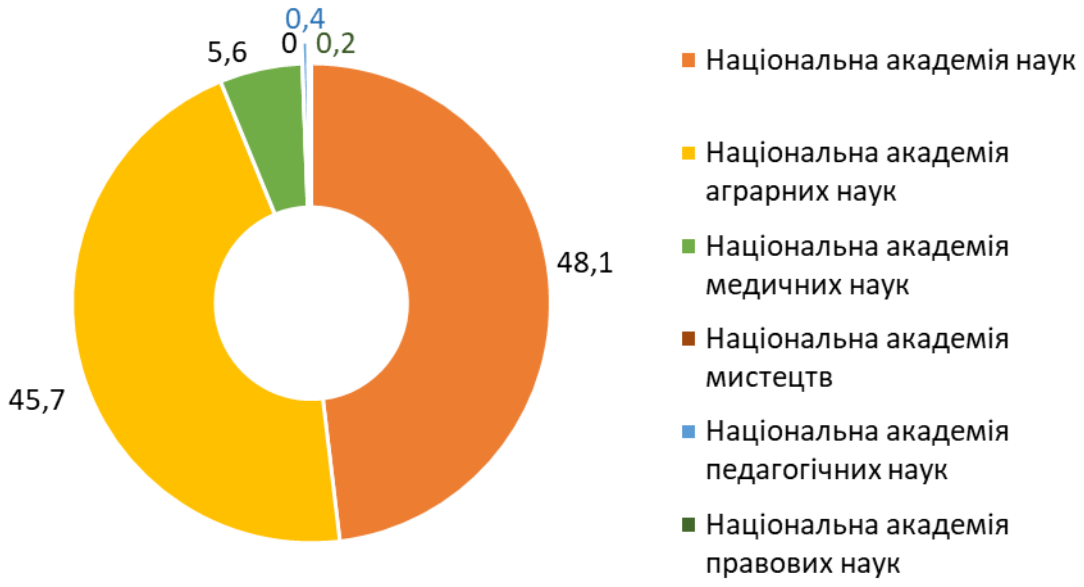

2015 рік

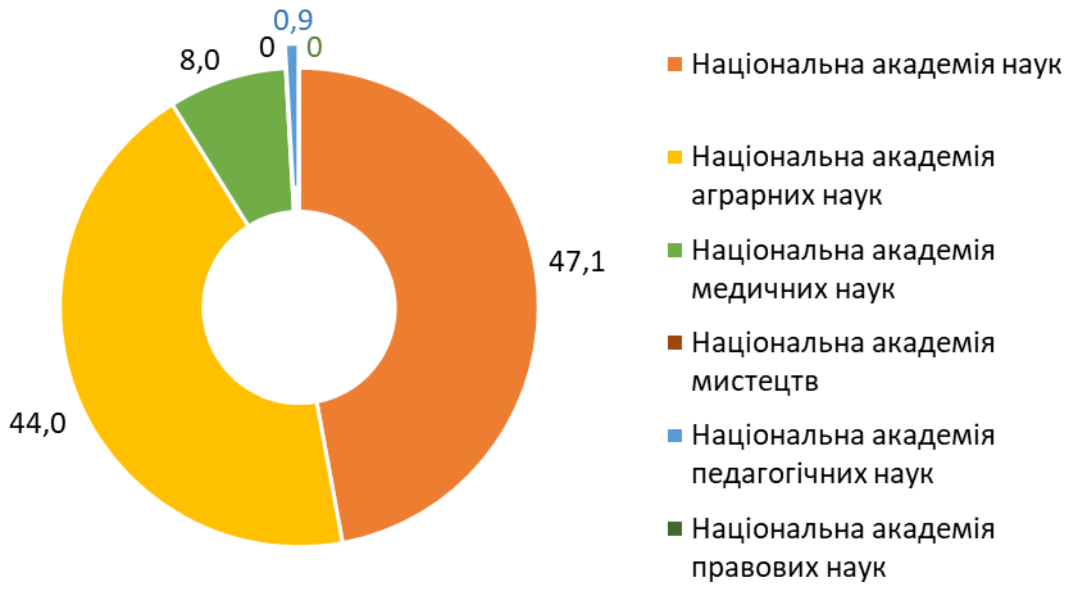

Кількість виконаних робіт зі створення нових видів матеріалів, *одиниць*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**1419**	**1553**	**1171**	**1070**	**911**	**724**
Усього по національних академіях	646	645	501	585	441	302
у тому числі:						
Національна академія наук	**531**	**513**	**449**	**529**	**389**	**281**
Національна академія аграрних наук	114	127	52	32	33	21
Національна академія медичних наук	1	5	…	24	19	–
Усього по міністерствах та відомствах	773	908	…	…	…	–
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	18	16	…	…	…	–
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	20	37	…	…	…	–
Міністерство освіти і науки	327	296	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	2	33	…	…	…	–

Кількість виконаних робіт зі створення нових видів сортів рослин та порід тварин,

одиниць

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**669**	**601**	**515**	**745**	**2165**	**226**
Усього по національних академіях	561	515	445	454	485	211
у тому числі:						
Національна академія наук	**35**	**57**	**28**	**17**	**21**	**21**
Національна академія аграрних наук	526	458	417	437	464	190
Національна академія медичних наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	108	143	…	…	…	–
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	59	70	…	…	…	–
Міністерство освіти і науки	3	3	…	…	…	–
Міністерство охорони здоров’я	15	–	…	…	…	…

V.4. Кількість друкованих робіт в організаціях національних академій наук та міністерств*

Усього друкованих робіт, *одиниць*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**345338**	**354703**	**391398**	**327919**	**313021**	**215482**
Усього по національних академіях	57460	57749	58394	51658	50221	43945
у тому числі:						
Національна академія наук	**37642**	**37211**	**37871**	**32987**	**32899**	**31537**
Національна академія аграрних наук	7398	7449	8704	7336	7110	4935
Національна академія медичних наук	7947	7958	7568	7071	7061	4833
Національна академія мистецтв	…	122	178	173	82	125
Національна академія педагогічних наук	3561	3983	3310	3139	1990	2084
Національна академія правових наук	912	1026	763	952	1079	431
Усього по міністерствах та відомствах	287878	296976	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	19009	15340	…	…	…	644
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	558	492	…	…	…	7
Міністерство освіти і науки	202905	206721	…	…	…	61922
Міністерство охорони здоров’я	32652	32450	…	…	…	2904

* Кількість інших типів друкованих праць (окрім монографій, підручників, навчальних посібників та статей у наукових фахових журналах) у п. V.4 не враховано.

Монографії, підручники, навчальні посібники, *одиниць*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**23360**	**24408**	**25262**	**21846**	**20957**	**15306**
Усього по національних академіях	2344	2888	1980	1710	2576	856
у тому числі:						
Національна академія наук	**1141**	**1817**	**1142**	**885**	**2021**	**515**
Національна академія аграрних наук	204	277	367	252	287	194
Національна академія медичних наук	319	248	197	151	131	99
Національна академія мистецтв	…	32	15	7	1	7
Національна академія педагогічних наук	603	433	172	334	66	10
Національна академія правових наук	77	81	87	81	70	31
Усього по міністерствах та відомствах	21016	21517	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	1314	807	…	…	…	20
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	118	66	…	…	…	–
Міністерство освіти і науки	15643	16075	…	…	…	4528
Міністерство охорони здоров’я	1538	1495	…	…	…	84

Розподіл кількості монографій, підручників, навчальних посібників за національними академіями наук, %

2010 рік

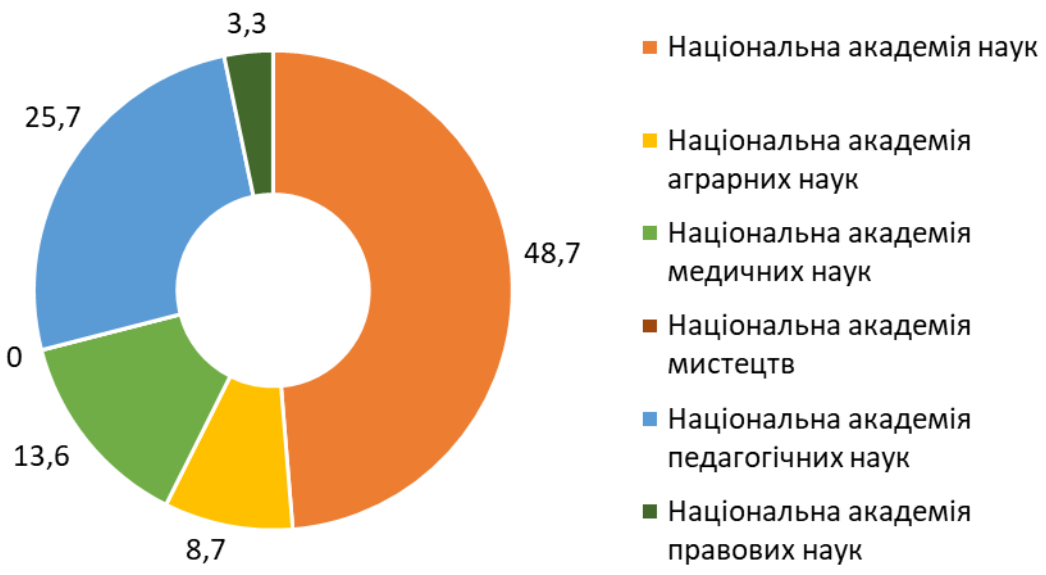

2016 рік

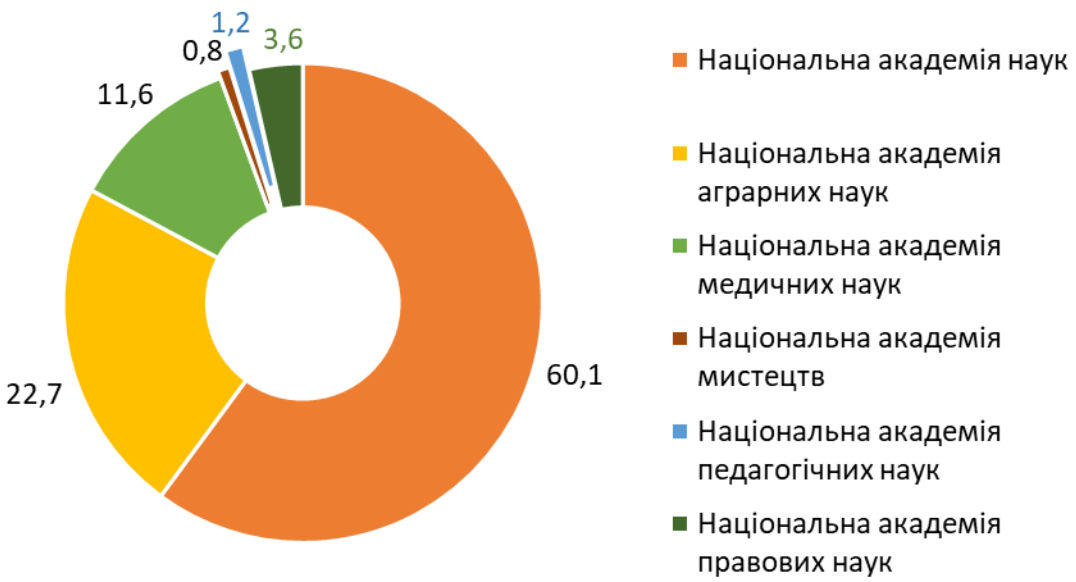

Статті у наукових фахових журналах, *одиниць*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**194378**	**196194**	**203975**	**179727**	**157319**	**175649**
Усього по національних академіях	35438	33968	36495	33894	30656	28476
у тому числі:						
Національна академія наук	**22908**	**21770**	**23596**	**21573**	**20274**	**19848**
Національна академія аграрних наук	5507	5487	6494	5802	5225	4741
Національна академія медичних наук	4239	3715	3921	3457	3400	2318
Національна академія мистецтв	…	90	163	159	74	118
Національна академія педагогічних наук	2273	2296	1832	2277	1260	1073
Національна академія правових наук	511	610	489	626	423	378
Усього по міністерствах та відомствах	158940	161861	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	13120	11823	…	…	…	4
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	360	402	…	…	…	–
Міністерство освіти і науки	106737	108820	…	…	…	4416
Міністерство охорони здоров’я	17718	17023	…	…	…	801

Розподіл кількості статей у наукових фахових журналах за національними академіями наук, %

2010 рік

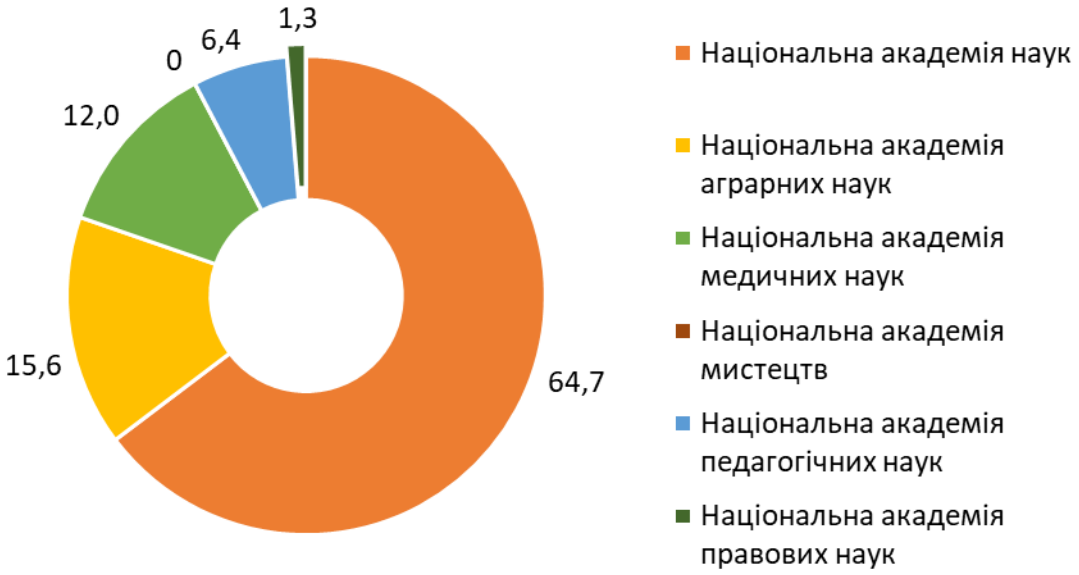

2016 рік

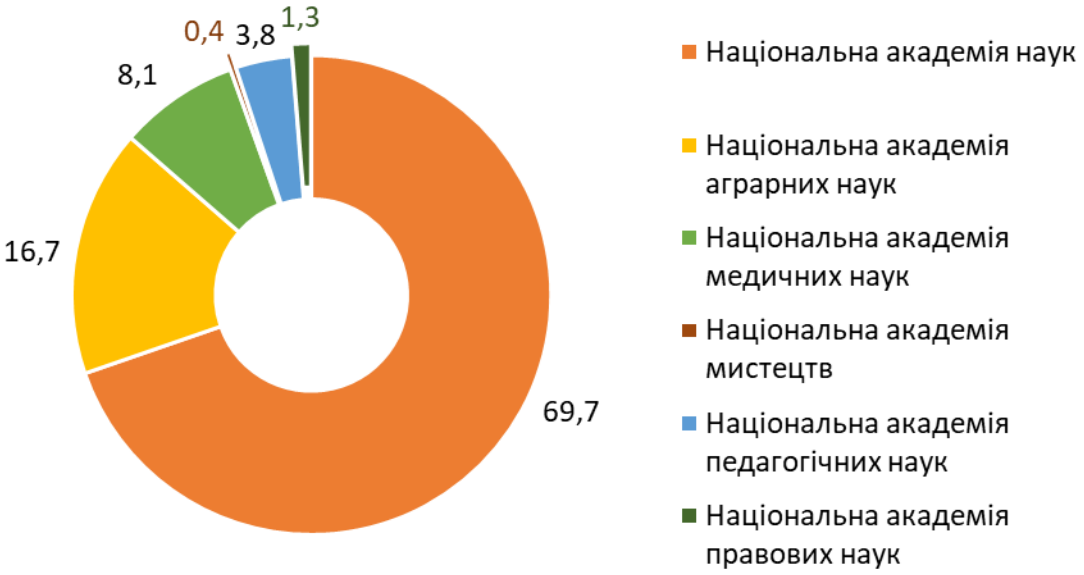

V.5. Кількість заявок на видачу охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України в організаціях національних академій наук і міністерств

Усього подано заявок на видачу охоронних документів, *одиниць*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**8894**	**8849**	**8348**	**8029**	**7358**	**8769**
Усього по національних академіях	1971	1788	1578	1478	1449	1236
з них:						
Національна академія наук	**863**	**825**	**816**	**726**	**565**	**593**
Національна академія аграрних наук	641	484	424	431	554	276
Національна академія медичних наук	467	479	338	321	330	364
Усього по міністерствах та відомствах	6923	7061	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	470	448	…	…	…	3
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	20	54	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	4100	4071	…	…	…	4708
Міністерство охорони здоров'я	1451	1276	…	…	…	1153

Подано заявок на видачу охоронних документів на винаходи,
одиниць

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**2252**	**2913**	**2887**	**2965**	**2338**	**1917**
Усього по національних академіях	742	841	823	733	585	584
з них:						
Національна академія наук	**436**	**481**	**501**	**462**	**331**	**345**
Національна академія аграрних наук	191	216	189	172	172	172
Національна академія медичних наук	115	144	133	99	82	67
Усього по міністерствах та відомствах	1510	2072	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	208	221	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	7	22	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	846	956	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	166	187	…	…	…	…

Подано заявок на видачу охоронних документів на сорти рослин, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**328**	**281**	**263**	**206**	**226**	**328**
Усього по національних академіях	307	205	239	190	215	321
з них:						
Національна академія наук	**18**	**19**	**39**	**9**	**40**	**31**
Національна академія аграрних наук	289	186	200	181	175	290
Національна академія медичних наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	21	262	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	3	43	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	3	13	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	–	–	…	…	…	…

V.6. Кількість отриманих охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України в організаціях національних академій наук і міністерств

Усього отримано охоронних документів, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**7748**	**8757**	**8552**	**8483**	**7864**	**7334**
Усього по національних академіях	1688	1885	1552	1552	1668	1599
з них:						
Національна академія наук	**790**	**897**	**750**	**856**	**808**	**675**
Національна академія аграрних наук	437	520	382	355	550	621
Національна академія медичних наук	461	468	420	340	310	303
Усього по міністерствах та відомствах	6060	5848	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	471	382	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	22	53	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	3362	3926	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	1273	1474	…	…	…	…

Отримано охоронних документів на винаходи, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**1931**	**2661**	**2694**	**2731**	**2244**	**1805**
Усього по національних академіях	635	815	776	678	659	586
з них:						
Національна академія наук	**370**	**468**	**483**	**431**	**389**	**385**
Національна академія аграрних наук	146	218	157	160	168	144
Національна академія медичних наук	119	129	136	86	102	57
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	1	–	–

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього по міністерствах та відомствах	1296	1866	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	195	181	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	9	24	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	683	917	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	121	198	…	…	…	…

Отримано охоронних документів на сорти рослин, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**218**	**299**	**205**	**129**	**397**	**452**
Усього по національних академіях	194	272	186	120	375	434
з них:						
Національна академія наук	**28**	**72**	**14**	**19**	**67**	**57**
Національна академія аграрних наук	166	200	172	101	308	377
Національна академія медичних наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	24	27	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	6	7	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	3	10	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	–	–	…	…	…	…

V.7. Кількість заявок на видачу охоронних документів у патентних відомствах іноземних держав в організаціях національних академій наук і міністерств

Усього подано заявок на видачу охоронних документів, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**112**	**68**	**98**	**90**	**51**	**52**
Усього по національних академіях	41	19	42	37	23	2
з них:						
Національна академія наук	**10**	**18**	**19**	**20**	**18**	**1**
Національна академія аграрних наук	31	1	23	17	_	1
Усього по міністерствах та відомствах	71	49	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	2	–	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	15	6	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	–	–	…	…	…	…

Подано заявок на видачу охоронних документів на винаходи,
одиниць

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**56**	**42**	**58**	**38**	**28**	**16**
Усього по національних академіях	10	18	19	12	7	–
з них:						
Національна академія наук	**10**	**18**	**13**	**12**	**7**	–
Національна академія аграрних наук	–	–	6	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	46	24	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	2	–	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	14	6	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	–	–	…	…	…	…

Подано заявок на видачу охоронних документів на сорти рослин, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**33**	**1**	**16**	**20**	**11**	**1**
Усього по національних академіях	31	1	16	20	11	1
з них:						
Національна академія наук	–	–	–	**3**	**11**	–
Національна академія аграрних наук	31	1	16	17	–	1
Усього по міністерствах та відомствах	2	–	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	–	–	…	…	…	…

V.8. Кількість отриманих охоронних документів у патентних відомствах іноземних держав в організаціях національних академій наук і міністерств

Усього отримано охоронних документів, *одиниць*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Усього	**84**	**72**	**72**	**62**	**27**	**16**
Усього по національних академіях	22	21	20	7	2	1
з них:						
Національна академія наук	**20**	**12**	**19**	**7**	**2**	**1**
Національна академія аграрних наук	2	9	1	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	62	51	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	2	2	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	2	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	12	10	…	…	…	10
Міністерство охорони здоров'я	3	1	…	…	…	…

Отримано охоронних документів на винаходи, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**60**	**42**	**49**	**55**	**26**	**24**
Усього по національних академіях	19	12	6	16	7	1
з них:						
Національна академія наук	**19**	**12**	**6**	**16**	**7**	**1**
Національна академія аграрних наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	41	30	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	2	–	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	1	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	10	10	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров'я	3	–	…	…	…	…

Отримано охоронних документів на сорти рослин, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**2**	**11**	**13**	**3**	–	–
Усього по національних академіях	2	9	13	3	–	–
з них:						
Національна академія наук	–	–	–	**2**	–	–
Національна академія аграрних наук	2	9	13	1	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	–	2	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	–	2	…	…	…	…

V.9. Результативні показники бюджетних програм*

Кількість результативних показників за національними академіями наук і міністерствами: 2016-2017, *одиниць*

	2016	2017
Усього по національних академіях**	758	574
у тому числі:		
Національна академія наук	**225**	**177**
Національна академія педагогічних наук	140	101
Національна академія мистецтв	58	40
Національна академія медичних наук	147	122
Національна академія аграрних наук	188	134
Національна академія правових наук	…	…
Усього по міністерствах та відомствах	…	…
з них:		
Міністерство освіти і науки	771	600
Міністерство аграрної політики та продовольства	136	194
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	289	262
Міністерство охорони здоров’я	584	606

* Результативні показники бюджетної програми (підпрограми) містять кількісні та якісні показники, які визначають результат виконання бюджетної програми (підпрограми), характеризують хід її реалізації, ступінь досягнення поставленої мети, виконання завдань бюджетної програми (підпрограми) та ефективність використання передбачених на їх виконання бюджетних коштів.

Джерело: За даними офісу з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України «Аналіз результативних показників головних розпорядників бюджетних коштів у 2016-2017 рр.». – URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/2017-12-18-kpis-2016-2017.pdf

** Розраховано за даними вказаного вище джерела інформації.

Середня кількість результативних показників на одну бюджетну програму: 2017, *одиниць*

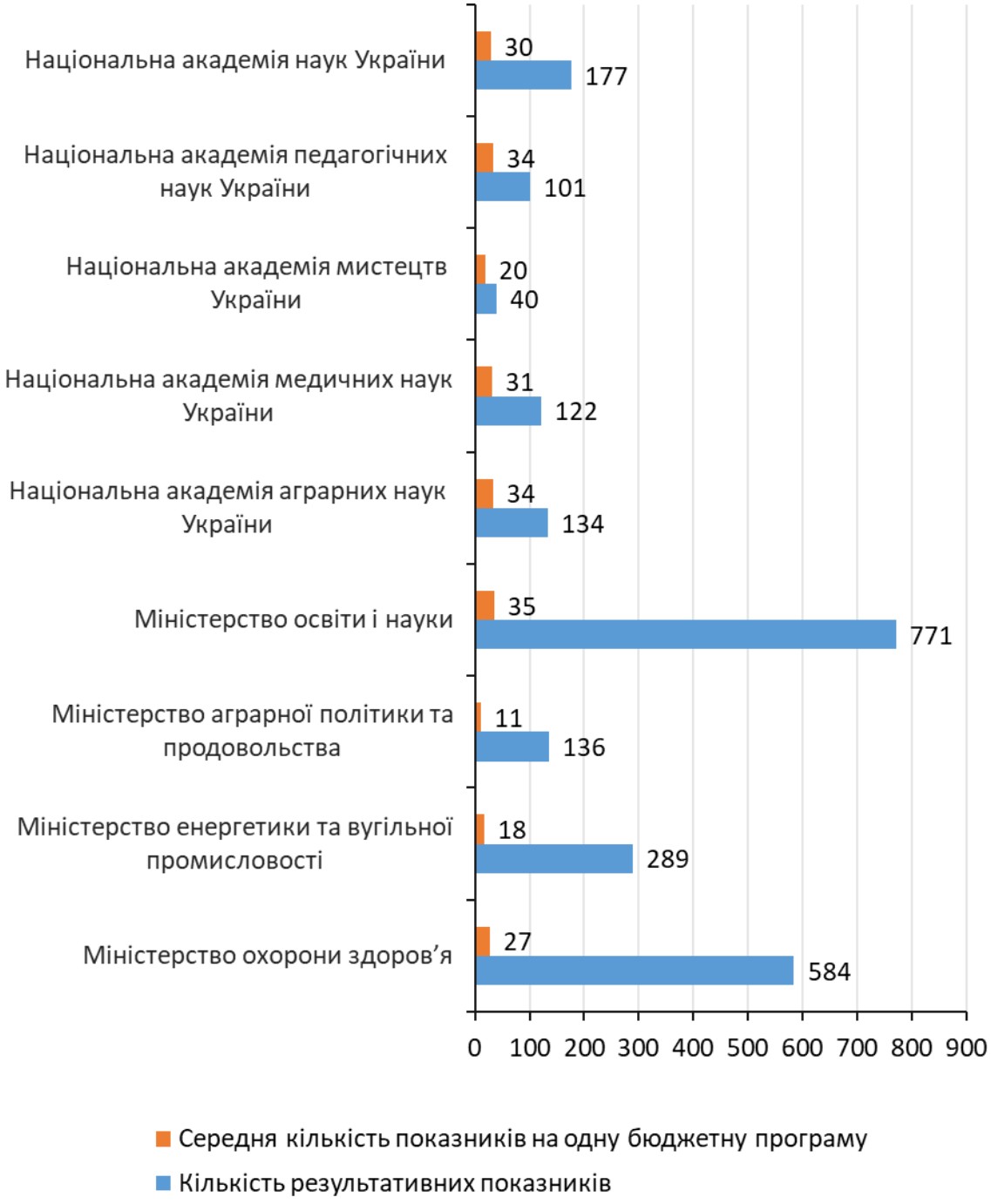

VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

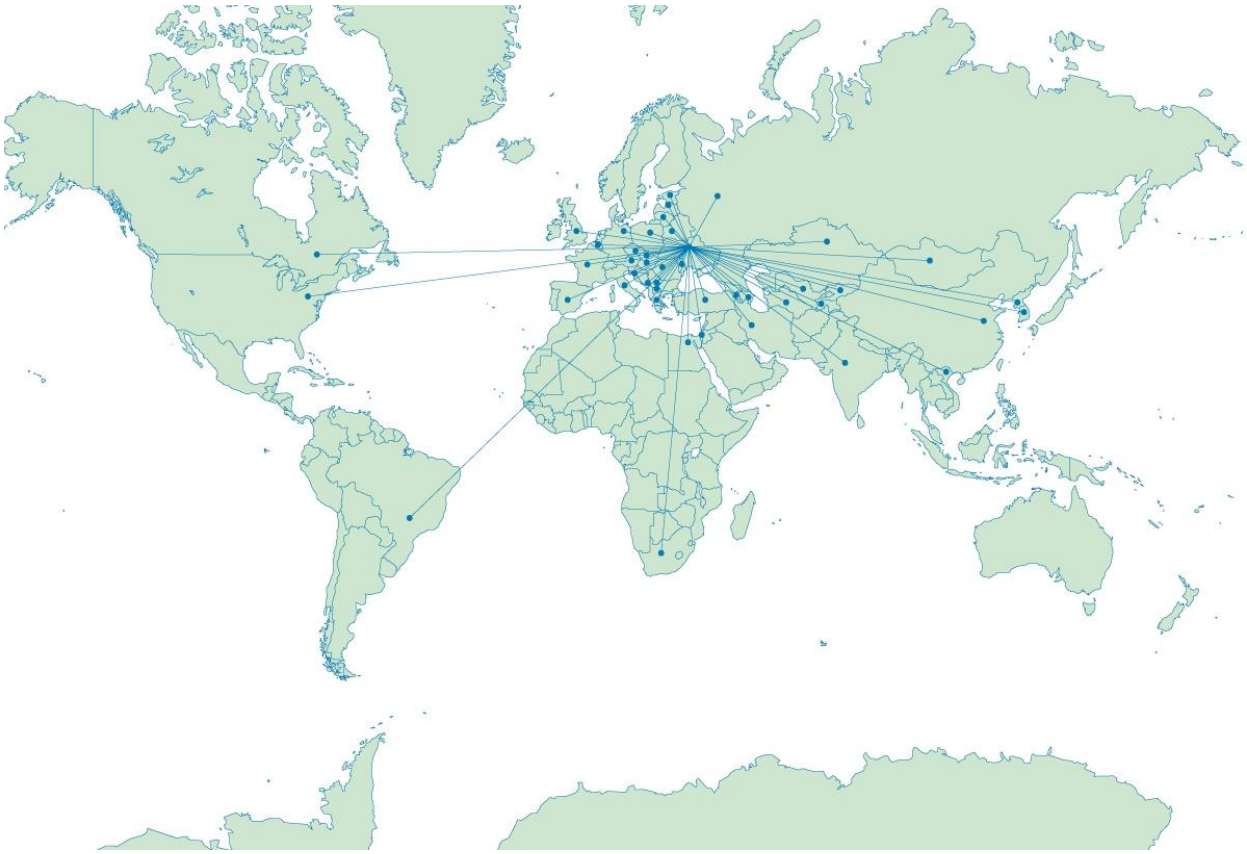

VI.1. Показники міжнародного співробітництва наукових організацій України за секторами діяльності

Кількість наукових працівників, які виїжджали за межі України, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**9898**	**10264**	**10453**	**11060**	**7316**	**7077**
Державний сектор	3070	2974	2837	2818	1965	2025
у тому числі національні академії	2791	2702	2503	2473	1689	1620
з них **НАН України**	**2398**	**2298**	**2149**	**2111**	**1403**	**1310**
Підприємницький сектор	1978	2005	2312	2552	1285	1059

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Сектор вищої освіти	4850	5285	5304	5690	4066	3993
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	31,0	29,0	27,1	25,5	26,9	28,6
у тому числі національні академії	28,2	26,3	23,9	22,4	23,1	22,9
з них **НАН України**	**24,2**	**22,4**	**20,6**	**19,1**	**19,2**	**18,5**
Підприємницький сектор	20,0	19,5	22,2	23,1	17,6	15,0
Сектор вищої освіти	49,0	51,5	50,7	51,4	55,6	56,4
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Кількість виїздів наукових працівників за межі України з метою участі у міжнародних семінарах, конференціях тощо,

одиниць

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**9737**	**11369**	**10661**	**10890**	**7638**	**7573**
Державний сектор	3107	3630	3227	3236	1924	2224
у тому числі національні академії	2794	3180	2689	2683	1515	1836
з них **НАН України**	**2136**	**2394**	**2104**	**2057**	**1068**	**1452**
Підприємницький сектор	841	818	644	778	433	356
Сектор вищої освіти	5789	6921	6790	6876	5281	4993
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	31,9	31,9	30,3	29,7	25,2	29,4
у тому числі національні академії	28,7	28,0	25,2	24,6	19,8	24,2
з них **НАН України**	**21,9**	**21,1**	**20,7**	**18,9**	**14,0**	**19,2**
Підприємницький сектор	8,6	7,1	6,0	7,1	5,7	4,7
Сектор вищої освіти	59,5	60,9	63,7	63,1	69,1	65,9
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Кількість міжнародних конференцій, семінарів тощо, проведених науковими організаціями, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**2201**	**2516**	**2508**	**2619**	**2023**	**2321**
Державний сектор	655	766	749	718	561	675
у тому числі національні академії	512	643	616	594	448	502
з них **НАН України**	**358**	**378**	**381**	**427**	**323**	**327**
Підприємницький сектор	129	173	104	99	38	52
Сектор вищої освіти	1416	1577	1655	1802	1424	1594
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	29,8	30,4	29,9	27,4	27,7	29,1
у тому числі національні академії	23,3	25,6	24,6	22,7	22,1	21,6
з них **НАН України**	**16,3**	**15,0**	**15,2**	**16,3**	**16,0**	**14,1**
Підприємницький сектор	5,9	6,9	4,1	3,8	1,9	2,2
Сектор вищої освіти	64,3	62,7	66,0	68,8	70,4	68,7
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Кількість грантів, отриманих на наукову роботу від міжнародних фондів, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**1723**	**1727**	**1855**	**2147**	**1885**	**1882**
Державний сектор	508	431	402	396	360	325
у тому числі національні академії	499	415	385	365	316	280
з них **НАН України**	**461**	**379**	**359**	**333**	**289**	**261**
Підприємницький сектор	26	20	14	8	10	15
Сектор вищої освіти	1189	1276	1439	1743	1515	1542
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	29,5	25,0	21,7	18,4	19,1	17,3
у тому числі національні академії	29,0	24,0	21,0	17,0	16,8	14,9

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
з них **НАН України**	**26,8**	**21,9**	**19,4**	**15,5**	**15,3**	**13,9**
Підприємницький сектор	1,5	1,1	0,7	0,4	0,5	0,8
Сектор вищої освіти	69,0	73,9	77,6	81,2	80,4	81,9
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

Кількість науковців, які брали участь у виконанні наукових робіт за грантами, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**4541**	**5155**	**5319**	**5083**	**4513**	**4300**
Державний сектор	1766	1880	1798	1766	1613	1462
у тому числі національні академії	1779	1817	1671	1613	1472	1308
з них **НАН України**	**1670**	**1629**	**1596**	**1530**	**1378**	**1238**
Підприємницький сектор	144	625	644	42	175	157
Сектор вищої освіти	2631	2650	2877	3275	2725	2681
Приватний неприбутковий сектор	–	–	–	–	–	–
	(у % до загальної кількості кожного року)					
Державний сектор	38,9	36,5	33,8	34,7	35,7	34,0
у тому числі національні академії	39,2	35,2	31,4	31,7	32,6	30,4
з них **НАН України**	**36,8**	**31,6**	**30,0**	**30,1**	**30,5**	**28,8**
Підприємницький сектор	3,2	12,1	12,1	0,8	3,9	3,7
Сектор вищої освіти	57,9	51,4	54,1	64,4	60,4	62,3
Приватний неприбутковий сектор	×	×	×	×	×	×

VI.2. Зарубіжні відрядження наукових працівників

Кількість наукових працівників організацій національних академій наук і міністерств, які виїжджали за межі України, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**9898**	**10264**	**10453**	**11060**	**7316**	**7077**
Усього по національних академіях	2791	2702	2503	2473	1689	1620
у тому числі:						
Національна академія наук	**2398**	**2298**	**2149**	**2111**	**1403**	**1310**
Національна академія аграрних наук	134	110	140	120	74	78
Національна академія медичних наук	257	286	197	223	197	203
Національна академія мистецтв	…	2	2	…	…	…
Національна академія педагогічних наук	2	6	14	18	15	29
Національна академія правових наук	…	–	1	1	…	…
Усього по міністерствах та відомствах	7107	7564	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	662	389	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	40	103	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	3163	3777	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	631	443	…	…	…	…

Динаміка кількості наукових працівників організацій національних академій наук, які виїжджали за межі України, *осіб*

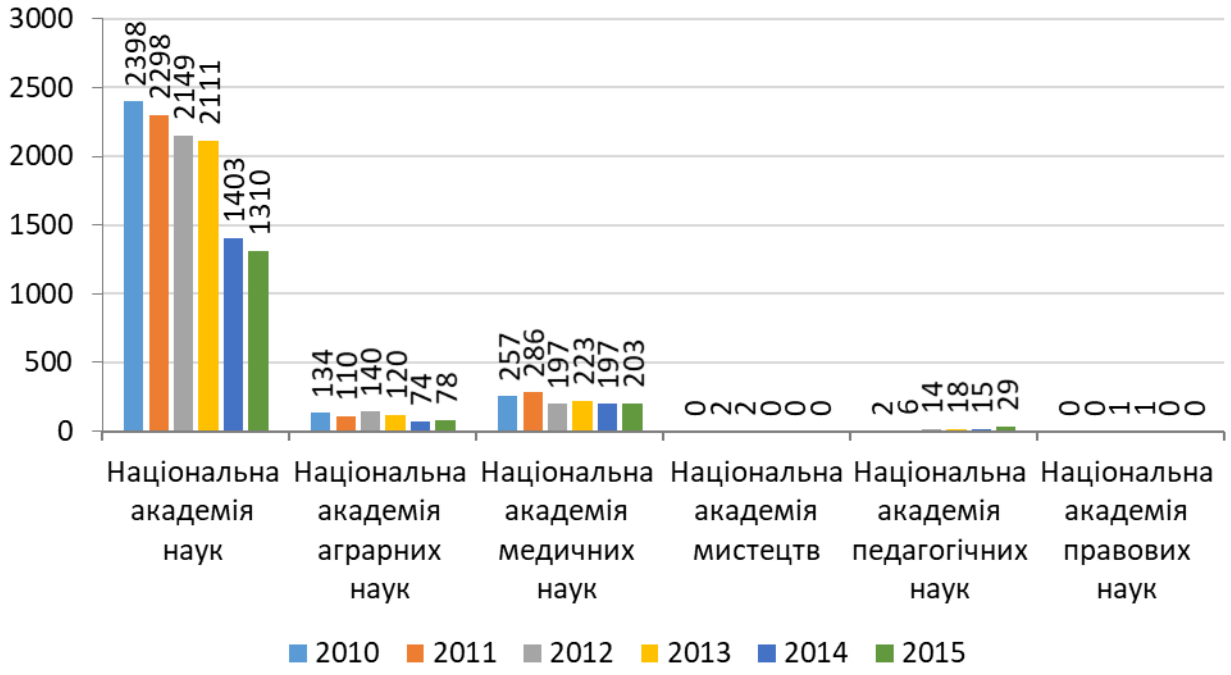

Динаміка кількості наукових працівників, які виїжджали за межі України, у наукових організаціях міністерств*, *осіб*

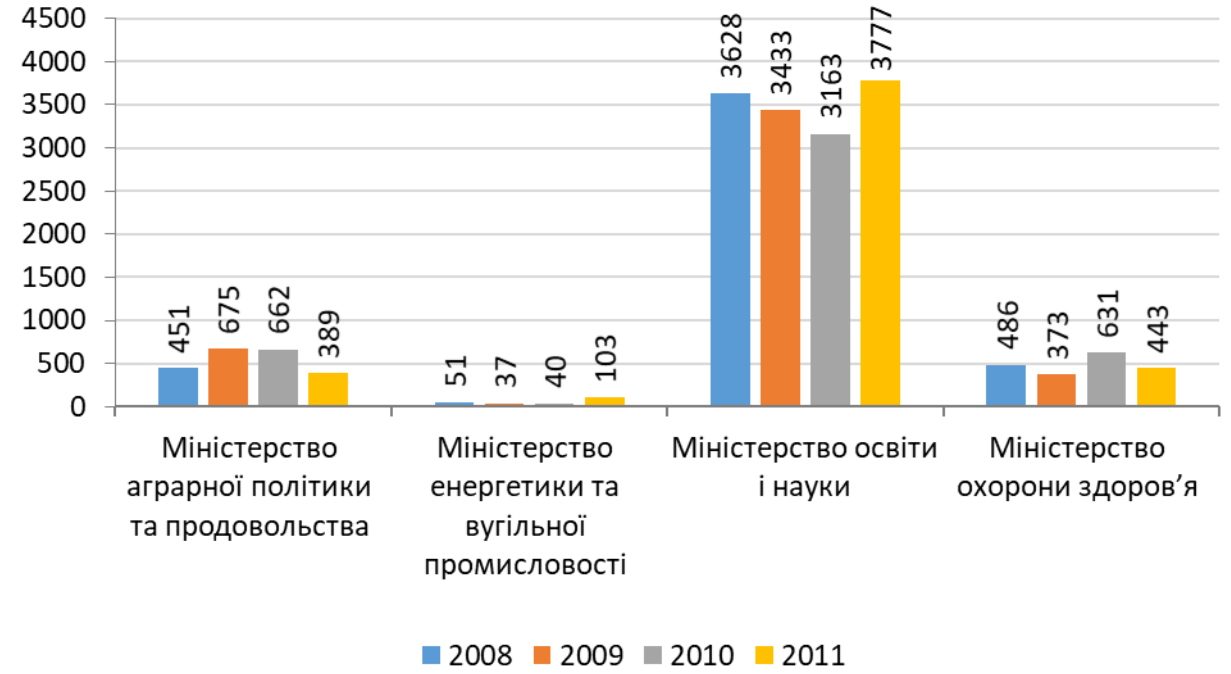

* Держстатслужба з 2012 р. не веде державні статистичні спостереження і не наводить дані для міністерств.

Кількість наукових працівників, які виїжджали за межі України з метою проведення наукових досліджень, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**5391**	**5988**	**5845**	**6217**	**3641**	**3335**
Усього по національних академіях	2027	2089	1826	1656	1075	996
у тому числі:						
Національна академія наук	**1926**	**1897**	**1732**	**1583**	**986**	**904**
Національна академія аграрних наук	51	53	45	40	34	32
Національна академія медичних наук	50	134	48	18	40	45
Національна академія мистецтв	…	2	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	3	1	15	15	15
Національна академія правових наук	…	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	2640	3901	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	190	118	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	30	95	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	987	1382	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	250	111	…	…	…	…

Кількість наукових працівників, які виїжджали за межі України з метою викладацької роботи, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**574**	**489**	**477**	**435**	**281**	**343**
Усього по національних академіях	80	94	68	51	52	58
у тому числі:						
Національна академія наук	**56**	**91**	**62**	**40**	**45**	**52**
Національна академія аграрних наук	6	–	5	2		–
Національна академія медичних наук	18	3	–	8	7	6
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	…	–	1	1	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	489	395	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	167	44	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	2	5	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	261	247	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	29	10	…	…	…	…

Кількість наукових працівників, які виїжджали за межі України з метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**3933**	**3787**	**4131**	**4408**	**3394**	**3399**
Усього по національних академіях	684	519	609	766	562	566
у тому числі:						
Національна академія наук	**416**	**310**	**355**	**488**	**372**	**354**
Національна академія аграрних наук	77	57	95	78	40	46
Національна академія медичних наук	189	149	144	197	150	152
Національна академія мистецтв	…	–	2	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	2	3	13	3	–	14
Національна академія правових наук	…	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	3052	3268	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	305	227	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	8	3	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	1915	2148	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	352	322	…	…	…	…

Кількість виїздів наукових працівників за межі України з метою участі у міжнародних семінарах, конференціях тощо, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**9737**	**11369**	**10661**	**10890**	**7638**	**7573**
Усього по національних академіях	2794	3180	2689	2683	1515	1836
у тому числі:						
Національна академія наук	**2136**	**2394**	**2104**	**2057**	**1068**	**1452**

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Національна академія аграрних наук	152	160	164	184	102	99
Національна академія медичних наук	474	548	370	394	336	274
Національна академія мистецтв	…	–	2	–	1	–
Національна академія педагогічних наук	32	78	47	45	8	10
Національна академія правових наук	–	–	2	3	–	1
Усього по міністерствах та відомствах	6943	8189	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	568	955	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	38	31	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	3863	4204	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	866	1057	…	…	…	…

Розподіл кількості наукових працівників в наукових організаціях національних академій наук, які виїжджали за межі України, за метою перебування, *%*

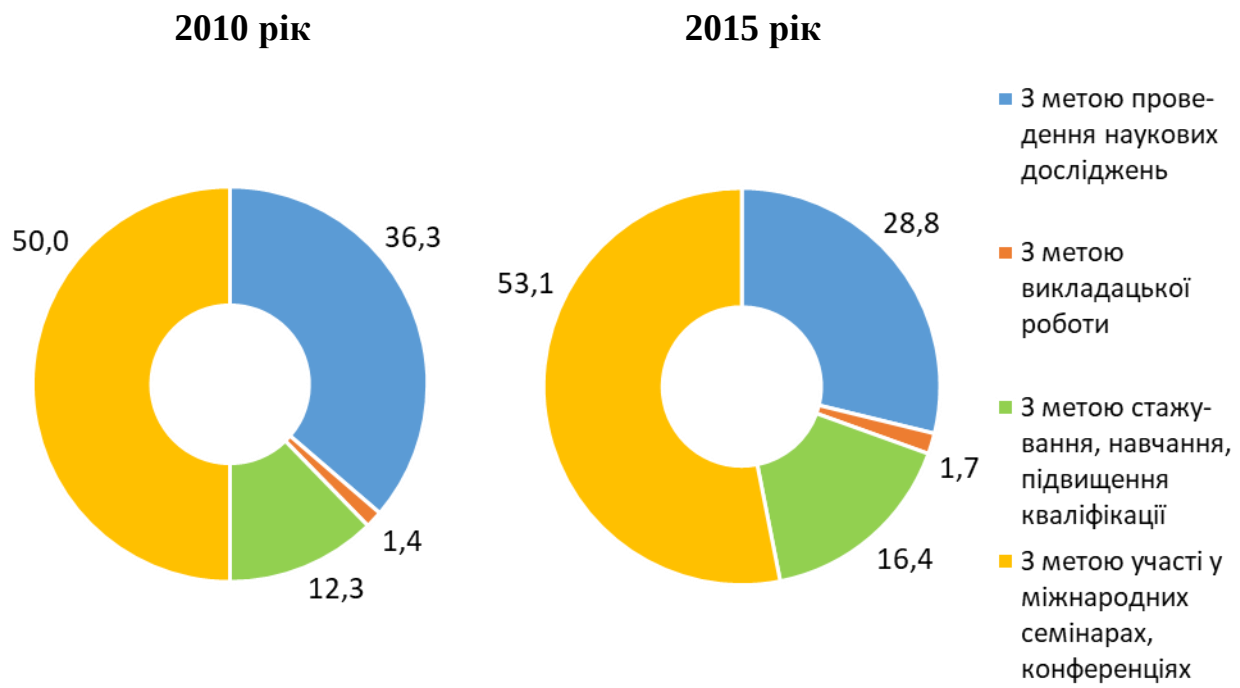

Кількість наукових працівників в наукових організаціях Національної академії наук і Міністерства освіти і науки, які виїжджали за межі України, за метою перебування, *осіб*

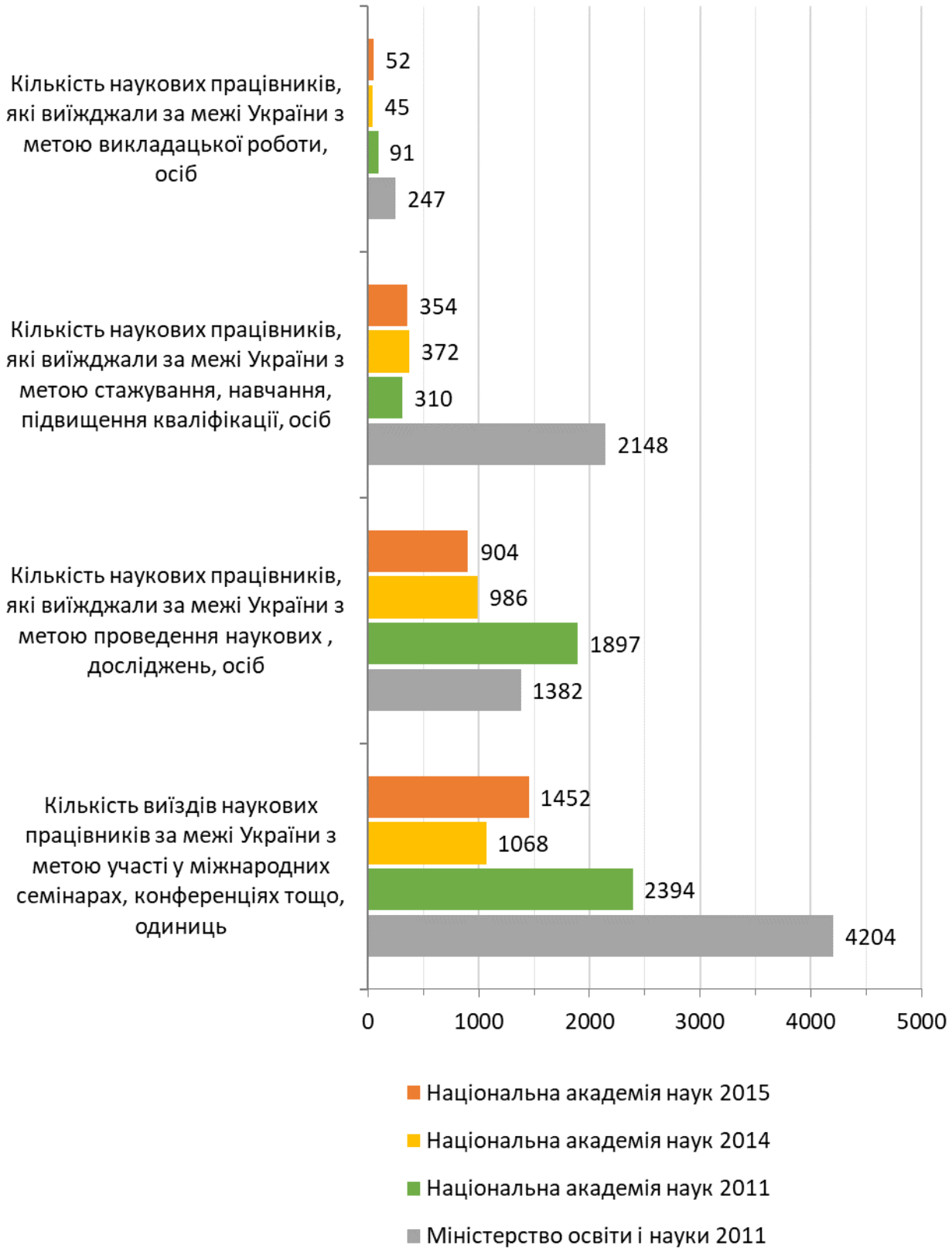

VI.3. Розподіл кількості наукових працівників організацій національних академій наук і міністерств, які виїжджали за межі України, за терміном перебування

Кількість науковців, які виїжджали на термін до 3-х місяців,

осіб

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**8906**	**9356**	**9549**	**10208**	**6489**	**6216**
Усього по національних академіях	2487	2462	2307	2327	1546	1435
у тому числі:						
Національна академія наук	**2124**	**2066**	**1968**	**1970**	**1265**	**1130**
Національна академія аграрних наук	108	105	132	117	73	77
Національна академія медичних наук	255	283	193	221	193	199
Національна академія мистецтв	…	2	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	6	13	18	15	29
Національна академія правових наук	…	–	1	1	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	5489	6894	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	651	375	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	40	103	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	2630	3230	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	567	401	…	…	…	…

Кількість науковців, які виїжджали на термін від 3-х місяців до 1 року, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**819**	**786**	**776**	**750**	**777**	**777**
Усього по національних академіях	220	187	160	126	125	158
у тому числі:						
Національна академія наук	**204**	**180**	**149**	**121**	**121**	**153**
Національна академія аграрних наук	13	5	5	3	1	1
Національна академія медичних наук	1	2	3	2	3	4
Національна академія мистецтв	…	…	2	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	2	–	1	–	–	–
Національна академія правових наук	…	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	593	599	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	11	13	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	490	520	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	29	6	…	…	…	…

Кількість науковців, які виїжджали на термін 1-2 роки,

осіб

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**96**	**49**	**86**	**55**	**21**	**53**
Усього по національних академіях	48	19	22	12	13	16
у тому числі:						
Національна академія наук	**36**	**19**	**22**	**12**	**12**	**16**
Національна академія аграрних наук	12	–	–	–	–	–
Національна академія медичних наук	–	–	–	–	1	–
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	…	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	48	30	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	–	–	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	19	8	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	20	18	…	…	…	…

Кількість науковців, які виїжджали на термін понад 2 роки,

осіб

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**77**	**75**	**42**	**47**	**29**	**31**
Усього по національних академіях	36	34	14	8	5	11
у тому числі:						
Національна академія наук	**34**	**33**	**10**	**8**	**5**	**11**
Національна академія аграрних наук	1	–	3	–	–	–
Національна академія медичних наук	1	1	1	–	–	–
Національна академія мистецтв	…	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	…	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	41	41	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	–	1	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	24	19	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	15	18	…	…	…	…

Розподіл кількості наукових працівників організацій національних академій наук і міністерств, які виїжджали за межі України, за терміном перебування, %

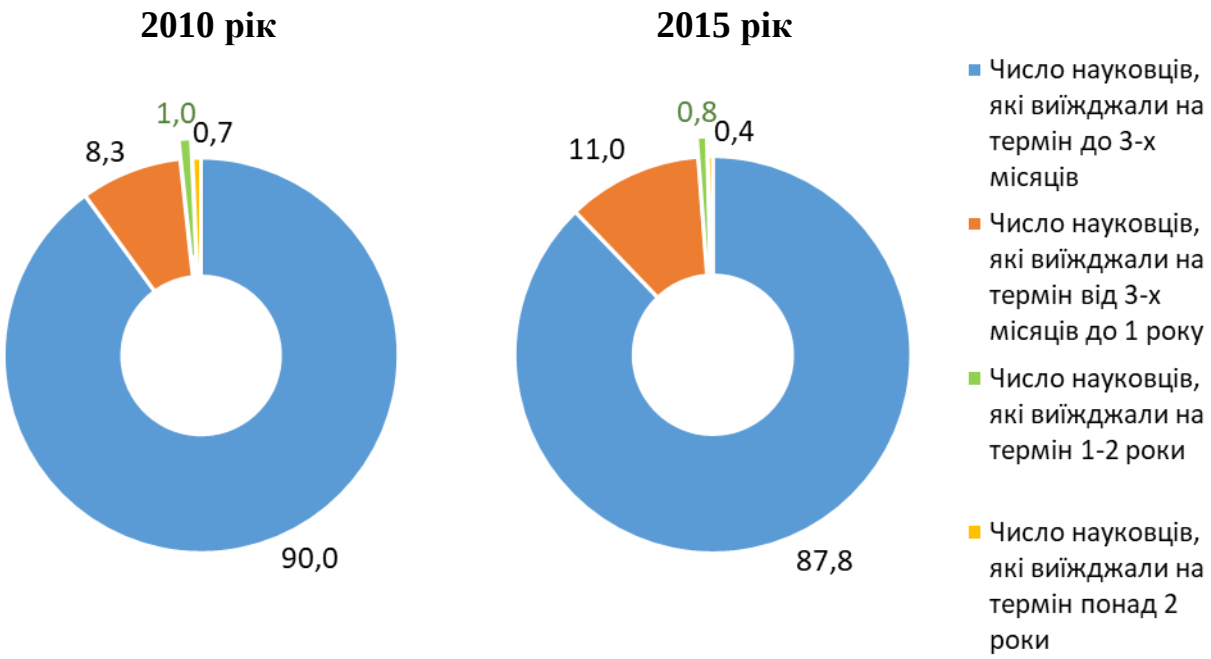

Розподіл кількості наукових працівників в наукових організаціях національних академій наук, які виїжджали за межі України, за терміном перебування, %

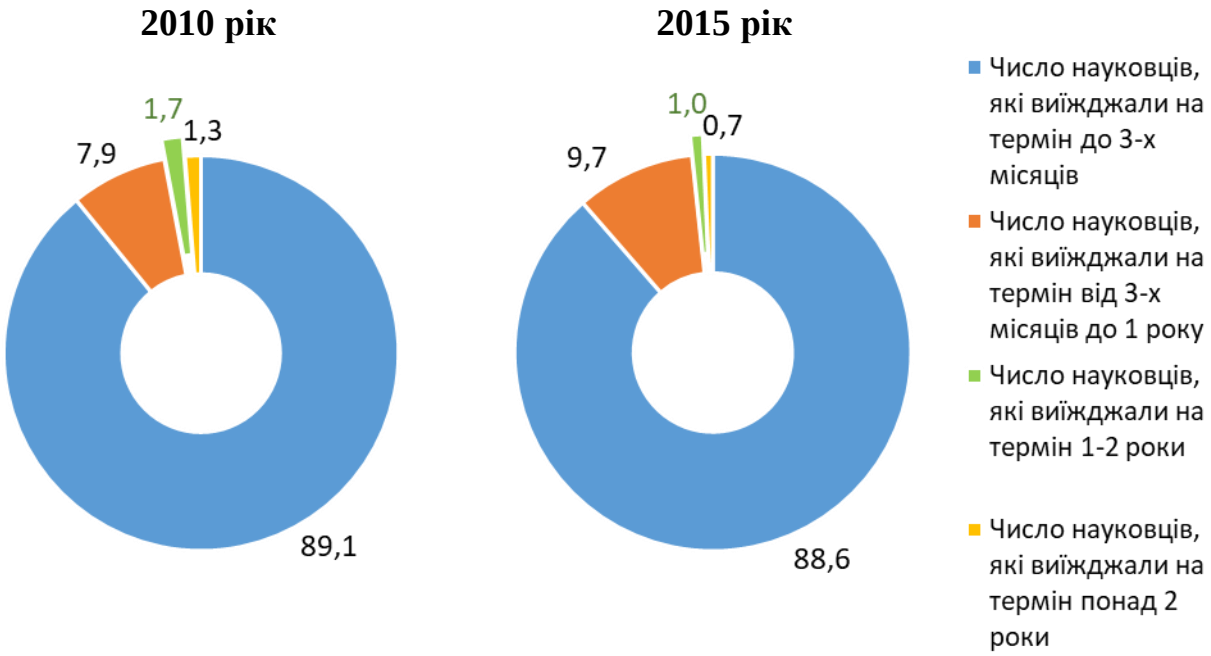

Розподіл кількості наукових працівників в наукових організаціях Національної академії наук, які виїжджали за межі України, за терміном перебування, *%*

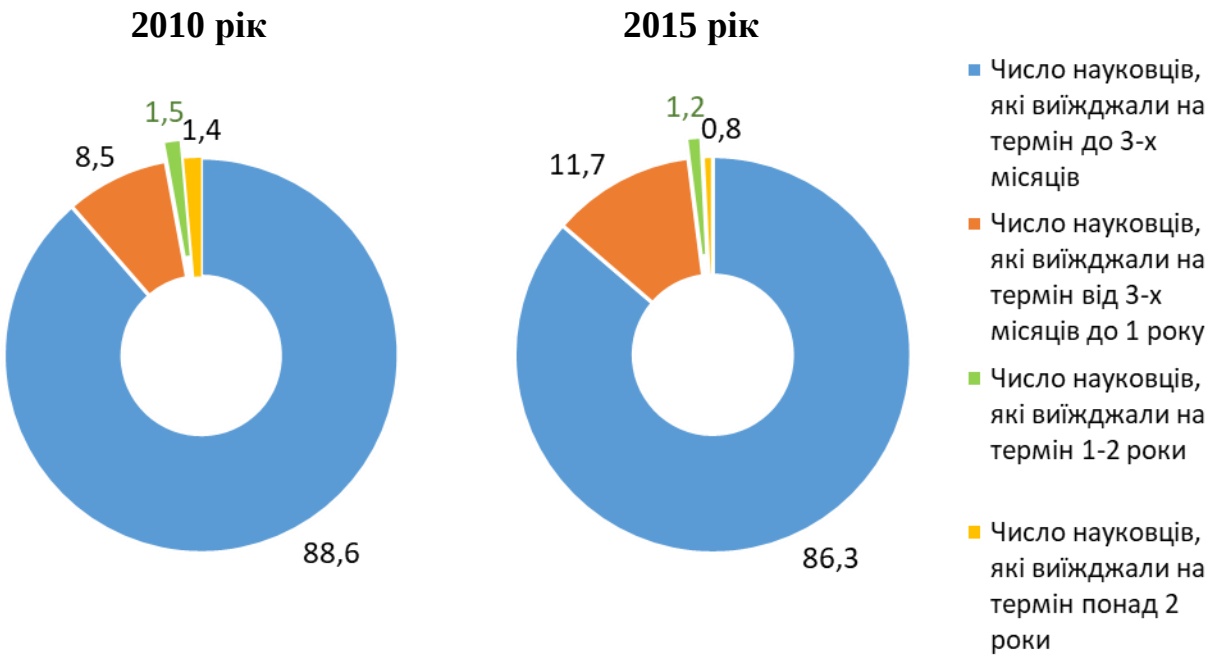

VI.4. Кількість грантів, отриманих на наукову роботу від міжнародних фондів, у наукових організаціях національних академій наук і міністерств

Загальна кількість отриманих грантів, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**1723**	**1727**	**1855**	**2147**	**1885**	**1882**
Усього по національних академіях	499	415	385	365	316	280
у тому числі:						
Національна академія наук	**461**	**379**	**359**	**333**	**289**	**261**
Національна академія аграрних наук	14	23	15	12	9	9
Національна академія медичних наук	17	11	8	20	18	10
Національна академія мистецтв	…	2	3	–	–	–

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Національна академія педагогічних наук	7	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	1221	1312	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	13	16	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	758	835	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	187	236	…	…	…	…

Кількість науковців, які користувались грантом, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	**4541**	**5155**	**5319**	**5083**	**4513**	**4300**
Усього по національних академіях	1779	1817	1671	1613	1472	1308
у тому числі:						
Національна академія наук	**1670**	**1629**	**1596**	**1530**	**1378**	**1238**
Національна академія аграрних наук	68	159	61	54	75	58
Національна академія медичних наук	7	27	11	29	19	12
Національна академія мистецтв	…	2	3	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	34	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–	–
Усього по міністерствах та відомствах	2762	3340	…	…	…	…
з них:						
Міністерство аграрної політики та продовольства	76	71	…	…	…	…
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	–	–	…	…	…	…
Міністерство освіти і науки	1787	1785	…	…	…	…
Міністерство охорони здоров’я	425	344	…	…	…	…

Розподіл кількості науковців, які виконували тематику за грантами міжнародних фондів, за національними академіями наук і міністерствами: 2010, *у % до загальної кількості науковців, які користувалися грантами*

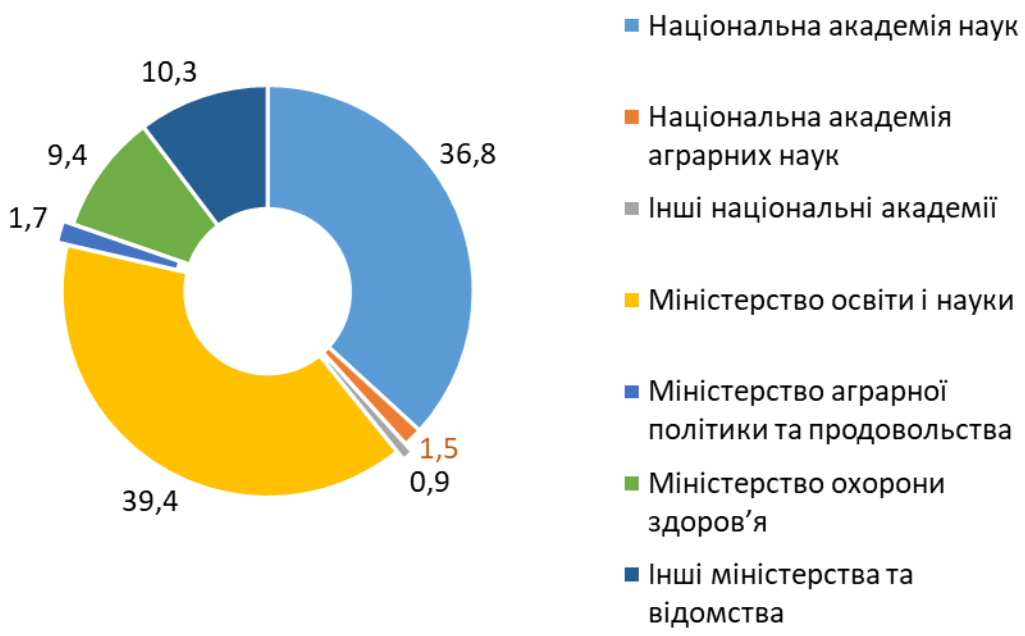

Розподіл кількості науковців, які виконували тематику за грантами міжнародних фондів, за національними академіями наук: 2015, *у % до загальної кількості науковців, які користувалися грантами*

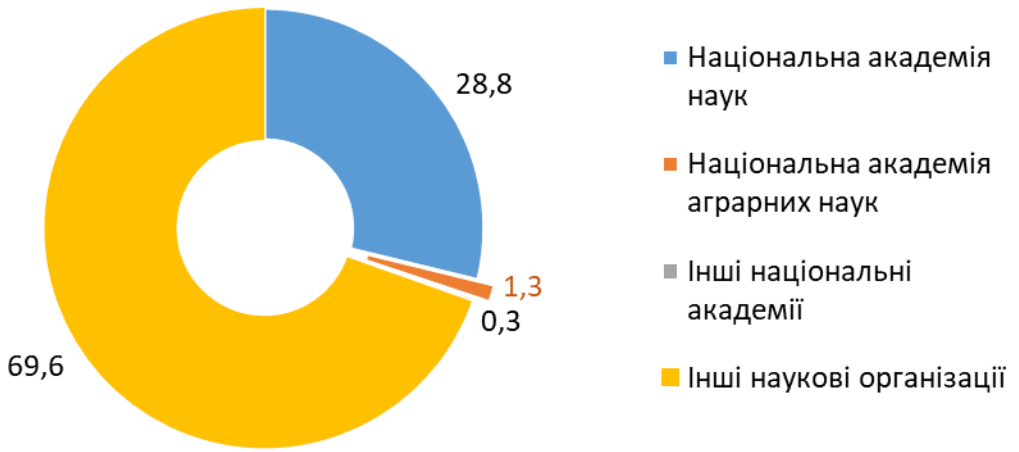

VII. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ТА СВІТОВОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

VII.1. Кількість публікацій науковців України в міжнародній базі даних «Scopus»*

Перші 50 країн світу за індексом Гірша у міжнародній базі даних «Scopus»: 1996-2017, *одиниць***

	Загальна кількість документів в індексі «Scopus»	з них: кількість цитованих документів	Середня кількість цитувань на один документ	Індекс Гірша
США	11036243	9875662	24,25	2077
Велика Британія	3150874	2705067	21,84	1281
Німеччина	2790169	2590028	19,65	1131
Канада	1594391	1446619	21,92	1033
Франція	1967157	1837639	19,25	1023
Японія	2539441	2437565	15,38	920
Італія	1583746	1451214	18,03	898
Нідерланди	886135	806509	25,58	893
Швейцарія	650079	598455	26,50	866
Австралія	1226552	1093833	19,04	848
Швеція	600233	557344	24,31	778
Іспанія	1256556	1156724	16,44	775
Китай	5133924	5052579	7,64	712
Бельгія	485937	448557	22,07	702
Данія	355418	326297	24,97	662
Ізраїль	346372	319737	22,54	624
Австрія	354524	326433	19,74	577
Південна Корея	1004042	973360	12,25	576
Фінляндія	305791	286738	21,97	571
Норвегія	281530	254884	19,95	526

Продовження табл.

	Загальна кількість документів в індексі «Scopus»	з них: кількість цитованих документів	Середня кількість цитувань на один документ	Індекс Гірша
Індія	1472192	1379217	8,58	521
Росія	956025	936928	7,07	503
Сінгапур	265452	246176	18,03	492
Бразилія	834526	794371	10,44	489
Польща	580205	558878	9,93	479
Гонконг	263602	245629	19,06	479
Нова Зеландія	218100	195224	18,95	459
Ірландія	185268	165001	18,78	451
Тайвань	614487	593852	12,61	437
Греція	290718	266402	15,52	434
Португалія	270634	251622	14,16	416
Чехія	292956	282474	10,80	396
Південна Африка	241587	220567	12,94	391
Угорщина	174351	165311	14,91	390
Мексика	284868	269516	11,45	378
Туреччина	531899	496582	9,49	368
Аргентина	190637	179674	14,13	364
Чилі	130556	123966	13,47	318
Таїланд	156829	148862	11,10	289
Саудівська Аравія	155805	148836	9,30	271
Іран	448079	434656	7,52	257
Словенія	86384	82321	12,30	255
Малайзія	248457	239537	6,50	249
Словаччина	100082	96967	9,27	241
Хорватія	95058	90901	8,47	236
Колумбія	84734	80170	9,00	235
Естонія	35913	33917	16,28	234
Єгипет	177824	172042	8,83	231
Україна	**171571**	**168607**	**5,96**	**225**
Пакистан	127817	121836	7,38	217

* Станом на січень 2018 року. Складено за даними Scimago Journal & Country Rank. *Джерело*: URL: *https://www.scimagojr.com/countryrank.php*

** Індекс Гірша (h-індекс) − h - кількість статей журналу, на які є посилання в понад h публікаціях.

Динаміка публікацій і цитувань: 2001-2014*, *одиниць*

Рік	Кількість публікацій	Кількість цитувань	Рік	Кількість публікацій	Кількість цитувань
2001	6625	38189	2008	7183	39767
2002	5887	37471	2009	7041	30182
2003	6040	45048	2010	7511	27342
2004	6942	45604	2011	8237	30575
2005	7324	45792	2012	9168	23854
2006	6640	40907	2013	9561	11410
2007	6809	42926	2014	9218	2727

* Станом на грудень 2014 року.
Джерело: Scimago Journal & Country Rank – URL: *http://www.scimagojr.com/countrysearch.php?country=UA*

Розподіл публікацій за галузями наук: 2001-2014*

	Кількість публікацій, *одиниць*	Частка публікацій, *%*
Усього	**165575**	**100,0**
За галузями наук:		
фізика і астрономія	38641	23,3
машинобудування	32061	19,4
матеріалознавство	27225	16,4
хімія	14866	9,0
математика	11592	7,0
інформатика	11165	6,7
біохімія, генетика і молекулярна біологія	7419	4,5
науки про Землю	5861	3,5
хімічна промисловість	5367	3,2
медицина	4449	2,7
екологія	3519	2,1
аграрні науки	3410	2,0
інші	…	…

* Станом на грудень 2014 року.
Джерело: Scimago Journal & Country Rank – URL: *http://www.scimagojr.com/countrysearch.php?country=UA*

Динаміка індексованих у міжнародній базі даних «Scopus» публікацій наукових установ Національної академії наук України та вищих навчальних закладів і наукових організацій Міністерства освіти і науки України: 2000-2013*, *одиниць*

Рік	Національна академія наук	Міністерство освіти і науки	Рік	Національна академія наук	Міністерство освіти і науки
2000	3299	1784	2007	3737	2773
2001	3803	2160	2008	3916	2960
2002	3353	1952	2009	3835	2761
2003	3443	1957	2010	3840	3046
2004	3768	2523	2011	4239	3569
2005	4040	2653	2012	4426	4081
2006	3621	2666	2013*	2624	2315

* Станом на вересень 2013 року.

Джерело: Наука України в дзеркалі наукометричної бази даних «SciVerse Scopus» / Ukrainian Research and Academic Network. – URL: *http://jsi.net.ua/scopus/ratings_nanu/index.html*

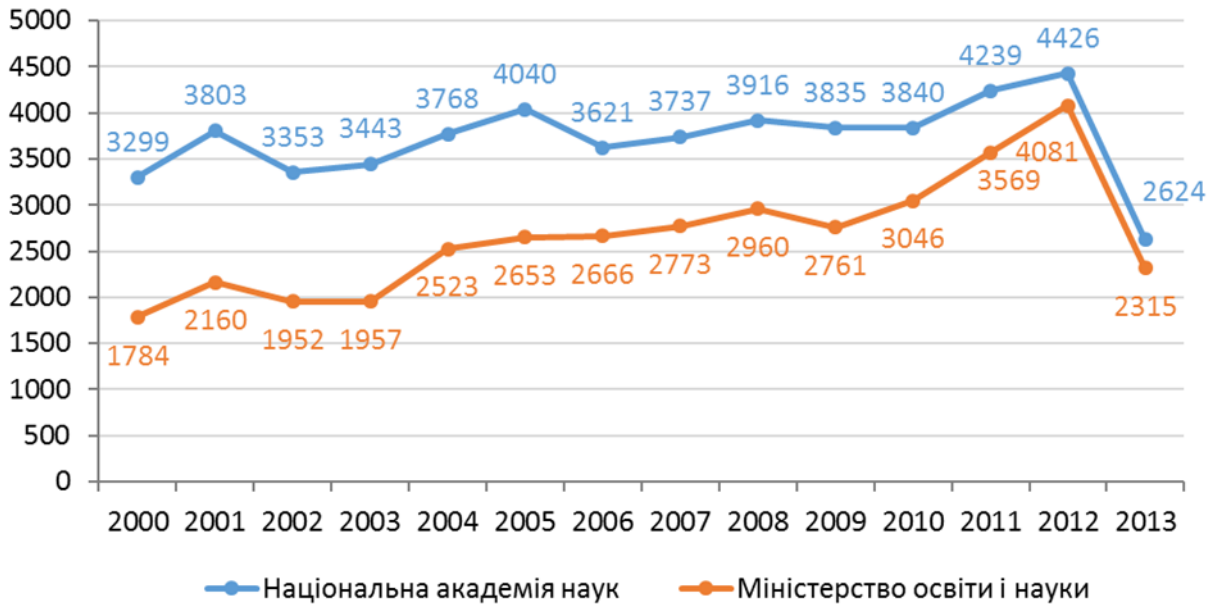

Перші 50 наукових організацій і вищих навчальних закладів за індексом Гірша у міжнародній базі даних «Scopus», *одиниць*

		Кількість публікацій	Кількість цитувань	Індекс Гірша
1	Інститут теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова	2766	33523	74
2	Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут»	4675	34959	73
3	*Київський національний університет імені Тараса Шевченка*	*12416*	*49991*	*70*
4	Інститут фізики	3634	29285	65
5	Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця	2344	20049	58
6	Інститут ядерних досліджень	2263	18939	58
7	Інститут молекулярної біології і генетики	1910	18812	58
8	Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.І. Вєркіна	4446	31195	56
9	Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії	1152	12418	56
10	Головна астрономічна обсерваторія	926	14384	55
11	*Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна*	*7117*	*31308*	*54*
12	Інститут металофізики ім. Г.В. Курдюмова	2741	19947	54
13	Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича	6987	23469	53
14	Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна	1891	12226	53
15	Інститут фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова	4088	22934	51
16	Інститут магнетизму НАН України та МОН України	841	9884	47
17	Інститут хімії поверхні ім. О.О. Чуйка	1445	12623	45
18	*Львівський національний університет імені Івана Франка*	*4976*	*21899*	*44*

Продовження табл.

		Кількість публікацій	Кількість цитувань	Індекс Гірша
19	*Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова*	*2508*	*10490*	*44*
20	Інститут органічної хімії	2590	12749	42
21	*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*	*2186*	*7336*	*42*
22	Інститут фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського	2602	10283	40
23	Донецький фізико-технічний інститут ім. О.О. Галкіна	1810	9831	39
24	Інститут фізики конденсованих систем	1128	10488	39
25	Інститут радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова	3405	9967	38
26	Інститут математики	2769	10674	38
27	Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського	1667	7092	38
28	*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*	*4817*	*9369*	*37*
29	Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів»	1786	10523	36
30.	*Донецький національний медичний університет імені Максима Горького*	*906*	*4780*	*35*
31.	Радіоастрономічний інститут	941	7295	34
32.	Інститут механіки ім. С.П. Тимошенка	2987	11515	32
33.	Інститут хімії високомолекулярних сполук	789	5552	32
34.	*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара*	*2728*	*7337*	*32*
35.	*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*	*2021*	*5932*	*31*
36.	Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка	710	4168	30

Продовження табл.

		Кількість публікацій	Кількість цитувань	Індекс Гірша
37.	*Національний університет «Львівська політехніка»*	*3142*	*5931*	*29*
38.	Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля	1430	5014	28
39.	Інститут загальної та неорганічної хімії ім. В.І. Вернадського	1195	4443	28
40.	Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена	791	3706	28
41.	*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*	*308*	*2716*	*28*
42.	*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького*	*472*	*2339*	*28*
43.	Інститут біології клітини	348	5755	27
44.	*Ужгородський національний університет*	*1498*	*5273*	*27*
45.	Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного	486	4330	26
46.	Інститут клітинної біології та генетичної інженерії	222	2466	26
47.	*Донецький національний університет*	*1530*	*3116*	*25*
48.	Фізико-хімічний інститут ім. О.В. Богатського	509	2710	25
49.	*Сумський державний університет*	*1123*	*5102*	*24*
50.	Інститут сцинтиляційних матеріалів	658	2845	24

Джерело: За даними інформаційно-аналітичної системи «Бібліометрика української науки» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України. – URL: *http://www.nbuviap.gov.ua/bpnu/index.html*. – Станом на серпень 2015 року.

VII.2. Представленість наукових журналів, що видані в Україні, у міжнародних базах даних за національними академіями наук і міністерствами

Кількість та імпакт-фактор виданих в Україні наукових журналів, що індексуються у БД «Web of Science»*, *одиниць*

	Кількість журналів		Імпакт-фактор			
			максимальний		мінімальний	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Усього	**15**	**15**	**1,04**	**1,071**	**0,143**	**0,187**
Національні академії наук						
Національна академія наук	**14**	**14**	**1,04**	**0,882**	**0,143**	**0,187**
Національна академія аграрних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія медичних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія мистецтв	–	–	–	–	–	–
Національна академія педагогічних наук	–	–	–	–	–	–
Національна академія правових наук	–	–	–	–	–	–
Міністерства						
Міністерство освіти і науки	1	1	0,783	1,071	0,783	1,071
Міністерство охорони здоров’я	–	–	–	–	–	–

* Імпакт-фактор – показник інтенсивності цитування статей журналу.

Джерело: За даними Journal Citation Reports станом на березень 2018 р. Враховані лише журнали, що видаються в Україні (без їх перевидань іноземними видавництвами).

Індекси впливу виданих в Україні наукових журналів Національної академії наук України, представлених у міжнародних базах даних

(одиниць)

	«Web of Science»		«Scopus»	
	Імпакт-фактор*		Science Journal Rankings**	
	2014	2016	2014	2017
Condensed Matter Physics	0,748	0,882	0,276	0,254
Физика низких температур	0,786	0,804	–	0,264
Symmetry, Integrability and Geometry: Methods and Applications (SIGMA)	1,245	0,765	0,511	0,712
Сверхтвердые материалы	0,573	0,689	–	0,396
Теоретическая и экспериментальная химия	0,815	0,500	–	0,247
Кинематика и физика небесных тел	0,282	0,452	–	0,328
Проблемы прочности	0,376	0,443	–	0,266
Химия и технология воды	0,231	0,343	–	–
Порошковая металлургия	0,219	0,342	–	0,221
Цитология и генетика	0,379	0,324	0,156	0,161
Український математичний журнал	0,230	0,228	–	0,325
Нейрофизиология	0,195	0,207	–	0,154
Журнал математической физики, анализа, геометрии	0,157	0,205	0,323	0,491
Фізико-хімічна механіка матеріалів	0,195	0,187	–	0,279
Вопросы атомной науки и техники	0,136	–	0,201	0,232
Experimental Oncology	–	–	0,641	0,444
Успехи физики металлов	–	–	–	0,434
Nonlinear Dynamics and Systems Theory	–	–	0,307	0,388

Продовження табл.

	«Web of Science»		«Scopus»	
	Імпакт-фактор*		Science Journal Rankings**	
	2014	2016	2014	2017
Химия и химическая технология	–	–	–	0,292
Вестник зоологии	–	–	0,234	0,268
Кибернетика и системный анализ	–	–	–	0,263
Алгебра и дискретная математика	–	–	–	0,241
Ядерна фізика та енергетика	–	–	0,187	0,231
Гидробиологический журнал	–	–	–	0,217
Український біохімічний журнал	–	–	0,132	0,214
Functional Materials	–	–	0,247	0,212
Металлофизика и новейшие технологии	–	–	0,208	0,212
Theory of Stochastic Processes	–	–	0,149	0,207
Технічна електродинаміка	–	–	0,186	0,195
Український фізичний журнал	–	–	0,198	0,182
Проблемы криобиологии и криомедицины	–	–	–	0,180
Фізіологічний журнал	–	–	0,114	0,159
Biopolymers and Cell	–	–	0,162	0,147
Наносистемы, наноматериалы и нанотехнологии	–	–	–	0,141
Мікробіологічний журнал	–	–	0,109	0,104
Термоелектрика	–	–	0,100	0,101
Методы функционального анализа и топологии	–	–	–	–

* За даними Journal Citation Reports станом на березень 2018 р.

** Згідно з SCImago Journal & Country Rank (дані наукометричної платформи SciVerse Scopus корпорації Elsevier) станом на березень 2018 р.

Журнали Національної академії наук України, що перевидаються за кордоном іноземними мовами

	Видавець	Рік початку видання
Український біохімічний журнал = The Ukrainian Biochemical Journal	Elsevier	1926
Фізіологічний журнал = International Journal of Physiology and Pathophysiology	Begell House, Inc.	1955
Кибернетика и системный анализ = Cybernetics and Systems Analysis	Springer	1965
Теоретическая и экспериментальная химия = Theoretical and Experimental Chemistry	Springer	1965
Фізико-хімічна механіка матеріалів = Materials Science	Springer	1966
Український математичний журнал = Ukrainian Mathematical Journal	Springer	1967
Нейрофизиология = Neurophysiology	Springer	1969
Прикладная механика = International Applied Mechanics	Springer	1969
Проблемы прочности = Strength of Materials	Springer	1969
Физика низких температур = Low Temperature Physics	American Institute of Physics	1969
Современная электрометаллургия = Advances in Electrometallurgy	Cambridge International Science Publishing Ltd.	1985
Техническая диагностика и неразрушающий контроль = Technical Diagnostics and Non-Destructive Testing	Cambridge International Science Publishing Ltd.	1989
Проблемы управления и информатики = Journal of Automation and Information Sciences	Begell House	1996
Радіофізика і електроніка = Telecommunication and Radio Engineering	Begell House	1997
Гидробиологический журнал = Hydrobiological Journal	Begell House	1998
Альгология = Inernational Journal on Algae	Begell House	1999

Продовження табл.

	Видавець	Рік початку видання
Кинематика и физика небесных тел = Kinematics and Physics of Celestial Bodies	Pleiades Publishing, Inc	2007
Сверхтвёрдые материалы = Journal of Superhard Materials	Pleiades Publishing, Inc	2007
Химия и технология воды = Journal of Water Chemistry and Technology	Pleiades Publishing, Inc	2007
Цитология и генетика = Cytology and Genetics	Pleiades Publishing, Inc	2007
Вестник зоологии = Vestnik Zoologii = Zoological Herald	Walter de Gruyter GmbH	2008
Радиофизика и радиоастрономия = Radio Physics and Radio Astronomy	Begell House	2010-2012

Джерело: За даними Науково-видавничої ради НАН України. – URL: *http://www.nas.gov.ua/publications/news/Pages/contents.aspx?ffn1=ID&fft1=Eq&ffv1=307.* – Станом на вересень 2017 року.

Журнали Національної академії наук України, що видаються в Україні англійською мовою

	Рік початку видання
Biopolymers and Cell	1985
Functional Materials	1998
Semiconductor Physics, Quantum Electronics & Optoelectronics	1998
Автоматическая сварка = The Paton Welding Journal	2000
Український фізичний журнал = Ukrainian Journal of Physics	2000
Experimental Oncology	2006
Журнал математической физики, анализа, геометрии = Journal of Mathematical Physics, Analysis, Geometry	2006
Проблемы криобиологии и криомедицины = Problems of Cryobiology and Cryomedicine	2006
Термоелектрика = Journal of Thermoelectricity	Окремі числа до 2012 р.
Наука та інновації = Science and Innovations	2014

Джерело: За даними Науково-видавничої ради НАН України. – URL: *http://www.nas.gov.ua/publications/news/Pages/contents.aspx?ffn1=ID&fft1=Eq&ffv1=307.* – Станом на вересень 2017 року

VII.3. Представленість наукових центрів світу у веб-рейтингу «Ranking Web of World Research Centers»*

Кількість та рейтинг наукових організацій держав СНД і Балтії, *одиниць*

	Кількість організацій	Світовий рейтинг організацій	
		найбільший	найменший
Світ	**7953**	**1**	**7953**
Європа	4646	3	7953
Європейський Союз	3326	3	7953
Центральна та Східна Європа	1472	30	7951
Держави СНД			
Азербайджан	1	1872	1872
Білорусь	14	1330	7851
Вірменія	14	582	7620
Казахстан	38	4056	7854
Киргизстан	1	6279	6279
Молдова	19	659	7842
Росія	856	30	7951
Таджикистан	…	…	…
Туркменістан	…	…	…
Узбекистан	2	2698	3357
Україна	**49**	**290**	**7577**
Держави Балтії			
Латвія	5	2465	6675
Литва	27	1547	7708
Естонія	13	1625	7793

* Станом на січень 2017 року. За методологією складання веб-рейтингу «Ranking Web of World Research Centers», світовий рейтинг організації визначають за вебометричними індикаторами, що характеризують «видимість» домену організації в мережі Інтернет та «активність» організації в пошуковій системі Google (кількість веб-сторінок, сума файлів різних типів та кількість публікацій у БД «Google Scholar»). – URL: *http://research.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20; http://research.webometrics.info/en/Methodology*

Без урахування вищих навчальних закладів, що індексуються у веб-рейтингу «Ranking Web of World Universities». – URL: *http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20).*

Джерело: Складено за даними «Ranking Web of World Research Centers». – URL: *http://research.webometrics.info/en*

Ранговий розподіл академій наук за світовим рейтингом (R_{world}) у базі даних Ranking Web of Research Centers (*перші 20*)*

Академія	Країна	R_{world}	$R_{academy}$
Chinese Academy of Sciences	Китай	9	1
Russian Academy of Sciences	Росія	30	2
Polish Academy of Sciences	Польща	83	3
Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences	Нідерланди	84	4
Austrian Academy of Sciences	Австрія	91	5
Hungarian Academy of Sciences	Угорщина	122	6
Bulgarian Academy of Sciences	Болгарія	137	7
National Academy of Sciences of Ukraine	**Україна**	290	8
Slovak Academy of Sciences	Словаччина	408	9
Academy of Sciences of the Czech Republic	Чехія	479	10
Serbian Academy of Sciences and Arts	Сербія	635	11
Academy of Sciences of Moldova	Молдова	659	12
Romanian Academy of Sciences	Румунія	673	13
Academy of Athens	Греція	771	14
National Academy of Sciences of Armenia	Вірменія	791	15
Slovenian Academy of Sciences and Arts	Словенія	839	16
US National Academy of Sciences	США	957	17
National Academy of Sciences of Belarus	Білорусь	1330	18
Georgian National Academy of Sciences	Грузія	1851	19
Azerbaijan National Academy of Sciences	Азербайджан	1872	20

* *Умовні позначення:* R_{world} – світовий рейтинг академії наук серед наукових центрів, індексованих у базі даних Ranking Web of Research Centers (top 20); $R_{academy}$ – ранг академії наук за R_{world};

Джерело: Ranking Web of Research Centers. (Annual 2017 Edition. Data collected during January 2017). URL: http://research.webometrics.info/en/search/Rankings/Academy%20of%20Sciences (Дата звернення: 24.06.2017).

VII.4. Представленість наукових організацій і вищих навчальних закладів України у міжнародній базі даних «Google Scholar»

Кількість бібліометричних портретів науковців України, що індексовані у БД «Google Scholar»

	Кількість бібліометричних портретів, *одиниць*	Частка у загальній кількості, *%*
Усього	**37500**	**100,0**
Усього по національних академіях	6300	16,8
у тому числі:		
Національна академія наук	**4320**	**11,5**
Національна академія аграрних наук	910	2,4
Національна академія медичних наук	360	0,9
Національна академія мистецтв	20	0,0
Національна академія педагогічних наук	640	1,7
Національна академія правових наук	50	0,0
Усього по міністерствах та відомствах	29680	79,1
з них:		
Міністерство освіти і науки	24620	65,8
Міністерство охорони здоров’я	3800	10,1
Міністерство внутрішніх справ	810	2,1
Міністерство культури	450	1,1
Інші наукові організації	1520	4,1

Джерело: За даними інформаційно-аналітичної системи «Бібліометрика української науки» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України. – URL: *http://www.nbuviap.gov.ua/bpnu/index.html.* – Станом на березень 2018 року.

Ранговий розподіл академій наук світу за кількістю посилань у веб-пошуковій системі Google Scholar (*перші 20*)*

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	R_{eng}
Chinese Academy of Sciences (Zhōngguó Kēxuéyuàn)	Китай	1920000	27	1
Russian Academy of Sciences (Российская академия наук)	Росія	793000	140000	2
Polish Academy of Sciences (Polska Akademia Nauk)	Польща	535000	44800	3
The Royal Society	Велика Британія	265000	265000	4
Hungarian Academy of Sciences (Magyar Tudományos Akadémia)	Угорщина	207000	17200	5
Academy of Sciences of the Czech Republic (Akademie věd České republiky)	Чехія	161000	9790	6
Royal Society of Edinburgh	Велика Британія	115000	115000	7
Slovak Academy of Sciences (Slovenska Akadémia Vied)	Словаччина	111000	6870	8
Australian Academy of Science	Австралія	105000	105000	9
The British Academy (The British Academy of Sciences)	Велика Британія	104000	104000	10
Bulgarian Academy of Sciences (Българска академия на науките)	Болгарія	95300	2750	11
Indian Academy of Sciences (Sahitya Akademi)	Індія	82800	19700	12
National Academy of Sciences of Ukraine (Національна академія наук України)	**Україна**	**73900**	**58700**	**13**
Academy of Inscriptions and Belles Lettres (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres)	Франція	47600	47600	14
Austrian Academy of Sciences (Österreichische Akademie der Wissenschaften)	Австрія	45700	20100	15

Продовження табл.

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	R_{eng}
Brazilian Academy of Sciences (Academia Brasileira de Ciências)	Бразілія	45100	45100	16
Royal Swedish Academy of Sciences (Kungliga Vetenskapsakademien)	Швеція	44400	1010	17
Japan Academy (日本学士院)	Японія	43500	3320	18
Romanian Academy of Sciences (Academia Română)	Румунія	42300	10600	19
American Academy of Arts and Sciences	США	41800	41800	20

* *Умовні позначення:* N – кількість веб-сторінок у відгуку на запит за відповідним пошуковим ключем (назвою академії) англійською (N_{eng}) та національною або іншою державною (N_{nat}) мовами; R – ранг академії серед академій Міжнародної асоціації академій наук (МААН) та Федерації європейських наукових академій (All European Academies), а також ряду інших академій країн світу за максимальними величинами кількості веб-сторінок N_{eng}.

Джерело: Google Scholar. URL: https://scholar.google.com. (Дата звернення: 05.07.2017).

Рейтинг наукових організацій і вищих навчальних закладів за кількістю вчених, наукові праці яких у БД «Google Scholar» мають індекс Гірша ≥ 40*, осіб*

	Кількість вчених, які мають у БД «Google Scholar» індекс Гірша ≥ 40
Національна академія наук	**30**
Інститут теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова	6
Інститут ядерних досліджень	4
Інститут молекулярної біології і генетики	3
Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця	2
Головна астрономічна обсерваторія	1
Інститут біоколоїдної хімії ім. Ф.Д. Овчаренка	1
Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії	–
Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна	–

Продовження табл.

	Кількість вчених, які мають у БД «Google Scholar» індекс Гірша ≥ 40
Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи	1
Інститут економіки та прогнозування	
Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова	1
Інститут математики	1
Інститут механіки ім. С.П. Тимошенка	1
Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича	–
Інститут сцинтиляційних матеріалів	1
Інститут фізики	1
Інститут хімії поверхні ім. О.О. Чуйка	1
Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут»	1
Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.І. Вєркіна	–
Національна академія медичних наук	**2**
Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка	2
Міністерство освіти і науки	**2**
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	1
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	1
Міністерство охорони здоров'я	**1**
Дніпропетровська медична академія	1

Джерело: За даними інформаційно-аналітичної системи «Бібліометрика української науки» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України. – URL: *http://www.nbuviap.gov.ua/bpnu/index.html*. – Станом на березень 2018 року.

VII.5. Представленість Національної академії наук України у web-пошуковій системі Google*

Рейтинг НАН України серед провідних академій наук Європи і світу за кількістю посилань у web-пошуковій системі Google

(*перші 20*)

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	R_{eng}
Chinese Academy of Sciences (Zhōngguó Kēxuéyuàn)	Китай	6950000	1910	1
Russian Academy of Sciences (Российская академия наук)	Росія	4320000	507000	2
Academy of Sciences of the Czech Republic (Akademie věd České republiky)	Чехія	2360000	238000	3
The Royal Society	Велика Британія	714000	714000	4
US National Academy of Sciences	США	633000	633000	5
Hungarian Academy of Sciences (Magyar Tudományos Akadémia)	Угорщина	535000	449000	6
Polish Academy of Sciences (Polska Akademia Nauk)	Польща	503000	358000	7
American Academy of Arts and Sciences	США	501000	501000	8
Royal Society of Edinburgh	Велика Британія	467000	467000	9
Academy of Athens (Academia Athenon)	Греція	462000	48	10
The British Academy (The British Academy of Sciences)	Велика Британія	452000	452000	11
Royal Society of Canada (La société royale du Canada)	Канада	450000	47900	12
Slovak Academy of Sciences (Slovenska Akadémia Vied)	Словаччина	410000	80700	13
Bulgarian Academy of Sciences (Българска академия на науките)	Болгарія	408000	109000	14

Продовження табл.

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	R_{eng}
Royal Swedish Academy of Sciences (Kungliga Vetenskapsakademien)	Швеція	398000	159000	15
Australian Academy of Science	Австралія	397000	397000	16
National Academy of Sciences of Ukraine (Національна академія наук України)	**Україна**	**387000**	**333000**	**17**
Japan Academy (日本学士院)	Японія	377000	169000	18
Austrian Academy of Sciences (Österreichische Akademie der Wissenschaften)	Австрія	332000	215000	19
Romanian Academy of Sciences (Academia Română)	Румунія	299000	373000	20

* Назви академій наведено у форматі пошукового ключа. Для The Royal Society Великобританії застосовано пошуковий ключ: «the royal society» [AND] «united kingdom».

Умовні позначення: N – кількість веб-сторінок у відгуку на запит за відповідним пошуковим ключем (назвою академії) англійською (N_{eng}) та національною або іншою державною (N_{nat}) мовами; R – ранг академії серед академій Міжнародної асоціації академій наук (МААН) та Федерації європейських наукових академій (All European Academies), а також ряду інших академій країн світу за максимальними величинами кількості веб-сторінок N_{eng}.

Джерело: У таблицях підрозділу VII.5 використано дані, опубліковані в роботі: Рибачук В.П., Квіст Г. Вебометричні параметри національних академій наук Європи. *Бібліотека. Наука. Комунікація: стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек*. Матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 3-5 жовт. 2017 р.). К., 2017. С. 563–569.

Ранговий розподіл академій наук за величиною коефіцієнту екстернальності (K_{ext})*

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	K_{ext}
(A) Інформація переважно представлена у зовнішньому науково-інформаційному просторі (*K*ext > 100)				
Academy of Athens (Academia Athenon)	Греція	462000	48	9625
Tajik Academy of Sciences (Академияи илмҳои чумҳурии Точикистон)	Таджикистан	16700	4	4175
Academy of Sciences of Kazakhstan (Қазақстан Ұлттық ғылым академиясы)	Казахстан	124000	33	3758
Chinese Academy of Sciences (Zhōngguó Kēxuéyuàn)	Китай	6950000	1910	3639
Academy of Sciences of Turkmenistan (Türkmenistanyň Ylymlar akademiýasy)	Туркменістан	42500	63	675
(B) Інформація зокрема представлена у зовнішньому науково-інформаційному просторі (*K*ext = 10,0-100,0)				
National Academy of Sciences of Armenia (Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիա)	Вірменія	111000	6460	17,2
Royal Academy of Sciences of Spain (Instituto de España; Reales Academias)	Іспанія	66900	5210	12,8
(C) Інформація значною мірою представлена у зовнішньому науково-інформаційному просторі (*K*ext = 1,5-10,0)				
Academy of Sciences of the Czech Republic (Akademie věd České republiky)	Чехія	2360000	238000	9,9

Продовження табл.

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	K_{ext}
Russian Academy of Sciences (Российская академия наук)	Росія	4320000	507000	8,5
Georgian National Academy of Sciences (საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია)	Грузія	160000	19100	8,4
Slovak Academy of Sciences (Slovenska Akadémia Vied)	Словаччина	410000	80700	5,1
National Academy of Sciences of Belarus (Нацыянальная акадэмія навук Беларусі)	Білорусь	186000	43900	4,2
Israel Academy of Sciences and Humanities (**האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים**)	Ізраїль	77400	20300	3,8
Bulgarian Academy of Sciences (Българска академия на науките)	Болгарія	408000	109000	3,7
National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic (Кыргыз Республикасынын Улуттук Илимдер Академиясы)	Киргизстан	11400	4070	2,8
Royal Swedish Academy of Sciences (Kungliga Vetenskapsakademien)	Швеція	398000	159000	2,5
Japan Academy (日本学士院)	Японія	377000	169000	2,2
Royal Flemish Academy of Belgium for Science and the Arts (Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten)	Бельгія	18700	10900	1,7
Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan (O'Zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi)	Узбекистан	137000	85900	1,6

Продовження табл.

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	K_{ext}
(D) Інформація однаково представлена у зовнішньому і внутрішньому науково-інформаційному просторі країни (*K*ext = 1,00±0,50)				
Austrian Academy of Sciences (Österreichische Akademie der Wissenschaften)	Австрія	332000	215000	1,5
Lithuanian Academy of Sciences (Lietuvos mokslu akademija)	Литва	68900	44900	1,5
Polish Academy of Sciences (Polska Akademia Nauk)	Польща	503000	358000	1,4
Latvian Academy of Sciences (Latvijas Zinātņu akadēmija)	Латвія	87500	67800	1,3
Hungarian Academy of Sciences (Magyar Tudományos Akadémia)	Угорщина	535000	449000	1,2
National Academy of Sciences of Ukraine (Національна академія наук України)	**Україна**	**387000**	**333000**	**1,2**
Serbian Academy of Sciences and Arts **(**Srpska Akademija Nauka I Umetnosti**)**	Сербія	85400	70300	1,2
Academy of Ethics and Political Science (Académie des Sciences Morales et Politiques)	Франція	283000	261000	1,1
Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences **(**Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen**)**	Нідерланди	137000	135000	1,0
Romanian Academy of Sciences (Academia Română)	Румунія	299000	373000	0,8
Royal Danish Academy of Sciences and Letters (Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab)	Данія	29700	38300	0,8

Продовження табл.

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	K_{ext}
Indian Academy of Sciences (Sahitya Akademi)	Індія	287000	414000	0,7
Academy of Sciences of Moldova (Academia de Ştiinţe a Moldovei)	Молдова	168000	236000	0,7
Slovenian Academy of Sciences and Arts **(**Slovenska Akademija Znanosti in Umetnosti**)**	Словенія	55200	77900	0,7
Estonian Academy of Sciences (Eesti Teaduste Akadeemia)	Естонія	86500	169000	0,5
Azerbaijan National Academy of Sciences (Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası)	Азербайджан	83600	168000	0,5
(E) Інформація зокрема представлена у внутрішньому науково-інформаційному просторі країни (*K*ext = 0,1-0,5)				
German Academy of Sciences Leopoldina (Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina)	Німеччина	15700	42300	0,4
German Academy of Sciences (Deutsche Akademie der Wissenschaften)	Німеччина	43800	137000	0,3
Norwegian Academy of Science and Letters (Det Norske Videnskaps-Akademi)	Норвегія	52700	241000	0,2
Turkish Academy of Sciences (Türkiye Bilimler Akademisi)	Туреччина	37000	226000	0,2
Academy of Sciences of Lisbon (Academia das Ciências de Lisboa)	Португалія	35000	191000	0,2
Vietnamese Academy of Science and Technology (Viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam)	В’єтнам	18000	197000	0,1
French Academy of Sciences (Institut de France)	Франція	247000	3370000	0,07

Продовження табл.

Академія	Країна	N_{eng}	N_{nat}	K_{ext}
Academy of Inscriptions and Belles Lettres (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres)	Франція	18700	348000	0,05
Finnish Academies of Science and Letters (Suomen Tiedeakatemiain Valtuuskunta; Academia Scientiarum Fennica)	Фінляндія	1090	23400	0,05
(F) Інформація переважно представлена у внутрішньому науково-інформаційному просторі країни (*K*ext < 0,1)				
Royal Academy of Sciences, Letters and Arts of Belgium (Académie Royale des Sciences des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique)	Бельгія	1180	77900	0,02
Royal Spanish Academy of Moral and Political Sciences (Real Academia de Ciencias Morales y Políticas)	Іспанія	1340	62100	0,02
Academy of the Lincei (Accademia Nazionale dei Lincei)	Італія	4190	284000	0,01
Polish Academy of Arts and Sciences Krakow (Polska Akademia Umiejetnosci)	Польща	936	63100	0,01
Icelandic Society of Sciences (Vísindafélag Islendinga)	Ісландія	8	2610	0,003

* Коефіцієнти екстернальності (K_{ext}) розраховано як співвідношення обсягів інформаційних масивів (кількості веб-сторінок N у відгуку на запит за назвою академії) англійською (N_{eng}) та національною або іншою державною (N_{nat}) мовами.

Розподіл інформаційного потоку про НАН України за національними веб-сегментами країн (*за доменами*)*

№ п.п.	Держава	DN	$N_{\text{d-eng}}$	$R_{\text{d-eng}}$	$N_{\text{d-rus}}$	$R_{\text{d-rus}}$	$N_{\text{d-ukr}}$	$R_{\text{d-ukr}}$
1	**Україна**	.ua	**92000**	1	**83800**	1	**297000**	1
2	Франція	.fr	18900	2	73	12	271	9
3	**Росія**	.ru	**16200**	3	**14700**	2	**12600**	2
4	Китай	.cn	5540	4	2	35-37	3	40-43
5	Польща	.pl	5220	5	44	15	571	5
6	Німеччина	.de	3650	6	77	11	586	4
7	Швеція	.se	2550	7	4	28-33	2	44-46
8	Велика Британія	.uk	2400	8-9	86	9	343	7
9	Італія	.it	2400	8-9	4	28-33	7	30-31
10	Бельгія	.be	2200	10	1	38-41	3	40-43
11	Індія	.in	2050	11	42	17	31	18
12	Словенія	.si	1910	12	10	20-21	8	25-29
13	Австрія	.at	1500	13	1	38-41	8	25-29
14	Ізраїль	.il	1480	14	6	23-25	3	40-43
15	**Білорусь**	.by	**1470**	15	**1630**	3	**1980**	3
16	США	.us	1400	16	5	26-27	34	17
17	Канада	.ca	1380	17	5	26-27	24	19
18	Туреччина	.tr	1330	18	4	28-33	4	38-39
19	Швейцарія	.ch	1220	19	4	28-33	41	16
20	Японія	.jp	1010	20	59	13	8	25-29
21	Румунія	.ro	920	21	3	34	5	34-37
22	Хорватія	.hr	901	22	0	42-52	9	22-24
23	Чехія	.cz	779	23	6	23-25	79	11
24	Ісландія	.is	776	24	8	22	476	6
25	Нідерланди	.nl	734	25	2	35-37	6	32-33
26	Греція	.gr	707	26	4	28-33	9	22-24
27	Фінляндія	.fi	665	27	0	42-52	5	34-37
28	Іспанія	.es	640	28	10	20-21	341	8
29	**Казахстан**	.kz	**639**	29	**400**	6	**8**	25-29
30	**Молдова**	.md	**611**	30	**719**	4	**6**	32-33
31	Данія	.dk	572	31	0	42-52	7	30-31
32	Словаччина	.sk	556	32	1	38-41	10	21
33	Угорщина	.hu	538	33	4	28-33	57	13

Продовження табл.

№ п.п.	Держава	DN	$N_{d\text{-}eng}$	$R_{d\text{-}eng}$	$N_{d\text{-}rus}$	$R_{d\text{-}rus}$	$N_{d\text{-}ukr}$	$R_{d\text{-}ukr}$
34	Литва	.lt	506	34	34	18	66	12
35	Латвія	.lv	449	35	49	14	2	44-46
36	Австралія	.au	429	36	0	42-52	22	20
37	Болгарія	.bg	421	37	43	16	9	22-24
38	Естонія	.ee	373	38	146	7	212	10
39	Ірландія	.ie	354	39	0	42-52	0	50-52
40	**Азербайджан**	.az	**335**	40	**79**	10	**1**	47-49
41	**Вірменія**	.am	**303**	41	**495**	5	**8**	25-29
42	Норвегія	.no	288	42	2	35-37	46	15
43	**Грузія**	.ge	**258**	43	**6**	23-25	**5**	34-37
44	Македонія	.mk	224	44	0	42-52	5	34-37
45	**В'єтнам**	.vn	**163**	45	**0**	42-52	**3**	40-43
46	**Узбекистан**	.uz	**118**	46	**94**	8	**4**	38-39
48	Боснія і Герцеговина	.ba	32	48	0	42-52	2	44-46
47	Албанія	.al	16	47	0	42-52	55	14
49	**Таджикистан**	.tj	**8**	49	**1**	38-41	**0**	50-52
50	**Киргизстан**	.kg	**5**	50	**22**	19	**1**	47-49
51	**Туркменістан**	.tm	**4**	51	**0**	42-52	**1**	47-49
52	Ватикан	.va	0	52	0	42-52	0	50-52
Сумарний потік, од.		–	179134	–	102685	–	314987	–
У тому числі (%):								
Україна		–	51,4	–	81,6	–	94,3	–
іноземні держави		–	48,6	–	18,4	–	5,7	–
з них:								
– країни-члени ЄС		–	27,8	–	0,6	–	0,8	–
– країни академії наук яких є членами МААН *(за виключенням України)*		–	11,2	–	17,7	–	4,7	–
– інші країни		–	9,6	–	0,1	–	0,2	–

* Напівжирним шрифтом виділені дані для країн, національні академії наук яких є членами МААН.

Умовні позначення: DN – доменне ім'я країни в Інтернеті; N_d – кількість веб-сторінок у відгуку для повних назв НАН України англійською ($N_{d\text{-}eng}$), російською ($N_{d\text{-}rus}$) та українською ($N_{d\text{-}ukr}$) мовами; R_d – ранг країни за N_d у національному секторі Інтернету для назв НАН України англійською ($R_{d\text{-}eng}$), російською ($R_{d\text{-}rus}$) та українською ($R_{d\text{-}ukr}$) мовами.

Розподіл інформаційного потоку про НАН України за національними веб-сегментами країн,

(у % до загальної кількості веб-сторінок (Nd) відповідною мовою)

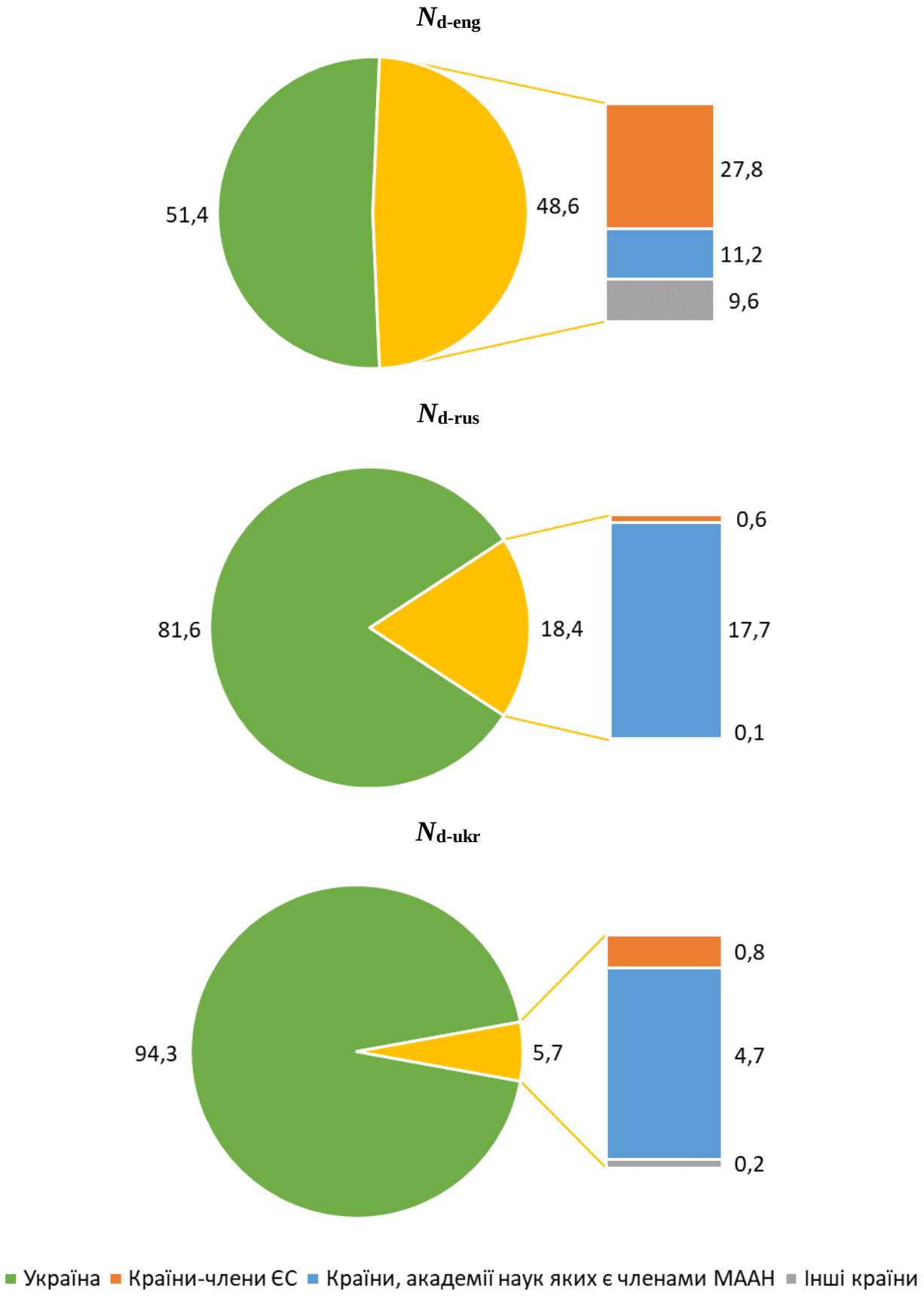

VII.6. Моніторинг публікацій про діяльність Національної академії наук України в засобах масової інформації*

Кількість статей у вітчизняних засобах масової інформації з проблем розвитку науки в Україні: 2011-2017, *одиниць*

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Усього	**1300**	**1135**	**1535**	**1283**	**1681**	**1450**	**1065**
у тому числі:							
статей щодо діяльності НАН України	**135**	**100**	**125**	**82**	**154**	**147**	**153**
з них проблемно-аналітичної спрямованості	75	30	58	58	73	38	45
у тому числі:							
конструктивного характеру	50	23	50	44	55	23	29
інші	25	7	8	14	18	15	16
(у % до усього числа статей з проблем розвитку науки)							
Статей щодо діяльності НАН України	**10,4**	**8,8**	**11,4**	**6,3**	**9,2**	**10,1**	**14,4**
з них проблемно-аналітичної спрямованості	5,8	2,6	5,8	2,6	4,3	2,6	4,2
у тому числі:							
конструктивного характеру	3,9	2,0	3,4	3,4	3,2	1,6	2,7
інші	1,9	0,6	0,5	1,1	1,1	1,1	1,5

* Моніторинг здійснювався за публікаціями 27 провідних газетних видань, що виходять в Україні, у тому числі кількох російських видань. Методику проведення моніторингу опубліковано в статтях: «Бібліографічний аналіз і моніторинг відображення проблем науки та діяльності НАН України у засобах масової інформації» / Л.Р. Головащенко та Л.О. Хоменко // Наука та наукознавство. – 2005. – №4 Додаток. – С.113-121;

Кількість статей у державних та інших рейтингових засобах масової інформації з проблем розвитку науки в Україні: 2015-2017, *одиниць*

	2015	2016	2017
Усього	**1118**	**1217**	**613**
по виданням:			
«Голос України»	205	231	84
«День»	283	227	109
«Дзеркало тижня»	157	188	107
«Освіта України»	134	140	88
«Світ»	78	97	70
«Урядовий кур'єр»	186	246	117
«2000»	75	88	38
у тому числі:			
статей щодо діяльності НАН України	**160**	**166**	**164**
по виданням:			
«Голос України»	26	21	15
«День»	17	19	31
«Дзеркало тижня»	29	31	29
«Освіта України»	13	16	12
«Світ»	42	43	47
«Урядовий кур'єр»	26	28	20
«2000»	7	8	10
з них проблемно-аналітичної спрямованості	72	60	44
по виданням:			
«Голос України»	9	6	5
«День»	11	8	6
«Дзеркало тижня»	14	13	12
«Освіта України»	10	8	11
«Світ»	11	7	3
«Урядовий кур'єр»	10	8	4
«2000»	7	10	3

Продовження табл.

	2015	2016	2017
у тому числі:			
конструктивного характеру	54	42	29
по виданням:			
«Голос України»	5	4	3
«День»	9	5	4
«Дзеркало тижня»	9	7	8
«Освіта України»	7	5	8
«Світ»	10	6	2
«Урядовий кур’єр»	8	6	2
«2000»	6	9	2
інші	18	18	15
по виданням:			
«Голос України»	4	2	2
«День»	2	3	2
«Дзеркало тижня»	5	6	4
«Освіта України»	3	3	3
«Світ»	1	1	1
«Урядовий кур’єр»	2	2	2
«2000»	1	1	1
(у % до усього числа статей з проблем розвитку науки)			
Статей щодо діяльності НАН України	14,3	13,6	26,8
з них проблемно-аналітичної спрямованості	6,4	4,9	7,2
у тому числі:			
конструктивного характеру	4,8	3,5	4,7
інші	1,6	1,5	2,4

Розподіл публікацій з проблем розвитку науки в Україні в засобах масової інформації за тематичними рубриками: 2010-2017, *одиниць*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010-2017 разом
Усього	**546**	**475**	**545**	**557**	**1195**	**1386**	**1450**	**1065**	**7219**
у тому числі за рубриками:									
Проблеми розвитку сфери науки в Україні. Діяльність та інституційний розвиток НАН України, у тому числі питання її можливої реорганізації	178	135	100	125	258	154	55	34	**1039**
Роль науки в розв'язанні екологічних питань, особливо у зв'язку з чорнобильською тематикою	58	33	58	56	165	144	60	60	**634**
Перспективний розвиток вітчизняної та світової науки; нові напрями наукового пошуку; нові відкриття	63	69	91	61	78	80	123	63	**628**
Ювілеї вчених та річниці наукових подій, нагороди та премії за наукову діяльність	26	23	36	28	64	163	86	80	**506**
Взаємодія науки і суспільства, роль держави в розвитку наукових досліджень, питання практичної співпраці НАН України з органами державної влади	4	18	13	11	17	58	7	13	**141**

Продовження табл.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010-2017 разом
Роль науки у вдосконаленні медичних технологій та методик	27	15	25	25	29	59	26	19	**225**
Взаємодія науки та освіти; проблеми статусу та розвитку вузівської науки	53	57	69	84	155	21	106	86	**684**
Власна інноваційна діяльність	29	25	31	35	50	42	67	40	**319**
Конференції, симпозіуми	40	27	37	38	42	45	128	83	**430**
Роль науки в розвитку економіки	19	17	18	26	43	58	34	17	**232**
Роль науки в удосконаленні видобувних, енергозберігаючих та екологічних технологій	21	23	27	17	141	81	35	28	**373**
Міжнародне співробітництво в наукових дослідженнях	13	15	21	27	44	27	14	24	**185**
Місце української науки та технологій у дослідженні космосу	8	13	11	12	54	77	64	48	**287**
Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність наукових інституцій, зокрема НАН України	–	–	–	–	37	76	74	27	**214**
Діяльність технопарків	2	–	–	–	1	–	78	54	**132**
Про засідання Прес-клубу НАН України	–	–	–	–	–	–	250	191	**797**
Наука, політика та ідеології	5	5	8	12	17	309	106	86	**684**

Кількість публікацій академіків і членів-кореспондентів Національної академії наук України у засобах масової інформації

(одиниць)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Усього статей у ЗМІ	900	1300	1135	1535	1283	1681	1450	1065
у тому числі								
статей академіків і членів-кореспондентів	181	204	117	213	221	271	173	137
з них статті:								
академіків	164	172	91	174	160	214	147	109
членів-кореспондентів	17	32	26	39	61	57	26	28

Динаміка публіцистичної активності академіків і членів-кореспондентів НАН України: 2010-2017, *одиниць*

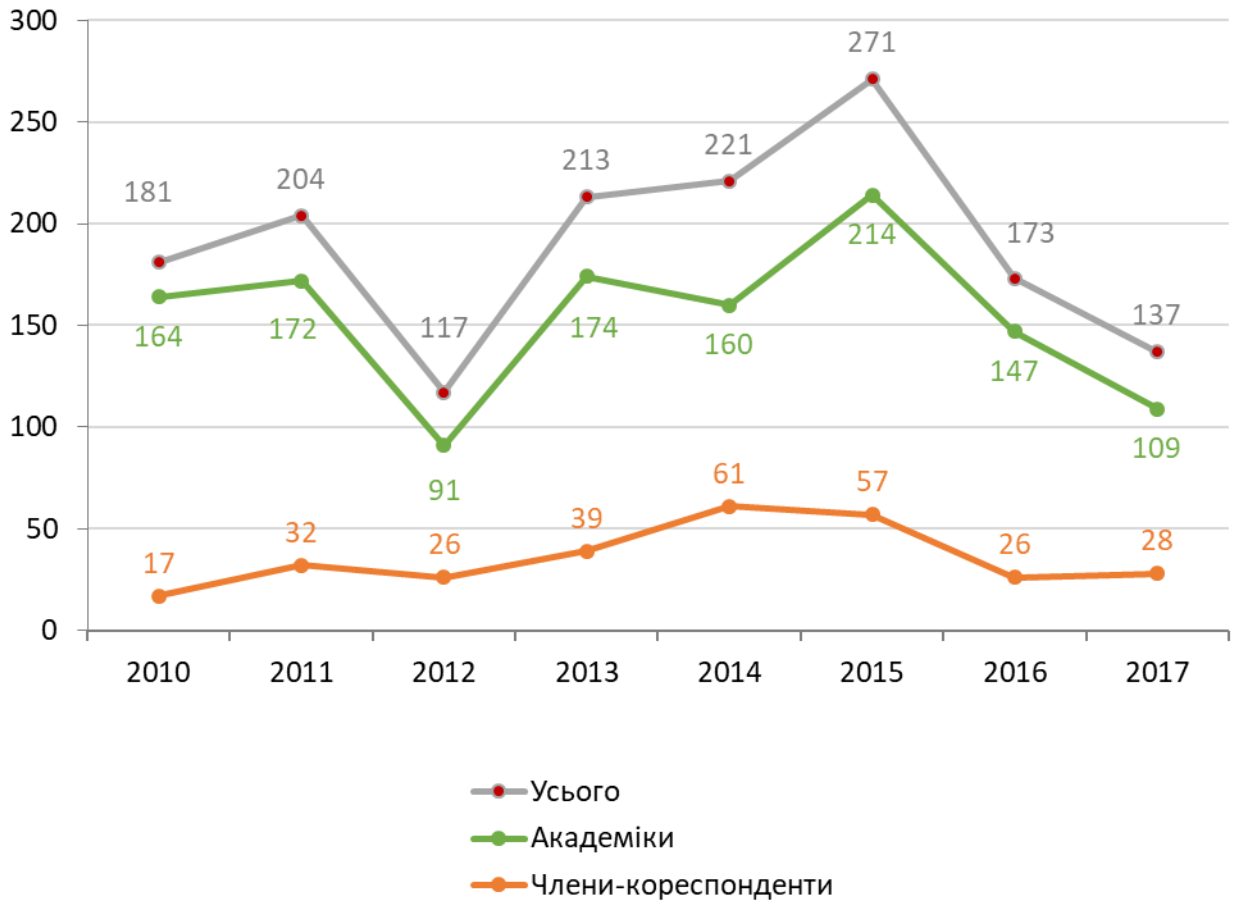

Динаміка публіцистичної активності академіків НАН України: 2005-2017

(у % до загальної кількості академіків і членів-кореспондентів НАН України)

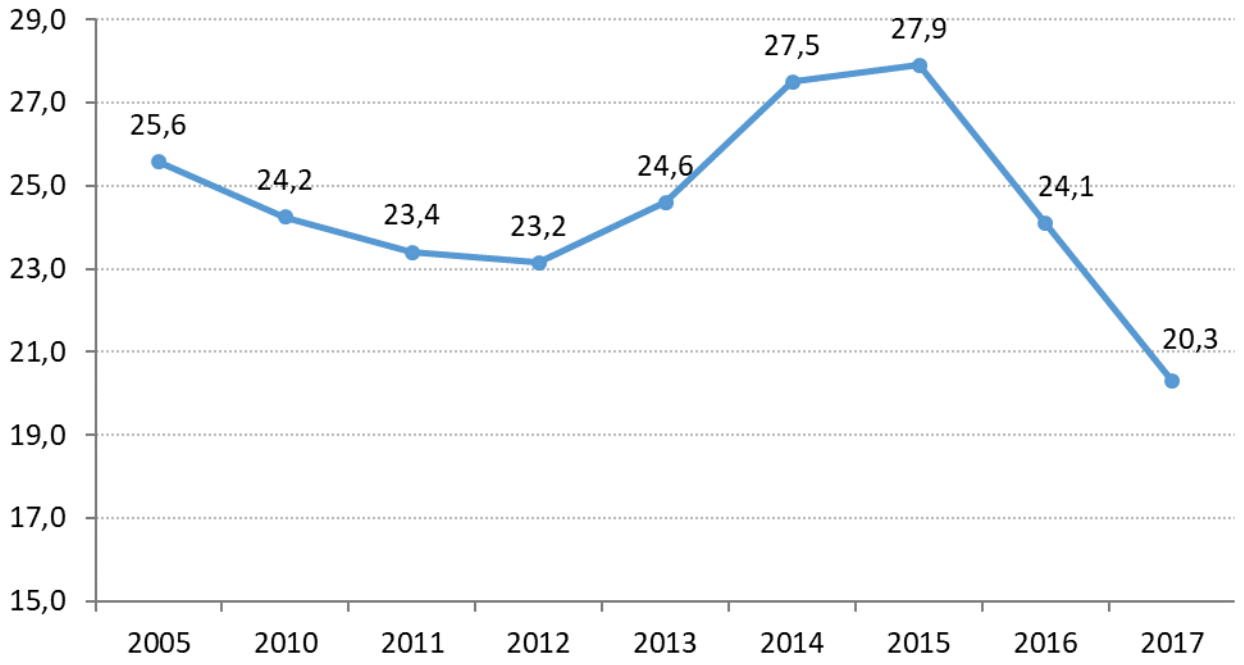

Динаміка публіцистичної активності членів-кореспондентів НАН України: 2005-2017

(у % до загальної кількості академіків і членів-кореспондентів НАН України)

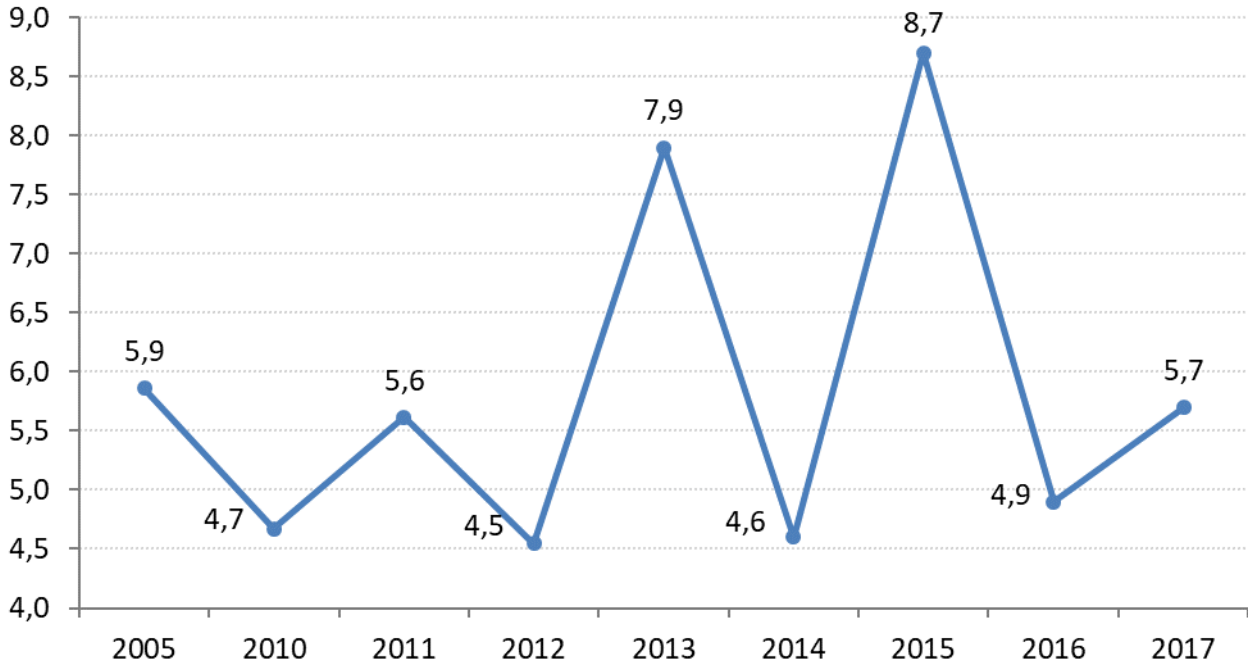

VIII. МІЖНАРОДНІ ЗІСТАВЛЕННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ[6]

VIII.1. Кількість працівників, зайнятих у сфері досліджень і розробок

Кількість працівників, зайнятих дослідженнями і розробками в країнах ОЕСР та Україні: 2015, *осіб*

	Кількість працівників, зайнятих дослідженнями і розробками		Кількість дослідників	
	усього	на 10000 зайнятих в економіці	усього	на 10000 зайнятих в економіці
Україна	**101598**	**62**	**53835**	**33**
Австралія	147809	132	100414	90
Австрія	69318	162	42339	99
Бельгія	77864	169	55087	120
Велика Британія	416538	133	289330	92
Греція	50512	126	35069	87
Данія	59532	210	42425	150
Естонія	5636	90	4186	67
Ізраїль	77143	211	63521	174
Ірландія	29444	148	21451	108
Ісландія	2941	160	1944	106
Іспанія	200866	109	122437	66
Італія	248140	101	120677	49
Канада	226620	126	159190	88
Корея	442027	170	356447	137

[6] Тут і далі у розділі статистичні таблиці укладені (якщо не вказано інше) за матеріалами баз даних ЮНЕСКО, ОЕСР та Євростату.

Джерело: Main Science and Technology Indicators, Vol. 2017, Issue 1. [Electronic resource] / OECD. URL: *https://www.oecd-ilibrary.org/sites/msti-v2017-1-en/table-9.html?itemId= /content/ component/msti-v2017-1-table9-en*

Продовження табл.

	Кількість працівників, зайнятих дослідженнями і розробками		Кількість дослідників	
	усього	на 10000 зайнятих в економіці	усього	на 10000 зайнятих в економіці
Латвія	5570	63	3613	41
Люксембург	5593	138	2869	71
Мексика	59073	15	29921	8
Нідерланди	128327	146	76977	88
Німеччина	640516	149	387982	90
Нова Зеландія	26400	111	18700	79
Норвегія	42409	154	30632	111
Польща	109249	68	82594	52
Португалія	48478	106	39580	86
Словаччина	17591	78	14406	64
Словенія	14225	151	7900	84
США	…	…	1379977	91
Туреччина	122288	46	95161	36
Угорщина	36847	86	25316	59
Фінляндія	50367	202	37516	150
Франція	428643	156	277631	101
Чехія	66433	128	38081	74
Чилі	15261	19	8175	10
Швейцарія	81451	164	43740	88
Швеція	82156	171	65333	136
Японія	875005	132	662071	100

* Або найближчі роки, по яких є дані.

Кількість працівників, які виконують наукові дослідження і розробки в країнах ОЕСР та Україні, у розрахунку на 10000 населення, зайнятого в економіці: 2015, *осіб*

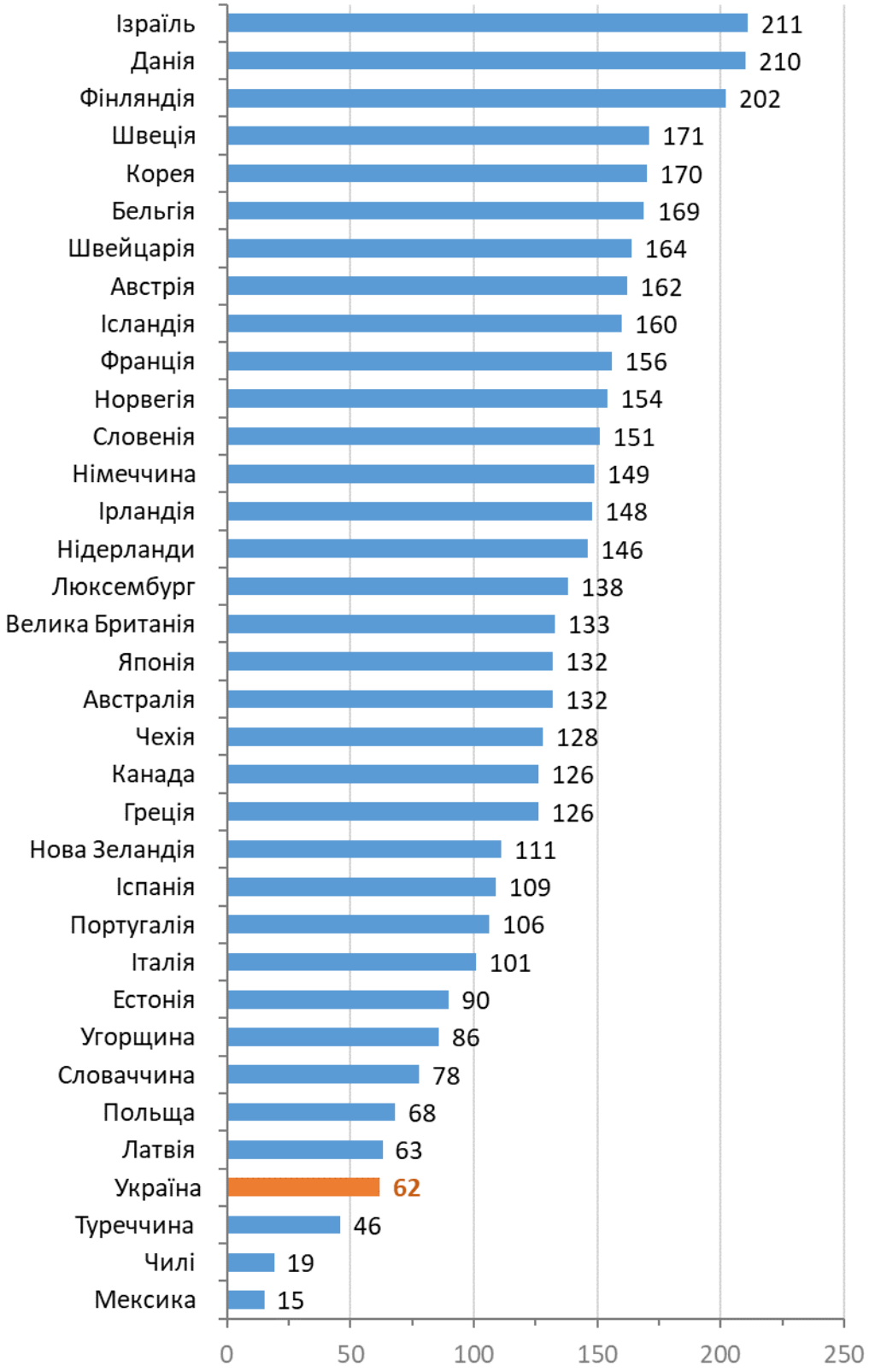

Кількість дослідників у країнах ОЕСР та Україні, у розрахунку на 10000 населення, зайнятого в економіці: 2015, *осіб*

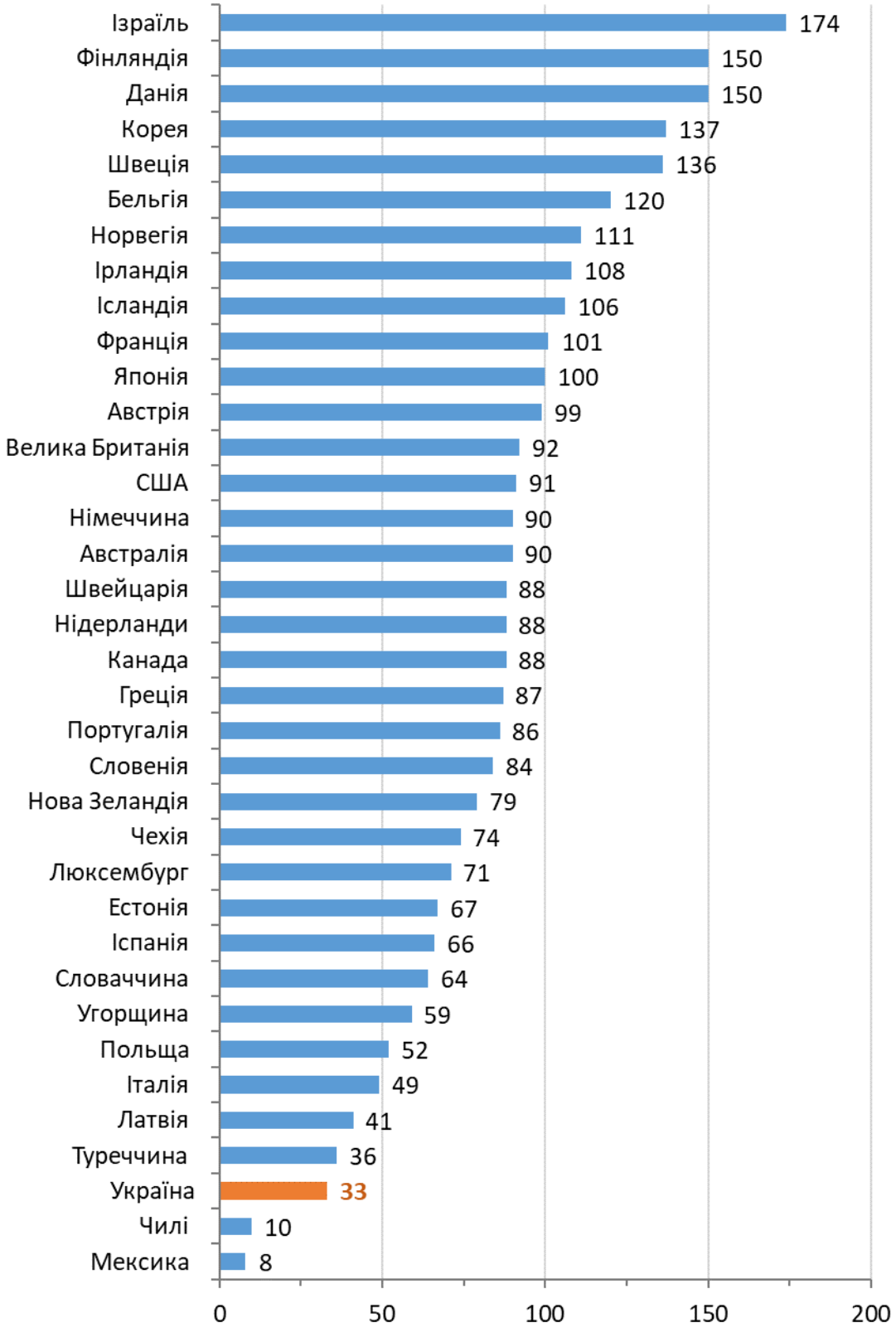

Розподіл дослідників у країнах ОЕСР та Україні за секторами діяльності: 2015*, %

	Державний сектор	Підприєм-ницький сектор	Сектор вищої освіти	Приватний неприбут-ковий сектор
Україна	**57,0**	**33,2**	**9,8**	**–**
Австралія	8,9	29,9	57,8	3,3
Австрія	3,9	63,7	31,8	0,6
Бельгія	8,4	48,3	42,9	0,4
Велика Британія	2,6	38,2	58,3	0,9
Греція	19,8	14,3	65,2	0,6
Данія	3,4	58,0	38,2	0,5
Естонія	12,3	27,5	58,1	2,1
Ізраїль	0,8	83,7	14,9	0,7
Ірландія	2,3	53,8	43,9	–
Ісландія	12,3	41,8	45,9	–
Іспанія	16,3	36,9	46,6	0,2
Італія	17,6	38,6	40,0	3,8
Канада	5,7	56,0	37,9	0,4
Корея	7,4	79,7	11,5	1,4
Латвія	19,1	16,7	64,2	–
Люксембург	27,4	36,0	36,6	–
Мексика	24,3	24,5	48,2	3,0
Нідерланди	11,9	59,1	29,0	–
Німеччина	13,9	59,5	26,6	–
Нова Зеландія	10,2	36,9	52,9	–
Норвегія	15,5	48,7	35,8	–
Польща	16,5	34,8	48,6	0,1
Португалія	3,4	29,0	66,4	1,2
Словаччина	21,4	19,4	59,1	0,2
Словенія	20,6	53,1	26,2	0,1
США	…	71,1	…	…
Туреччина	6,9	47,6	45,5	–
Угорщина	18,5	59,4	22,2	–
Фінляндія	9,5	56,8	32,6	1,1
Франція	10,2	59,7	28,7	1,3
Чехія	19,4	50,3	29,8	0,4
Чилі	10,6	27,4	49,0	13,1
Швейцарія	1,1	50,1	48,9	–
Швеція	5,1	69,0	25,7	0,2
Японія	4,6	73,4	20,7	1,3

* Або найближчі роки, по яких є дані. В еквіваленті повної зайнятості.

Кількість жінок серед дослідників у країнах ОЕСР та Україні: 2015, %

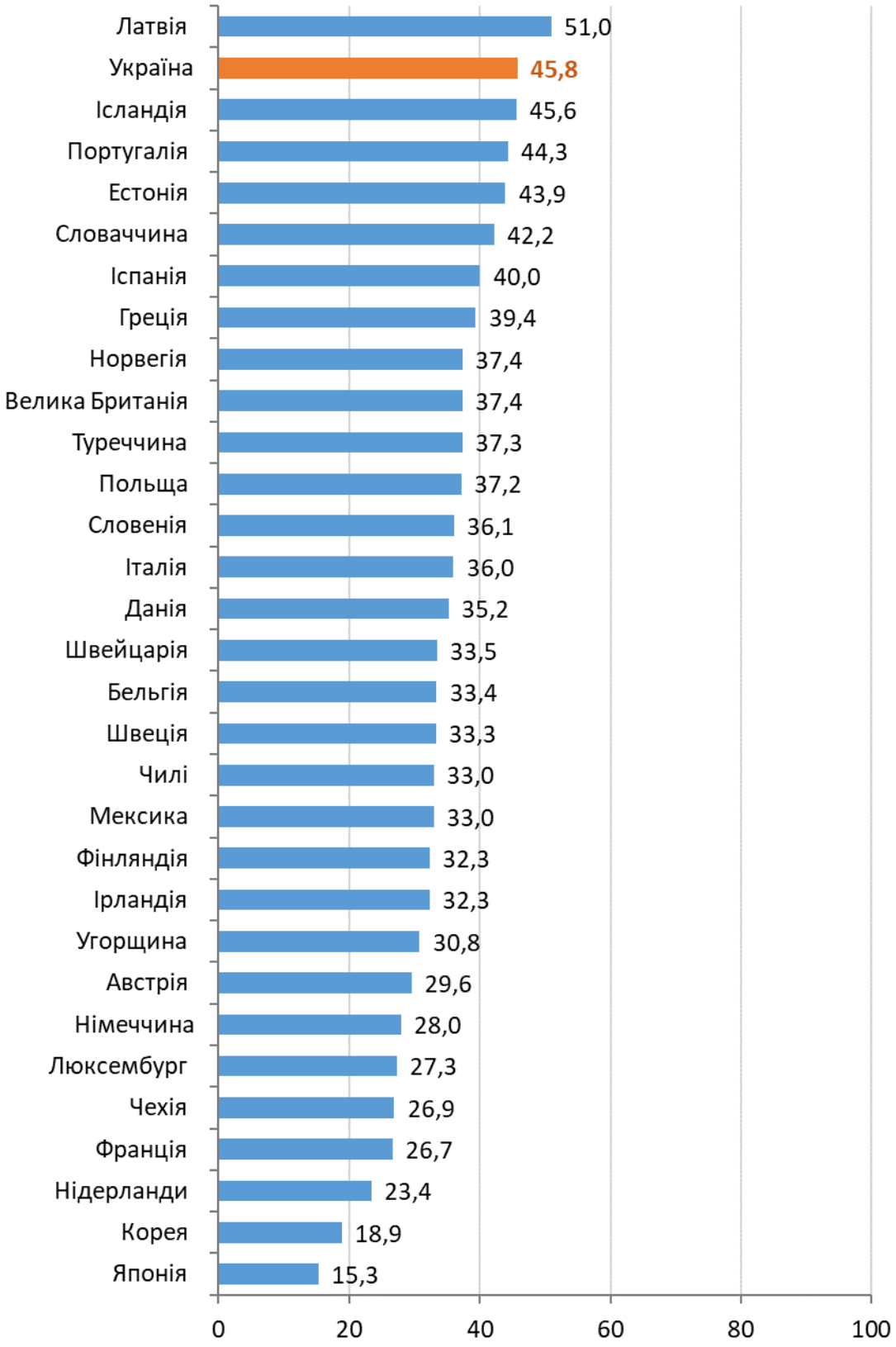

Кількість працівників, які виконують дослідження і розробки в країнах ЄС та Україні: 2010-2015*, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	**141086**	**134741**	**129945**	**123219**	**109636**	**101598**
Країни - члени ЄС:						
Австрія	59923	61171	64876	65800	68101	69318
Бельгія	60075	62895	64732	66406	68701	77864
Болгарія	16574	16986	16758	17545	19335	22421
Велика Британія	350766	356258	356484	362061	396281	416538
Греція	…	36913	37361	42030	43316	50512
Данія	56623	57585	58657	58530	58361	59532
Естонія	5277	5724	5855	5858	5790	5636
Ірландія	19722	21560	22501	…	28379	29444
Іспанія	222022	215079	208831	203302	200233	200866
Італія	225632	228094	240179	246648	249467	248140
Кіпр	1302	1297	1241	1245	1269	1245
Латвія	5563	5432	5593	5396	5739	5570
Литва	12315	11173	10416	11080	11791	10523
Люксембург	4972	5191	4743	4975	5243	5593
Мальта	1121	1383	1458	1473	1444	1391
Нідерланди	100544	117436	122206	123192	124066	128327
Німеччина	548723	575099	591261	603861	605252	640516
Польща	81843	85219	90716	93751	104359	109249
Португалія	47616	49599	47554	46711	46878	48478
Румунія	26171	29749	31135	32507	31391	31331
Словаччина	18188	18112	18127	17166	17594	17591
Словенія	12940	15269	14974	15229	14866	14225
Угорщина	31480	33960	35732	38163	37329	36847
Фінляндія	55897	54526	54047	52972	52130	50367
Франція	397756	402492	412003	418141	417129	428643
Хорватія	10859	10622	10368	10448	10027	10645
Чехія	52290	55697	60329	61976	64444	66433
Швеція	77418	78445	81272	80957	83473	82156

* В еквіваленті повної зайнятості.

Питома вага виконавців наукових та науково-технічних робіт у загальній кількості зайнятого населення в країнах ЄС та Україні: 2010-2015*, %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна**	**0,70**	**0,66**	**0,64**	**0.60**	**0,61**	**0,60**
Країни - члени ЄС:						
Австрія	1,46	1,46	1,53	1,54	1,60	1,62
Бельгія	1,34	1,38	1,42	1,46	1,51	1,69
Болгарія	0,54	0,57	0,57	0,60	0,66	0,75
Велика Британія	1,21	1,22	1,21	1,21	1,29	1,33
Греція	…	0,84	0,93	1,08	1,08	1,26
Данія	2,05	2,09	2,13	2,13	2,09	2,10
Естонія	0,96	0,98	0,99	0,97	0,96	0,90
Ірландія	1,05	1,17	1,22	…	1,46	1,48
Іспанія	1,13	1,12	1,13	1,13	1,11	1,08
Італія	0,91	0,92	0,97	1,04	1,02	1,01
Кіпр	0,33	0,33	0,32	0,34	0,36	0,36
Латвія	0,65	0,63	0,64	0,60	0,65	0,63
Литва	0,99	0,89	0,82	0,86	0,92	0,81
Люксембург	1,39	1,45	1,29	1,29	1,32	1,38
Мальта	0,69	0,83	0,86	0,84	0,81	0,76
Нідерланди	1,15	1,33	1,39	1,42	1,42	1,46
Німеччина	1,34	1,38	1,41	1,43	1,42	1,43
Польща	0,53	0,55	0,59	0,61	0,66	0,68
Португалія	0,98	1,04	1,04	1,07	1,04	1,06
Румунія	0,29	0,33	0,36	…	0,36	0,37
Словаччина	0,84	0,82	0,82	0,78	0,79	0,78
Словенія	1,35	1,61	1,60	1,65	1,60	1,51
Угорщина	0,78	0,84	0,88	0,93	0,89	0,86
Фінляндія	2,25	2,17	2,13	2,12	2,08	2,02
Франція	1,48	1,49	1,52	1,56	1,52	…
Хорватія	0,70	0,71	0,72	0,69	0,65	0,68
Чехія	1,03	1,10	1,19	1,22	1,26	1,28
Швеція	1,72	1,70	1,76	1,73	1,76	1,76

* В еквіваленті повної зайнятості.

** Питома вага фахівців, які виконують наукові дослідження і розробки, у загальній кількості зайнятого населення.

Кількість дослідників в країнах ЄС та Україні, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	**73413**	**70378**	**68599**	**65641**	**58695**	**53835**
Країни - члени ЄС:						
Австрія	36581	37114	39362	39923	41595	42339
Бельгія	40832	42686	43813	44649	46880	55087
Болгарія	10979	11902	11300	12275	13201	14224
Велика Британія	256585	251358	256156	259347	276584	289330
Греція	…	24674	24800	29055	29877	35069
Данія	37435	39180	40946	40858	41409	42425
Естонія	4077	4511	4582	4407	4324	4187
Ірландія	14176	15172	15732	16844	20727	21451
Іспанія	134653	130235	126778	123225	122235	122437
Італія	103424	106151	110695	117973	118183	120677
Кіпр	905	915	877	885	888	860
Латвія	3896	3947	3904	3625	3748	3613
Литва	8599	8390	8023	8557	9075	8124
Люксембург	2636	3031	2491	2615	2629	2869
Мальта	599	759	848	878	786	817
Нідерланди	53703	61335	73252	76815	76229	76977
Німеччина	327996	338689	352419	360365	351923	387982
Польща	64511	64133	67001	71472	78622	82594
Португалія	41523	44056	42498	43321	38155	39580
Румунія	19780	16080	18016	18576	18109	17459
Словаччина	15183	15326	15271	14727	14742	14406
Словенія	7703	8774	8884	8707	8574	7900
Угорщина	21342	23019	23837	25038	26213	25316
Фінляндія	41425	40003	40468	39196	38281	37516
Франція	243533	249247	259066	265177	267308	277631
Хорватія	7104	6847	6688	6529	6117	6367
Чехія	29228	30682	33217	34271	36040	38081
Швеція	49312	48589	49280	62294	66643	65333

Розподіл дослідників за основними секторами діяльності в країнах ЄС та Україні: 2015*, %

	Державний сектор	Підприємницький сектор	Сектор вищої освіти
Україна	**57,0**	**33,2**	**9,8**
Країни - члени ЄС:			
Австрія	3,9	63,7	31,8
Бельгія	8,4	48,3	42,9
Болгарія	33,4	38,6	27,2
Велика Британія	2,6	38,2	58,3
Греція	19,8	14,3	65,2
Данія	3,4	58,0	38,2
Естонія	12,3	27,5	58,1
Ірландія	2,3	53,8	43,9
Іспанія	16,3	36,9	46,6
Італія	17,6	38,6	40,0
Кіпр	9,9	21,5	61,0
Латвія	19,1	16,7	64,2
Литва	17,8	22,7	59,5
Люксембург	27,4	36,0	36,6
Мальта	2,3	58,0	39,8
Нідерланди	11,9	59,1	29,0
Німеччина	13,9	59,5	26,6
Польща	16,5	34,8	48,6
Португалія	3,4	29,0	66,4
Румунія	38,1	24,3	37,1
Словаччина	21,4	19,4	59,1
Словенія	20,6	53,1	26,2
Угорщина	18,5	59,4	22,2
Фінляндія	9,5	56,8	32,6
Франція	10,2	59,7	28,7
Хорватія	27,6	16,7	55,7
Чехія	19,4	50,3	29,8
Швеція	5,1	69,0	25,7

* У відсотках до загальної кількості дослідників у країні. Розрахунки зроблено за чисельністю дослідників в еквіваленті повної зайнятості.

Кількість працівників, які виконують дослідження і розробки в наукових організаціях країн СНД

Працівники основної діяльності, *осіб*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	**141086**	**129945**	**123219**	**109636**	**101598**	**97912**
Азербайджан	17924	21573	22358	23329	23093	22527
Білорусь	31712	30437	28937	27208	26153	25942
Вірменія	6558	5598	5230	5627	5044	4881
Казахстан	17021	20404	23712	25793	24735	22985
Киргизстан	3129	3264	4241	4242	4557	4496
Молдова	5114	5121	4981	5038	5033	4734
Росія	736540	727263	727029	732274	738857	722291
Таджикистан	2827	3511	3389	3593	3704	3894
Туркменістан	…	…	…	…	…	…
Узбекистан	…	…	…	…	…	…

Дослідники, *осіб*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	**73413**	**68599**	**65641**	**58695**	**53835**	**63694**
Азербайджан	11037	15335	15784	16337	16137	15548
Білорусь	19879	19315	18353	17372	16953	16879
Вірменія	4981	4056	3870	4144	3856	3682
Казахстан	10870	13494	17195	18930	18454	17421
Киргизстан	1974	2349	3063	3013	3441	3454
Молдова	3267	3338	3250	3315	3368	3210
Росія	368915	372620	369015	373905	379411	370379
Таджикистан	1802	2210	2152	2332	2467	2601
Туркменістан	…	…	…	…	…	…
Узбекистан	…	…	…	…	…	…

VIII.2. Фінансові показники розвитку наукової сфери у світі

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за регіонами та об'єднаннями країн світу*

По регіонах	Частка у загальносвітових витратах, %		
	2014	2015	2016
Північна Америка	29,2	28,6	28,4
з них США	27,0	26,5	26,5
Південна Америка	2,8	2,6	2,6
Європа	21,5	21,3	21,0
СНД	3,1	2,9	2,8
Азія	40,2	41,2	41,8
з них Китай	19,1	19,8	20,4
Близький Схід	2,2	2,3	2,3
Африка	1,0	1,1	1,1

* За паритетом купівельної спроможності національних валют (ПКС)

Розподіл внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за регіонами та об'єднаннями країн світу: 2016, %

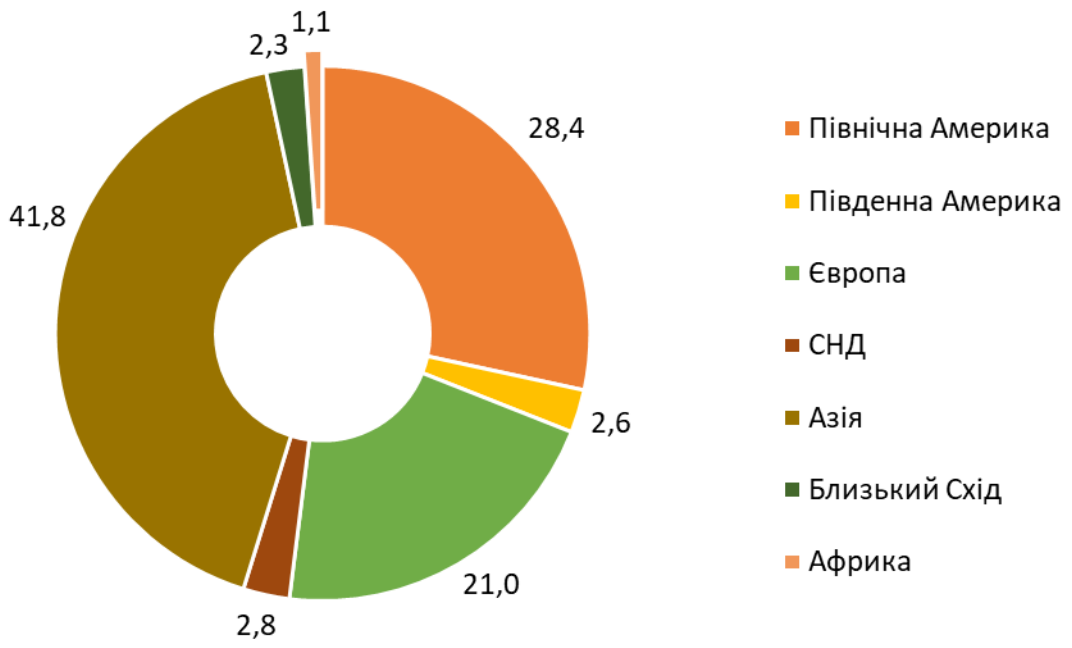

Внутрішні витрати на дослідження і розробки в країнах ОЕСР та Україні

	Усього, *млн дол. США**		Частка у ВВП, *%*		У розрахунку на душу населення, *дол. США*	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Україна**	**868,2**	**559,6**	**0,65**	**0,62**	**19,2**	**13,1**
Австралія (2013)	23133,6	…	2,10	…	986,1	…
Австрія	12847,1	13321,2	3,09	3,12	1503,7	1543,7
Бельгія	12370,6	12624,6	2,46	2,46	1108,8	1126,0
Велика Британія	44163,8	46259,8	1,68	1,70	683,7	710,5
Греція	2408,7	2765,9	0,84	0,97	221,1	255,6
Данія	7877,4	8236,2	2,92	2,96	1396,0	1449,5
Естонія	544,5	569,3	1,45	1,50	413,8	433,5
Ізраїль	12253,8	13023,6	4,27	4,25	1492,2	1554,7
Ірландія	3638,7	…	1,54	…	788,5	…
Ісландія	292,0	345,6	2,01	2,19	891,9	1044,8
Іспанія	19341,5	19734,5	1,24	1,22	416,3	425,2
Італія	30324,1	30102,1	1,37	1,33	498,8	495,7
Канада	27873,0	27071,1	1,74	1,71	784,2	755,2
Корея	73195,5	74051,5	4,29	4,23	1451,6	1463,0
Латвія	328,1	307,7	0,69	0,62	164,5	155,6
Люксембург	714,0	761,0	1,26	1,28	1278,8	1336,5
Мексика	11581,8	11563,4	0,54	0,53	96,7	95,6
Нідерланди	16541,4	16909,7	2,00	1,99	980,9	998,7
Німеччина	109802,5	114778,1	2,88	2,93	1355,9	1405,1
Нова Зеландія	…	2227,9	…	1,28	…	481,9
Норвегія	5785,5	6218,4	1,72	1,93	1126,2	1197,9
Польща	9187,2	10239,8	0,94	1,00	238,7	266,3
Португалія	3864,2	3921,5	1,29	1,28	371,5	378,6
Словаччина	1386,5	1911,6	0,88	1,18	255,9	352,5
Словенія	1524,0	1458,9	2,38	2,21	739,2	707,1
США	479358,0	502893,0	2,76	2,79	1501,6	1563,2
Туреччина	15324,2	16604,5	0,86	0,88	200,0	214,4
Угорщина	3424,4	3584,8	1,36	1,38	347,1	364,3
Фінляндія	7185,4	6712,4	3,17	2,90	1315,4	1224,8
Франція	59529,2	60818,7	2,23	2,22	898,0	913,3
Чехія	6719,0	6927,4	1,97	1,95	638,4	657,1
Чилі	1522,1	1603,7	0,37	0,38	85,3	88,9
Швейцарія	…	17688,3	…	3,42	…	2135,6
Швеція	14154,7	15371,7	3,15	3,28	1459,8	1568,7
Японія	170512,3	170003,0	3,40	3,29	1341,3	1338,8

* У розрахунку за паритетом купівельної спроможності національних валют.

** Розраховано за офіційним курсом Національного банку України.

Внутрішні витрати на дослідження і розробки у розрахунку на душу населення в країнах ОЕСР та Україні: 2015, *дол. США*

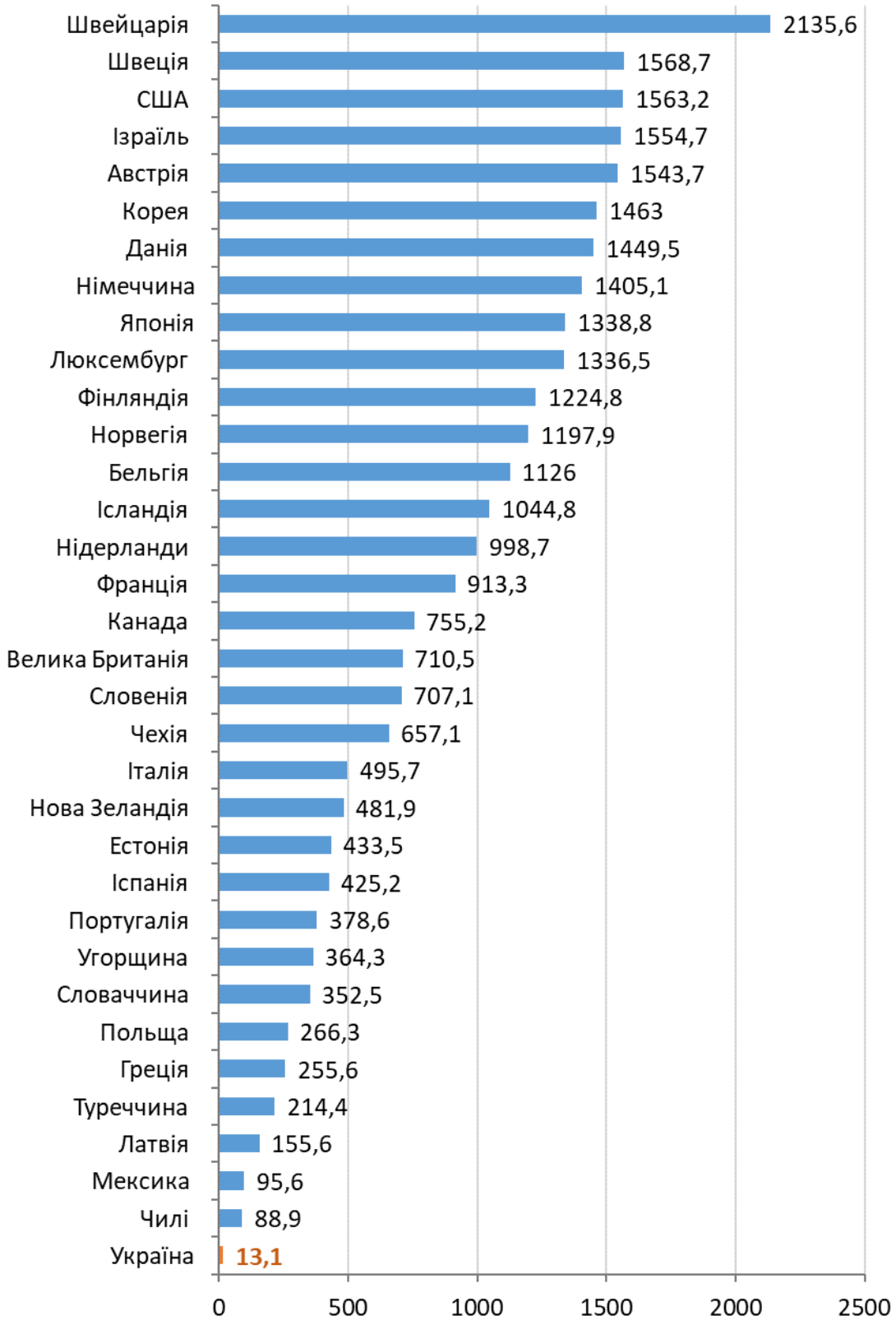

Структура внутрішніх витрат на дослідження і розробки в країнах ОЕСР, ЄС та Україні за джерелами фінансування: 2015, %

	Кошти держави	Кошти підприєм-ницького сектора	Інші національні джерела	Кошти іноземних джерел
Україна	**40,1**	**39,6**	**1,4**	**18,9**
Країни ОЕСР				
Австралія	34,6	61,9	1,9	1,6
Австрія	35,7	48,4	0,5	15,4
Бельгія	24,1	61,3	1,4	13,2
Велика Британія	28,0	48,4	6,0	17,6
Угорщина	34,6	49,7	0,7	15,0
Німеччина	27,9	65,6	0,4	6,2
Греція	53,1	31,4	2,9	12,7
Данія	29,4	59,4	4,7	6,5
Ізраїль	12,5	37,0	1,3	49,2
Ірландія	27,5	52,1	1,7	18,7
Ісландія	32,0	33,3	8,4	26,4
Іспанія	40,9	45,8	5,2	8,0
Італія	40,8	46,2	3,6	9,3
Канада	33,0	44,3	14,0	8,7
Корея	23,7	74,5	1,0	0,8
Латвія	32,7	20,1	2,2	45,0
Люксембург	48,4	16,5	2,8	32,3
Мексика	70,3	19,7	9,6	0,5
Нідерланди	33,4	48,7	2,8	15,1
Нова Зеландія	37,1	43,1	11,5	8,2
Норвегія	44,9	44,2	1,6	9,2
Польща	41,8	39,0	2,4	16,7
Португалія	47,1	41,8	5,4	5,6
Словаччина	31,9	25,1	3,6	39,4
Словенія	19,9	69,2	0,3	10,6
США	24,0	64,2	7,1	4,7
Туреччина	27,6	50,1	21,3	1,1
Фінляндія	28,9	54,8	1,8	14,5
Франція	34,6	55,7	2,0	7,8
Чехія	32,2	34,5	0,8	32,5

Продовження табл.

	Кошти держави	Кошти підприєм-ницького сектора	Інші національні джерела	Кошти іноземних джерел
Чилі	42,6	32,8	11,7	12,9
Швейцарія	24,4	63,5	1,9	10,2
Швеція	28,3	61,0	4,1	6,7
Естонія	46,4	41,0	0,4	12,2
Японія	15,4	78,0	6,1	0,5
Країни ЄС, що не входять до ОЕСР				
Болгарія	26,4	22,3	0,5	50,9
Кіпр	56,5	13,7	6,2	23,7
Латвія	32,7	20,1	2,2	45,0
Литва	35,6	28,0	1,8	34,6
Мальта	33,3	44,1	1,3	21,3
Румунія	41,7	37,3	1,8	19,2
Хорватія	36,4	46,6	2,5	14,5

Асигнування на дослідження та розробки за рахунок коштів державного бюджету в країнах ОЕСР та Україні, *млн дол. США*

	1995	2000	2005	2010	2015
Австралія	2324,6	2859,3	3729,1	4677,2	4731,4
Австрія	1230,3	1430,3	1827,3	2699,4	3484,1
Бельгія	1164,9	1597,8	1987,2	2782,5	3180,3
Велика Британія	8799,5	10517,4	13476,8	13538,9	14696,1
Угорщина	…	…	708,7	767,5	1034,8
Німеччина	16069,2	16812,5	19865,0	28916,9	35421,6
Греція	400,6	619,8	889,5	975,3	1498,4
Данія	792,3	1171,2	1326,1	2302,1	2636,3
Ізраїль	883,5	1292,4	1044,9	1355,2	1805,0
Ірландія	209,6	314,1	711,7	979,0	915,0
Ісландія	44,9	76,2	91,0	120,3	140,3
Іспанія	3011,2	5175,9	6479,5	11589,5	8922,9
Італія	6731,0	9372,3	11050,6	12245,3	11511,2
Канада	3833,3	4589,9	6777,1	8489,6	7700,1

Продовження табл.

	1995	2000	2005	2010	2015
Люксембург	…	25,1	81,0	244,3	360,5
Мексика	1263,3	2119,1	2599,5	4698,4	6718,5
Нідерланди	2830,8	3793,3	4529,7	5721,9	6242,4
Нова Зеландія	307,7	…	…	681,5	989,6
Норвегія	823,2	1057,5	1554,6	2418,4	3084,6
Польща	1141,0	1539,9	1547,5	2884,9	4160,8
Португалія	560,3	1019,8	1581,1	2799,1	2870,3
Республіка Корея		5017,9	9886,5	16300,1	21207,5
Словаччина	171,7	213,0	244,1	496,0	568,5
Словенія	…	174,0	272,7	339,9	273,3
США	68791,0	83612,5	131259,0	148962,0	148999,0
Туреччина	…	…	…	4027,7	5551,9
Фінляндія	929,9	1302,9	1651,7	2272,8	2039,6
Франція	13264,7	14743,5	18084,5	19106,4	17387,3
Чехія	…	834,7	1148,4	1620,9	2262,0
Чилі	…	…	…	…	867,4
Швейцарія	…	1474,8	…	3076,0	4709,7
Швеція	2087,4	1731,5	2535,0	3282,6	3713,5
Естонія	…	44,9	90,1	196,3	264,1
Японія	14324,8	21193,4	27617,8	32150,0	33862,0

Структура внутрішніх витрат на дослідження і розробки в країнах ОЕСР, ЄС та Україні за секторами діяльності: 2015, *%*

	Державний сектор	Підприєм-ницький сектор	Сектор вищої освіти	Приватний неприбут-ковий сектор
Україна	**33,9**	**60,7**	**5,4**	…
Країни ОЕСР				
Австралія	11,2	56,3	29,6	2,8
Австрія	4,4	70,8	24,3	0,4
Бельгія	7,8	71,9	19,9	0,3
Велика Британія	6,8	65,7	25,6	1,9
Угорщина	13,3	73,4	12,1	…
Німеччина	14,1	68,7	17,3	–

Продовження табл.

	Державний сектор	Підприєм-ницький сектор	Сектор вищої освіти	Приватний неприбут-ковий сектор
Греція	28,1	33,0	37,8	1,1
Данія	2,3	64,0	33,4	0,4
Ізраїль	1,7	85,4	11,7	1,2
Ірландія	4,4	71,0	24,7	–
Ісландія	4,8	64,7	30,5	–
Іспанія	19,1	52,5	28,1	0,2
Італія	13,3	55,3	28,6	2,9
Канада	8,5	52,7	38,4	0,4
Корея	11,7	77,5	9,1	1,6
Латвія	25,6	24,8	49,6	–
Люксембург	31,1	51,0	17,8	–
Нідерланди	12,3	55,6	32,1	–
Нова Зеландія	20,3	49,8	29,9	–
Норвегія	15,0	53,9	31,1	–
Польща	24,4	46,6	28,9	0,2
Португалія	5,9	47,1	45,5	1,5
Словаччина	27,9	28,0	43,8	0,4
Словенія	13,5	76,3	10,2	0,04
США	11,2	71,5	13,2	4,1
Туреччина	10,3	50,0	39,7	–
Фінляндія	8,2	66,7	24,4	0,8
Франція	13,1	65,1	20,3	1,5
Чехія	20,4	54,3	24,9	0,4
Чилі	7,8	34,3	38,5	19,4
Швейцарія	0,9	71,0	26,7	1,5
Швеція	3,4	69,7	26,7	0,2
Естонія	10,8	46,1	41,4	1,8
Японія	7,9	78,5	12,3	1,3
Країни ЄС, що не входять до ОЕСР				
Болгарія	20,8	73,3	5,4	0,5
Кіпр	13,6	16,5	53,7	16,2
Латвія	25,6	24,8	49,6	…
Литва	17,2	26,9	55,9	…
Мальта	17,5	48,5	34,0	…
Румунія	38,3	44,0	17,4	0,3
Хорватія	24,5	51,2	24,2	…

Частка внутрішніх витрат на дослідження і розробки у ВВП в країнах ОЕСР, ЄС та Україні: 2015, %

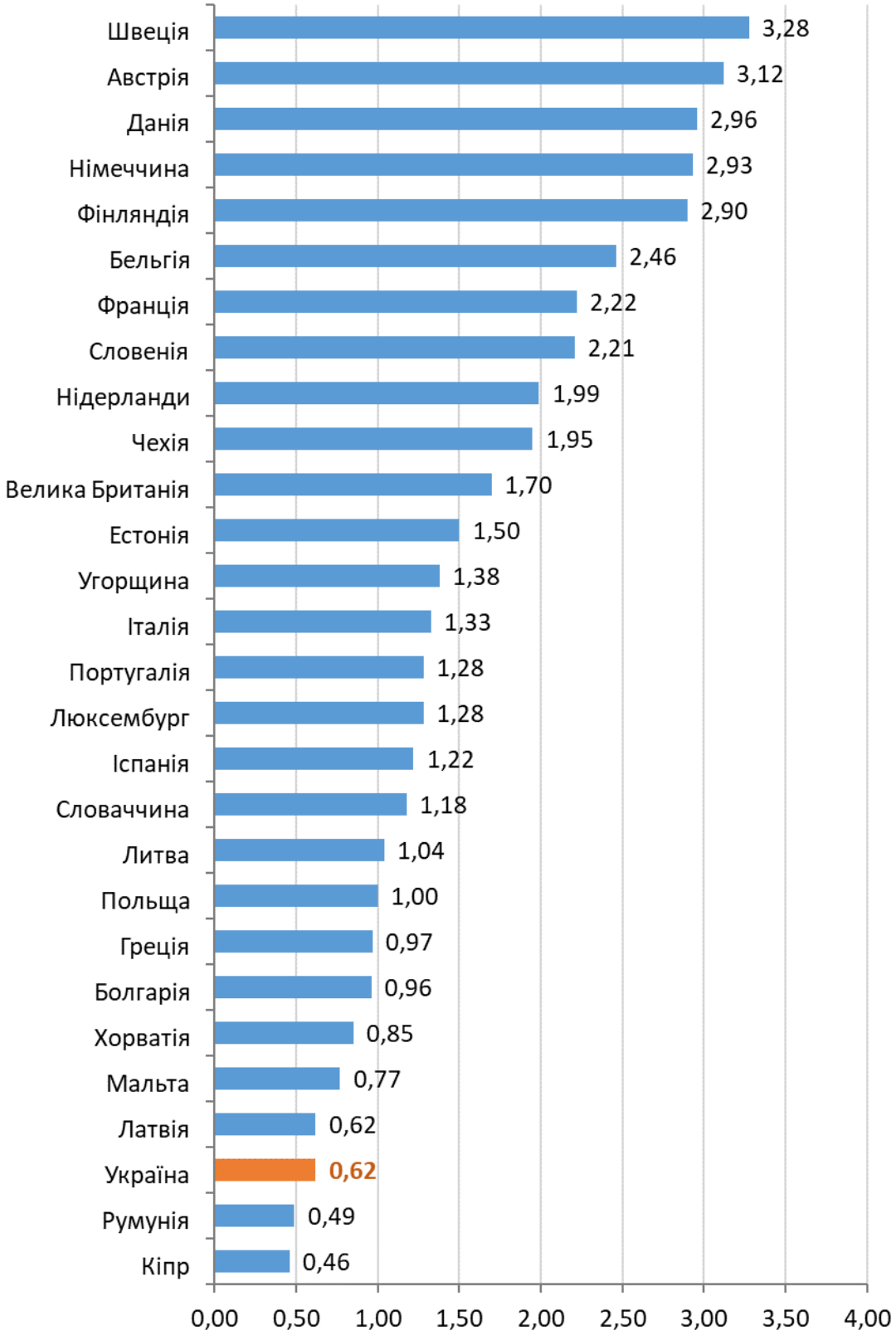

Внутрішні витрати на дослідження і розробки в країнах ЄС*,

млн дол. США

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Країни - члени ЄС:						
Австрія	9595,7	9955,0	11415,1	12018,8	12847,1	13321,2
Бельгія	8966,8	9822,0	11133,8	11851,5	12370,6	12624,6
Болгарія	624,0	612,7	716,2	767,9	999,5	1253,0
Велика Британія	37609,3	38778,6	38490,2	41569,6	44163,8	46259,8
Греція	1876,8	1950,7	1953,7	2323,8	2408,7	2765,9
Данія	6972,1	7283,7	7468,8	7800,6	7877,4	8236,2
Естонія	455,4	751,5	730,6	624,7	544,5	569,3
Ірландія	3148,3	3206,1	3321,6	3470,9	3638,7	…
Іспанія	20105,9	19862,4	19269,2	19299,9	19341,5	19734,5
Італія	25430,8	26111,7	27419,6	28485,1	30324,1	30102,5
Кіпр	123,3	127,2	117,9	122,1	124,4	121,9
Латвія	225,4	283,7	287,2	279,7	328,1	307,7
Литва	488,5	625,5	659,1	750,5	851,0	871,4
Люксембург	653,4	697,6	619,1	677,2	714,0	761,0
Мальта	71,0	80,5	103,0	102,4	103,9	112,9
Нідерланди	12777,0	14634,4	15177,7	15983,6	16541,4	16909,7
Німеччина	87131,0	95810,0	100490,1	102998,5	109802,5	114778,1
Польща	5782,0	6487,5	7990,8	8193,2	9187,2	10239,8
Португалія	4433,6	4119,0	3832,4	3873,3	3864,2	3921,5
Румунія	1516,6	1726,2	1738,4	1452,9	1508,0	2025,2
Словаччина	830,8	925,0	1159,9	1245,0	1386,5	1911,6
Словенія	1171,5	1433,1	1529,9	1585,1	1524,0	1458,9
Угорщина	2458,5	2708,1	2895,0	3364,4	3424,4	3584,8
Фінляндія	7756,1	7976,8	7520,0	7389,5	7185,4	6712,4
Франція	50956,9	53617,3	55097,7	58406,1	59529,2	60818,7
Хорватія	631,8	666,8	677,4	752,5	736,7	808,1
Чехія	3881,8	4702,3	5441,6	6094,8	6719,0	6927,4
Швеція	12567,5	13433,8	13970,4	14509,5	14154,7	15371,7

* У розрахунку за паритетом купівельної спроможності національних валют.

Частка внутрішніх витрат на дослідження і розробки у ВВП в країнах ЄС та Україні, %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	**0,83**	**0,74**	**0,75**	**0,70**	**0,65**	**0,62**
Країни - члени ЄС:	**1,93**	**1,97**	**2,01**	**2,01**	–	–
Австрія	2,74	2,68	2,93	2,97	3,09	3,12
Бельгія	2,05	2,16	2,36	2,44	2,46	2,46
Болгарія	0,56	0,53	0,60	0,63	0,79	0,96
Велика Британія	1,68	1,68	1,61	1,68	1,70	1,70
Греція	0,60	0,67	0,70	0,81	0,84	0,97
Данія	2,92	2,94	2,98	2,97	2,92	2,96
Естонія	1,58	2,31	2,12	1,73	1,45	1,50
Ірландія	1,60	1,54	1,56	1,56	1,54	…
Іспанія	1,35	1,33	1,29	1,27	1,24	1,22
Італія	1,22	1,21	1,27	1,31	1,37	1,33
Кіпр	0,45	0,45	0,43	0,46	0,48	0,46
Латвія	0,61	0,70	0,67	0,61	0,69	0,62
Литва	0,78	0,90	0,89	0,95	1,03	1,04
Люксембург	1,51	1,47	1,28	1,31	1,26	1,28
Мальта	0,62	0,67	0,83	0,77	0,75	0,77
Нідерланди	1,72	1,90	1,94	1,95	2,00	1,99
Німеччина	2,71	2,80	2,87	2,82	2,88	2,93
Польща	0,72	0,75	0,88	0,87	0,94	1,00
Португалія	1,53	1,46	1,38	1,33	1,29	1,28
Румунія	0,45	0,49	0,48	0,39	0,38	0,49
Словаччина	0,62	0,66	0,80	0,82	0,88	1,18
Словенія	2,06	2,42	2,58	2,60	2,38	2,21
Угорщина	1,15	1,19	1,27	1,39	1,36	1,38
Фінляндія	3,73	3,64	3,42	3,29	3,17	2,90
Франція	2,18	2,19	2,23	2,24	2,23	2,22
Хорватія	0,74	0,75	0,75	0,82	0,79	0,85
Чехія	1,34	1,56	1,78	1,90	1,97	1,95
Швеція	3,22	3,25	3,28	3,31	3,15	3,28

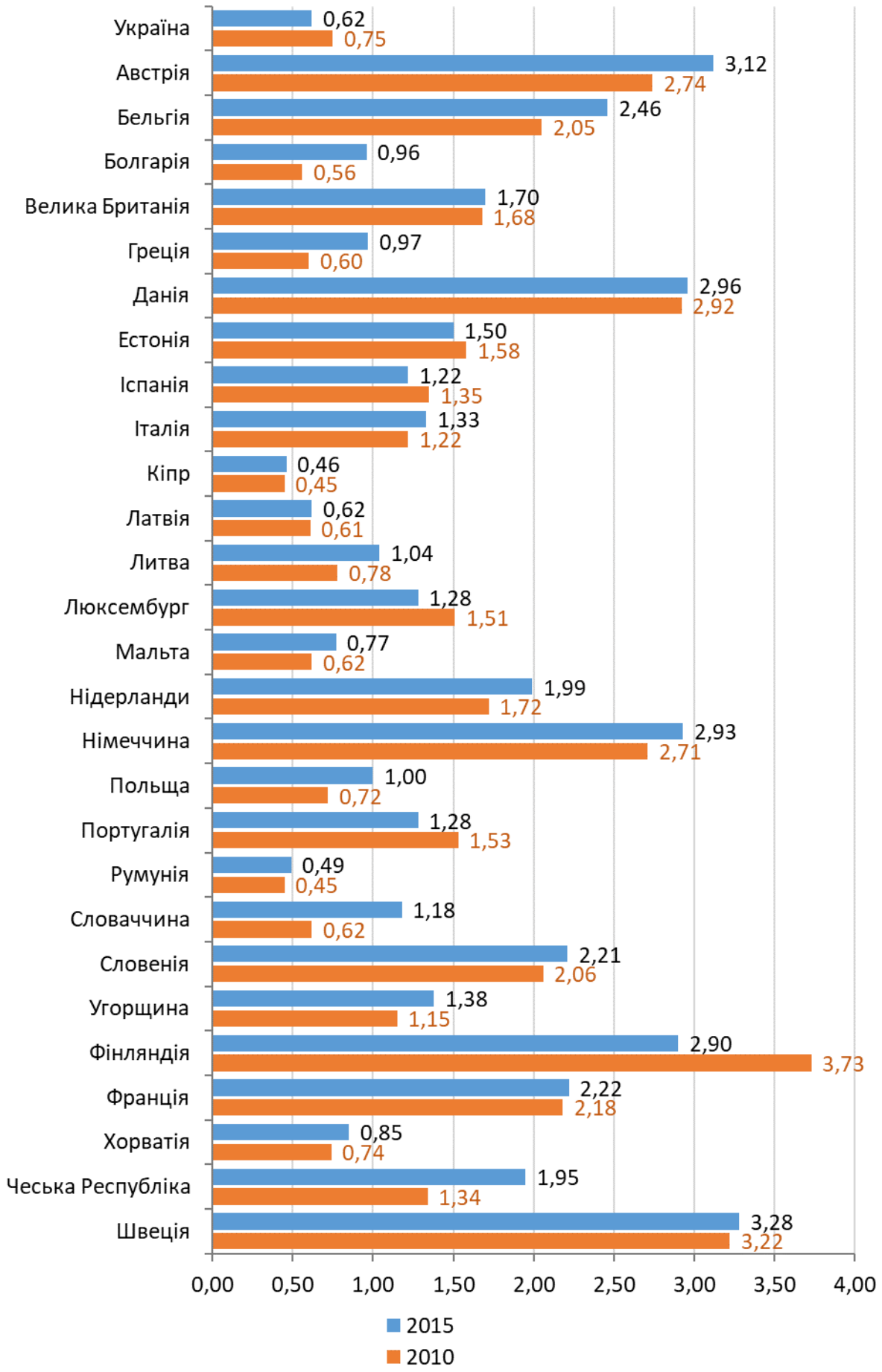
Україна
0,62
0,75
Австрія
3,12
2,74
Бельгія
2,46
2,05
Болгарія
0,96
0,56
Велика Британія
1,70
1,68
Греція
0,97
0,60
Данія
2,96
2,92
Естонія
1,50
1,58
Іспанія
1,22
1,35
Італія
1,33
1,22
Кіпр
0,46
0,45
Латвія
0,62
0,61
Литва
1,04
0,78
Люксембург
1,28
1,51
Мальта
0,77
0,62
Нідерланди
1,99
1,72
Німеччина
2,93
2,71
Польща
1,00
0,72
Португалія
1,28
1,53
Румунія
0,49
0,45
Словаччина
1,18
0,62
Словенія
2,21
2,06
Угорщина
1,38
1,15
Фінляндія
2,90
3,73
Франція
2,22
2,18
Хорватія
0,85
0,74
Чеська Республіка
1,95
1,34
Швеція
3,28
3,22
0,00
0,50
1,00
1,50
2,00
2,50
3,00
3,50
4,00
2015
2010

VIII.3. Результативність наукових досліджень

Загальносвітові показники наукових публікацій

	Загальна кількість публікацій, *одиниць*		2014 р. до 2008 р., %	Частка від загально-світового показника, %		Число публікацій на 1 млн населення, *одиниць*	
	2008	2014		2008	2014	2008	2014
Світ	**1029471**	**1270425**	**23,4**	**100,0**	**100,0**	**153**	**176**
У тому числі по регіонах							
США	289769	321846	11,1	28,1	25,3	945	998
Європа	**438450**	**498817**	**13,8**	**42,6**	**39,3**	**542**	**609**
з них:							
Велика Британія	77116	87948	14,0	7,5	6,9	1257	1385
Німеччина	79402	91631	15,4	7,7	7,2	952	1109
Франція	59304	65086	9,7	5,8	5,1	948	1007
Азія	**292230**	**501798**	**71,7**	**28,4**	**39,5**	**73**	**118**
з них:							
Індія	37228	53733	44,3	3,6	4,2	32	42
Китай	102368	256834	150,9	9,9	20,2	76	184
Китай	102368	256834	150,9	9,9	20,2	76	184
Республіка Корея	33431	50258	50,3	3,2	4,0	698	1015
Японія	76244	73128	-4,1	7,4	5,8	599	576
Африка	**20786**	**33282**	**60,1**	**2,0**	**2,6**	**21**	**29**
У тому числі по об’єднаннях країн							
Європейський союз	379154	432195	14,0	36,8	34,0	754	847
ОЕСР	801151	899810	12,3	77,8	70,8	654	707

Джерело: Складено за даними аналітичної системи Scopus SciVal. [Electronic resource] / Elsevier. URL: *https://www.elsevier.com/solutions/scival/features*

Кількість публікацій і цитувань у наукових журналах, що індексуються у базі даних Web of Science: 2012-2016, *одиниць*

	Кількість публікацій	Число цитувань*	Число цитувань у розрахунку на одну публікацію	Середня нормалізована цитованість**
Україна	**31285**	**132970**	**4,25**	**0,76**
Країни СНД				
Азербайджан	3004	22887	7,62	1,04
Вірменія	4577	49006	10,71	1,31
Білорусь	6681	50160	7,51	1,02
Казахстан	5881	14910	2,54	0,75
Киргизстан	580	4370	7,53	1,18
Республіка Молдова	1775	8156	4,59	0,80
Росія	205641	781266	3,80	0,82
Таджикистан	378	1200	3,17	0,54
Туркменістан	110	555	5,05	1,82
Узбекистан	1863	5660	3,04	0,56
Країни ОЕСР				
Австралія	340253	2882174	8,47	1,36
Австрія	90622	811427	8,95	1,41
Бельгія	127597	1229616	9,64	1,47
Велика Британія	689046	6151513	8,93	1,39
Греція	69450	528949	7,62	1,23
Данія	99217	1064130	10,73	1,61
Естонія	1435	8845	6,16	1,33
Ізраїль	81008	679476	8,39	1,25
Ірландія	49057	453074	9,24	1,39
Ісландія	6209	77613	12,50	1,85
Іспанія	334892	2670680	7,97	1,20
Італія	396833	3210117	8,09	1,32
Канада	389785	3325445	8,53	1,31
Латвія	8175	26864	3,29	1,00

Продовження табл.

	Кількість публікацій	Число цитувань*	Число цитувань у розрахунку на одну публікацію	Середня нормалізована цитованість**
Люксембург	6926	51723	7,47	1,50
Мексика	77035	397746	5,16	0,81
Нідерланди	224584	2402284	10,70	1,56
Німеччина	638113	5598676	8,77	1,33
Нова Зеландія	53990	433546	8,03	1,31
Норвегія	75439	656103	8,70	1,46
Польща	160162	825771	5,16	1,05
Португалія	88775	612898	6,90	1,15
Республіка Корея	311588	1965259	6,31	0,91
Словаччина	30433	122579	4,03	1,18
Словенія	23472	153519	6,54	1,07
США	2358165	20710228	8,78	1,32
Туреччина	161212	633581	3,93	0,73
Угорщина	41529	297868	7,17	1,11
Фінляндія	77093	677781	8,79	1,43
Франція	444073	3705532	8,34	1,26
Чехія	92432	483011	5,23	1,13
Чилі	42309	293199	6,93	1,08
Швейцарія	168983	1935600	11,45	1,66
Швеція	151756	1456822	9,60	1,46
Японія	486917	3024943	6,21	0,91
Країни ЄС, які не входять в ОЕСР				
Болгарія	15082	90661	6,01	0,93
Кіпр	7763	62438	8,04	1,51
Латвія	15104	73568	4,87	0,95
Мальта	1940	10886	5,61	1,19
Румунія	71303	239120	3,35	0,87
Хорватія	22792	124748	5,47	0,89

Продовження табл.

	Кількість публікацій	Число цитувань*	Число цитувань у розрахунку на одну публікацію	Середня нормалізована цитованість**
Інші країни				
Аргентина	49347	316756	6,42	0,93
Бразилія	239726	1134227	4,73	0,80
Грузія	3461	52541	15,18	1,92
Єгипет	53949	261221	4,84	0,86
Індія	392812	1780040	4,53	0,78
Індонезія	21976	67650	3,08	0,97
Іран	158666	763682	4,81	0,83
Китай	1662153	9112437	5,48	0,89
Малайзія	88328	345016	3,91	0,97
Пакистан	44019	216360	4,92	0,89
ПАР	70962	457849	6,45	1,10
Саудівська Аравія	65373	493132	7,54	1,25
Сербія	31486	155765	4,95	0,81
Сінгапур	79907	822830	10,30	1,53
Таїланд	46774	242776	5,19	0,93
Тайвань	169754	961081	5,66	0,87

* Число цитувань за період з початку 2012 р. по 9 вересня 2017 р.

** Середня цитованість, нормалізована за галузями наук відносно середньосвітового рівня.

Джерело: Складено за даними аналітичної системи Scopus SciVal. [Electronic resource] / Elsevier. URL: *https://www.elsevier.com/solutions/scival/features*

Кількість публікацій і цитувань у наукових журналах, що індексуються у базі даних Scopus: 2012-2016, *одиниць*

	Кількість публікацій	Число цитувань*	Число цитувань у розрахунку на одну публікацію	Середня нормалізована цитованість**
Україна	48618	168916	3,47	0,63
Країни СНД				
Азербайджан	3870	25968	6,71	0,94
Вірменія	5378	54314	10,10	1,32
Білорусь	8484	57459	6,77	0,98
Казахстан	10290	20600	2,00	0,53
Киргизстан	727	5854	8,05	1,27
Республіка Молдова	2137	10504	4,92	0,95
Росія	281925	977176	3,47	0,73
Таджикистан	540	1586	2,94	0,48
Туркменістан	108	477	4,42	1,25
Узбекистан	2476	6859	2,77	0,50
Країни ОЕСР				
Австралія	386085	3681503	9,54	1,56
Австрія	105089	1024008	9,74	1,56
Бельгія	142673	1541196	10,80	1,69
Велика Британія	785738	7857363	10,00	1,59
Угорщина	48085	362363	7,54	1,20
Німеччина	749039	6873157	9,18	1,44
Греція	83239	697315	8,38	1,36
Данія	111655	1321932	11,84	1,86
Ізраїль	88350	847828	9,60	1,48
Ірландія	57715	590226	10,23	1,61
Ісландія	6542	97345	14,88	2,25
Іспанія	392333	3318585	8,46	1,31
Італія	465192	4141373	8,90	1,48
Канада	442695	4243191	9,58	1,50
Латвія	8331	39012	4,68	1,06

Продовження табл.

	Кількість публікацій	Число цитувань*	Число цитувань у розрахунку на одну публікацію	Середня нормалізована цитованість**
Люксембург	7629	69305	9,08	1,80
Мексика	94117	511191	5,43	0,88
Нідерланди	251861	3001506	11,92	1,80
Нова Зеландія	62185	559053	8,99	1,48
Норвегія	86831	836921	9,64	1,65
Польща	191985	1020295	5,31	0,98
Португалія	102949	790462	7,68	1,28
Республіка Корея	371397	2474282	6,66	1,04
Словаччина	34383	161957	4,71	1,02
Словенія	27584	191768	6,95	1,17
США	2748726	26293339	9,57	1,49
Туреччина	187210	832242	4,45	0,79
Фінляндія	89135	862935	9,68	1,66
Франція	526129	4596617	8,74	1,36
Чехія	103012	603440	5,86	1,07
Чилі	49995	345903	6,92	1,13
Швейцарія	191623	2393492	12,49	1,85
Швеція	170852	1832023	10,72	1,69
Естонія	13185	142776	10,83	1,78
Японія	609650	3743874	6,14	0,95
Країни ЄС, які не входять в ОЕСР				
Болгарія	19344	111977	5,79	0,90
Кіпр	8955	79202	8,84	1,57
Литва	15529	91160	5,87	1,03
Мальта	2478	15669	6,32	1,26
Румунія	69610	287482	4,13	0,82
Хорватія	29372	157780	5,37	0,86

Продовження табл.

	Кількість публікацій	Число цитувань*	Число цитувань у розрахунку на одну публікацію	Середня нормалізована цитованість**
Інші країни				
Аргентина	58793	395139	6,72	1,00
Бразилія	312959	1528478	4,88	0,84
Грузія	5433	63987	11,78	1,70
Єгипет	75370	374837	4,97	0,88
Індія	586472	2524731	4,30	0,76
Індонезія	33567	107708	3,21	0,85
Іран	215616	1070333	4,96	0,88
Китай	2258048	11666349	5,17	0,85
Малайзія	127487	534159	4,19	0,89
Пакистан	56532	293434	5,19	0,96
ПАР	84897	575820	6,78	1,20
Саудівська Аравія	80540	630869	7,83	1,36
Сербія	35379	196044	5,54	0,92
Сінгапур	89049	1037998	11,66	1,81
Таїланд	61768	326594	5,29	0,92
Тайвань	194772	1196282	6,14	0,99

* Число цитувань за період з початку 2012 р. по 8 вересня2017 р.

** Середня цитованість, нормалізована за галузями наук відносно середньосвітового рівня.

Джерело: Складено за даними аналітичної системи Scopus SciVal. [Electronic resource] / Elsevier. URL: *https://www.elsevier.com/solutions/scival/features*

Кількість патентних заявок на винаходи, що подані національними та іноземними заявниками до патентного відомства країни, *одиниць*

	1995	2000	2005	2010	2015
Україна	**5960**	**7224**	**5592**	**5312**	**4497**
Країни СНД					
Азербайджан	251	–	287	271	184
Вірменія	285	127	208	142	115
Білорусь	1039	1198	1462	1933	691
Казахстан	1373	1515	1626	1964	1503
Киргизстан	148	84	131	140	126
Республіка Молдова	309	250	388	150	124
Росія	22202	28688	32254	42500	45517
Таджикистан	65	52	36	10	1
Туркменістан	–	–	–	–	–
Узбекистан	1058	968	444	632	507
Країни ОЕСР					
Австралія	14061	22001	23857	24887	28605
Австрія	2186	2301	2505	2673	2441
Бельгія	1087	820	622	760	1097
Велика Британія	27521	32747	27988	21929	22801
Греція	312	340	482	744	573
Данія	1484	1870	1823	1768	1732
Естонія	79	804	38	97	36
Ізраїль	4425	6802	6826	7306	6908
Ірландія	990	1080	864	792	440
Ісландія	68	876	592	76	46
Іспанія	2600	3194	3353	3779	3020
Італія	8574	9273	9331	9723	9687
Канада	26592	39622	39888	35449	36964
Люксембург	104	176	88	100	247
Мексика	5234	13061	14435	14576	18071
Нідерланди	2692	2994	2850	2767	2494
Німеччина	46158	62142	60222	59245	66893
Нова Зеландія	4719	7048	7005	6636	6501
Норвегія	5408	6700	5986	1813	1805
Республіка Корея	78499	102010	160921	170101	213694

Продовження табл.

	1995	2000	2005	2010	2015
Польща	3860	7303	6583	3430	4815
Португалія	201	146	205	545	945
Словаччина	1669	2040	250	282	256
Словенія	430	431	373	453	–
США	228142	295895	390733	490226	589410
Туреччина	1690	3433	1146	3357	5841
Угорщина	2889	4937	1202	696	633
Фінляндія	3791	2903	2059	1833	1416
Франція	15896	17353	17275	16580	16300
Чехія	3519	4939	830	982	952
Чилі	1706	3120	3007	1076	3274
Швейцарія	3720	2551	2098	2155	1923
Швеція	4865	5068	2960	2549	2428
Японія	368831	419543	427078	344598	318721
Країни ЄС, які не входять в ОЕСР					
Болгарія	731	940	313	260	291
Кіпр		70	64	8	7
Латвія	300	179	169	185	137
Литва	133	127	115	114	119
Мальта	24	116	–	19	11
Румунія	2232	1290	984	1418	1053
Хорватія	600	875	1012	278	186
Інші країни					
Аргентина	4264	6636	5269	4717	4125
Бразилія	7448	17376	20005	22686	30219
Грузія	707	456	461	359	271
Індія	6566	8538	24382	39762	45658
Індонезія	2874	3890	4304	5630	9153
Іран	407	616	4494	11636	14279
Китай	18699	51906	173327	391177	1101864
Малайзія	4052	6227	6286	6383	7727
ПАР	6365	3295	7004	6383	7497
Сінгапур	2557	8236	8605	9773	10814

Інноваційна активність країн

	Випуск аспірантів і докторантів (МСКО 6) на 1000 осіб населення у віці 25-34 років, *осіб*	Частка венчурного капіталу (рання стадія, зростання і заміщення) у ВВП, %	Частка МСП, що впроваджують продуктові або процесні інновації, у загальному числі МСП, %
Україна	**1,0**	**0,002**	**7,4**
Австрія	2,0	0,051	35,7
Бельгія	1,8	0,072	42,3
Білорусь	0,6	–	2,97
Болгарія	1,4	0,015	13,6
Велика Британія	2,9	0,103	27,8
Греція	1,0	0,001	29,6
Данія	3,2	0,059	33,9
Естонія	1,1	0,136	33,0
Ізраїль	1,5	0,009	22,2
Ірландія	2,1	0,086	35,7
Ісландія	0,9	–	54,2
Іспанія	1,8	0,043	18,4
Італія	1,5	0,022	38,8
Кіпр	0,4	0,071	29,2
Латвія	0,9	0,098	15,7
Литва	1,1	0,081	16,1
Люксембург	0,8	0,047	43,1
Мальта	0,4	0,000	32,0
Нідерланди	2,2	0,096	40,9
Німеччина	2,8	0,049	42,4
Норвегія	2,1	0,077	22,5
Польща	0,6	0,029	13,1
Португалія	3,1	0,069	38,3
Румунія	1,4	0,013	5,2
Сербія	0,8	0,000	28,6
Словаччина	2,5	0,008	17,7
Словенія	3,9	0,007	28,7
Туреччина	0,4	0,051	24,0
Угорщина	0,9	0,055	12,8
Фінляндія	2,9	0,107	40,1
Франція	1,7	0,083	32,4
Хорватія	1,5	0,054	21,6
Чехія	1,7	0,013	30,9
Швейцарія	3,5	0,067	32,6
Швеція	2,9	0,081	39,9

* За даними Європейського інноваційного табло (ЄТ 5-2016).

Умовні скорочення: МСКО – Міжнародна стандартна класифікація освіти (*ISCED*),

Джерело: Наука і інноваційна діяльність у Республіці Білорусь: статистичний збірник. Національний

ЄС та України: 2016*

	Частка зайнятості в наукомістких видах діяльності відносно загальної зайнятості, %	Частка експорту середньо і високо-технологічної продукції в загальному обсязі експорту товарів, %	Продаж нових для ринку і нових для фірми інновацій у загальному товарообігу, %
	12,9	**31,8**	**3,3**
	14,7	57,4	9,8
	15,4	48,5	11,2
	32,3	32,7	15,3
	9,4	31,2	4,2
	18,0	54,8	14,1
	12,2	22,7	11,8
	15,4	47,7	22,1
	11,4	42,6	7,8
	26,9	51,5	11,9
	20,2	52,1	9,3
	18,2	11,5	6,1
	12,3	47,7	14,3
	13,6	52,3	11,0
	17,2	43,0	11,4
	10,9	32,1	5,0
	8,8	34,4	5,5
	27,5	52,1	7,9
	17,9	56,7	10,2
	17,3	48,0	11,8
	14,6	67,4	13,0
	16,3	13,6	5,2
	9,9	49,6	6,3
	10,3	36,7	12,4
	6,9	52,8	3,7
	14,4	40,0	12,4
	9,9	66,6	19,6
	14,0	56,0	10,5
	5,7	36,6	33,6
	12,3	69,5	9,7
	15,8	44,6	11,1
	14,0	58,5	13,5
	10,7	37,9	10,0
	12,7	64,0	13,4
	21,4	49,9	16,1
	17,9	54,7	6,1

МСП – малі та середні підприємства
статистичний комітет Республіки Білорусь, Мінськ, 2017, с. 133-138. URL: http://www.belstat.gov.by

IX. ДОДАТКОВІ ПОКАЗНИКИ ВНУТРІШНЬОЇ СТАТИСТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ[7]

IX.1. Інституційна структура Національної академії наук України

(одиниць)

Рік	Усього	у тому числі		
		наукові установи	з них інститути	підприємства та організації дослідно-виробничої бази
1963	56	56	55	–
1988	173	88	66	85
2010	216	171	109	45
2011	214	169	110	45
2012	215	169	110	46
2013	215	168	111	46
2014	215	168	112	46
2015	214	168	112	46
2016	204	158	–	46
2017	199	153	–	46

Динаміка інституційної структури, *одиниць*

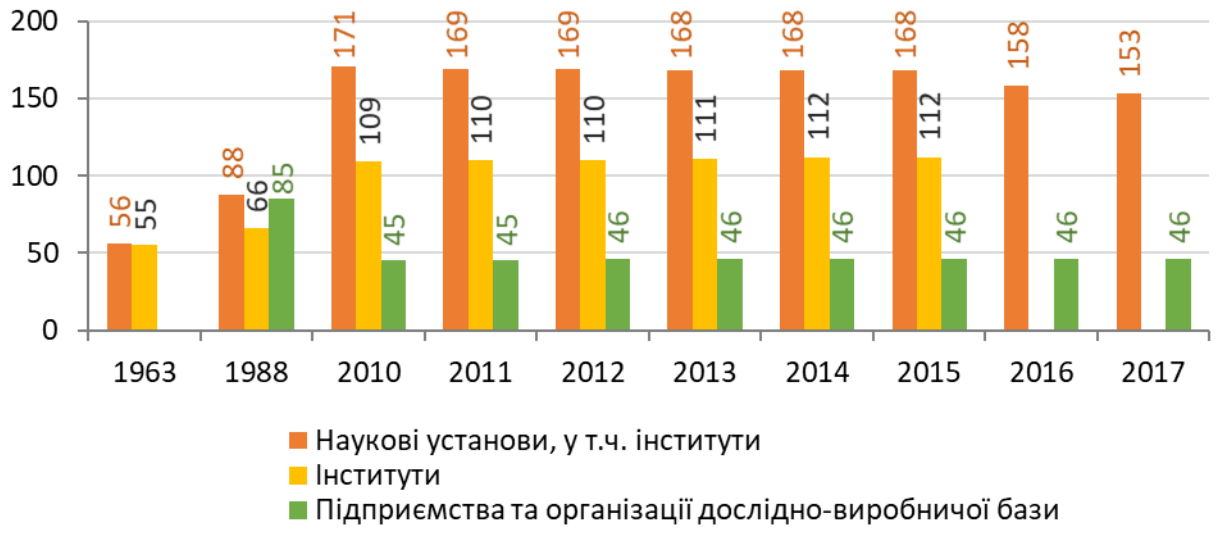

[7] Використано статистичні показники щорічних Звітів про діяльність Національної академії наук України за 2000-2017 роки.

Структура управління Національної академії наук України

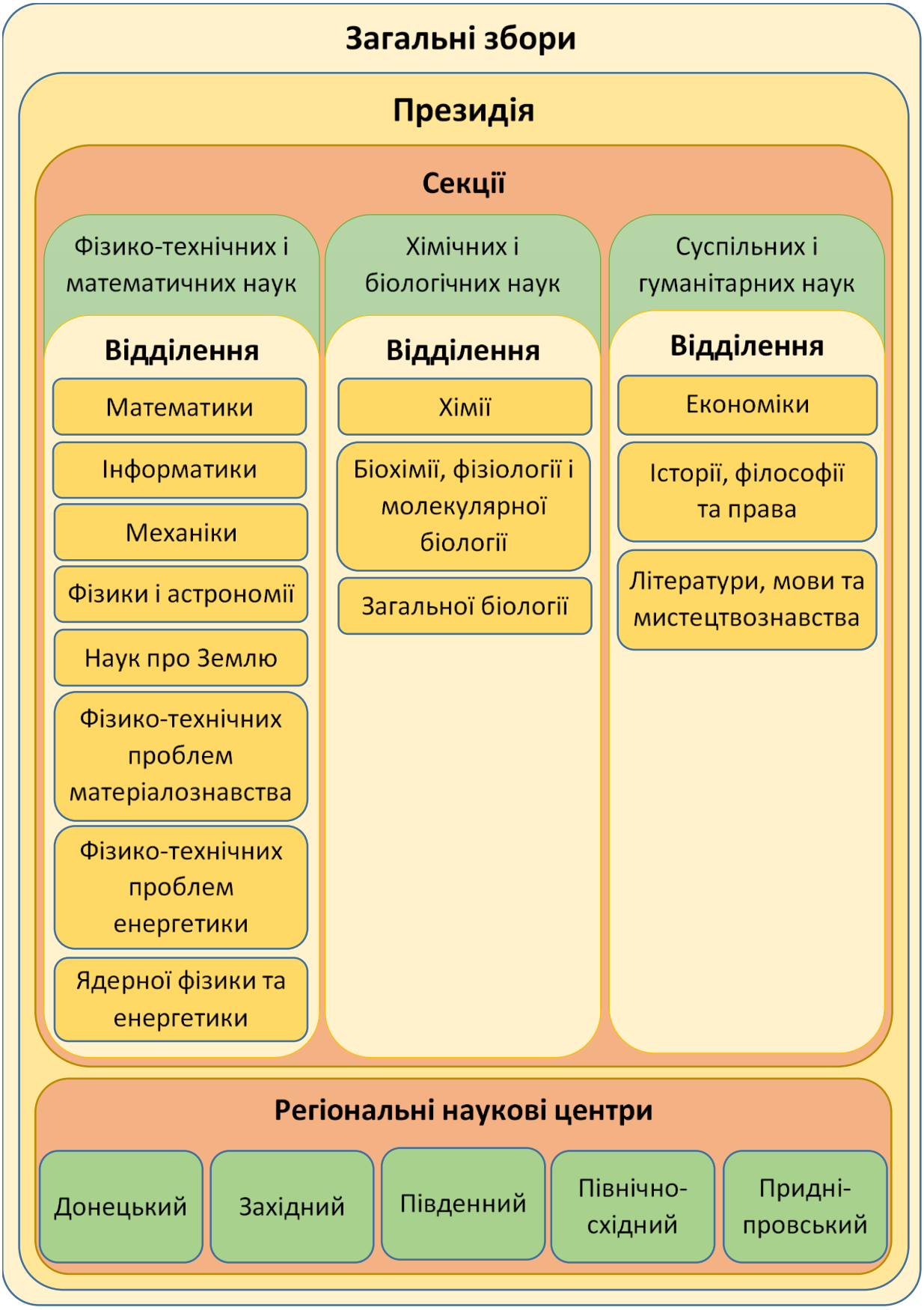

Диференціація інституційної структури за відділеннями: 2017, *одиниць*

Відділення	Наукові установи	Організації дослідно-виробничої бази	Об'єкти, що становлять національне надбання	Центри колективного користування
Секція фізико-технічних і математичних наук				
математики	4	–	–	–
інформатики	7	–	–	–
механіки	6	3	3	6
фізики і астрономії	16	3	9	16
наук про Землю	14	1	–	5
фізико-технічних проблем матеріалознавства	11	18	1	12
фізико-технічних проблем енергетики	11	7	2	4
ядерної фізики та енергетики	6	2	2	6
Секція хімічних і біологічних наук				
хімії	13	7	–	11
біохімії, фізіології і молекулярної біології	8	1	5	9
загальної біології	22	1	19	12
Секція суспільних і гуманітарних наук				
економіки	9	–	–	–
історії, філософії та права	17	3	5	–
літератури, мови та мистецтвознавства	9	–	4	–

IX.2. Кількість працівників Національної академії наук України

Динаміка чисельності працівників: 1990-2017, *осіб*

Рік	Усього	у тому числі працівників		
		науково-дослідних установ	підприємств та організацій дослідно-виробничої бази	установ обслуго-вування науки
1990	87105	47110	34105	5890
1995	55836	43583	9236	3017
2000	41542	34466	5405	1671
2005	43836	39190	3071	1575
2010	42426	39069	2176	1181
2011	41754	38475	2132	1147
2012	40609	37426	2039	1144
2013	40211	37132	1970	1109
2014	37447	34609	1732	1106
2015	34617	32183	1463	971
2016	31129	28769	1425	935
2017	29870	28225	1304	341

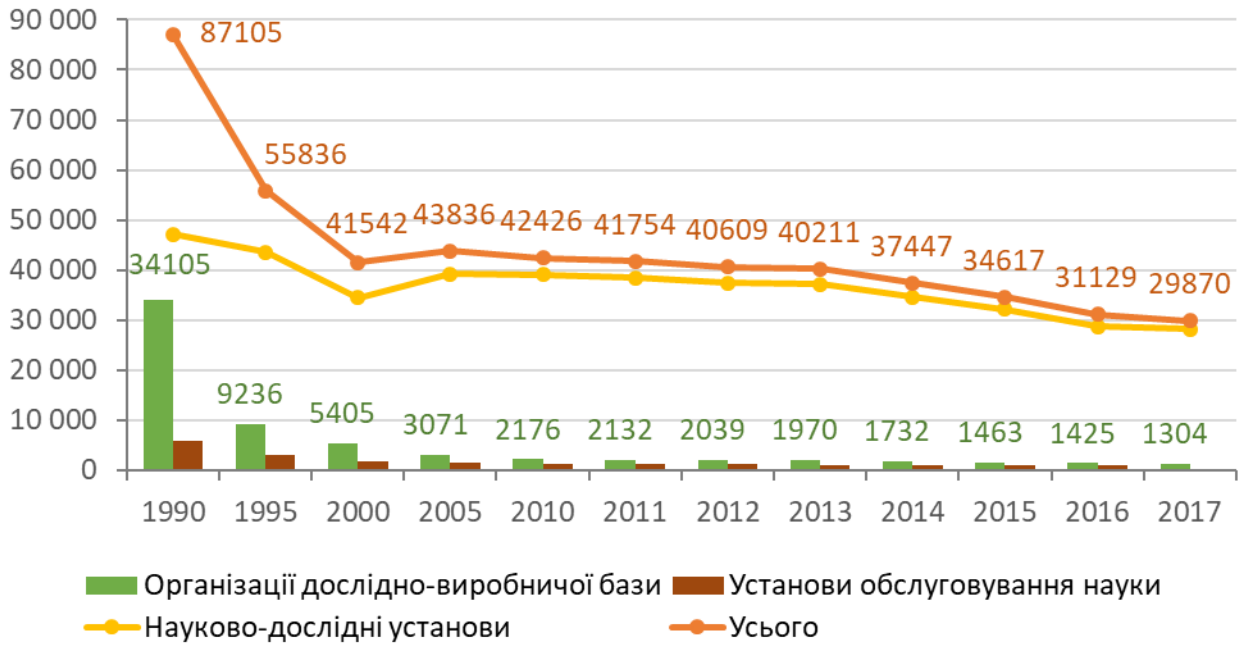

Зміна чисельності працівників відносно попереднього року: 1990-2016, *осіб*

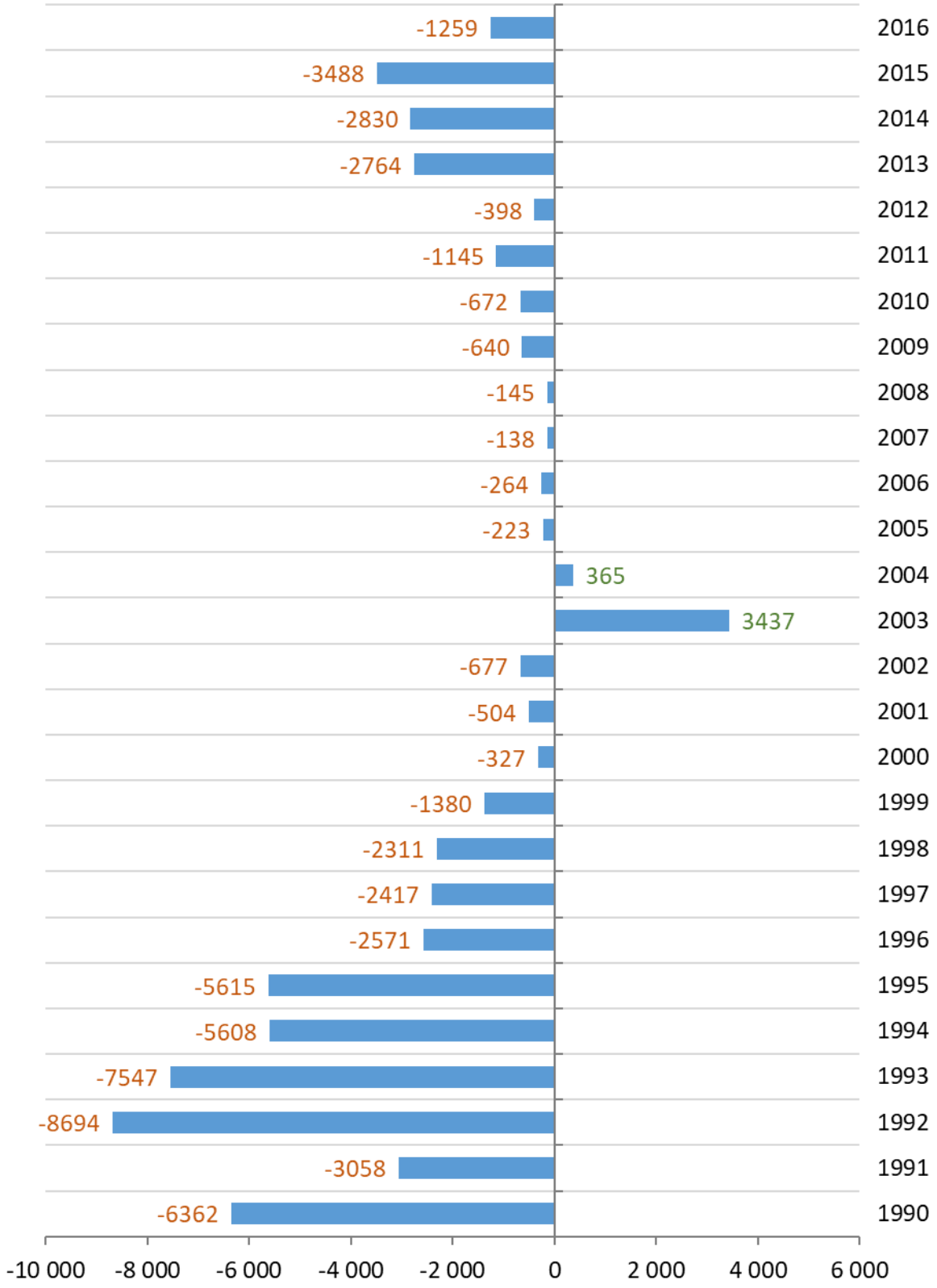

IX.3. Розподіл чисельності наукових працівників за науковим ступенем

Динаміка чисельності наукових працівників НАН України, *осіб*

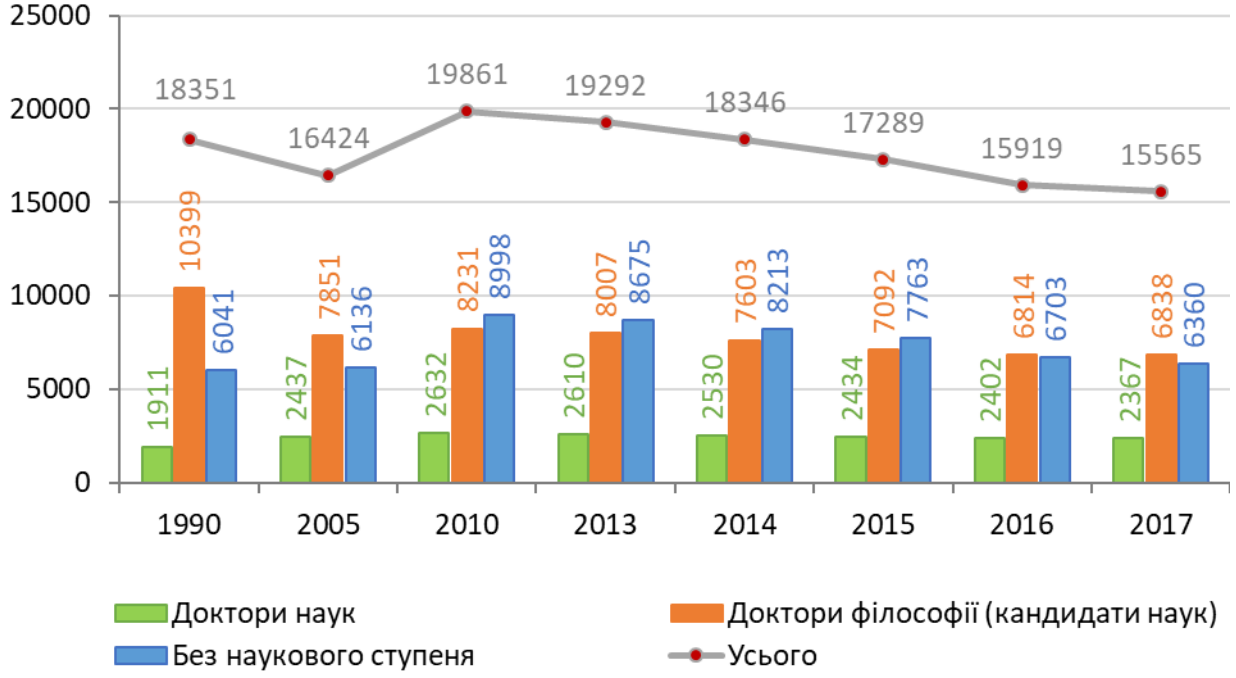

Динаміка питомої ваги докторів, докторів філософії (кандидатів наук) та наукових співробітників без наукового ступеня у загальній кількості наукових працівників НАН України

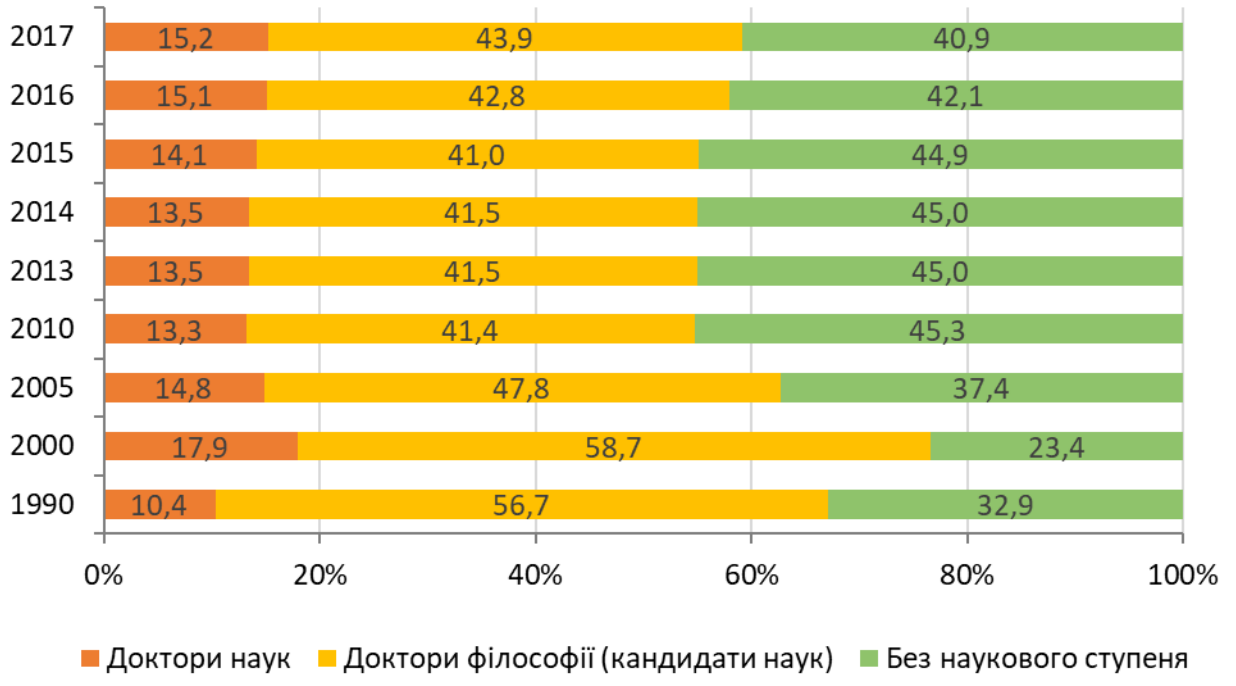

IX.4. Розподіл наукових працівників Національної академії наук України за відділеннями наук

(осіб)

Відділення	2016			2017		
	Усього	у тому числі		Усього	у тому числі	
		доктори наук	доктори філософії (кандидати наук)		доктори наук	доктори філософії (кандидати наук)
математики	348	106	197	344	110	196
інформатики	813	106	276	791	101	276
механіки	703	133	274	674	133	266
фізики і астрономії	2132	438	902	2130	433	903
наук про Землю	832	114	339	816	116	344
фізико-технічних проблем матеріалознавства	2477	269	830	2407	266	817
фізико-технічних проблем енергетики	982	134	374	948	135	376
ядерної фізики та енергетики	1495	159	490	1409	148	472
хімії	1118	152	628	1074	153	629
біохімії, фізіології і молекулярної біології	1034	166	535	1021	160	540
загальної біології	1065	128	499	1044	126	513
економіки	586	120	293	561	114	282
історії, філософії та права	1296	222	660	1302	221	679
літератури, мови та мистецтвознавства	476	66	284	471	67	292

IX.5. Вікова структура наукових працівників

Середній вік наукових працівників, *років*

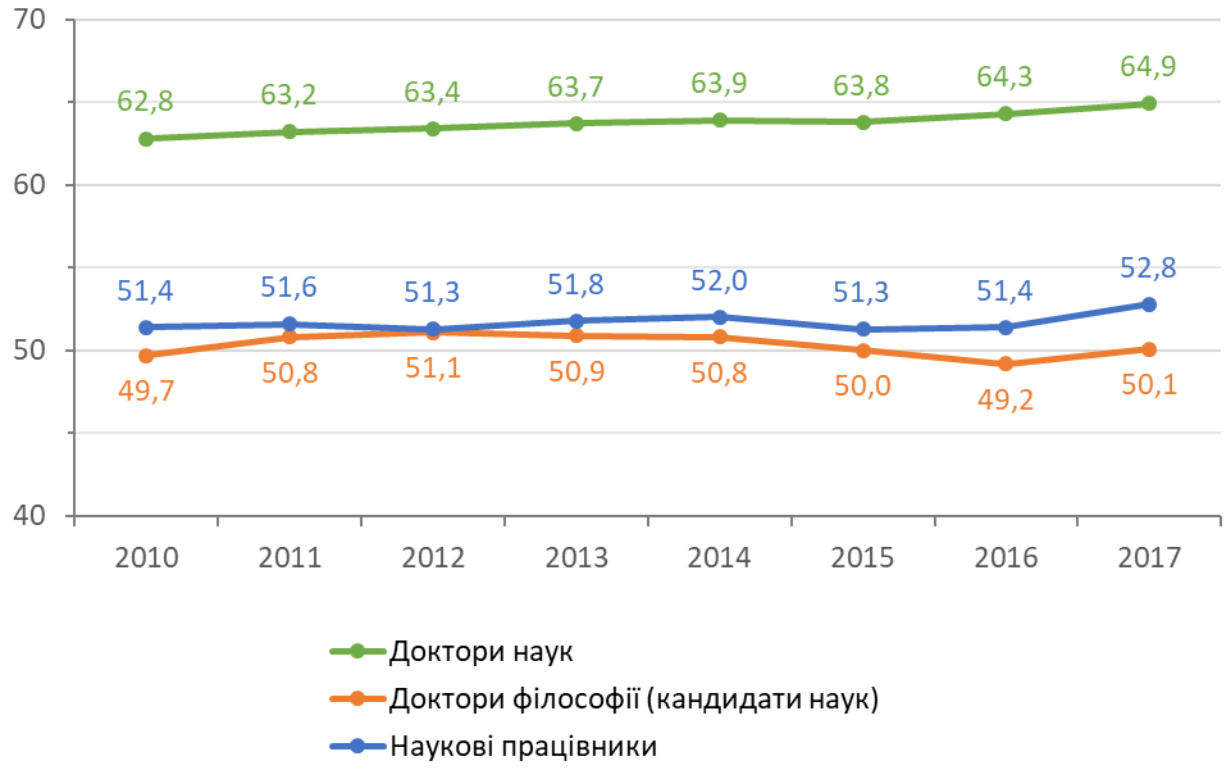

Чисельність працівників віком до 35 років, *осіб*

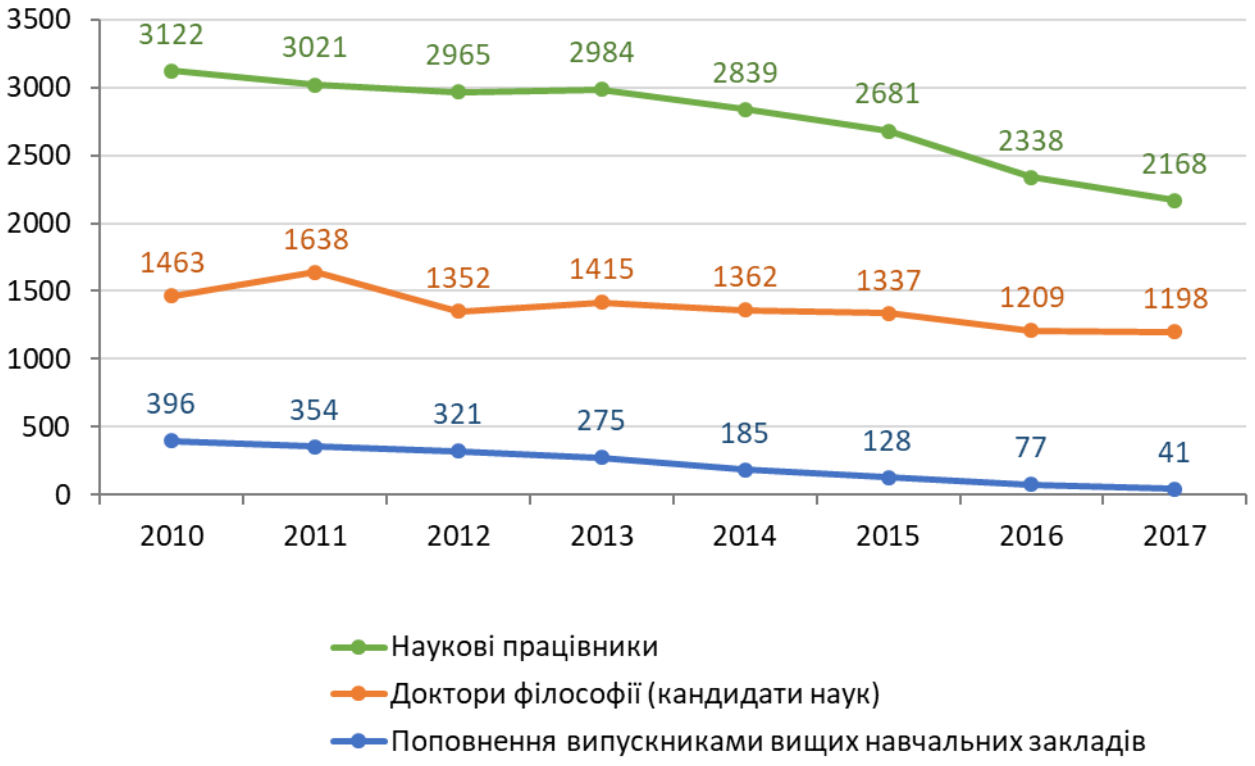

IX.6. Підготовка наукових кадрів через аспірантуру і докторантуру Національної академії наук України: 2010-2017

Підготовка наукових кадрів через аспірантуру, *осіб*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість установ, що мають аспірантуру, *одиниць*	143	142	142	137	136	136	128
Кількість аспірантів	2716	2559	2349	2045	1855	1500	1224
Прийнято до аспірантури							
усього	839	773	636	581	577	277	331
у тому числі:							
з відривом від виробництва	543	540	473	456	441	245	282
без відриву від виробництва	296	233	163	125	136	32	49
Випуск із аспірантури							
усього	748	688	689	647	631	519	491
у тому числі:							
з відривом від виробництва	507	490	468	467	442	370	383
без відриву від виробництва	241	198	221	180	189	149	94
із захистом дисертації	41	52	42	39	37	38	30

Динаміка прийому до аспірантури, *осіб*

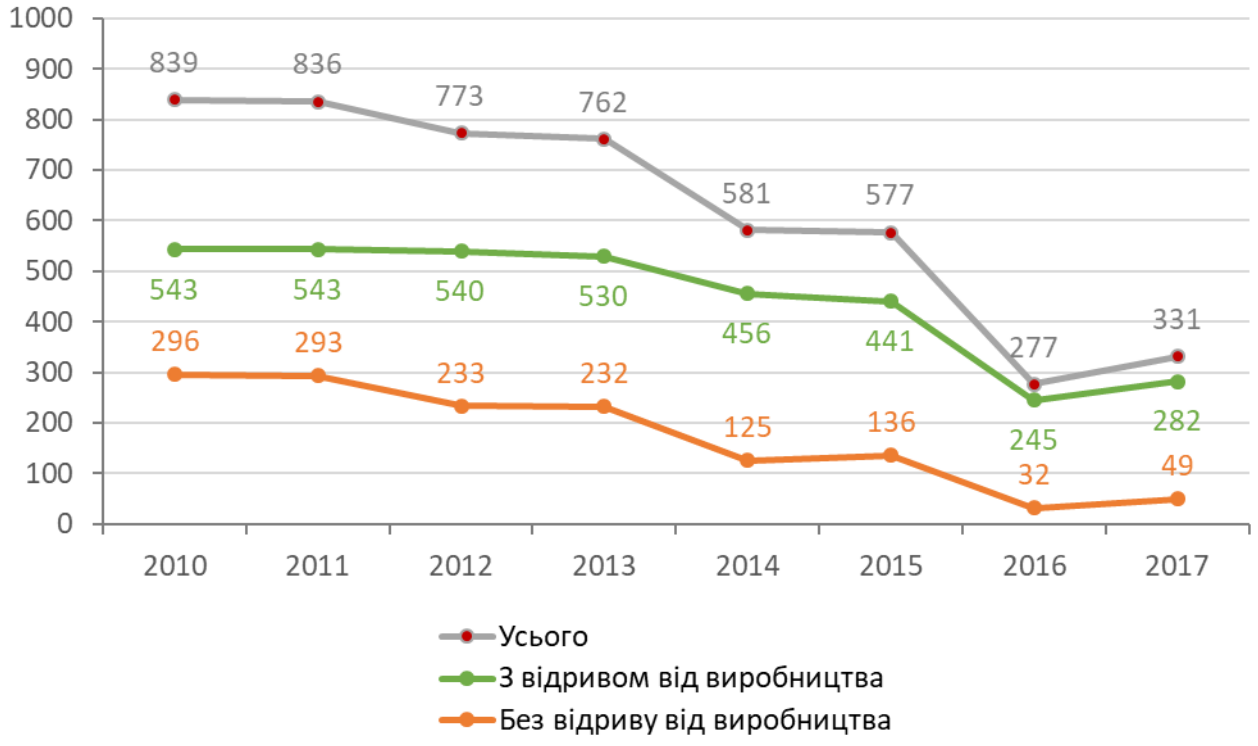

Динаміка випуску із аспірантури, *осіб*

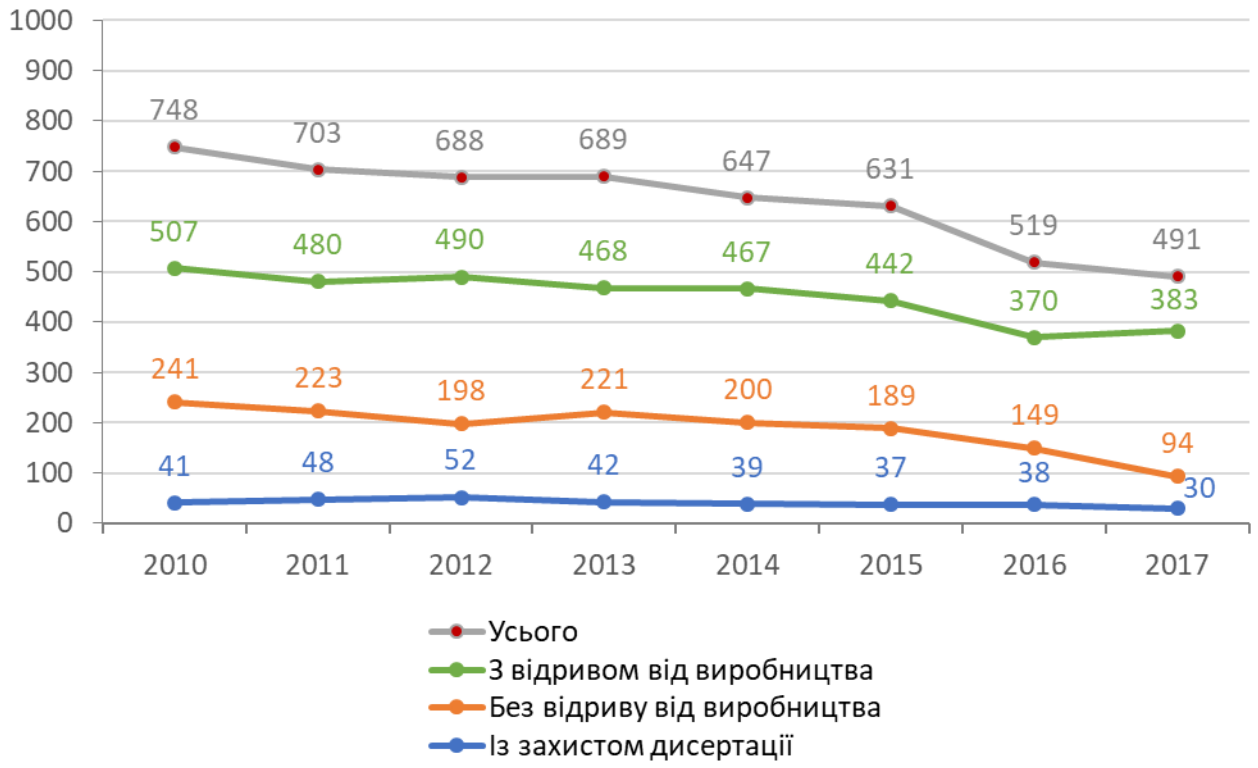

Підготовка наукових кадрів через докторантуру*, *осіб*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість установ, що мають докторантуру, *одиниць*	60	62	65	65	64	60	59
Кількість докторантів	169	181	189	177	176	174	166
Прийнято до докторантури							
усього	61	64	66	59	63	63	53
у тому числі:							
за контрактом та цільовим призначенням	6	4	6	–	9	8	6
Випуск із докторантури							
усього	57	63	56	56	55	59	52
у тому числі:							
із захистом дисертації	9	5	3	2	3	3	5

* Докторантура в НАН України почала функціонувати з 1988 року

Динаміка прийому до докторантури та її закінчення, *осіб*

Динаміка захисту дисертацій, *осіб*

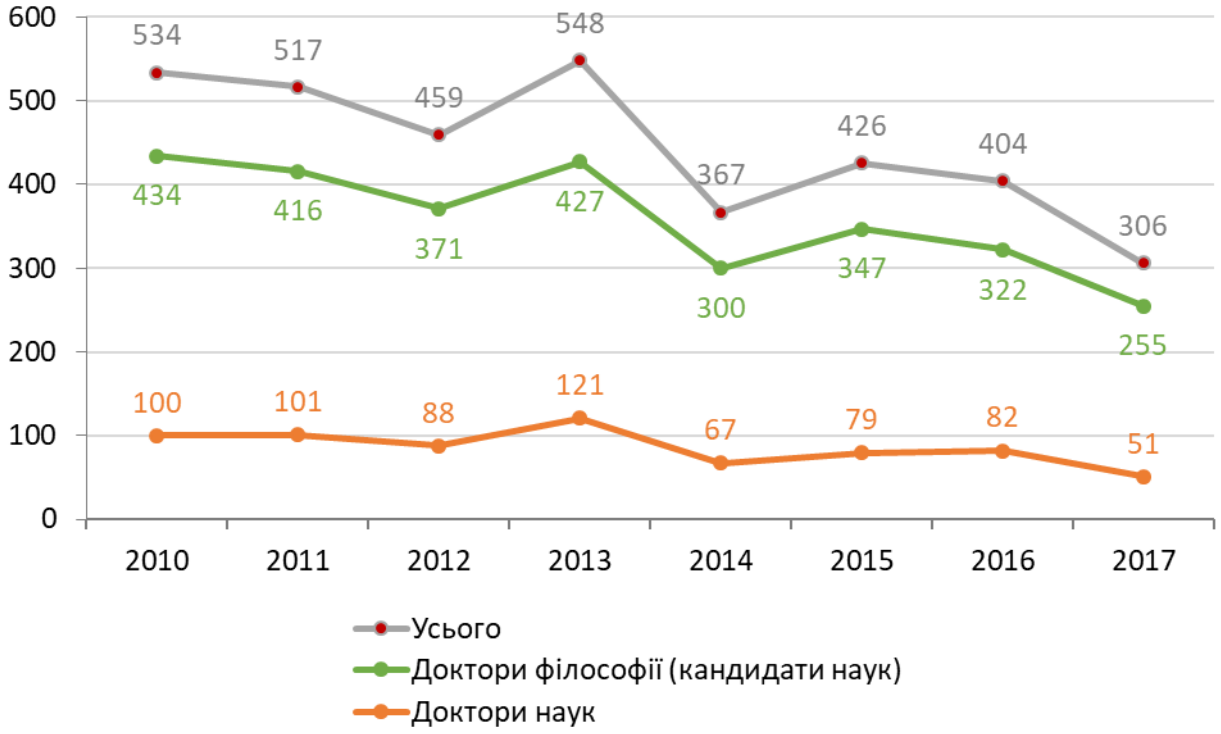

Кількість жінок серед аспірантів і докторантів*, *осіб*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього жінок серед аспірантів	20817	20628	20219	19073	16563	15267	13611
у тому числі **НАН України**	1336	1307	1249	1139	995	795	639
Усього жінок серед докторантів	790	855	943	964	916	912	920
у тому числі **НАН України**	60	60	61	64	68	66	77
				(у % до загальної кількості кожного року)			
Усього жінок серед аспірантів	60,1	60,3	60,1	60,6	60,0	53,6	52,4
у тому числі **НАН України**	49,2	49,0	48,8	48,5	48,7	42,9	42,6
Усього жінок серед докторантів	50,6	52,4	52,0	52,6	52,1	50,1	51,3
у тому числі **НАН України**	35,5	33,0	33,3	33,9	38.4	37,5	44,3

* За даними відділу наукових і керівних кадрів НАН України

Розподіл аспірантів
за джерелами фінансування їх навчання: 2010-2017, *осіб*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Усього	**2716**	**2558**	**2349**	**2045**	**1855**	**1500**	**1224**
у тому числі навчались за рахунок:							
держбюджету	2456	2383	2214	1949	1729	1332	1051
на комерційній основі	241	168	128	93	126	168	173
інших джерел	19	7	7	3	–	–	–
Прийнято	**839**	**773**	**636**	**581**	**577**	**277**	**331**
у тому числі навчались за рахунок:							
держбюджету	782	744	611	563	511	243	282
на комерційній основі	54	29	24	17	66	34	49
інших джерел	3	–	1	–	–	–	–
Фактичний випуск	**748**	**688**	**689**	**647**	**631**	**519**	**491**
у тому числі навчались за рахунок:							
держбюджету	677	638	641	618	607	504	466
на комерційній основі	66	46	48	27	24	15	25
інших джерел	5	4	–	2	–	–	–

Розподіл докторантів
за джерелами фінансування їх навчання: 2010-2017*, *осіб*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Усього	**169**	**183**	**189**	**177**	**176**	**174**	**59**
у тому числі навчались за рахунок:							
держбюджету	152	170	178	169	168	163	166
на комерційній основі	14	9	9	6	8	11	14
інших джерел	3	4	2	2	–	–	–

Продовження табл.

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Прийнято	**61**	**64**	**66**	**59**	**63**	**63**	**53**
у тому числі навчались за рахунок:							
держбюджету	56	60	66	59	54	55	47
на комерційній основі	5	4	6	–	9	8	6
інших джерел	–	–	–	–	–	–	–
Фактичний випуск	**57**	**63**	**56**	**56**	**55**	**59**	**52**
у тому числі навчались за рахунок:							
держбюджету	49	56	50	53	53	56	51
на комерційній основі	5	5	4	1	2	3	1
інших джерел	3	2	2	2	–	–	–

* За даними відділу наукових і керівних кадрів НАН України

Групування аспірантів
за джерелами фінансування їх навчання, *%*

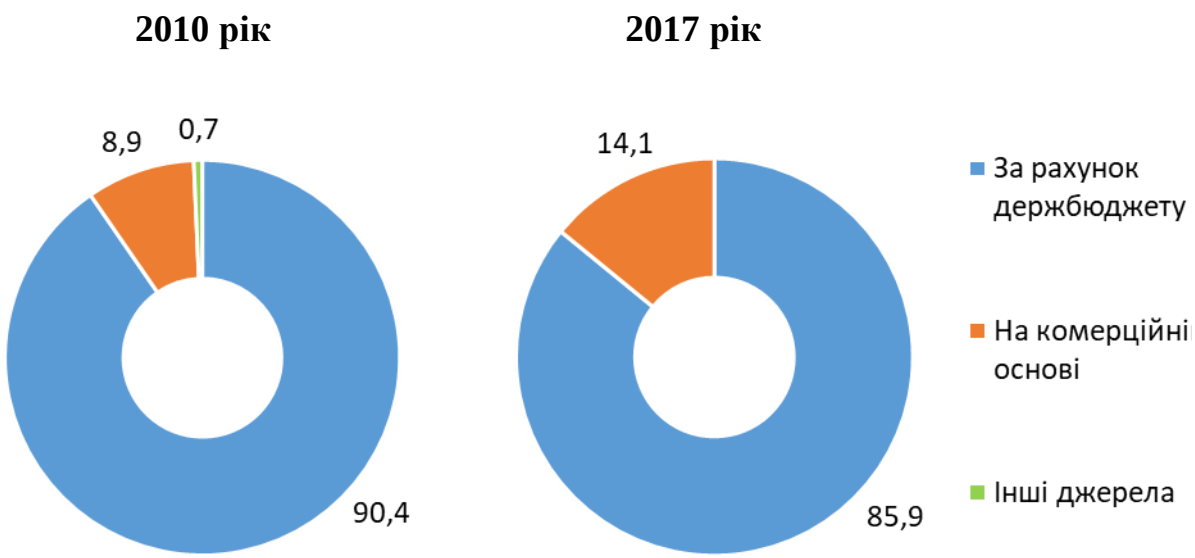

Групування докторантів
за джерелами фінансування їх навчання, *%*

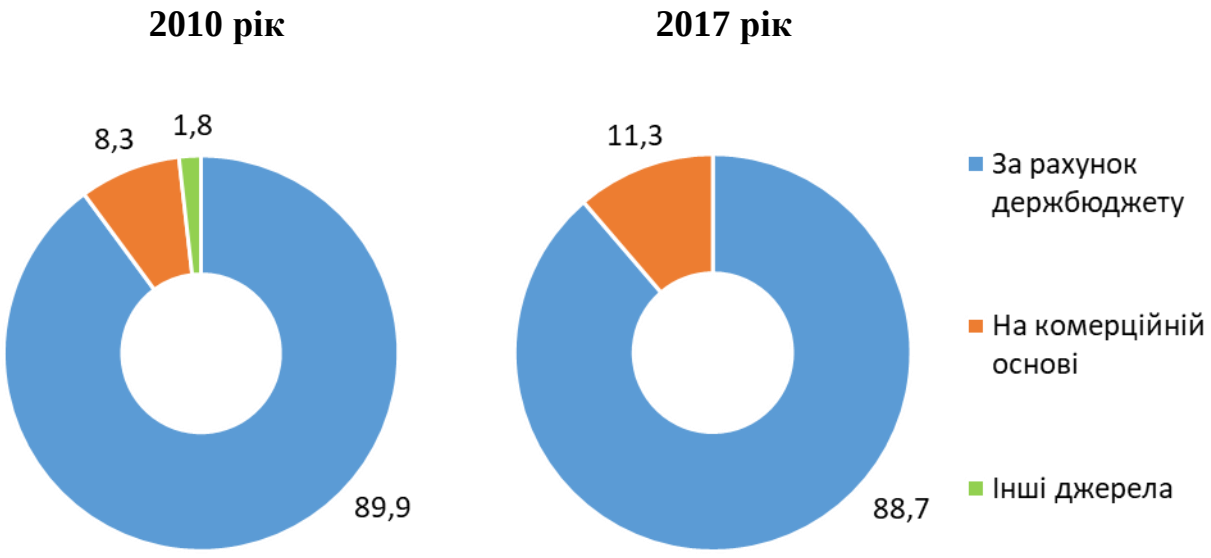

IX.7. Виїзд наукових працівників Національної академії наук України за кордон

Динаміка виїзду вчених НАН України за кордон, *осіб*

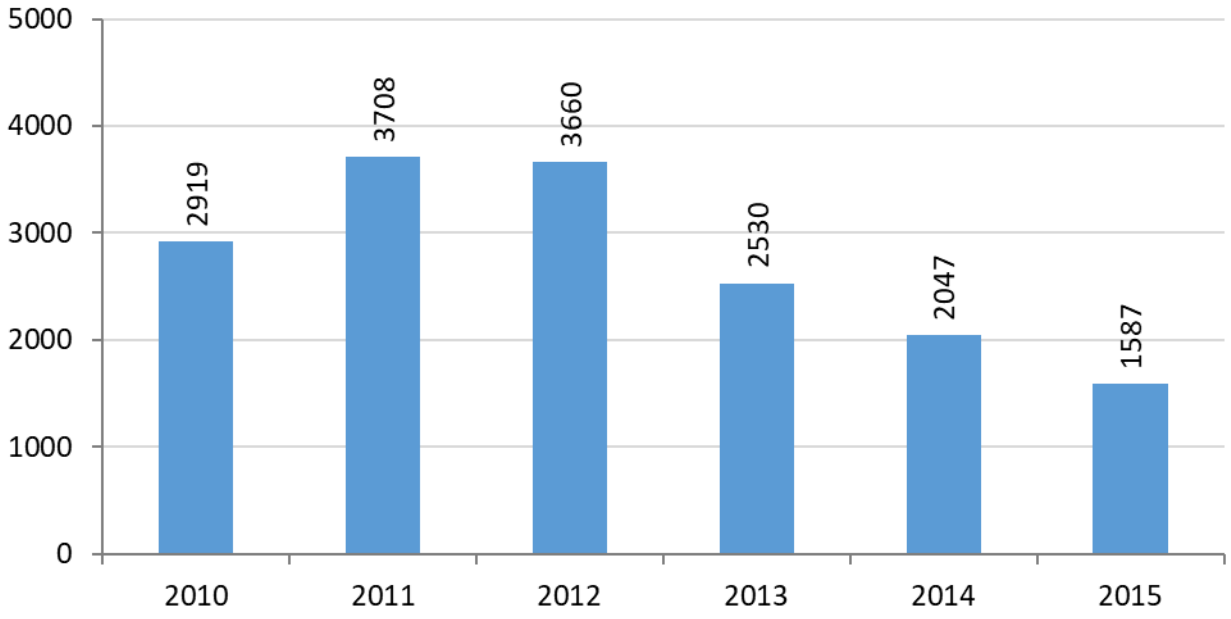

Динаміка виїзду науковців за кордон на стажування або тимчасову роботу, *осіб*

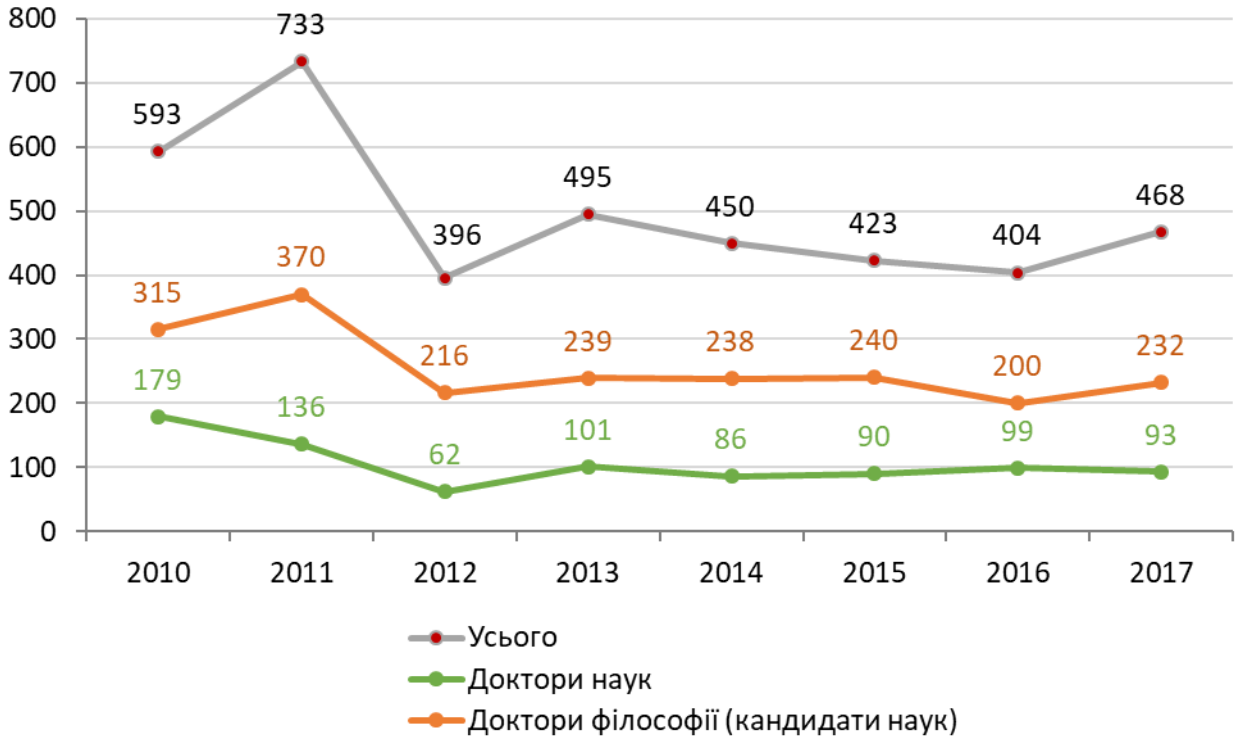

Динаміка виїзду науковців за кордон на постійне проживання, *осіб*

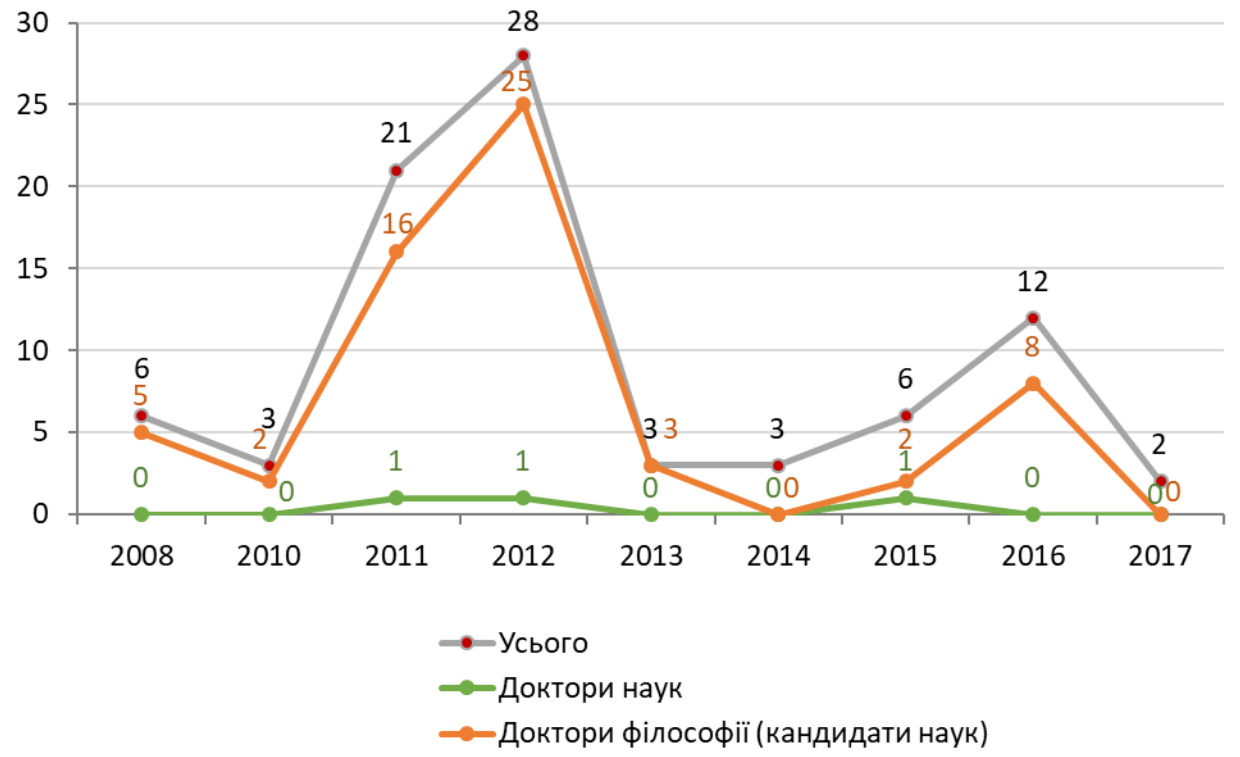

IX.8. Фактичний обсяг фінансування Національної академії наук України за рахунок державного бюджету

Рік	Загальний обсяг фінансування, *млн грн*			Питома вага спеціального фонду, %
	Усього	у тому числі		
		загальний фонд	спеціальний фонд	
2000	274,9	175,7	99,2	36
2005	1241,1	963,4	277,7	22
2010	2536,3	2095,1	441,2	17
2011	2805,8	2180,9	624,9	22
2012	3269,3	2513,0	756,3	23
2013	3303,7	2642,9	660,8	20
2014	3054,5	2482,7	571,9	19
2015	2925,6	2337,9	587,7	20
2016	2759,8	2058,7	701,1	25
2017	3539,9	2716,3	823,6	23

Частка фінансування НАН України у ВВП, %

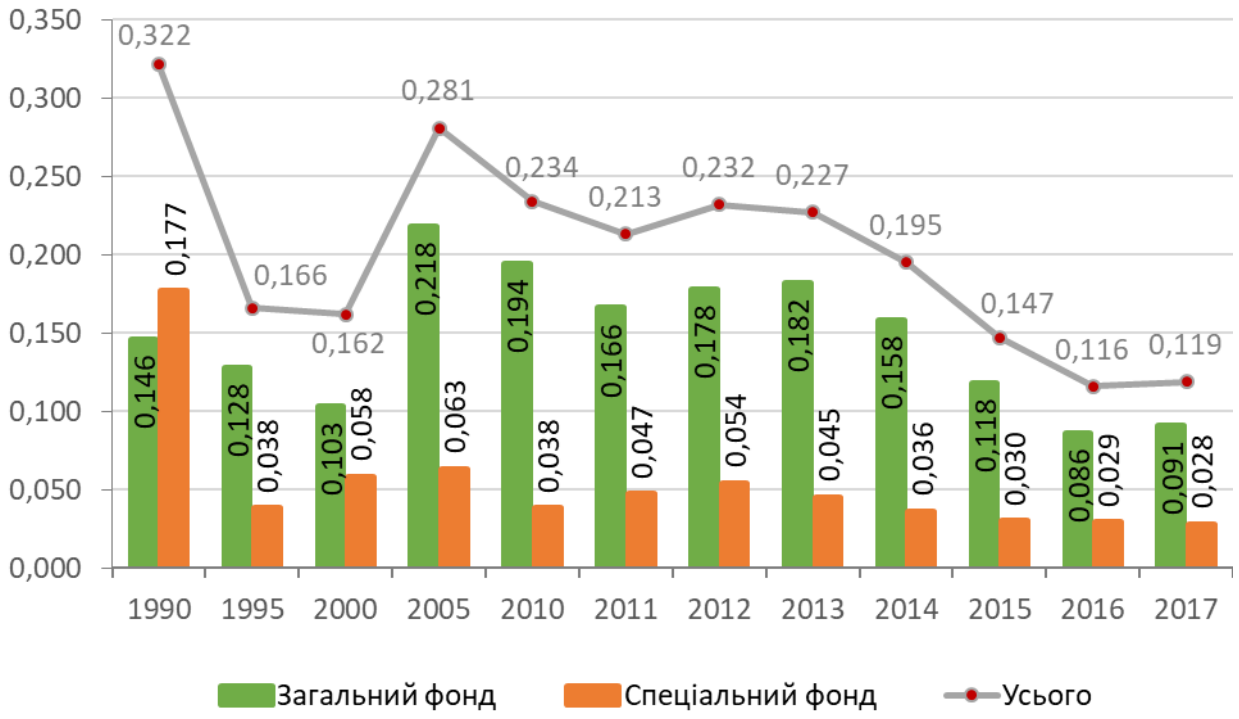

Динаміка обсягів фінансування з урахуванням інфляції в порівняних цінах 2006 року: 2007-2017*, *млн грн*

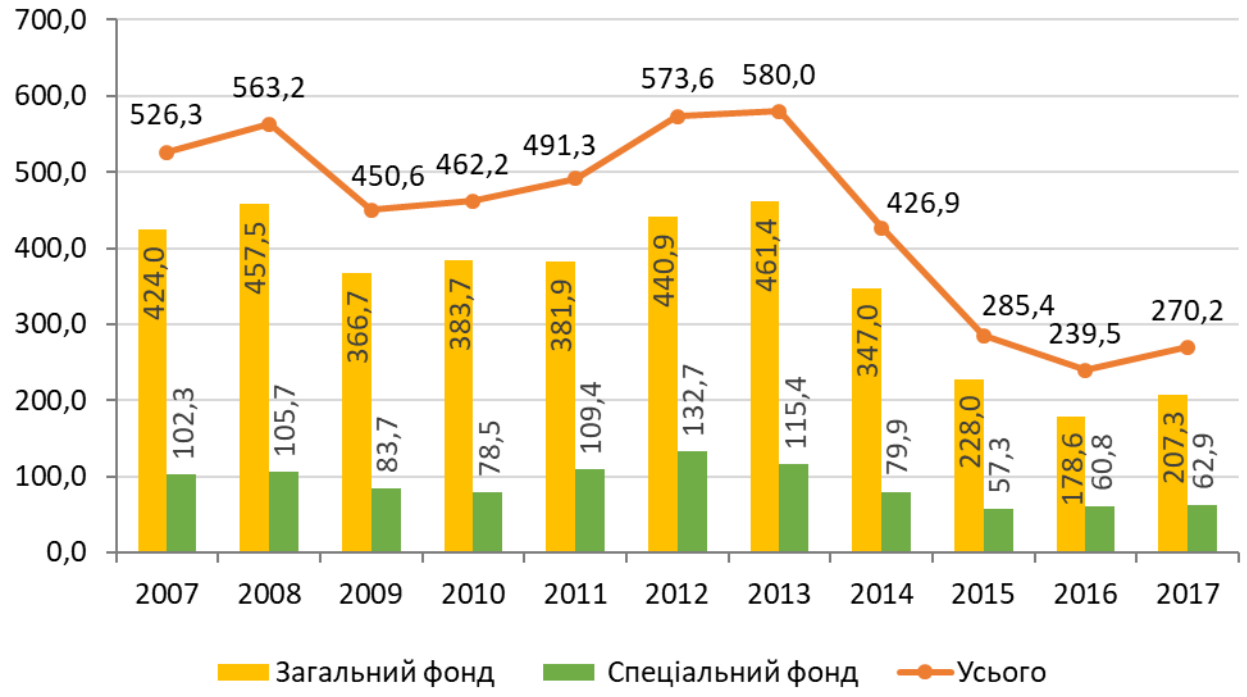

Динаміка обсягів фінансування на одного працівника з урахуванням інфляції в порівняних цінах 2006 року: 2007-2017*, *грн*

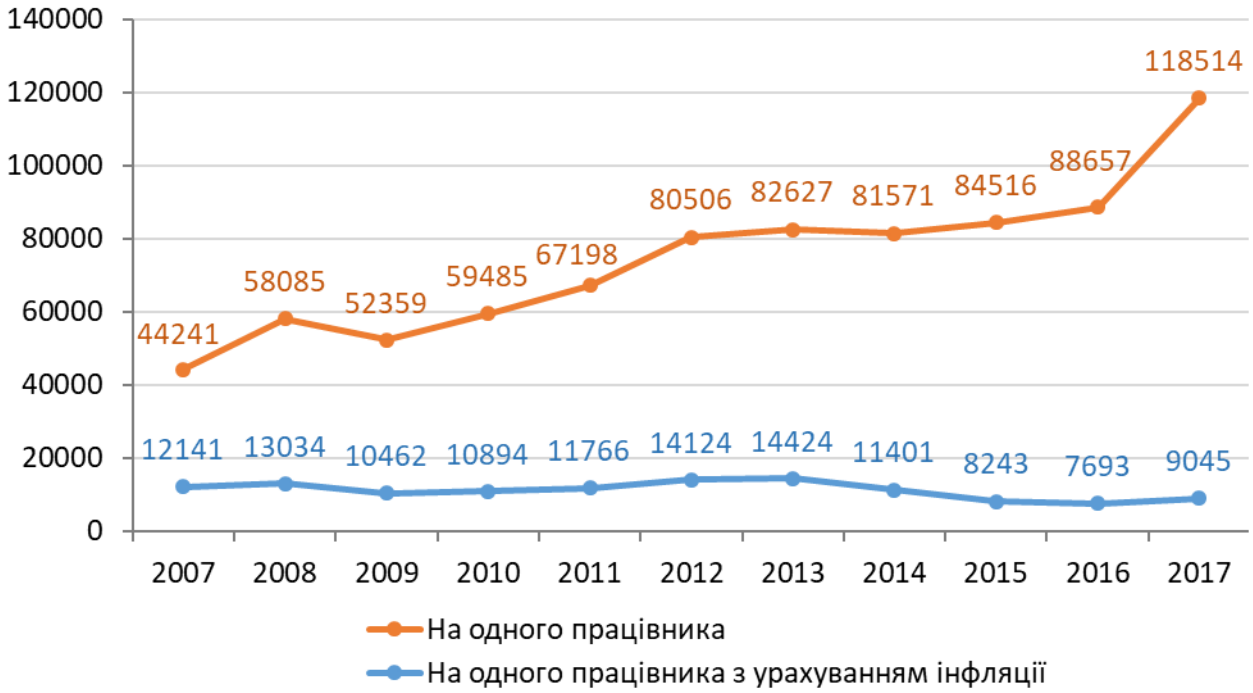

* Розрахунок здійснено за методикою, що запропонована в статті: Грачев О.О., Етоков В.І. Аналіз трансформаційних процесів у фінансовому забезпеченні НАН України // Наука та наукознавство. – 2013. № 1. – С.47 – 56.

Динаміка обсягів фінансування у розрахунку на одного наукового працівника: 2007-2017

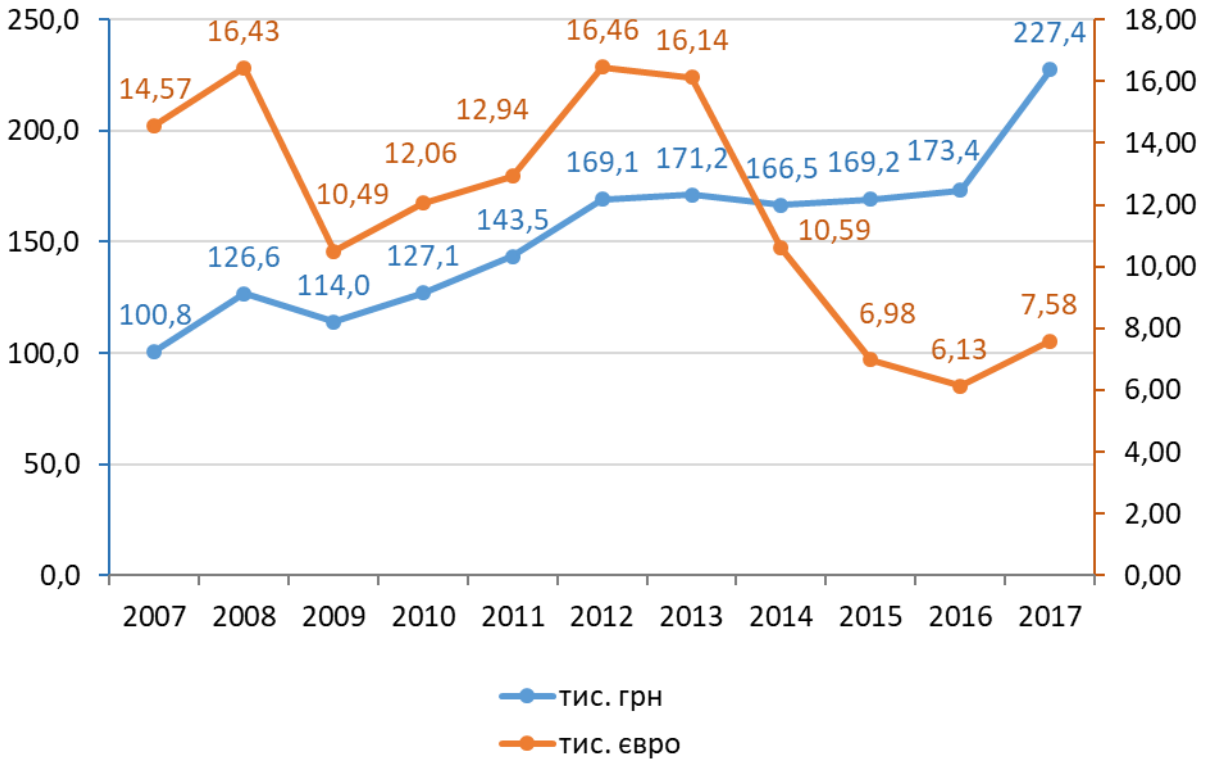

Розподіл фінансування НАН України за джерелами надходження, %

2010 рік **2017 рік**

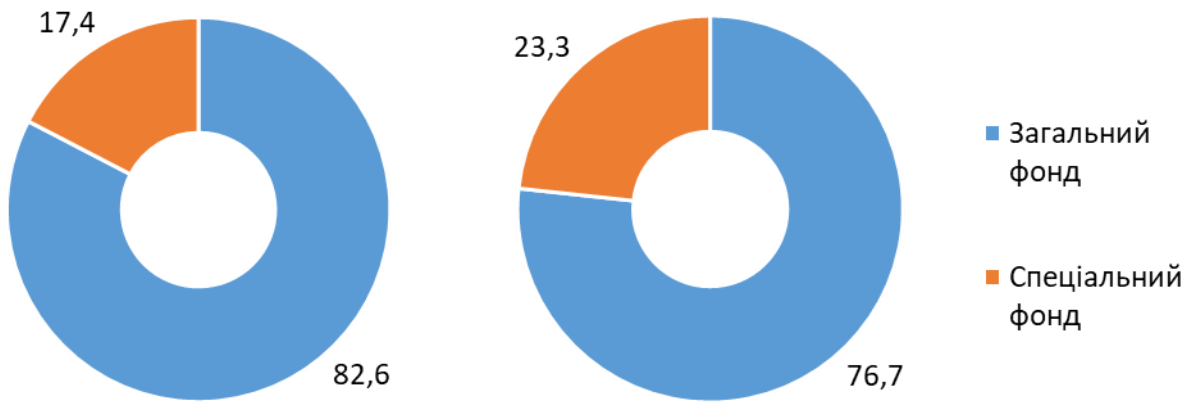

Розподіл загального фонду фінансування: 2015-2017, %

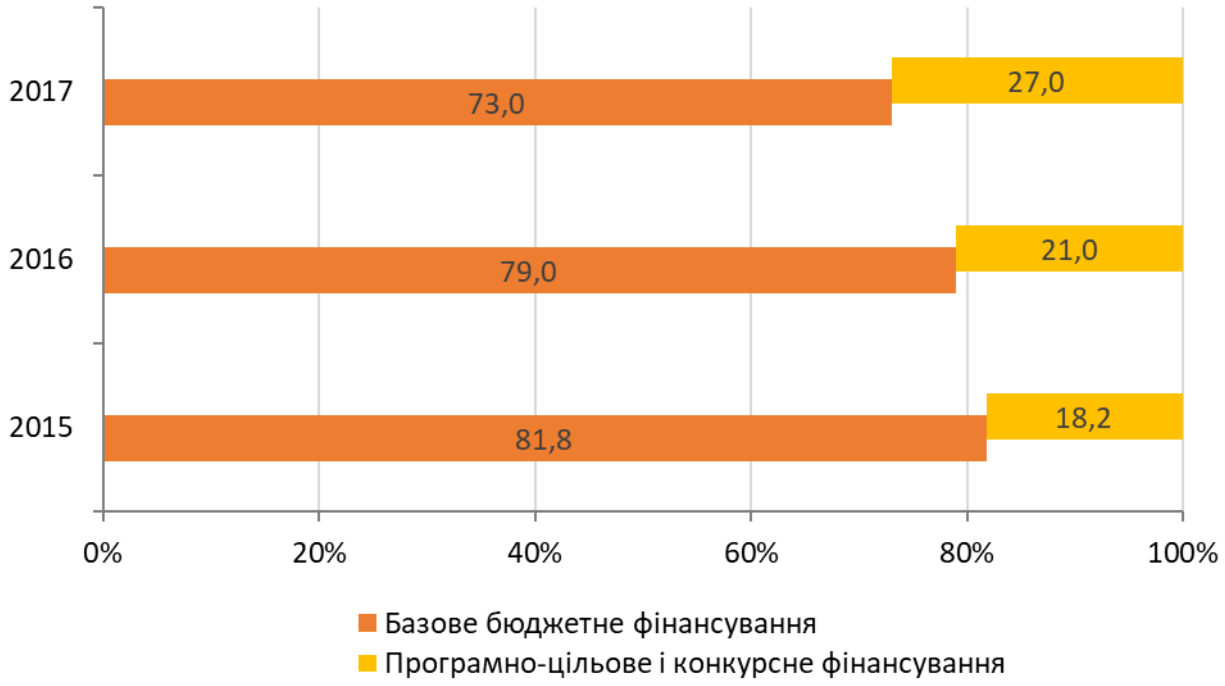

Основні джерела надходжень до спеціального фонду НАН України з державного бюджету: 2016, 2017

	2016		2017	
	млн грн	*%*	*млн грн*	*%*
Усього	**701,1**	**100,0**	**823,6**	**100,0**
у тому числі:				
плата за послуги, що надаються бюджетними установами	425,7	60,7	438,1	53,1
надходження від господарської та виробничої діяльності	30,8	4,4	37,3	4,5
плата за надання в оренду майна	186,1	26,5	184,3	22,4
благодійні внески, гранти та дарунки	41,9	6,0	141,1	17,2
надходження від реалізації майна	2,9	0,5	8,2	1,0
кошти від виконання окремих конкретних доручень	13,5	1,9	14,6	1,8

Основні джерела надходжень до спеціального фонду, %

2017 рік

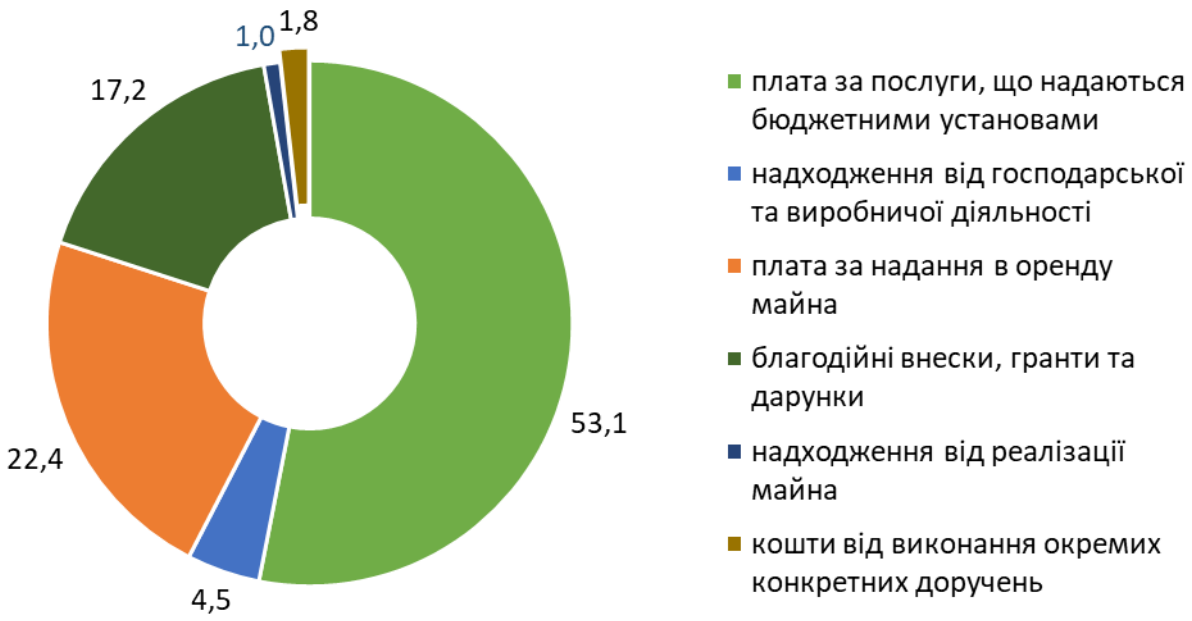

IX.9. Кількість господарських договорів і контрактів та обсяги їх фінансування

Динаміка кількості господарських договорів та контрактів, *одиниць*

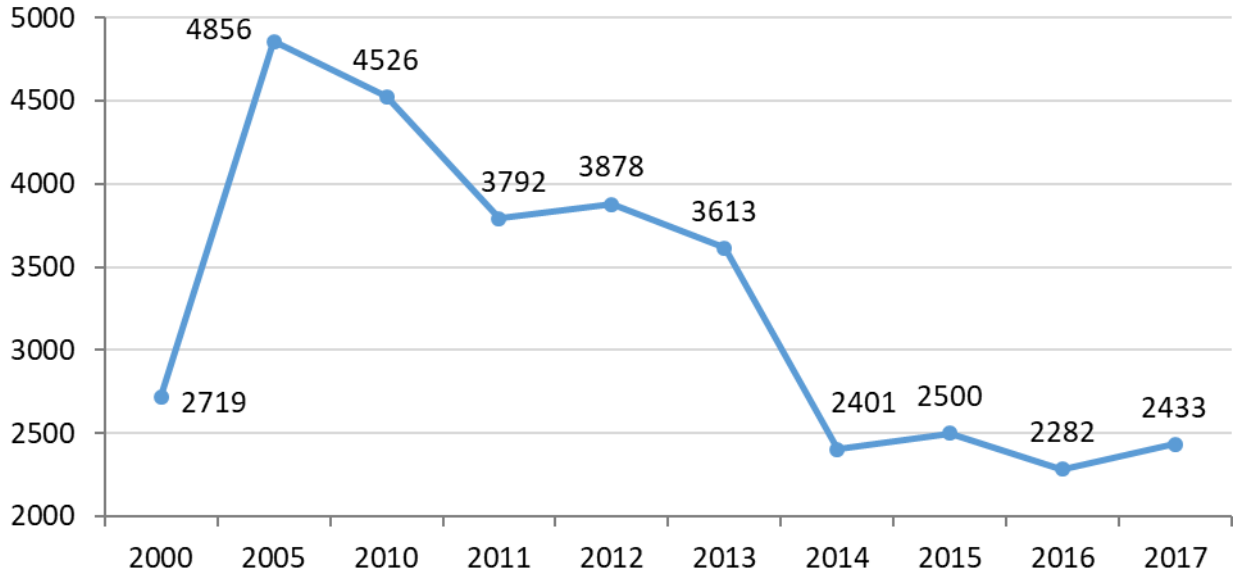

Динаміка кількості господарських договорів та контрактів у розрахунку на 1000 наукових працівників, *одиниць*

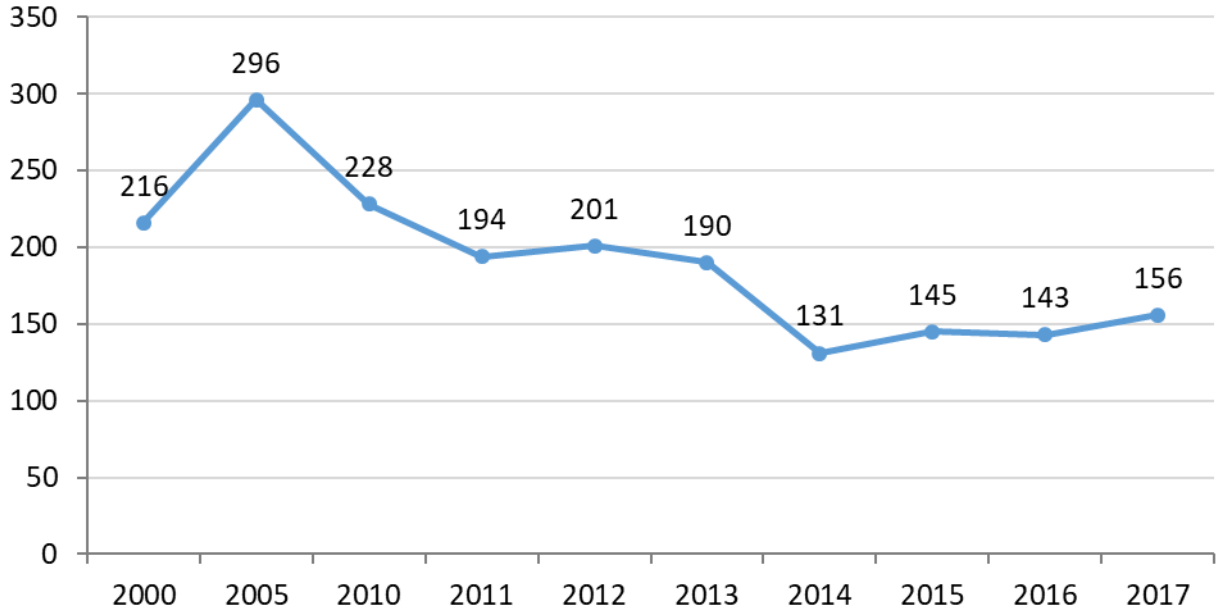

Динаміка фінансування робіт за господарськими договорами та контрактами, *млн грн*

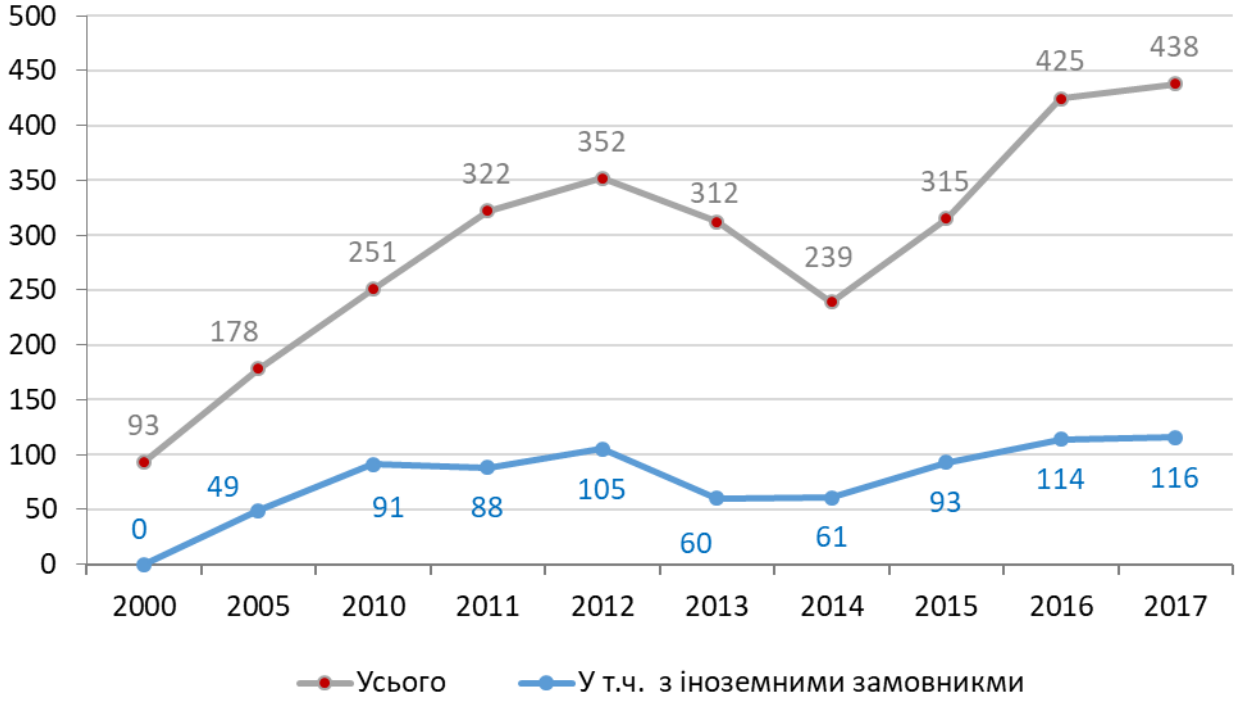

IX.10. Зовнішньоекономічна діяльність Національної академії наук України*

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Контракти з іноземними підприємствами, що виконувались установами НАН України, *одиниць*	295	335	316	195	158	263	167
Обсяг фінансування контрактів з іноземними замовниками, *млн грн*	91,3	105,0	59,7	61,2	92,9	114,3	116,0

***** У 2010-2016 рр. установи НАН України виконували роботи та впроваджували розробки на підприємствах в 50 країнах світу.

IX.11. Створення і використання об'єктів інтелектуальної власності та впровадження наукових розробок

Кількість заявок на видачу охоронних документів та отриманих охоронних документів

(одиниць)

	Подано заявок на видачу охоронних документів					Одержано рішень про видачу охоронних документів				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Усього	794	713	548	610	558	872	774	576	547	583
у тому числі:										
у Державному департаменті інтелектуальної власності України	780	702	545	608	556	859	765	572	546	578
у патентних відомствах іноземних держав	14	11	3	2	2	13	9	4	1	5

Динаміка створення об'єктів інтелектуальної власності, *одиниць*

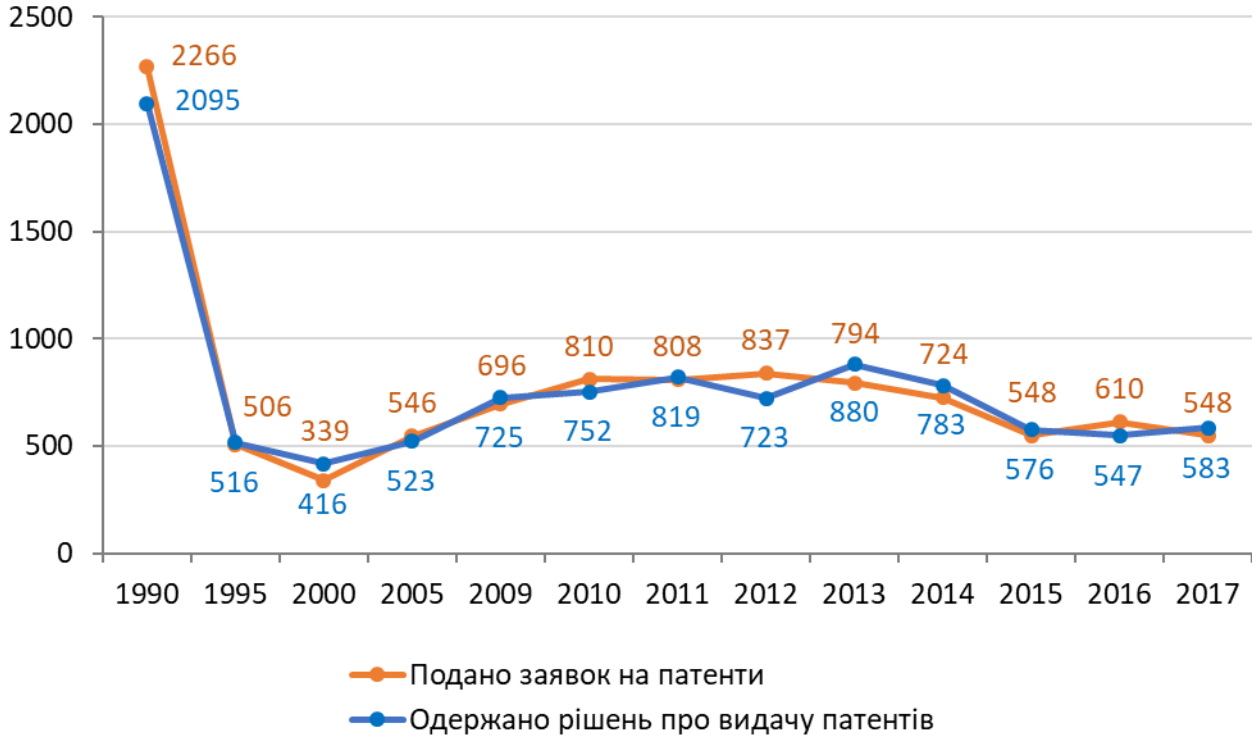

Кількість чинних охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, *одиниць*

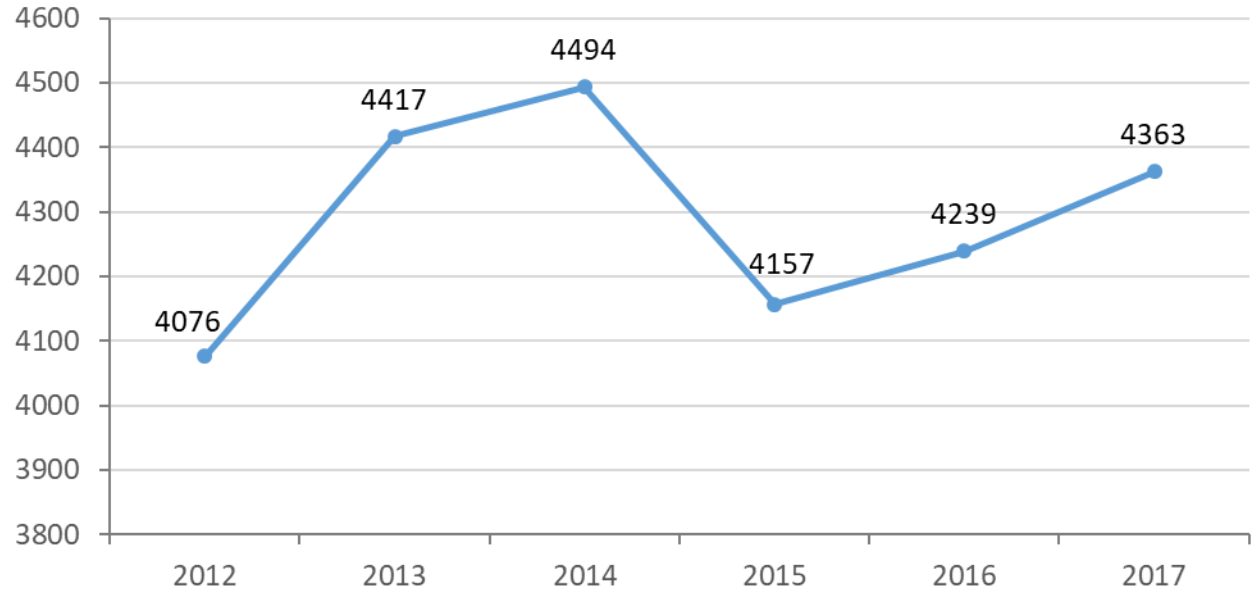

IX.12. Впровадження інноваційних проектів

Динаміка впровадження наукових розробок, *одиниць*

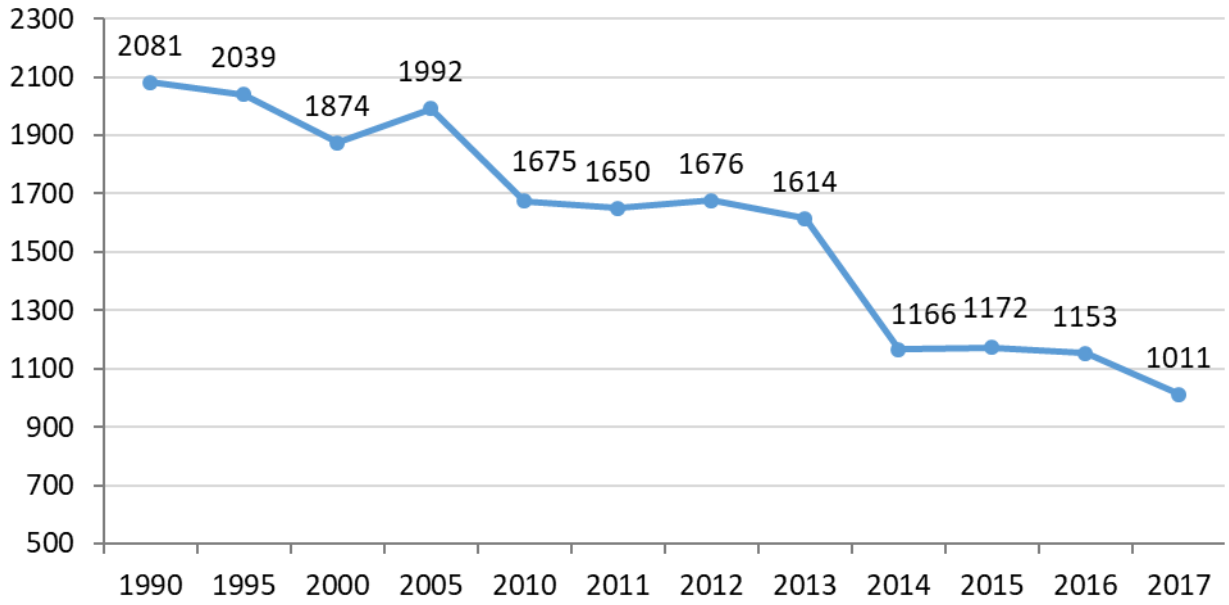

Перелік найважливіших наукових і науково-технічних розробок НАН України: 2016-2017, *одиниць*

Відділення	2016	2017
Усього	**38**	**64**
у тому числі:		
математики	3	4
інформатики	2	7
механіки	1	3
фізики і астрономії	5	9
наук про Землю	2	9
фізико-технічних проблем матеріалознавства	3	3
фізико-технічних проблем енергетики	2	3
ядерної фізики та енергетики	3	3
хімії	3	3
біохімії, фізіології і молекулярної біології	2	2
загальної біології	4	3
економіки	2	10
історії, філософії та права	4	3
літератури, мови та мистецтвознавства	2	2

IX.13. Випуск друкованої продукції Національної академії наук України

Динаміка випуску друкованої продукції: 1987-2017, *одиниць*

Рік	Усього	у тому числі				
		монографії	підручники, довідники, науково-популярна література	брошури, рекомен-дації, методики	статті	пре-принти
1987	18944	465	…	231	18248	…
1988	18011	446	156	256	16203	950
1989	18733	509	204	276	16612	1132
1990	16976	437	292	305	15063	879
1991	16593	375	152	260	15056	750
1992	16858	407	175	254	15390	632
1993	15861	359	177	222	14435	668
1994	13886	264	148	209	12752	513
1995	13300	297	102	224	12288	389
1996	13691	277	191	240	12799	184
1997	14632	357	146	217	13680	232
1998	15252	415	159	284	14296	98
1999	15920	420	225	252	14929	94
2000	16290	398	260	214	15347	71
2001	18758	440	236	234	17744	104
2002	20696	447	269	243	19619	118
2003	20647	489	350	268	19459	81
2004	23145	549	270	333	21751	242
2005	25400	511	389	315	23810	375
2006	25513	561	389	306	24146	111
2007	24641	685	376	268	23228	84
2008	27524	676	397	212	26151	88
2009	27285	671	367	223	25963	61
2010	27231	654	379	267	25886	45
2011	26616	554	439	228	25345	50
2012	26586	571	476	169	25352	18
2013	28465	576	398	206	27258	27
2014	24441	488	354	167	23417	15
2015	22192	404	350	132	21251	55
2016	21216	400	362	177	20256	21
2017	19768	421	319	166	18841	21

Динаміка випуску книжкових видань, *одиниць*

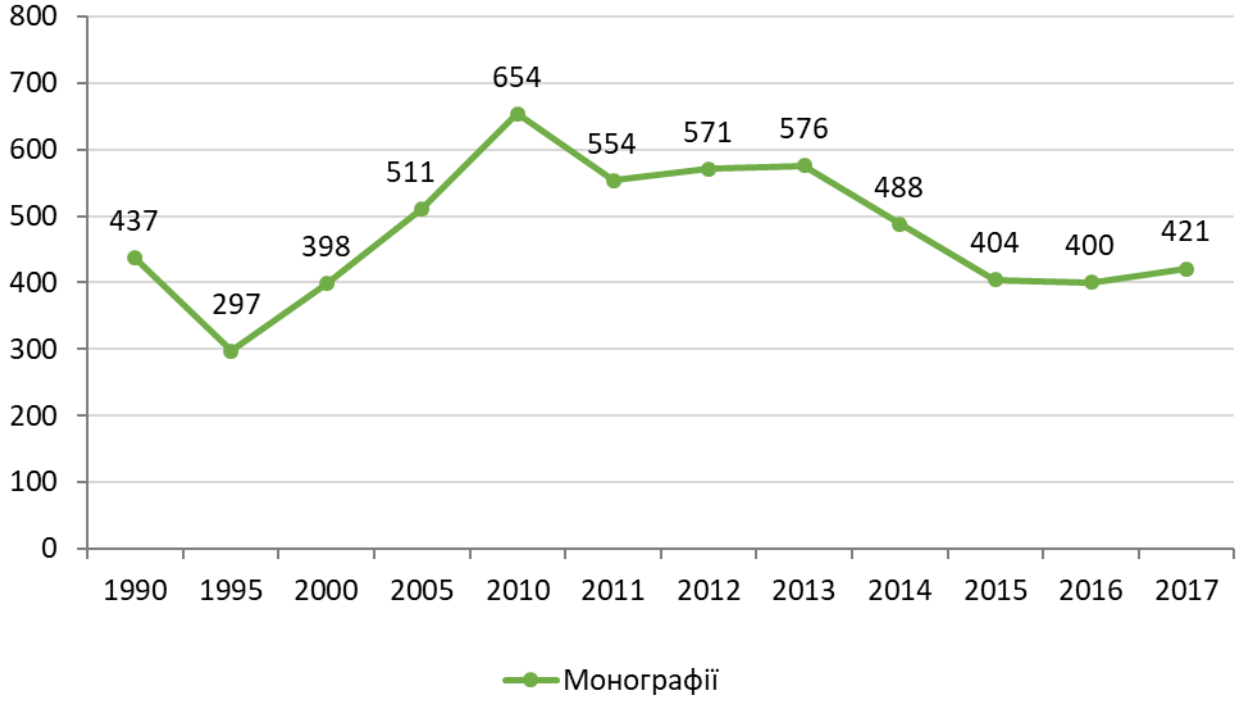

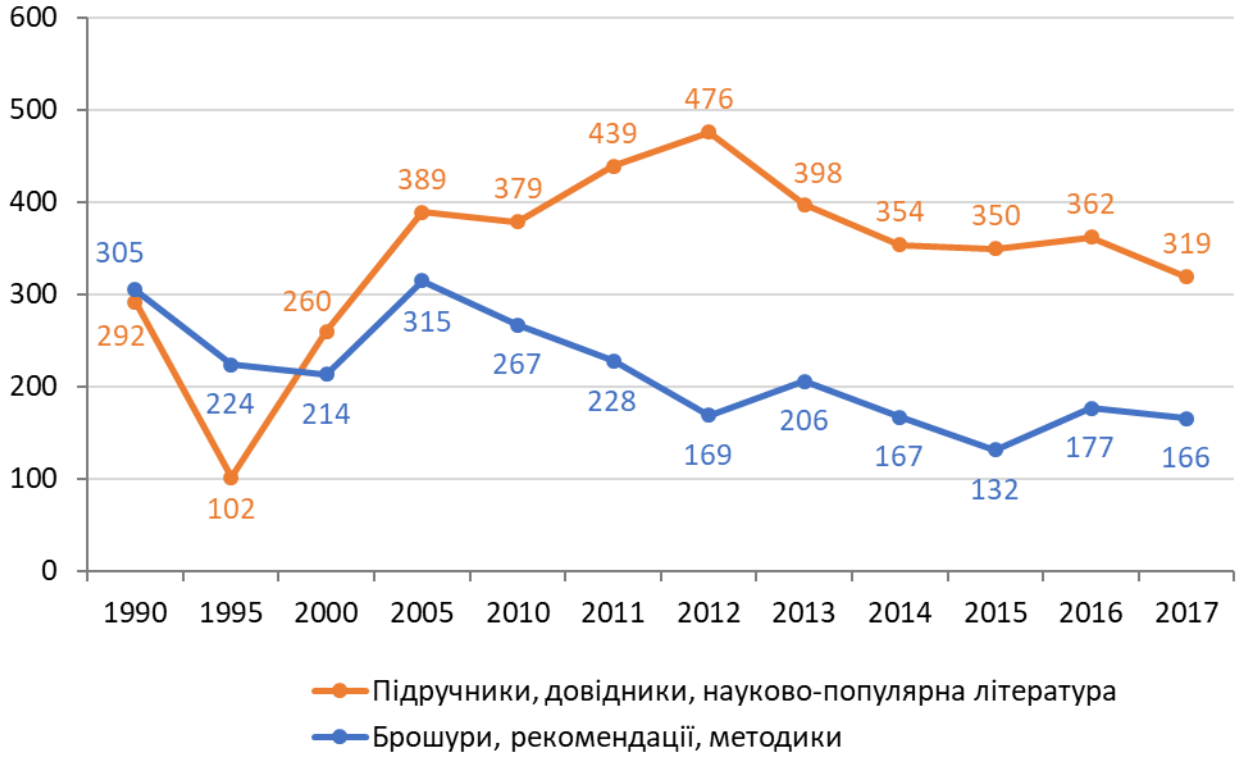

Динаміка випуску наукових монографій, *одиниць*

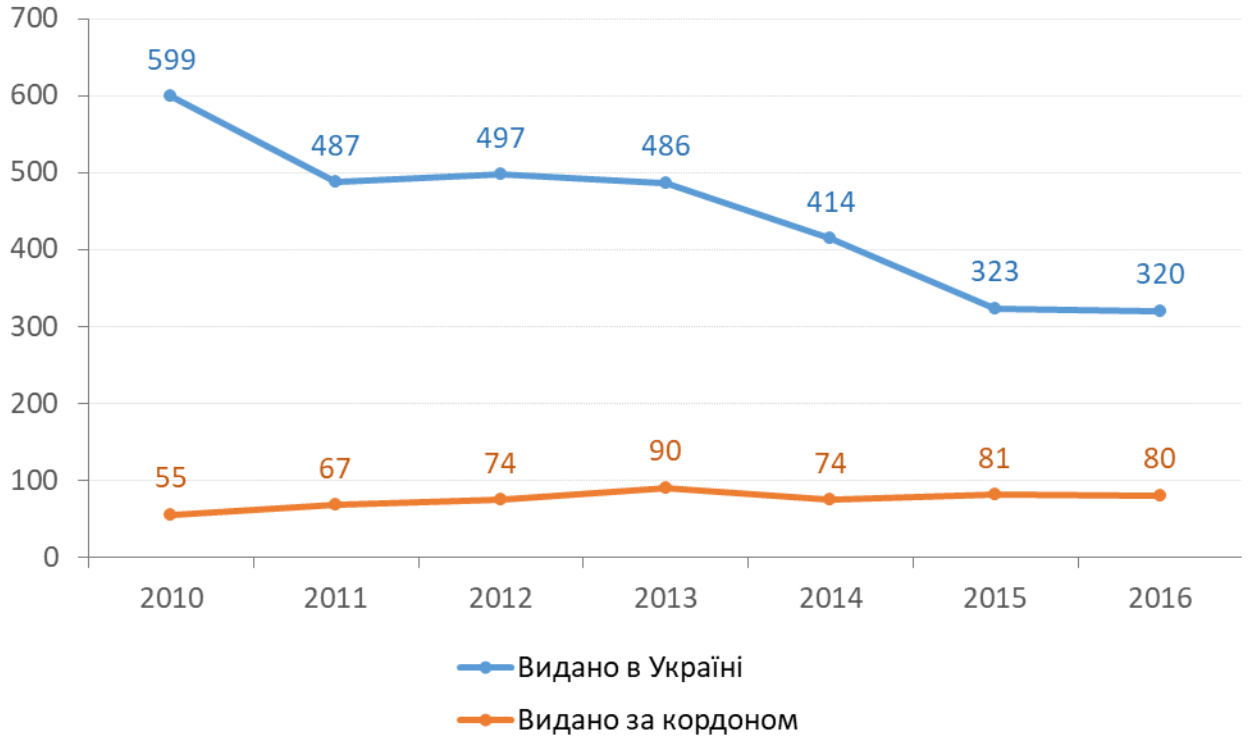

Динаміка публікацій наукових статей, *одиниць*

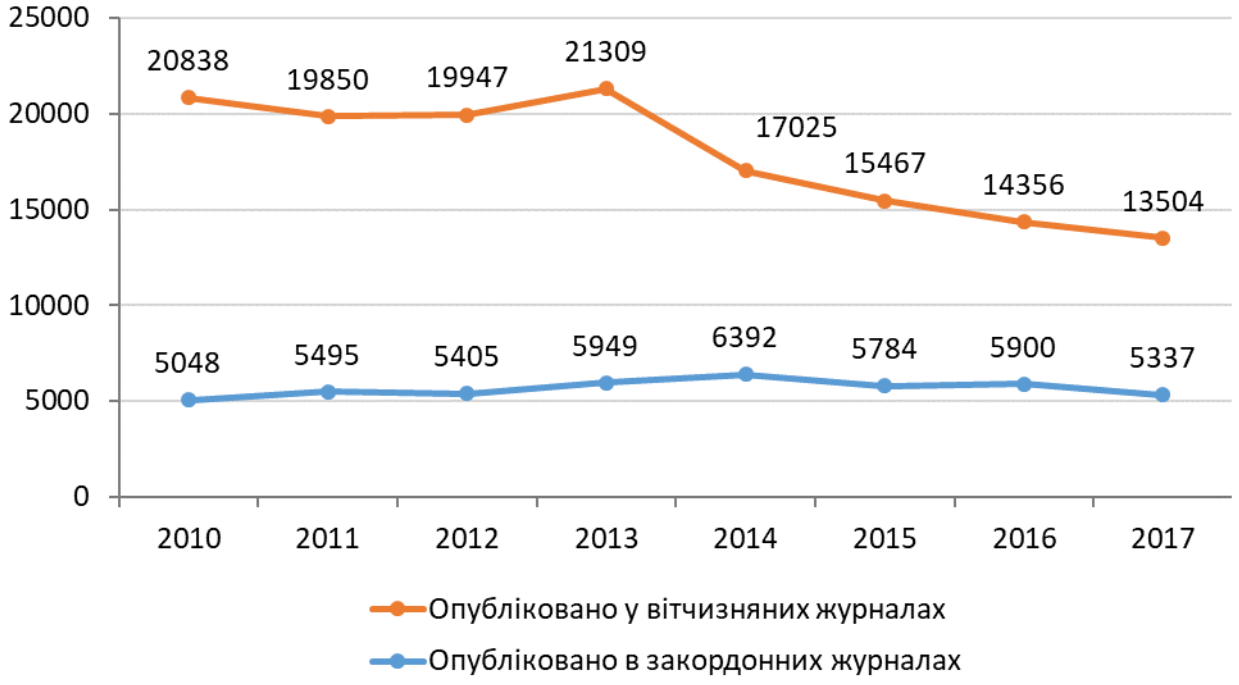

Динаміка випуску друкованої продукції на 1000 наукових працівників, *одиниць*

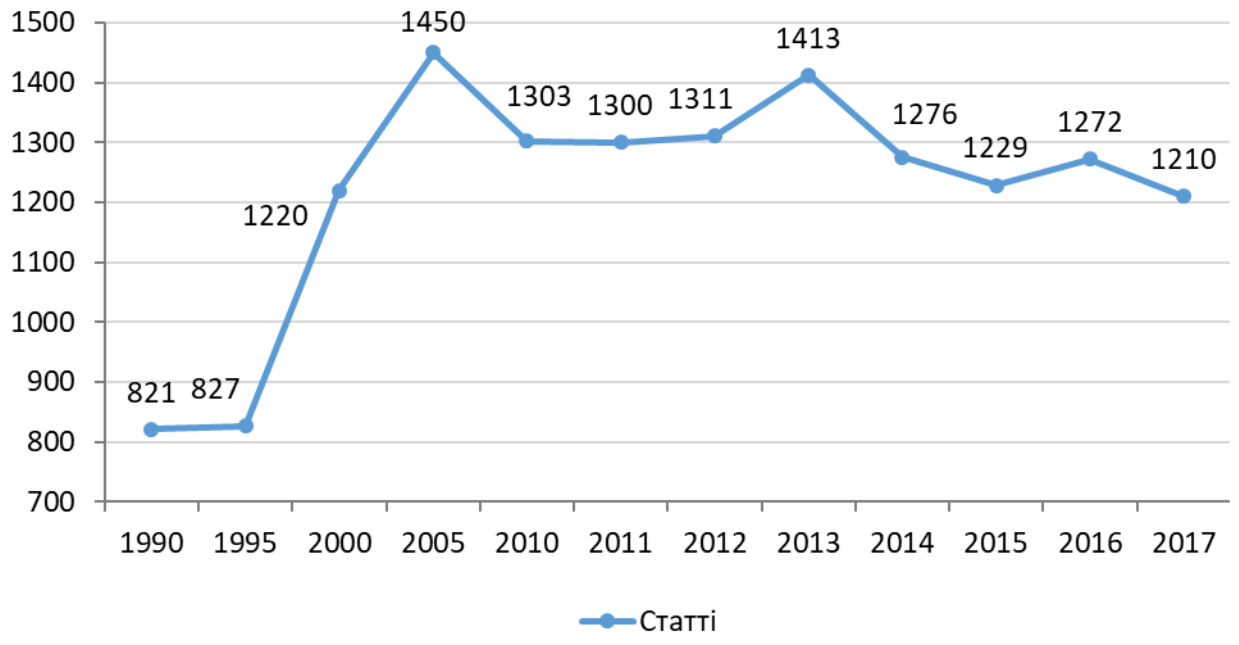

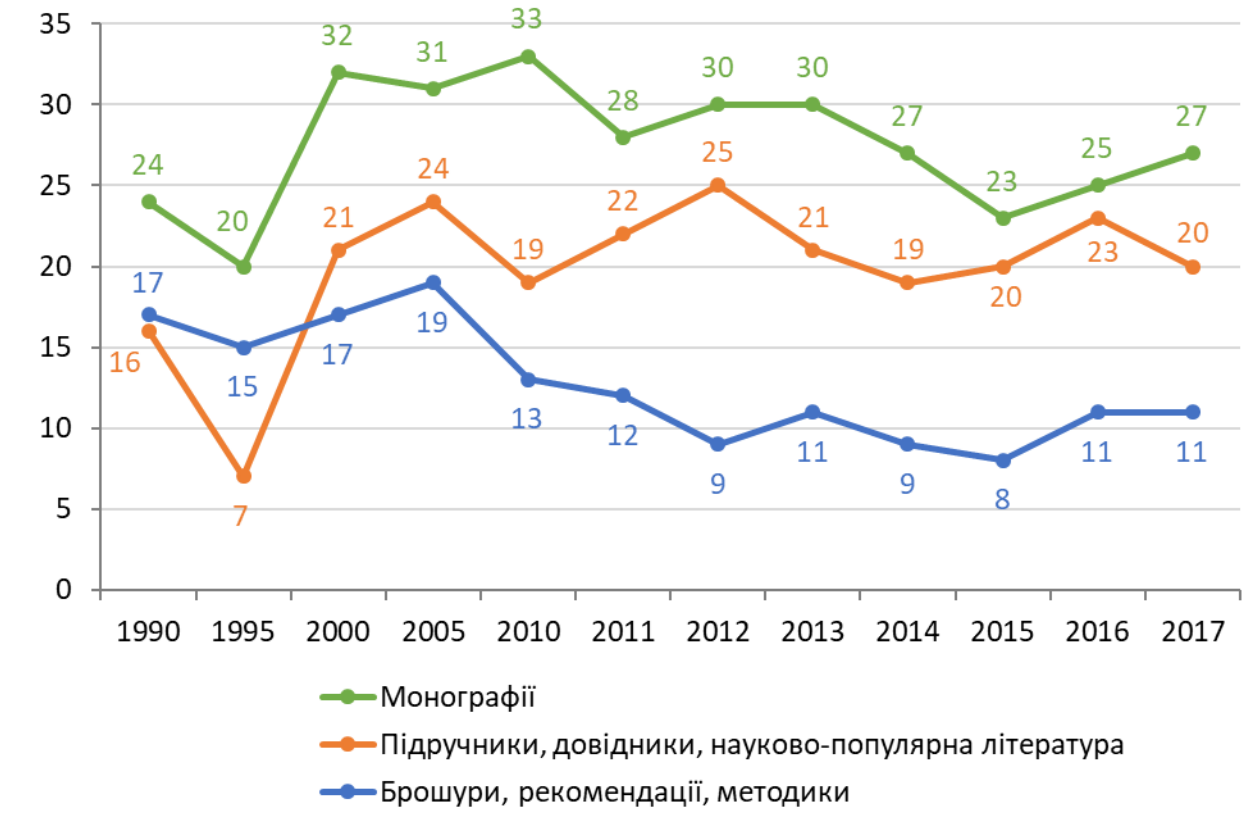

Розподіл кількості друкованої продукції за відділеннями наук НАН України та інших підрозділів: 2017

(одиниць)

	Моно-графії	Підручники, довідники, науково-популярна література	Брошури, рекомен-дації, методики	Статті	Пре-принти
Усього	**421**	**319**	**166**	**18841**	**21**
у тому числі по відділеннях:					
математики	10	9	2	645	1
інформатики	19	13	14	698	1
механіки	17	6	9	681	0
фізики і астрономії	20	23	10	1976	9
наук про Землю	13	11	4	707	1
фізико-технічних проблем матеріалознавства	23	10	1	1772	3
фізико-технічних проблем енергетики	24	9	33	803	1
ядерної фізики та енергетики	8	6	2	1146	3
хімії	6	13	4	1134	0
біохімії, фізіології і молекулярної біології	6	7	11	801	1
загальної біології	24	20	18	1468	0
економіки	57	3	12	1148	1
історії, філософії та права	107	101	23	4131	0
літератури, мови та мистецтвознавства	70	52	10	1263	0
Наукові центри НАН України та МОН України	4	4	1	22	0
Установи при Президії НАН України	13	32	12	452	0

Структура випуску монографій за галузями наук (по відділеннях): 2017, %

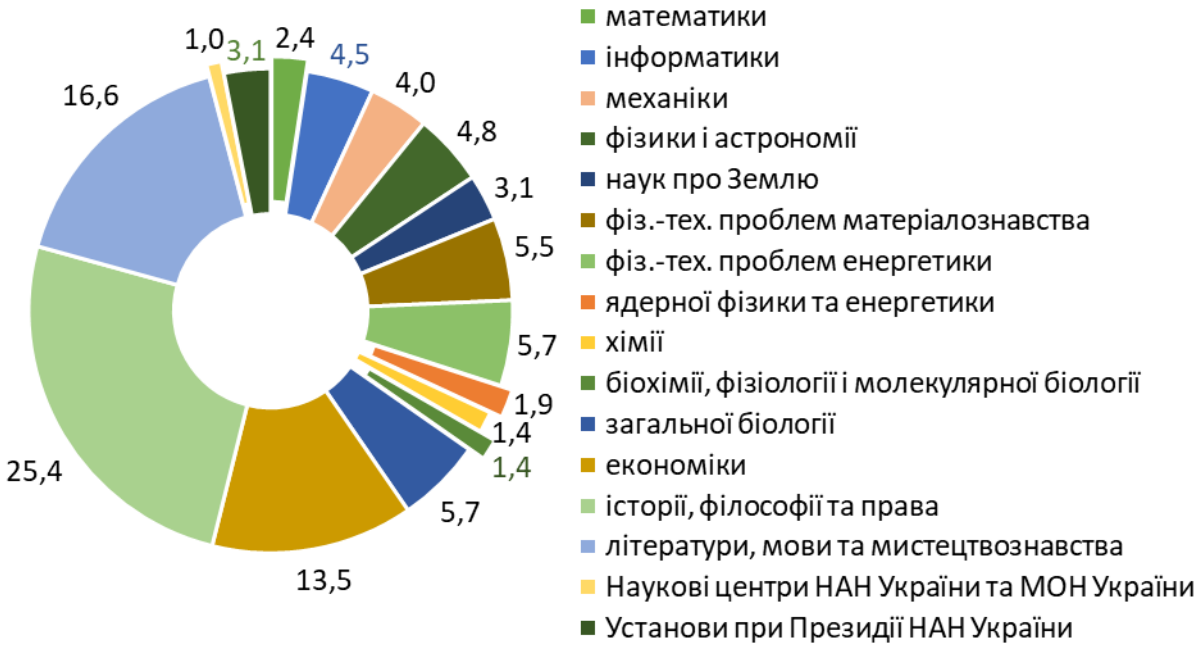

Структура випуску статей за галузями наук (по відділеннях): 2017, %

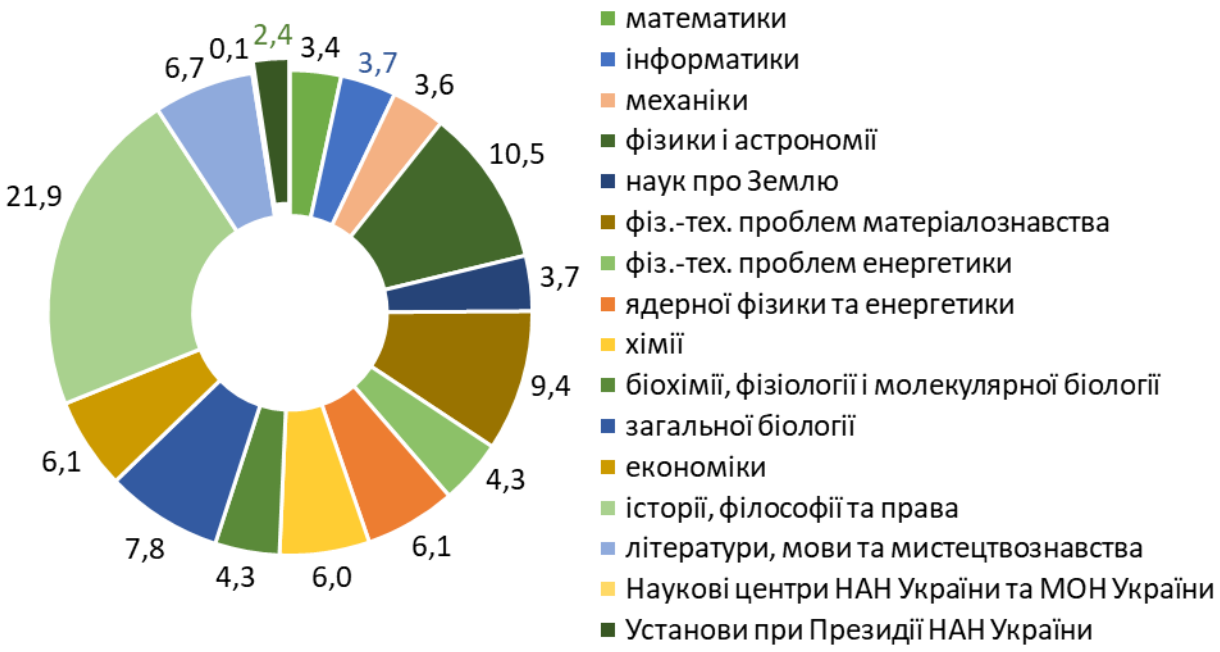

Кількісні показники ДП «НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України»: 2010-2016

Рік	Назв книг	Обсяг, обл.-вид. арк.	Тираж, тис. прим.	Назв монографій*
2010	68	1717,3	38,3	54
2011	51	1484,2	46,3	32
2012	59	1648,0	47,6	40
2013	54	1401,1	34,7	39
2014	75	1502,4	33,1	59
2015	28	628,4	12,4	13
2016	47	989,8	24,6	37
2017	39	866,2	18,1	34

* Видано за державним замовленням

IX.14. Кількість науково-експертних висновків і пропозицій, поданих до органів державної влади*

(одиниць)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Усього	**1880**	**1560**	**1500**	**1200**	**2150**	**2200**
у тому числі:						
Програмні документи	6	4	7	8	8	15
Адміністрація Президента	30	80	30	70	80	15
Кабінет міністрів України	100	170	80	70	60	100
Міністерства і відомства	1200	1100	1000	1200	1300	1400
Верховна Рада України	120	100	100	200	160	200
Органи стандартизації і метрології	–	–	–	27	300	200
Експертні оцінки тематики фундаментальних досліджень	661	457	492	1752	606	393

* Наведено оціночні дані (за виключенням кількості експертних оцінок тематики фундаментальних досліджень) згідно з матеріалами розділів 3.1 офіційних звітів про діяльність Національної академії наук України за відповідний рік.

IX.15. Співпраця з вищими навчальними закладами: 2017

Напрям співпраці	Кількість, *одиниць*
Кількість укладених договорів про співробітництво між науковими установами та вищими навчальними закладами	268
Кількість спільних проектів науково-дослідних робіт, що виконувались з освітянами	223
Кількість опублікованих у співавторстві з освітянами монографій	93
Кількість опублікованих у співавторстві з освітянами підручників та навчальних посібників для вищої школи	75
Кількість вчених НАН України, які працювали викладачами в системі освіти	1333
Кількість вчених НАН України, які очолювали кафедри у вищих навчальних закладах	77
Кількість вчених наукових установ НАН України, які входили до спеціалізованих рад при вищих навчальних закладах	610
Кількість вчених-освітян, які входили до складу спеціалізованих вчених рад при наукових установах НАН України	490
Кількість наукових співробітників і викладачів вищих навчальних закладів і установ МОН України, які підвищували кваліфікацію в наукових установах НАН України	445
Кількість студентів вищих навчальних закладів, які проходили магістерську підготовку в спільних науково-навчальних структурах, що функціонують на базі наукових установ НАН України*:	
у 2015/2016 навчальному році	407
у 2016/2017 навчальному році	440
Кількість студентів, які виконували в наукових установах НАН України дипломні роботи	1225

Продовження табл.

Напрям співпраці	Кількість, *одиниць*
Кількість фахівців з вищою освітою, прийнятих на роботу в НАН України, які займалися в гуртках Малої академії наук	15
Кількість дисертаційних робіт науковців-освітян, захищених у спеціалізованих вчених радах при наукових установах НАН України	192

* На базі наукових установ НАН України створена мережа спільних науково-навчальних структур для магістерської підготовки студентів вищих навчальних закладів. Протягом 2016 р. утворено п'ять нових спільних структур: навчально-науковий комплекс, науково-освітнє об'єднання, дві спільні лабораторії, та філія кафедри.

Динаміка розвитку мережі спільних науково-навчальних структур НАН України і МОН України, *одиниць*

IX.16. Кількість учених Національної академії наук України, нагороджених Державними преміями України: 2005-2017

(осіб)

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Державна премія України в галузі науки і техніки												
57	41	61	63	43	42	43	56	28	72	57	52	41
Державна премія України ім. Т.Г. Шевченка в галузі літератури, журналістики і мистецтва												
1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

IX.17. Кількість учених Національної академії наук України, нагороджених державними нагородами України: 2005-2017

(*осіб)*

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Герой України												
4	1	4	2	3	1	1	–	–	–	–	–	–
Орден князя Ярослава Мудрого												
6	6	6	21	13	3	5	9	8	5	4	8	6
Інші державні нагороди												
17	21	31	90	41	12	25	26	–	–	10	40	22
Заслужений діяч науки і техніки												
11	10	24	40	22	3	10	11	21	2	9	12	9

IX.18. Перелік установ Національної академії наук України – власників наукових об'єктів, що становлять національне надбання

Назва установи НАН України	Назва наукового об'єкта, що становить національне надбання	Рік надання статусу
Інститут металофізики ім. Г.В. Курдюмова	Дифрактометричний комплекс нового покоління	2001
Головна астрономічна обсерваторія	Лазерний супутниковий віддалемір «Київ-Голосіїв».	2001
Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.І. Вєркіна	Комплекс для фізичних досліджень при наднизьких температурах	2001
Радіоастрономічний інститут	Радіотелескоп УТР-2 із системою інтерферометрів УРАН-1 та УРАН-4.	2001
Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут»	Ядерно-фізичні установки	2001
Інститут ядерних досліджень	Ядерно-фізичні установки: дослідницький ядерний реактор з «гарячими камерами», ізохронний циклотрон «У-240»	2001
Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця	Банк клітинних ліній	2001
Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного	Колекція мікроорганізмів	2001
Інститут експериментальної патології, онкології та радіобіології ім. Р.Є. Кавецького	Клітинний банк ліній з тканин людини та тварин	2001
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного	Національний гербарій України (колекція рослин) та колекція культур шапинкових грибів	2001

Продовження табл.

Назва установи НАН України	Назва наукового об’єкта, що становить національне надбання	Рік надання статусу
Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена	Наукові зоологічні фондові колекції	2001
Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка	Колекція тропічних і субтропічних рослин	2001
Донецький ботанічний сад	Експозиція «Степи України»	2001
Національний науково-природничий музей	Наукові фонди та музейна експозиція	2001
Державний природознавчий музей	Наукові фонди та музейна експозиція	2001
Інститут археології	Колекція «Скарби давньої історії України»	2001
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського	Фонд рукописів, стародруків, рідкісних видань, історичних колекцій, архівний фонд України та депозитарій	2001
Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника	Зібрання україніки та колекції стародрукованих і рукописних видань	2001
Інститут електронної фізики	Мікротрон М-30	2002
Інститут проблем кріобіології і кріомедицини	Низькотемпературний банк біологічних об’єктів	2002
Інститут фізіології рослин і генетики	Колекція цінних зразків озимої пшениці та кукурудзи – сорти, популяції, унікальні мутантні та рекомбінантні лінії, інбредні лінії	2002
Інститут клітинної біології та генетичної інженерії	Колекція зародкової плазми рослин флори України та світової флори	2002

Продовження табл.

Назва установи НАН України	Назва наукового об'єкта, що становить національне надбання	Рік надання статусу
Державний дендрологічний парк «Олександрія»	Генетичний фонд деревних, чагарникових, трав'янистих і квіткових рослин	2002
Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія»	Комплекс історичних пам'яток	2002
Державна установа «Інститут технічних проблем магнетизму НАН України»	Магнітодинамічний комплекс	2004
Криворізький ботанічний сад	Колекції інтродуцентів деревних та чагарникових рослин	2004
Національний дендрологічний парк «Софіївка»	Колекції інтродуцентів деревних і кущових рослин	2004
Державний дендрологічний парк «Тростянець»	Колекції інтродуцентів деревних рослин	2004
Український степовий природний заповідник	Геологічний ландшафт та біологічна різноманітність біоти «Кам'яні могили»	2004
Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка	Архів рукописних фондів	2004
Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського	Архівні наукові фонди рукописів та фонозаписів	2004
Інститут народознавства	Наукові фондові колекції та музейна експозиція Музею етнографії та художнього промислу	2004
Український мовно-інформаційний фонд	Національна словникова база	2004

Продовження табл.

Назва установи НАН України	Назва наукового об'єкта, що становить національне надбання	Рік надання статусу
Інститут проблем міцності ім. Г.С. Писаренка	Комплекс випробувальних стендів для дослідження міцності матеріалів та елементів конструкцій в екстремальних умовах термосилового навантаження	2006
Інститут радіофізики і електроніки ім. О.Я. Усикова	Кріомагнітний радіоспектроскопічний комплекс міліметрового діапазону довжини хвиль	2006
Науково-інженерний центр «Матеріалообробка вибухом» Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона	Дослідно-випробувальний полігон для матеріалообробки вибухом, утилізації боєприпасів та ракет	2006
Інститут проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного	Гідродинамічні стенди	2006
Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка	Колекції квітково-декоративних рослин та монокультурні сади	2006
Донецький ботанічний сад	Експозиція та колекція тропічних і субтропічних рослин	2006
Луганський природний заповідник	Рослинно-тваринний комплекс та еталонні чорноземні ґрунти	2006
Міжнародний центр астрономічних та медико-екологічних досліджень	Астрономічний комплекс на базі двометрового дзеркального телескопа високогірної обсерваторії «Терскол»	2007
Інститут гідромеханіки	Експериментальний комплекс для гідродинамічних досліджень	2008

Продовження табл.

Назва установи НАН України	Назва наукового об'єкта, що становить національне надбання	Рік надання статусу
Одеський археологічний музей	Наукові колекції з історії давніх культур та цивілізацій	2008
Державна установа «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України»	Колекція штамів мікроорганізмів та ліній рослин для харчової та сільськогосподарської біотехнології	2009
Інститут технічної механіки НАН України і ДКА України	Плазмоелектродинамічний стенд	2013
Інститут фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова	Центр випробувань фотоперетворювачів та батарей фотоелектричних	2013
Радіоастрономічний інститут	Комплекс електромагнітного зондування навколишнього середовища	2013
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного	Колекція культур мікроводоростей України (Інститут ботаніки Академії наук України – альгологічна)	2013
Чорноморський біосферний заповідник	Природний комплекс аренних ділянок та пов'язані з ними узбережжя	2013
Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна	Колекція рекомбінантних антитіл людини та гібридом-продуцентів моноклональних антитіл	2015
Інститут фізіології рослин і генетики	Колекція штамів симбіотичних та асоціативних азотфіксуючих мікроорганізмів	2015
Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка	Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин	2015

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЯСНЕННЯ

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИКИ[8]

Види наукових досліджень і розробок

Фундаментальні наукові дослідження – це теоретичні та експериментальні наукові дослідження, що спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків. Результатом їх виконання є гіпотези, теорії, методи тощо. Фундаментальні наукові дослідження можуть закінчуватися рекомендаціями щодо проведення прикладних досліджень для визначення можливостей практичного використання одержаних наукових результатів, науковими публікаціями тощо.

Прикладні наукові дослідження – це теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання й використання нових знань, але призначені, головним чином, для здійснення конкретної практичної мети чи завдання. Прикладні дослідження визначають можливі шляхи використання результатів фундаментальних наукових досліджень, нові методи розв'язання проблем, сформульованих раніше.

Науково-технічні (експериментальні) розробки – це систематичні роботи, що базуються на існуючих знаннях, отриманих у результаті досліджень і/чи практичного досвіду, та направлені на створення нових матеріалів, продуктів, процесів, пристроїв, послуг, систем чи методів. Ці роботи

[8] *Використані джерела*: Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; Статистичний щорічник України за 2016 рік. / Держ. служба статистики України. – К., 2017. – С. 499-500; Наукова та інноваційна діяльність в Україні, 2016 рік: Стат. зб. / Держ. служба статистики України. – К., 2017. – С. 135-139; Наукова та інноваційна діяльність в Україні, 2015 рік: Стат. зб. / Держ. служба статистики України. – К., 2016. – С. 251-257.

можуть бути також спрямовані на значне вдосконалення об'єктів, що вже існують. До обсягу ***розробок*** входять проектно-конструкторські і технологічні роботи, роботи по створенню дослідних зразків (партій) виробів (продукції), а також проектні роботи для будівництва.

Сектори діяльності

До ***державного сектору*** належать організації, підпорядковані міністерствам, центральним органам виконавчої влади, які забезпечують управління державою та задоволення потреб суспільства в цілому (державне управління, оборона, правопорядок, охорона здоров'я, культура, освіта, соціальне забезпечення тощо), а також місцевим органам виконавчої влади. Ці організації, насамперед, обслуговують уряд і не мають на меті одержання прибутку. *До державного сектору входять національні академії наук.*

До ***підприємницького сектору*** належать організації та підприємства, основна діяльність яких пов'язана з виробництвом продукції та наданням послуг з метою одержання прибутку. Це галузеві науково-дослідні інститути, конструкторські, проектно-конструкторські організації, проектні та проектно-вишукувальні організації, промислові підприємства, дослідні бази та інші.

До ***сектору вищої освіти*** належать усі вищі навчальні заклади незалежно від підпорядкування, джерел фінансування та правового статусу, а також науково-дослідні інститути (центри), конструкторські, проектно-конструкторські організації, клініки, госпіталі, дослідні (експериментальні) підприємства, підпорядковані вищим навчальним закладам, та організації (підприємства), що безпосередньо обслуговують вищу освіту. *До сектору вищої освіти не входять інститути національних академій наук, не зважаючи на те, що вони можуть вести підготовку аспірантів і докторантів.*

До ***приватного неприбуткового сектору*** належать приватні організації, що не мають на меті одержання прибутку (добровільні громадські об'єднання, професійні товариства, творчі спілки, асоціації, громадські, благодійні організації та фонди), крім організацій, які належать до державного сектору та які більш ніж наполовину фінансує держава.

Сектори науки

До ***академічного сектору*** відносяться організації, що підпорядковані національним академіям наук: Національній академії наук України, Національній академії аграрних наук, Національній академії медичних наук, Національній академії мистецтв, Національній академії педагогічних наук та Національній академії правових наук України;

до ***галузевого сектору*** відносяться організації різних галузей економіки, які виконують наукові дослідження і розробки;

до ***сектору вищої освіти*** відносяться вищі навчальні заклади, які мають спеціалізовані підрозділи (науково-дослідні частини та сектори, науково-дослідні лабораторії тощо), а також які виконують науково-технічні роботи на кафедрах;

до ***заводського сектору*** належать науково-дослідні та конструкторсько-технологічні підрозділи на промислових підприємствах.

Кількість працівників організації

До ***виконавців наукових досліджень і розробок*** відносять дослідників, техніків та допоміжний персонал самостійних науково-дослідних, конструкторських, проектно-конструкторських організацій, а також працівників лабораторій або відокремлених підрозділів у вищих навчальних закладах чи на підприємствах, основною діяльністю яких є виконання наукових досліджень і розробок.

Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок – це загальна кількість працівників наукової організації, безпосередньо задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок. До них уключено як постійних, так і тимчасових працівників, які повністю або частково зайняті у виконанні наукових досліджень і розробок, а також сумісників і осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру. При цьому дані враховують тільки тих осіб, які виконували наукові дослідження і розробки або допоміжні та інші функції, пов'язані з їх проведенням. Особи, що надають допоміжні послуги, не пов'язані з проведенням наукових досліджень і розробок (наприклад, працівники громадського харчування та охорони), не враховуються.

Категорії персоналу

До ***спеціалістів, які виконують наукові дослідження і розробки,*** («***фахівців***») відносять дослідників і техніків.

До категорії «***дослідники***» відносяться наукові та інженерно-технічні працівники, які професійно займаються науковими дослідженнями та розробками і безпосередньо беруть участь у створенні нових знань, продуктів, процесів, методів та систем, а також адміністративно-управлінський персонал, що здійснює безпосереднє керівництво дослідницьким процесом (у тому числі керівники наукових організацій та підрозділів, які виконують наукові дослідження і розробки).

До категорії «***техніки***» відносяться працівники, основні функції яких вимагають володіння технічними знаннями та досвіду в одній чи декількох сферах природничих, технічних, суспільних або гуманітарних наук, які беруть участь у виконанні наукових досліджень та розробок, виконуючи технічні функції, як правило, під керівництвом дослідників (підготовку комп'ютерних програм; виконання бібліографічного пошуку та відбір відповідних матеріалів з

архівів і бібліотек; виконання експериментів, випробовувань і аналізів; реєстрацію вимірювань, проведення розрахунків, підготовку креслень та схем; проведення статистичних обстежень тощо).

До категорії «***допоміжний персонал***» відносяться працівники, які виконують допоміжні функції, пов'язані з проведенням досліджень та розробок: працівники планово-економічних, фінансових підрозділів, патентних служб, підрозділів науково-технічної інформації, науково-технічних бібліотек; робітники, які здійснюють монтаж, наладку, обслуговування та ремонт наукового обладнання і приладів; робітники дослідних (експериментальних) виробництв; лаборанти, які не мають повної вищої, базової вищої чи початкової вищої освіти.

Фінансування

Витрати на виконання наукових досліджень і розробок – це фактичні витрати на виконання наукових досліджень і розробок (за собівартістю) у звітному періоді незалежно від джерела надходження коштів, включаючи як поточні, так і капітальні витрати (за винятком суми амортизаційних відрахувань на повне відновлення основних фондів). У зазначений обсяг витрат не входять витрати на виконання робіт (послуг), що не відносяться до наукових досліджень і розробок, а також платні послуги населенню.

Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок – загальна сума витрат на виконання наукових досліджень і розробок власними силами організації. До витрат уключають витрати на оплату праці, матеріальні витрати та інші поточні витрати, капітальні вкладення (за винятком суми амортизаційних відрахувань на повне відновлення основних засобів).

Обсяг фінансування внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок – це сума коштів, що надійшли

на рахунок організації (підприємства) протягом звітного року з усіх джерел (бюджету, коштів вітчизняних та іноземних замовників, власних коштів тощо).

Примітки до складу статистичних даних

З 2006 року організації та підприємства, які виконують лише науково-технічні послуги, *звіт не складають*.

Починаючи **з 2006 року** *до числа спеціалістів, які виконують наукові дослідження і розробки за сумісництвом, включено всіх науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів*.

З 2012 року організації й підприємства галузевих міністерств і відомств *звіт* про наукову та науково-технічну діяльність *не складають*.

Інформація щодо кількості докторів та кандидатів наук, зайнятих в економіці України, надається станом *на 31 грудня* (до 2012 р. – станом на 1 жовтня).

З 2014 року Держстатом України дані наводяться без урахування організацій і підприємств, розміщених на непідконтрольних територіях.

З 2015 року класифікація наукових організацій за секторами науки не здійснюється.

З 2016 року Держстатом України введені додаткові зміни у методології організації та проведення державного статистичного спостереження щодо здійснення наукових досліджень і розробок. Зокрема: у витратах на виконання науково-дослідних робіт не враховуються витрати на виконання науково-технічних послуг; чисельність працівників-сумісників наводиться без урахування кількості науково-педагогічних працівників (відповідно до цього перераховані опубліковані раніше дані за 2010-2015 рр.).

Наукове видання

Національна академія наук України: статистичний та наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу

За редакцією академіка НАН України В.Л. Богданова

Візуалізація, дизайн, оригінал-макет Ю.В. Хоменко
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»

Формат 60х84/16,
Ум. др. арк. 13,20.
Наклад 800 прим.
Зам. 16-068.

Видавець і виготовлювач «Видавництво «Фенікс»
Віддруковано на власному обладнанні
Св-во суб'єкта видавничої справи
ДК №271 від 07.12.2000 р.
03067, м. Київ, вул. Шутова, 13Б
www.kniga.kiev.ua